

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57, 104 32 ΑΘΗΝΑΙ • ΘΕΡΙΝΟΝ ΗΛΙΟΣΤΑΣΙΟΝ • ΤΕΥΧΟΣ ΙΟΥΝΙΟΥ (10) ΔΡΧ 1200

Ξ. ΝΑΓΟΥ

ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ
Ε. ΡΕΝΑΝ: Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ
ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ
Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΔΕΘΕΝΕΙΑΣ
Η ΜΕΤΕΝΕΑΡΚΕΩΣΗ ΣΤΑ ΣΩΑ

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΩΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΑΛΤΑΝΗ ΤΟ ΕΞ(Ω)+ΟΠ+ΤΡΟΝ
ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ
ΕΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΡΟΒΙΩΤΩΝ ΜΕ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΥΣ ΒΙΟΥΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ - ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τριμηνιαία έκδοσις

Έτος Γ' Άρ. Τεύχους 10 - Ιούνιος 2000

Στουρνάρη 57 104.32 Αθήναι

Τηλ.: 52.37.543, Τηλεομαχία: 52.26.694

Ιδιοκτήτης - Έκδοτης - Διευθύνων:
Ραδάμανθους - Αντώνιος Αναστασάκης
Στοιχειοθεσία: Δήμητρα Μουστάκη
Διορθώσεις: Δήμητρα Αθανασοπούλου
Καλλιτεχνική επεξεργασία: Καλλιόπη Κατσουλάκη

Εκτύπωση: Γ. Χ. Ζαχαροπούλου-Δ. Σπαρδής, Λευκάδος 9

Τά κείμενα, όπως και η γλώσσα
κάθε δημοσιεύματος απηχούν τις απόψεις
του εκάστοτε γράφοντος.

* * *

ΕΑΝ ΘΕΛΕΤΕ ΝΑ ΓΙΝΕΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

ἀποστείλατε για έτησία συνδρομή
ταχυδρομική επιταγή 5.000 δρχ. στο όνομα:
ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57 104.32 ΑΘΗΝΑΙ

ή καταθέσατε 5.000 δρχ. στην
Τράπεζα Πίστωσης Άρ. Λογαριασμού:
104.002.786.016.548
στο όνομα ΑΝΤ. ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ

ή τηλεφωνήσατε στο 52.37.543

Συνδρομές εξωτερικού: 10.000 δρχ.

Δωρίσατε μία συνδρομή στους φίλους σας!

Παρακαλείσθε
όσοι δέν έχετε ανανεώσει
τήν συνδρομή σας
όπως αποστείλετε
ταχ. επιταγή 5.000 δρχ.
στην διεύθυνση του Ίδεο-
θεάτρου μέ τήν ένδειξη
"άνανέωση συνδρομής"

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΛ. ΔΡΑΚΟΥΛΗ ΕΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ	ΣΕΛ. 3
ΑΛΤΑΝΗ ΤΟ ΕΞΕΙΣΤΗΡΟΝ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ	ΣΕΛ. 5
Δ.Κ. ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΘΟΛΟΥ ΕΙΝΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ	ΣΕΛ. 8
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΙΝΟΥΔΗΣ Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΔΕΘΕΝΕΙΑΣ	ΣΕΛ. 9
ΣΠ. ΝΑΓΟΣ Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΛΑΗΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΕΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΛ. 14
ΣΠ. ΝΑΓΟΣ Ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ	ΣΕΛ. 21
Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	ΣΕΛ. 24
Ε. ΡΕΝΑΝ Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ	ΣΕΛ. 30
Ο ΒΡΑΧΟΣ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ	ΣΕΛ. 32
Σ. ΝΑΓΟΣ Η ΘΕΙΑ ΜΟΡΦΗ	ΣΕΛ. 34
ΠΛ. ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ	ΣΕΛ. 35
Μ. ΚΟΡΡΕ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΟΣ	ΣΕΛ. 36
Μ. ΚΟΡΡΕ ΕΚΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ	ΣΕΛ. 38
ΒΑΣ. ΓΕΩΡΓΙΑΝΝΗ ΟΙ ΡΑΒΔΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΙΟΝΩΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΝΑΩΝ	ΣΕΛ. 40
Π. ΚΑΤΗΜΕΡΤΖΗΣ ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΟΣ	ΣΕΛ. 42
Π. ΛΕΚΑΤΕΑΣ ΨΥΧΗ	ΣΕΛ. 43

ΕΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ

Άπό τό όμώνυμο βιβλίο του ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗ
(έκδ. ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ)

Η γάρ του νοῦ ἐνέργεια ζωή
Ἀριστοτέλης

Η διάνοια έχει δύναμη ἐλκτική καί ἀναλόγως τῆς διαθέσεως στήν ὁποία εὐρίσκεται, ἀντλεῖ καί φέρει σέ ἐμάς, πράγματα καλά ἤ κακά, ὠφέλιμα ἤ ἐπιζήμια, εὐάρεστα ἤ δυσάρεστα. Μπορεῖς νά ρυθμίσης τήν διάνοιά σου κατά τέτοιον τρόπο ὥστε, ἐάν μονίμως τήν διατηρῆς ἔτσι, νά σοῦ φέρη πλοῦτο, δύναμη, υγεία, ὀλβιότητα. Ἡ ἀπαιτούμενη πρός τοῦτο διανοητική κατάστασις συνίσταται σέ συνεχῇ γαληνιότητα, ἡσυχία, μεθοδικότητα βίου, ἀποφασιστικότητα, αὐτοπερισυλλογή καί νοερή ἐπιδίωξη ἐνός σκοποῦ ὁ ὁποῖος ἀποβλέπει στό διαρκές δικό σου καλό καί τῶν ἄλλων.

Δυνατή ἐπίσης εἶναι καί μία ἄλλη διανοητική κατάσταση στήν ὁποία ἐάν μονίμως διατηρῆς τόν ἑαυτόν σου, τά πλούτη, ἡ δύναμη, ἡ υγεία καί ἡ ὀλβιότητα φυγαδεύονται ἀπό σένα.

Άπό ὅσα ὑπάρχουν στό σύμπαν, ἐλάχιστο μόνο μέρος ἔχουμε τήν δυνατότητα νά δοῦμε, ψηλαφήσουμε ἤ ἀντιληφθοῦμε μέ τίς σωματικές αἰσθήσεις. Τό μεγαλύτερο μέρος ἀπό ὅσα ὑπάρχουν καί ἔχουν μορφή, σχῆμα καί χρῶμα δέν εἶναι οὔτε ὁρατό οὔτε ψηλαφητό οὔτε μέ ἄλλο τρόπο αἰσθητό.

Τό λεγόμενο κενό εἶναι μεστό πραγματικοτήτων. Κενός χώρος στήν φύση δέν ὑπάρχει. Οἱ πραγματικότητες αὐτές θά ἦσαν φανερές σέ ἐμάς ἐάν ἦμαστε περισσότερο ἀνεπτυγμένοι. Μέ αὐτές τίς πραγματικότητες ἡ διάνοια ἔχει συγγένεια καί γι' αὐτό τίς ἔλκει. Ὅσο οἱ λεπτότερές μας αἰσθήσεις ἀναπτύσσονται τόσο αἱ πραγματικότητες αὐτές γίνονται λίγο ἤ πολύ φανερές σέ ἐμάς.

Ὅτιδήποτε ἔχεις στόν νοῦ σου, αὐτό δημιουργεῖς. Δημιουργεῖς ἀκατάπαυστα ὁράτες πραγματικότητες ἐν ὅσῳ συλλογίζεσαι. Ἐάν συλλογισθῇς κάτι ἐπὶ ἓνα δευτερόλεπτο, καθιστᾷς αὐτό τό κάτι ὁρατὴ πραγματικότητα γιά ἓνα δευτερόλεπτο. Ἐάν τό συλλογισθῇς ἐπὶ ὥρες, ἡμέρες, ἔτη, θά ἐλκύσῃς τήν οὕτως ἢ ἄλλως δημιουργηθεῖσα πραγματικότητα στόν ἑαυτό σου ὕλικῶς.

Ἐάν διατηρῆς στόν νοῦ σου οἰαδήποτε ἰδέα καλή

ἢ κακή, ἐπὶ μῆνες καί ἐπὶ ἔτη ἐξακολουθητικῶς, τήν καθιστᾷς οὐσιώδη ὁρατὴ πραγματικότητα, καί ἐπειδὴ αὐτὴ γίνεται ὄλο καί περισσότερο ἰσχυρή, στό τέλος θά λάβῃ κατ' ἀνάγκην μορφή καί θά ἐμφανισθῇ στόν ὁρατό καί ὕλικό κύκλο τῶν περιστάσεών σου.

Ἐλκύεις ἀκαταπαύστως ἀπό τό ὁρατό ρεῦμα τῶν πραγματικοτήτων πράγματα συγγενῆ πρός ἐκεῖνα γιά τά ὁποῖα συλλογίζεσαι. Ἔχε τόν νοῦ σου σέ ὁποιοδήποτε εἶδος ἐγκλήματος, καί θά ἐλκύσῃς καί θά φέρῃς στόν ἑαυτόν σου ἐγκληματικές πραγματικότητες ἀπό τό ὁρατό μέρος τοῦ βίου. Θέτεις σέ κίνηση ὁράτες δυνάμεις οἱ ὁποῖες σοῦ φέρουν ὕλικά μέσα πρός ἐκτέλεση ἐγκλήματος.

Ὅταν διαβάζῃς μέ ἐνδιαφέρον στίς ἐφημερίδες περί φόνων, κλοπῶν, σκανδάλων καί φρικαλέων συμβάντων στήν γῆ καί στήν θάλασσα, ἐλκύεις στόν ἑαυτόν σου ὁράτες πραγματικότητες τῆς αὐτῆς φύσεως. Συνδέεις τόν ἑαυτόν σου μέ αὐτές, οἱ ὁποῖες εἶναι κατωτέρας περιωπῆς, καί ὅταν βρίσκεσαι στό ρεῦμα τους, ἐνῶ διαβάζεις μέ ἐνδιαφέρον κάθε μέρα, διατρέχεις τόν κίνδυνο νά φέρῃς στόν ἑαυτόν σου μιὰ κάποια μορφή αὐτῶν τῶν φρικαλεοτήτων καί ἀθλιότητων.

Οἱ ὁράτες πραγματικότητες σχηματίζουν τά στοιχεῖα τῶν ὁρατῶν πραγματικοτήτων. Συνδέεις τό πνεῦμα σου μέ τό ρεῦμα τῶν στοιχείων τούτων ὅταν διατηρῆς τά φρικτά αὐτά πράγματα στήν σκέψη σου.

Τό ρεύμα αυτό τότε έπενεργεί έπάνω σου. Σέ σύρει καί σέ συναρπάζει. Έτσι μέ μεγάλη ταχύτητα φέρνει σε σένα τά στοιχεία του έγκλήματος καί του κακού.

Έάν άρέσκεσαι νά διαβάζης γιά τίς πράξεις του λωποδύτη καί του κλέφτη, διατρέχεις τόν κίνδυνον νά φέρης τόν λωποδύτη καί τόν κλέφτη κοντά σου, στό σπίτι σου. Έσύ καί αυτός θά συναντηθίτε άργά ή γρήγορα, διότι έσύ καί αυτός εύρίσκεσθε έντός του αυτού νοερού ρεύματος. Ούτε έσύ ούτε αυτός γνωρίζετε τήν δύναμη ή όποια φέρει τόν ένα κοντά στον άλλον.

Άλλά καμμία δύναμη δέν είναι τόσο άκαταγώνιστη όσο ή δύναμη της όποίας τήν επενέργεια έπάνω μας καί τήν ύπαρξη άγνοούμε. Έάν επί δέκα δευτερόλεπτα συλλογίζεσαι κάτι άποτρόπαιον καί ειδεχθές, κάτι τό όποιο προξενεί σωματικό πόνο ή άδημονία σέ άλλον, τότε θέτεις σέ κίνηση δύναμη ή όποια έλκει σέ σένα κάποιο μέρος αυτού του κακού.

Έάν επί δέκα δευτερόλεπτα συλλογίζεσαι κάτι εύχάριστο, εύθυμο ή ώραίο — κάτι τό όποιο δύναται νά παράσχη ήδονή σέ άλλον χωρίς νά αφήση κατόπιν κάποια πικρία — τότε θέτεις σέ κίνηση δύναμη φέρουσα σέ σένα κάποιο μέρος αυτού του καλού.

Όσο περισσότερο χρόνο έχεις τόν νοῦ σου σέ ένα όποιοδήποτε πράγμα, καλό ή κακό, τόσο ισχυρότερο τό καθιστάς αυτό τό πράγμα ως άόρατη πραγματικότητα. Κατ' αναπόδραστη άνάγκη έν τέλει, καδ' όσον έχεις τόν νοῦ σου σέ αυτό, θά καταστῇ στόν όρατό κόσμο καί έντός του κύκλου των περιστάσεων σου, όργανον λύπης ή χαράς. Η δύναμη του νά προσηλώνης τόν νοῦ σου επιμόνως σέ κάποιον όρισμένον σκοπό ή σέ κάποια όρισμένη ψυχική διάθεση, φερ' είπειν σέ γαληνιαία άποφασιστικότητα, ή του νά άπομακρύνης τόν νοῦ σου από θορυβήσεις, δέν είναι σήμερα πολύ συνηθισμένο.

Κύτταξε πολλούς τριγύρω σου. Σέ τί συνίσταται ή αιώνια σκέψη τους ή ό καθορισμένος σκοπός του βίου τους; Στό νά λάβουν τόν μισθό τους μέ τήν λήξη του μηνός. Πέρα από αυτό τίποτε. Στό νά νά άγοράσουν ένα νέο φόρεμα, στό νά κάνουν ένα ταξίδι. Πέρα από αυτό τίποτε. Στό νά ζοῦν ήμέρα μέ τήν ήμέρα ή έβδομάδα μέ τήν έβδομάδα. Πέρα από αυτό τίποτε.

Πολλοί άδυνατούν νά προσηλώσουν τόν νοῦ τους σέ κάποιο ώφέλιμο σκοπό γιά δύο συνεχείς ήμέρες.

Ο Πλάτων Δρακούλης, κοινωνιολόγος καί δημοσιογράφος, γεννήθηκε τό 1858 στην Ιθάκη. Σπούδασε νομικά στην Αθήνα. Υπήρξε από τους πρώτους κοινωνιολόγους στην Ελλάδα καί συνεργάστηκε αρχικά μέ τόν "Αίωνα", τόν όποιο εξέδιδε ο Τ. Φιλήμων· άργότερα εξέδωσε τό σοσιαλιστικό περιοδικό «*Αρδην*» (1885-1887) μέ τόν ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ ΝΑΓΟ. Μεγάλη επίδραση στην κίνηση των κοινωνικών ιδεών της εποχής είχε τό έργο του «*Εγχειρίδιον του έργου*», τό όποιο έτυχε πολλών εκδόσεων.

Αφού μετέβη στην Αγγλία, όπου εργάστηκε γιά τήν διάδοση των κοινωνικών του ιδεών, διορίστηκε καθηγητής των Ελληνικών στην Οξφόρδη. Τό 1899 παραιτήθηκε από τήν θέση του καί εξέδωσε τό φιλοσοφικό περιοδικό "Ερευνα".

Τό 1910 εξελέγη βουλευτής Αττικής, συγχρόνως δέ καί βουλευτής Ιθάκης. Απεβίωσε τό 1942.

Σήμερα ποθούν διακαώς τό ένα, αύριο τό άλλο. Οι διανοητικές τους δυνάμεις έγκολπούνται γιά κάποιον χρόνο ένα πράγμα, τό εγκαταλείπουν, κατόπιν έγκολπούνται γιά κάποιον χρόνο άλλο καί τό εγκαταλείπουν καί αυτό. Δέν ασκείται ή έλκτική δύναμη της διανοίας τους ως προς ένα αντικείμενο.

Αυτοί είναι οι άνθρωποι οι όποιοι επιτελούν πολύ λίγα, οι όποιοι είναι πάντοτε φτωχοί καί ως επί τό πλείστον άτελοῦς υγείας. Αυτές οι διάνοιες όσες φορές προσηλωθούν σέ κάτι θά προσηλωθούν σέ κάτι άχρηστο καί επιβλαβές. Διαβάζουν μετ' άπληστίας περί φρικαλεοτήτων καί θανατικών εκτελέσεων. Καί όσο λεπτομερείς είναι οι περιγραφές τόσο περισσότερον άρέσκονται σέ αυτές. Άρέσκονται σέ δράματα πού παριστάνουν βαιοπραγίες ή ψυχικά βασανιστήρια. Τό μεγαλύτερο μέρος των δυνάμεών τους σπαταλάται κατ' αυτόν τόν τρόπο. Θέτοντας τίς δυνάμεις τους προς αυτήν τήν κατεύθυνση έλκουν προς τόν έαυτόν τους από αυτές κάποιο είδος κακού. Έάν τίς στρέψουν σέ άλλη κατεύθυνση θά έλξουν προς τόν έαυτόν τους κάτι καλό.

Διαβάστε τά βιβλία του
Πλάτωνος Δρακούλη
ΦΩΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΔΟΝ
καί
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΟ ΕΞΕΛΩ+ΟΠ+ΤΡΟΝ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΡΟΒΙΩΤΩΝ ΜΕ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΥΣ ΒΙΟΥΣ

Έξωτερικός άποσυμβολισμός

«...εύρέθη δέ (ή Αφροδίτη) καί καθρέπττην άργυροῦν κρατούσα, καί σανδάλια κεχρυσωμένα εις τούς πόδας έχουσα, μέ δεσμούς χρυσοῦς δεδεμένα» (Αθ. Σταγειρίτης, *ΩΓΥΓΙΑ*, Τόμ. Α', σ. 355).

Κατά πάσαν πιθανότητα τό άγαλμα ήτο έργον του Σικυνίου Κανάχου, ό όποιος έφιλοτέχνησε καί άλλα γλυπτά της Αφροδίτης, ως προς τήν *ΩΓΥΓΙΑΝ*.

Η πρώτη έπισήμανσις άφορᾷ στην χρήση των δύο πολυτίμων μετάλλων: του άργύρου σχετικῶς μέ τόν καθρέπττην καί του χρυσοῦ όσον άφορᾷ στά κεχρυσωμένα πέδιλα μέ τούς χρυσοῦς δεσμούς.

Ο άργυρος προερχόμενος έκ της λέξεως *άργός*, πέραν της σημασίας της βραδύτητας καί της αντιθετικής έννοίας της ταχύτητας, τήν όποιαν εκφράζει, συνδυάζει ταυτοχρόνως τήν έννοια της στιλπνότητας, της λαμπρότητας καί της λευκότητας (*Μ. Λεξ. Δ. Δημητράκου*).

Ο άργυρος στην αντιστοιχία των μετάλλων μετά των πλανητών αναφέρεται στην Σελήνη, θήλεια ύδατινή άρχή μέ τίς ιδιότητες του ψυχροῦ, του δεκτικού καί του ύγρου φορέως. Έρχεται δέ εις αντίθεσιν μέ τόν χρυσό, ό όποιος είναι ήλιακό πρότυπο, θερμό, ξηρό, δραστήριο καί ένεργητικό.

Αμφότερα τά μέταλλα είναι εύγενή, έχοντα βασιλικάς ιδιότητες. Ο μέν άργυρος αναφέρεται στην λευκότητα της Σελήνης καί τήν δυνατότητά της ως σκοτεινού ούρανίου σώματος, νά άντανακλά τίς χρυσές ήλιακές ακτίνες. Προσωποποιεί τήν εικόνα της άγνότητας, πάσης φύσεως άγνότητας στον συμβολικό χώρο, έφ' όσον ή επιφάνειά της δέν σκιάζεται από τά νέφη της δοκησιοφίας, του δογματισμοῦ, της μισαλλοδοξίας. Έν έναντία περιπτώσει, έφ' όσον επισκιασθῇ ή λαμπρότης, καθίσταται σύμβολο διαστροφής της άρχικής της σημασίας.

Γιά νά διατηρηθῇ ή λάμψη του άργύρου καί νά καταστή κάτοπτρον, έχει ανάγκη συνεχούς επιμελοῦς συντηρήσεως καί στιλβώσεως από τήν ψυχή. Έν αντιθέσει προς τόν χρυσό, ό όποιος οὔδέποτε χάνει τήν άρχική

του λάμψη, κρατών ως ήλιακό γνώρισμα τήν αιώνια του καθαρότητα στον πνευματικό όρίζοντα του συνολικού συμβολισμοῦ, λόγω όμως της εξαιρετικής του λάμψεως άδυνατεί νά άντικαθρεπτίσῃ μέ εύκρίνεια είδωλο.

Τά χρυσά σανδάλια της Αφροδίτης προστατεύουν τούς πόδες, σύμβολο ψυχής, διότι ή διαμόρφωση των ποδών εκφράζει τήν δυνατότητά της νά πραγματοποιηί στό φυσικό πεδίο τό έργο της. Αδύνατοι πόδες (Αχιλλεύς, Ηφαιστος, τραῦμα Χείρωνος, Οιδίπους, άθανатоποίηση Δημοφώντος κ.λπ.) ύποδηλοῦν άνεπάρκεια. Αφροδίτη καί Έρμης φοροῦν χρυσά πέδιλα. Η Αφροδίτη έχει τήν επικράτειά της σέ όλόκληρο τό μορφικό βασίλειο, κυρίαρχος

«τρισσών μοιρών, γεννᾷς δέ τά πάντα, όσσα τ' έν ούρανῳ έστι καί έν γαίῃ πολυκάρπῳ έν πόντου τε βυθῷ, σεμνή Βάκχοιο πάρεδρε».

(Ορφικός "Υμνος Αφροδίτης)

Τό δέ πέδιλο είναι σύμβολο κυριαρχίας, έφ' όσον διά του πόδός όρίζει τόν χώρο τόν όποιο κυριεύει.

Τά χρυσά πέδιλα του Έρμου είναι επί πλέον πτερωτά, προκειμένου διά της ταχείας μεταφορᾷς του οι ιδέες καί έντολές του πατρός του Διός νά εκτελοῦνται άνευ καθυστερήσεως.

Ο συνδυασμός των δύο μετάλλων, χρυσοῦ καί άργύρου στό άγαλμα της Αφροδίτης, συμβολίζει τήν συνύπαρξη του αιώνιου (χρυσοῦ) μετά του προσκαίρου (άργύρου). Του αναλλοιώτου μετά του μεταβαλλομένου. Της ισχύος μετά της άδυναμίας. Της ένεργητικότητας μετά της παθητικότητας (πέδιλα χ έσοπτρον).

Τό άργυροῦν *έσοπτρον* θά χρήζῃ πάντοτε φροντίδος, ώστε οι ανακλώμενες επιφάνειες νά προβάλλωνται καθαρές καί όχι άμαυρωμένες από τήν άδιαφορία συντηρήσεως του στιλπνοῦ της επιφανείας του.

Διά της άναγωγής, ή καθαρότης της ψυχής απαιτεί συνεχῇ έπαγρύπνηση προκειμένου νά είναι εις θέσιν νά άπορροφᾷ τήν ήλιακή γνώση από τήν άπαστράπτουσα πηγή του Ηλιακοῦ Κέντρου.

Ἑσωτερικός ἀποσυμβολισμός

Τό **ἔσοπτρον** εἶναι τό καθ' ἑαυτοῦ σύμβολο τοῦ συμβολισμοῦ, διότι ἐπιτρέπει τήν ἐσωτερική (ἐσ-) θέαση τῆς λεπτομεροῦς καί συνολικῆς ὁψews (-ὄψ-) τῶν μορφῶν διά τοῦ ὀργάνου (-τρον), τοῦ ὁποῖου φέρει τό ὄνομα ἐσ(ω)-ὄπ-τρον.

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ **ἐσόπτρου** εἶναι ἀναγκαῖο νά εἶναι στυλινή, καθαρή, χωρίς καμμία ἀνωμαλία, χάραγμα ἢ σκωρία προκειμένου τό **εἶδωλο** νά ἀποτυπωθῇ μέ τήν μεγαλυτέρα δυνατόν εὐκρίνεια.

Σύμβολο Ἀφροδίτης τό **ἔσοπτρον**, προκειμένου νά συμπεριλάβῃ τήν διπλή της παρουσία ὡς ἀρχαιοτάτης θεᾶς, εἶναι ἀφ' ἑνός μητέρα τῆς Ἀνάγκης, λέγει ὁ Ὀρφικός Ὕμνος τῆς Ἀφροδίτης, καί ἀφ' ἑτέρου κόρη τοῦ Διός καί τῆς Διώνης. Μητέρα τῆς Ἀνάγκης ἀναλαμβάνει διά τοῦ κάλλους της τήν ἐποπτεία τῆς διαπλάσεως τῶν μορφῶν τοῦ τριμόρφου αἰσθητοῦ κόσμου καί ἐν συνεχείᾳ διά τῆς τεκνοποιήσεώς της μετά τοῦ Ἄρεως, τήν διάχυση στό σύμπαν τοῦ δευτέρου Ἑρωτος καί τῆς Ἀρμονίας, τῆς τελειότητος τοῦ κάλλους τῶν μορφῶν, τίς ὁποῖες ἔχει ὑπό τήν ἐπίβλεψή της.

Ἡ Οὐράνιος Ἀφροδίτη, ἡ ἐκ τοῦ **ἀφροῦ** καί τῶν μηδένων τοῦ Οὐρανοῦ γεννηθεῖσα εἶναι τό πρότυπο, εἶδωλο δέ αὐτῆς στόν συμβολικό της καθρέπτη, ἡ Πάνδημος. Ὁ νοητός κόσμος, τό πρότυπον, ἀνακλῶμενος στό **ἔσοπτρόν** της, προβάλλει τήν εἰκόνα τοῦ αἰσθητοῦ, τοῦ κόσμου τῶν μορφῶν, ὡραιότατο ἀντίγραφο τοῦ νοητοῦ. Οἱ δύο κόσμοι, ὁ ἄνω καί ὁ κάτω, ἀναλόγως τῆς ὀπτικῆς γωνίας τοῦ παρατηρητοῦ, θά δώσουν καί τήν ἀντίστοιχη εἰκόνα στόν ὀφθαλμόν του.

Ἡ ἐπιλογή τῆς κλίσεως τοῦ **ἐσόπτρου** εἶναι στήν διάθεση καί κρίση τοῦ παρατηρητοῦ. Διότι τό **εἶδωλο** πού ἀναπαράγεται δέχεται αὐτοῦσία τήν παράσταση τοῦ προτύπου, εἴτε αὐτό ἔχει τοποθετηθῇ στά νοητά (ἡ κλίση τοῦ **ἐσόπτρου** πρὸς τά ἄνω), εἴτε στά αἰσθητά (ἡ κλίση πρὸς τά κάτω) (Πολιτεία Ζ).

Μέ τήν πρὸς τά ἄνω κατεύθυνση τοῦ **ἐσόπτρου**, ἡ ψυχὴ «ὀρῶσα τά ἄνω» (Κρατ. 396c), δηλαδή τόν οὐρανόν, θεᾶται τό **οὐράνιο** κάλλος τῆς Οὐρανίου Ἀφροδίτης καί τήν ἐκπαγλὸν καλλονὴν θειοτάτων πνευματικῶν εἰκόνων, τίς ὁποῖες ἐκεῖνη ἀναδύει. Ἐκ τῆς εἰκόνης αὐτῆς ἡ ψυχὴ ἐμπνέεται γιά τήν περαιτέρω δράση καί ἐξέλιξή της κατά τήν διάρκεια τῆς ἐνσαρκώσεώς της.

Ἄνω ὀρῶσα, ἀσκεῖ τίς θεῖες Ἀρετές καί γίνεται φιλόσοφος (Ἱεροκλῆς, *Χρυσᾷ Ἐπιτ.*, στ. 46-71). Καθίσταται ἡ ἴδια πρότυπον προκειμένου οἱ ἄλλοι μέσῳ τοῦ δικοῦ των **ἐσ+όπ+τρον** ἀντιληφθοῦν τό **εἶδωλό** της καί νά παραδειγματισθοῦν.

Κάτω ὀρῶσα διακρίνει τήν γῆ, τὰ φαινόμενα, τὰ αἰσθητά, τὰ μεταβλητά. Ἐξετάζει τότε τό **εἶδωλο** τῆς Πανδῆμου Ἀφροδίτης καί τῆς μεγάλης δημιουργικῆς της ἐργασίας στήν διάπλαση τῶν μορφῶν. Ἀσκεῖ τίς πολιτικές ἀρετές καί γίνεται χρηστός πολίτης (*Χρυσᾷ Ἐπιτ.* στ. 1-47) διαμορφώνουσα τό περιβάλλον της.

Οὐδεμία σχέση ἔχει ἡ Πάνδημος Ἀφροδίτη μέ τήν ἀνεξέλικτη ἀνθρωπότητα, ἡ ὁποία ὀρῶσα τά κάτω, τὰ γήινα, ἀντιλαμβάνεται διά τῆς προβολῆς τήν χαμηλὴ εἰκόνα τοῦ ἑαυτοῦ της, δηλαδή τήν εἰκόνα τῆς **πορνείας** στήν καθολικὴ της ἔκφραση. Ἐπιβεβαιώση τῆς ἐννοίας εἶναι ἡ ἀντιστροφή τῶν γραμμάτων τῆς πρώτης συλλαβῆς ἀπὸ **πορ-** εἰς **πρό-**

πορνεία X πρόνοια

καί ἡ ἀντικατάσταση τοῦ ε (-νεῖα) εἰς ο (-νοῖα) διά τῆς ἑτεροιώσεως, προκειμένου στήν δευτέρη συλλαβὴ τῆς λέξεως νά δραστηριοποιηθῇ ἡ ἐσωτερικὴ μνεῖα τῆς λέξεως **νοῦς**. Μητέρα τῆς ἀνάγκης, ἡ Ἀφροδίτη ὡς πρὸς τόν Ὀρφικόν Ὕμνον, ἐπιλαμβάνεται τῶν μορφῶν, οἱ ὁποῖες ἄλλως θά κατεστρέφοντο συνεπείᾳ τοῦ Νόμου τοῦ Ἀντιπεπονθότος, ὁ ὁποῖος θά ἐνέσκηπτε λόγῳ **πορνείας**.

Ἑσοπτρον: ἡ τρέχουσα ἐνσάρκωση σύνδεσμος προβιωτῶν καί μελλοντικοῦ βίου

Ἐάν κατὰ συμβολικόν τρόπον, ἡ ἴδια ἡ ψυχὴ ἀναλάβῃ τόν ρόλο τοῦ **ἐσόπτρου** ἐνσυνειδήτως, ἀποκαθαθεῖσα κατὰ τίς γήινες ἀσχολεῖες της καί ἔχουσα ἀποκαταστήσει ἀρμονικὴς σχέσεις μετά τῶν ἄλλων, ἀπολαμβάνει τό κάλλος, πού ἀναπαράγεται στό **εἶδωλό** της, καθισταμένη εἰκὼν τοῦ προτύπου της (Οὐρανίου ἢ Πανδῆμου Ἀφροδίτης ἀναλόγως τῆς κλίσεως τοῦ **ἐσόπτρου** ψυχῆς της).

Ἐμφανίζεται τότε ἀπὸ τό παρελθόν στό **ἐσ+οπ+τρον** ἡ μέλλουσα νά προκύψῃ μορφή, ἡ ἐκκοιλαφθεῖσα ἐκ τοῦ Ὄου Ἀφροδίτη, πού εἶναι καί ἡ τρίτη μυθολογικὴ παρουσία της (ΩΓΥΓΙΑ, τόμ. Α', σελ. 350).

Συνεπῶς ἡ χρῆση τοῦ **ἐσόπτρου** ὑπὸ τῆς ψυχῆς δέν περιορίζεται μόνον στήν ἀντανάκλαση τῆς εἰκόνης της. Διότι καθὼς ἡ ψυχὴ τρέπεται καί τέρπεται εἰς τό λεῖον **ἔσοπτρον**, συμμετέχει τῆς εἰκόνης καί διά τῆς «μεθέξεως» μεταλλάσσεται (Παρμ. 131-134). Ὑπάρχει ὡς ἐκ τούτου ἕνας συνδετικὸς συσχετισμὸς μεταξύ τοῦ πραγματικοῦ ὄντος/ψυχῆς καί τοῦ **εἶδωλου**.

Τό κάλλος πού **ἀναδύεται**, ὡς Ἀφροδίτη Ἀναδυομένη, εἶναι, ὄχι πλέον ἐκ τῶν ὑδάτων τῶν ἐπαναγεννητικῶν θαλασσῶν, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἀποκαθαρμένων ὑδάτων τοῦ

ἡλεγμένου ὑποσυνειδήτου της. (Σχετικῶς μέ τούς κανόνες τῶν ἀναγραμματισμῶν, ἴδε ΑΡΡΗΤΟΙ ΛΟΓΟΙ τῆς συγγραφῆς, σ. 34).

**Τ Ε Ρ Α Τ Α
Α Τ Ε Ρ Α + Τ**

Ἄνευ **τεράτων** καί πλήρους βιωματικῆς γνώσεως τῆς **ἀρετῆς**, εἶναι ἡ ἀποτύπωση τῆς ἰδίας τῆς ψυχῆς, πού ἀπολαμβάνει τήν ἀγνότητα καί καθαρότητα τοῦ προτύπου της (Ἐπίκτητος, *Ἐγχειρίδιον*, Κεφ. ΣΤ, Χρήσις φαντασιῶν).

Κατ' ἐπέκτασιν ἡ ὀπτικὴ δυνατότης διευρύνεται διεισδύουσα στό παρελθόν, ὅποταν ἀναδυόμενες οἱ μνημεις τῶν προτέρων της βίων ἔρχονται νά ἐρμηνεύσουν τὰ γενόμενα τῆς παρουσίας ἐνσαρκώσεως. Τότε παρεμβαίνει ἐκ νέου τό **ἔσοπτρον**, σύμβολο Ἀφροδίτης, καί δέν ἀναδεικνύει μόνον τήν **μορφή** τῆς Θεᾶς τοῦ Κάλλους, ὡς προτύπου ψυχικῆς ἀρμονίας, ἀλλὰ γίνεται αἰτία ἀπὸ τὰ αἰσθητά τοῦ μορφοποιημένου σύμπαντος, νά ἀνυψῶν τήν ψυχὴν στήν θέαση τοῦ ἀπολύτου Κάλλους (Συμπόσιον 210-211 καί Παρμενίδης 142-144).

Δεχομένη τό ἔναυσμα τῆς μεθέξεως τοῦ Κάλλους, ἡ ψυχὴ μετουσιώνει συνεχῶς διά τῶν πράξεων της τήν ἀρχικὴ της **μορφή**, τῆς ὁποίας ἀντανάκλαση εἶναι ἡ κοινή συνισταμένη ὅλων τῶν προγενεστέρων της βίων.

Τό ὄργανον (-τρον) διά τοῦ ὁποῖου γίνεται ἐφικτὴ ἡ ἀναγνώριση (-ὄπ-) τῆς ἐσωτερικῆς (ἐσ-) **μεγάλης** πλέον διαδρομῆς τῆς ψυχῆς, τό **ἔσοπτρον**, καθίσταται κατ' οὐσίαν ἔργον Ἀφροδίτης. Εἶναι ἡ **προβολή** ψυχικῆς τελειώσεως τοῦ Κάλλους πρὸς τά ἔσω (γνώθι σαυτόν διά τῆς ἐνδοσκοπήσεως τοῦ **ἐσόπτρου**) καί πρὸς τά ἔξω, (σύν+περί+φορᾶς = **φορᾶς** περί καί ὁμοῦ, μετά τῶν ἄλλων).

Εἶναι ἔργον τῆς ψυχῆς πού συνέλαβε τήν διπλὴ χρῆση τοῦ **ἐσόπτρου**, ἀφ' ἑνός πρὸς τά **ἄνω** καί πρὸς τά **κάτω** καί ἀφ' ἑτέρου πρὸς τά **ἔσω** καί πρὸς τά **ἔξω** (διά τῆς πλαγίας κλίσεως τοῦ **ἐσόπτρου**).

Κατακτῆσασα διά τῆς ἐνδοσκοπήσεως τήν γνώση τοῦ συνολικοῦ της παρελθόντος (προβιωτῶν), δικαιούται τήν συνειδητὴ ἐπιλογή τοῦ μέλλοντος. Ἐκ τοῦ **ἐσόπτρου** ἀνεδύθη (Ἀφροδίτη Ἀναδυομένη) ἡ πραγματικὴ της ὄντοτης, ἀπαστράπτουσα καί ἀποκαθαρμένη, προκειμένου νά ὁραματισθῇ τήν μελλοντικὴ της ἐνσάρκωση καί νά προετοιμάσῃ τό, διά τοῦ παλαιοῦ, νέον της ἔργον, ἀνερχομένη εὐδαίμων στήν πρώτη βαθμίδα τῆς κλίμακος τῆς ἀθανασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Ὀρφικοί Ὕμνοι ἐκδ. ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ
2. Χρυσᾷ Ἐπιτ. Ἱεροκλέους ἐκδ. ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ
3. ΩΓΥΓΙΑ Ἀθ. Σταγειρίτου ἐκδ. ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΚΕΨΙΣ
4. Συμπόσιον Πλάτωνος ἐκδ. ΠΑΠΥΡΟΣ
5. Κρατύλος Πλάτωνος ἐκδ. ΠΑΠΥΡΟΣ
6. Παρμενίδης Πλάτωνος ἐκδ. ΠΑΠΥΡΟΣ
7. Μέγα Λεξικόν Ἑλληνικῆς Γλώσσης Δ. Δημητράκου

ΟΜΗΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ

ἘΝΑ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΔΡΩΜΕΝΟ
ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΚΑΙ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΜΙΜΗΣΕΩΣ,
ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΙ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
ΙΛΙΑΣ - ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΠΑΙΔΩΝ ΟΡΦΕΩΣ
ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ

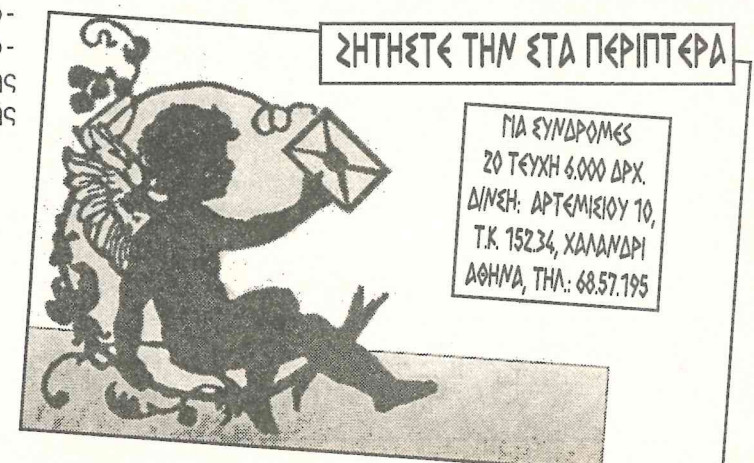
ΤΜΗΜΑ ΕΦΗΒΩΝ ΔΙΣΧΥΛΟΥ

**ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ
ΔΕΣΜΩΤΗΣ**

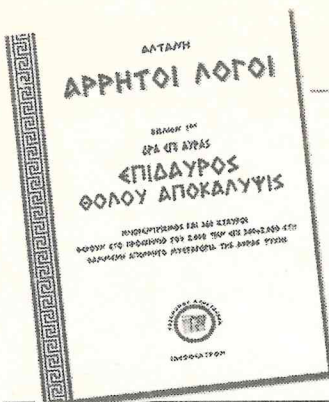
ΠΛΗΡΟΦ.: ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ, ΕΤΟΥΡΝΑΡΗ 57 ΤΗΛ.: 52.37.543

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΗΝ ΣΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

ΓΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ
20 ΤΕΥΧΗ 6.000 ΔΡΧ.
ΔΙΝΕΤΑΙ: ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΥ 70,
Τ.Κ. 15234, ΧΑΛΑΝΔΡΙ
ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 68.57.195

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΘΟΛΟΥ ΕΙΝΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Με οδηγό τήν ΙΕΡΑΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΉΡΑΚΛΕΙΤΟΥ
τὴν ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΑΡΙΘΜΟΣΟΦΙΑ
καὶ τὸν ΠΛΑΤΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΥΛΟ

ἐκμαιοῦται ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ἡ Ἀρρητος
Διδασκαλία τοῦ Λόγου καὶ ὁ ἀριθμητικὸς συσχετισμὸς
μικροκόσμου/μακροκόσμου

Οἱ «ΑΡΡΗΤΟΙ ΛΟΓΟΙ» εἶναι ὁ γενικός τίτλος μιᾶς ἐργασίας, πού ἐμφανίζει στό πρῶτο μέρος τήν Θόλο τῆς Ἐπιδαύρου καί προχωρεῖ σέ ἀποκαλύψεις, ὅπως ὁ ἐν συνεχείᾳ ὑπότιτλος «Θόλου Ἀποκάλυψις» ἐπισημαίνει καί γιά πρώτη φορά ἔρχεται στό φῶς μετὰ ἀπό 2.360 ἡλιακά ἔτη. Σαράντα χρόνια πρὶν τὴν γέννηση τοῦ Ἀριστάρχου τοῦ Σαμίου, πού ἱστορικῶς ἀναφέρεται ὅτι πρῶτος ἀνεκάλυψε τὸ Ἡλιοκεντρικὸ Σύστημα, ἡ Θόλος εἶχε ἤδη ἀποτυπώσει στό δάπεδο τὴν πλήρη καὶ λεπτομερῆ ἀναπαράσταση τοῦ Ἡλιοκεντρικοῦ συστήματος. Ἡ ἀνέγερση τῆς Θόλου ἄρχισε τὸ -360 καὶ ἀποπερατώθη τὸ -350, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος ἐγενήθη τὸ ἔτος -320.

Ἀπὸ τὸ ἐξάισιο αὐτὸ Μνημεῖο δὲν ἔχουν ἀπομείνει παρά τὰ θλιβερά ἑρεῖπα τοῦ λαβυρίνθου του. Ὅμως ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη παρέδωσε ὅλες τίς ἀπαραίτητες πληροφορίες κωδικοποιημένες στό δάπεδο καὶ στὰ γλυπτά του διακοσμήματα, τὰ ὁποῖα ἐπέτρεψαν τὴν ἀνασύνθεση τῆς γνώσεως τῶν προγόνων μας σχετικά μέ τὸ οὐράνιο στερέωμα, μέ τὴν ὁποία γνώση συμφωνεῖ ἡ σημερινὴ ἀστρονομικὴ ἐπιστήμη. Ἡ δὲ ἀναπαράσταση τοῦ σχεδίου τοῦ δαπέδου εἶναι πλήρης καὶ ἀκριβὴς σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἀπεικόνιση τοῦ Ἡλιοκεντρικοῦ Συστήματος.

Πέρασαν 2.000+360 χρόνια καὶ κανεὶς δὲν διεπίστωσε τόσο ὀφθαλμοφανῆ τεκμήρια τοῦ ἡλιοκεντρισμοῦ. Πέρασαν χιλιάδες ἐπιστήμονες στὰ τελευταῖα 100 ἔτη ἀπὸ τὴν καταγραφή τοῦ δαπέδου τῆς Θόλου καὶ τὴν παρουσίασής της ἀπὸ τὸν ἀρχαιολόγο Παν. Καβαδία. Τό σχέδιο εἶδαν ἀρχαιολόγοι, ἀστρονόμοι, ἀστροφυσικοί, μαθηματικοί. Γιατί κανεὶς μέχρι σήμερα δὲν ἀντελήφθη τὴν εἰκόνα τοῦ ἡλιοκεντρισμοῦ στό δάπεδο τῆς Θόλου; Σ' αὐτὴν τὴν ἐρώτηση δὲν ὑπάρχει ἀπάντηση. Τό βέβαιο, ὅμως, εἶναι ὅτι τὰ ἀρχαιολογικά εὐρήματα πού συνθέτουν τὴν Θόλο εἶναι ἀκριβῆ καὶ μέ τίς ἀντίστοιχες εἰκόνες καὶ σχεδιαγράμματα μποροῦν νά γίνουν ἀπολύτως κατανοητά ἀπὸ τὸν ἀναγνώστη, πού αἰσθάνεται ὅτι συμμετέχει καὶ ὁ ἴδιος στὴν ἐκτύλιξη τῆς ἀποκαλύψεως.

Τό Μνημεῖο τῆς Θόλου δὲν βρίσκεται σέ χώρο, ὅπου οἱ ἐπιστήμονες εἶχαν ὡς βασικὴ δραστηριότητά τους τὴν μελέτη τοῦ οὐρανοῦ. Δὲν ἐπρόκειτο γιά ἀστεροσκοπεῖο, ἀλλὰ γιά τὸ σημαντικώτερο Ἀσκληπιεῖο τῆς ἀρχαιότητος.

Ἡ ὑγίεια ἦταν τὸ κύριο μέλημα τῶν θεραπευτῶν-ιατρῶν καὶ εἶναι πράγματι ἀξιοπεριεργό ὁλόκληρο τὸ Μνημεῖο νά ἀναφέρεται στὴν ἐπιστήμη τῆς Ἀστρονομίας, καὶ μάλιστα μέ γνώσεις πολὺ προηγμένες, καὶ ὄχι τῆς ἱατρικῆς.

Ὁλόκληρο τὸ Μνημεῖο, ἐσωτερικά καὶ ἐξωτερικά, ἀναφέρεται στό οὐράνιο στερέωμα καὶ στὴν σχέση Ἀστρονομίας καὶ Ὑγείας. Φαίνεται ὅτι ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη κατὰ τὴν κλασσικὴ ἀρχαιότητα ἦταν ἐναρμονισμένη μέ τὴν βαθύτατη γνώση τοῦ συντονισμοῦ τῆς ψυχῆς τοῦ μικροκοσμικοῦ ἐλλόγου ὄντος μέ τὸν μακροκοσμικὸ οὐρανό.

Τό 1ο βιβλίο δὲν ἀναφέρεται στὴν θεραπεία τῶν ἀσθενῶν τοῦ Ἀσκληπιείου. Γίνεται ἡ ἀποκάλυψη τῶν ἐυρημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι πράγματι τελείως ἀπρόβλεπτα, προκειμένου ἐν συνεχείᾳ στό 2ο νά ἔλθῃ στό φῶς μία νέα ὀλιστικὴ θεώρηση τῆς θεραπευτικῆς, ἡ ὁποία δὲν θά λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν μόνο τὰ δεδομένα τῆς ψυχοσωματικῆς νόσου. Τό βιβλίο μέ τὴν ταυτόχρονη ἀποκάλυψη τοῦ Ἡλιοκεντρισμοῦ, θίγει καὶ τὴν ψυχικὴ ὑπόσταση τόσο τοῦ μικροκοσμικοῦ, ὅσο καὶ τοῦ μακροκοσμικοῦ ὄντος, πού εἶναι καὶ τὰ δύο νοήμονα.

Τό βιβλίο θά προβληματίσῃ καὶ θά δημιουργήσῃ πολλές συζητήσεις, ὅχι μόνο στοὺς ἀρχαιολογικοὺς κύκλους σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν Θόλο, ἀλλὰ καὶ στοὺς ἐρευνητές τῆς ἀλήθειας σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐσωτερικὴ διάσταση τῆς ψυχικῆς ὑγείας.

Σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τώρα στοὺς ἀναγραμματισμούς τῶν λέξεων: Ἡ Ἀλτάνη προσεγγίζει τὸν Λόγο, τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα, μέ μία νέα ὀπτικὴ θεώρηση, πού θά προβληματίσῃ ἀκόμη περισσότερο τὸν προσεκτικὸ ἀναγνώστη. Ὁ «Κρατύλος» τοῦ Πλάτωνος, θά ἀναλάβῃ τὴν σύνδεση ἐτεροκλίτων καὶ ἀσχέτων ἐπιστημῶν μεταξύ τους, ὥστε ὁ ἀναγνώστης νά γίνῃ συμμετοχὸς καὶ «σύντονος» κατὰ τὸν Πλάτωνα μέ τὰ δύο οἰκοδομήματα: τῆς Θόλου καὶ τοῦ Λόγου.

Τό μήνυμα τῆς Θόλου εἶναι μήνυμα, πού χαράζει τὴν πορεία τῆς ψυχῆς στὴν Μεγάλῃ Λεωφόρο, τὴν λεωφόρο τοῦ Μεγάλου ἐνιαυτοῦ (μετάπτωση τῶν Ζωδίων). Ἡ ἐρμηνεία ἄλλωστε τοῦ Μεγάλου Ἐνιαυτοῦ, πού ἐντυπωσιάζει μέ τούς 26 ἐξωτερικοὺς Δωρικούς κίονες, εἶναι καὶ τὸ συγκλονιστικώτερο στοιχεῖο πού παρουσιάζει τὸ Μνημεῖο στὴν νέα χιλιετία.

Τό βιβλίο ἔχει 450 σελίδες μέ συνεχεῖς ἀναφορές στὰ κείμενα τοῦ Πλάτωνος, στὰ ἀποσπάσματα τοῦ Ἡρακλείτου μέ ἀντίστοιχες ἐρμηνείες καὶ στὴν ΩΓΥΓΙΑ τοῦ Ἀθ. Σταγειρίτου σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν Μυθολογία. Ἐπὶ πλεόν ἔχει 75 φωτογραφίες, 76 σχέδια καὶ 120 ἀναγραμματισμούς σέ πλαίσια.

Τιμή: 7.000 δρχ. ἐκδ. ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ τηλ.: 52.37.543

Ὁ Μῦθος τῆς ἀσθένειας

ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΙΑΤΡΟΦΟΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΙΝΟΥΔΗΣ

Νοῦς καὶ Σῶμα

Ένας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους μύθους πού ὑφάνθη-Έκε ποτέ γύρω ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη ὑπαρξὴ εἶναι ἡ ἀσθένεια. Στὴν πραγματικότητα δὲν ὑπάρχουν «ἀσθένειες» ἀλλὰ ἐπίπεδα ὑγείας. Ἄν θεωρήσουμε τὸ 0 ὡς τὴν τέλεια ἔλλειψη ὑγείας, πού εἶναι ὁ θάνατος, καὶ τὸ 100 τὴν τελευταία ὑγεία, πού εἶναι ἡ ἰκανότητα τοῦ ὀργανισμοῦ νά ἀνανεῶνῃ συνεχῶς ὅλα του τὰ κύτταρα, ἡ ἀθανασία τοῦ σώματος, ὅλοι παλινδρομοῦμε μεταξύ αὐτῶν τῶν ἄκρων ἀνάλογα μέ τίς ἐπιλογές πού κάνουμε στὴν διατροφή καὶ στὸν τρόπο ζωῆς μας. Ἡ ἐπιστήμη ἔχει ἀποδείξει ὅτι μέ τὸν τρόπο πού διαιροῦνται τὰ κύτταρα θά ἔπρεπε, ἂν οἱ ἐπιλογές μας ἦσαν σωστές, νά ζοῦμε μέ σχετικὰ καλὴ ὑγεία μέχρι τὰ 150 χρόνια. Μέ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους ὁ ἄνθρωπος ἔχει καταφέρει νά μειώσῃ αὐτὴν τὴν διάρκεια ζωῆς σχεδὸν στοὺς μισοὺς καὶ αὐτὸ χαμηλῆς ποιότητος συνοδευόμενο ἀπὸ παθήσεις, γιατροὺς καὶ φάρμακα.

Γιὰ νά εἶναι σέ θέση ὁ ἄνθρωπος νά κάνῃ τίς σωστές ἐπιλογές καὶ νά προωθήσῃ ἔτσι τὴν σωματικὴ του ὑγεία, θά πρέπει ταυτοχρόνως νά ἔχῃ ἐξασφαλίσει τὴν ὑγεία τοῦ «νοῦ», τὴν πνευματικὴ του δηλαδὴ ἐξύψωση. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ἡ σωματικὴ του κατάπτωση ἐμποδίζει τὴν πνευματικὴ του ἐξύψωση δημιουργώντας ἓνα φαῦλο κύκλο ψυχοσωματικῆς φθορᾶς πού σήμερα ὁδηγεῖ τὸ ἀνθρώπινο εἶδος σέ ἀφανισμό μέ μαθηματικὴ ἀκρίβεια.

Τὴν ἀμφίδρομη αὐτὴν σχέση εἶχαν ἀντιληφθῇ καλὰ οἱ γίγαντες τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τὴν ἐξέφρασαν ὡς «Νοῦς ὑγιὴς ἐν Σώματι ὑγιεῖ». Ὁ σκοταδισμὸς πού ἀκολούθησε τὴν καταστροφή τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καὶ πού σέ διαφόρες μορφές ἐξακολουθεῖ μέχρι σήμερα, εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν διαφθορά τοῦ Νοῦ μέσω τῆς παραπληροφορήσεως, τοῦ δογματισμοῦ καὶ τῆς ἀγνοίας καὶ τοῦ σώματος μέσω τῆς διατροφῆς καὶ τοῦ τρόπου ζωῆς.

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος εἴτε ἔχει ἐγκαταλείψει τὸ πνεῦμα θεωρώντας τὸ «ἀντιεπιστημονικὸ» καὶ «δεισιδαίμονια» ἐνῶ τὴν λογικὴ καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ παρατήρηση ὡς τὸν μόνον «Θεό» του, ἢ πιστεύει μόνον στοὺς «ὑπερπέραν» καὶ στοὺς πνεῦμα θεωρώντας τὴν λογικὴ ὡς ἀνίκανη νά κατανοήσῃ ὅ,τι δὲν συλλαμβάνουν οἱ αἰσθήσεις. Καὶ στίς δύο περιπτώσεις κυριαρχεῖ ὁ σκοταδισμὸς διότι καὶ τὰ δύο εἶναι ἐξ ἴσου ψευδῆ. Τό πνεῦμα «συλλαμβάνει» καὶ «ὑποθέτει» μέσω τῆς «ἐμπνεύσεως» ἐνῶ ἡ λογικὴ ἐπιβεβαιώνει μέσω τῆς ἐπιστημονικῆς παρατηρήσεως. Καὶ τὰ δύο εἶναι, λοιπόν, ἀπαραίτητα ὡς συνδυασμός γιὰ νά ἰσορροπήσουν τὴν ἀνθρώπινη ὑπαρξή.

Ένα ἀπὸ τὰ καλύτερα παραδείγματα τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ τοῦ συνδυασμοῦ ἦταν ὁ Σωκράτης ὁ ὁποῖος θεωροῦσε ὡς μόνη ἁμαρτία τὴν ἀγνοία καὶ ὡς μόνη ἀρετὴ τὴν γνώση, ἐνῶ ταυτόχρονα πρὶν κάνῃ ὅτιδήποτε συμβουλευόταν τὸν «δαίμονά» του, δηλαδὴ τὸ πνεῦμα του. Χωρὶς τὴν ἰσορροπία τοῦ συνδυασμοῦ αὐτοῦ, ὁ ἄνθρωπος εἴτε ὁδηγεῖται σέ ἀντιεπιστημονικὸ θρησκευτικὸ φανατισμό, δογματισμό καὶ στεριότητα πολιτιστικῆς ἀναπτύξεως ἢ σέ ἐπιστημονικὸ φανατισμό καὶ δογματισμό καταλήγοντας «θῦμα» τῶν ἰδίων του τῶν ἐφευρέσεων. Μέ αὐτὸν τὸν «θεϊκὸ» ὅμως συνδυασμό γίνεται πράγματι «ἐπιστήμων» μέ τὴν ἀρχαιοελληνικὴ σημασία.

Ἡ Συμβατικὴ ἄποψη

Ἡ σύγχρονη θεώρηση τῆς ἀνθρώπινης ὑπάρξεως εἶναι πράγματι ἄκρως ἀντιεπιστημονικὴ καὶ παράλογη. Συμβατικὰ ὅταν κάποιος ἄτομο ἀνακηρύσσεται «ἄρρωστο» σημαίνει ὅτι ἔτσι τὸ ἔχει «διαγνώσει» ὁ γιὰ τὸς τοῦ ἢ ἔχουν «δείξει» οἱ ἐξετάσεις. Αὐτὸ πού περιγράφουν, ὅμως, δὲν εἶναι μία στατικὴ κατάσταση ἀλλὰ μία σειρά ἐνοχλήσεων, ἐλλείψεις ἐνεργείας, πόνων καὶ ἄλλων συμπτωμάτων πού δείχνουν ὅτι οἱ φθορές πού ἔχει ὑποστῇ ὁ ὀργανισμὸς κατὰ τὴν διάρκεια τῆς καθημερινῆς διαβιώσεως εἶναι τέτοιων μεγεθῶν πού ἔχουν ἀρχίσει νά ὑποπίπτουν στὴν ἀντίληψη καὶ τοῦ «ἀσθενοῦς» ἀλλὰ καὶ τοῦ θεραπευτῆ του. Αὐτὸ φυσικὰ δὲν σημαίνει ὅτι αὐτὲς οἱ φθορές δὲν ὑπῆρχαν πρὶν τὴν ἐπίσκεψι στὸν γιατρό ἢ δὲν θά συνεχισθοῦν μετὰ. Οὔτε ὅτι ἡ ἔλλειψη τῶν συμπτωμάτων – πού ἴσως δὲν ἔχουν γίνῃ ἀκόμη ἀντιληπτά ἀπὸ τὸ ἄτομο – σημαίνει ὅτι δὲν ὑπάρχουν φθορές. Ένα παράδειγμα εἶναι οἱ «ξαφνικοὶ» θάνατοι ἀπὸ συγκοπὴ καρδιάς καὶ ὁ καρκίνος. Ἡ διαδίκασία καὶ στίς δύο περιπτώσεις παίρνει πάνω ἀπὸ 10 χρόνια γιὰ νά ἐξελιχθῇ σέ αὐτὸ πού συμβατικὰ λένε «ἔχεις καρδιά» ἢ «ἔχεις καρκίνο».

Εἰδικὰ ὁ καρκίνος, ὁ ὁποῖος σήμερα προσβάλλει 1 ἄτομο στὰ 4 καὶ τὸ Ἀντικαρκινικὸ Ἰνστιτοῦτο τοῦ Λονδίνου Μακμίλαν ὑπολογίζει ὅτι στίς ἀρχές τοῦ 21ου αἰῶνος θά προσβάλλῃ 1 στὰ 2, εἶναι γνωστὸ ὅτι δὲν θεραπεύεται. Ὅχι ἐπειδὴ δὲν ἔχει βρεθῇ ἀκόμη τὸ κατάλληλο «φάρμακο», ἀλλὰ διότι δὲν εἶναι ἀσθένεια ἀλλὰ «νοσογόνος» κατάσταση. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι παράγουν καθημερινὰ καρκινικά κύτταρα τὰ ὁποῖα ἓνας διατροφολογικὰ ὑγιὴς ὀργανισμὸς ἐξουδετερώνει μέσω τοῦ ἀνοσοποιητικοῦ συστήματος, ὅπως ἐξ ἄλλου κάνει καὶ μέ ὅλα τὰ παθογόνα μικρόβια καὶ ιοὺς.

Όταν όμως τό ανοσοποιητικό σύστημα εξασθενήσει, τά καρκινικά κύτταρα εξαπλώνονται δημιουργώντας δική τους αιμοτροφοδοσία καί μεταστάσεις σέ διάστημα πολλών ετών. Κάπου εκεί σέ μία όρισμένη χρονική στιγμή ανακοινώνεται στό άτομο ότι «έχει καρκίνο». *Η διαδικασία, όμως, προϋπήρχε τής «διαγνώσεως» καί θά συνεχίζεται καί μετά τήν διάγνωση αν οι παράγοντες πού όδήγησαν στην νοσογόνο αυτήν κατάσταση δέν αντιμετώπιζοιαν ριζικά.*

Οί «ετικέττες» πού δίνονται στό συμπτώματα αποκαλώντας τα «ασθένειες» βολεύουν τίς φαρμοκοβιοχανίες οί όποίες γιά νά πάρουν άδεια κυκλοφορίας γιά κάποιο φάρμακο πρέπει νά δείξουν ότι υπάρχει κάποια «ασθένεια» τήν όποία τό φάρμακο «θεραπεύει». Βολεύουν επίσης τούς γιατρούς γιά νά κάνουν τήν «διάγνωση» καί νά προωθήσουν τό ανάλογο φάρμακο. Δέν βολεύουν, όμως, τό άτομο τό όποιο ζή μέ τήν ψευδαίσθηση ότι «όλα βαίνουν καλώς» μέχρι νά τοῦ πουν τό αντίθετο, συνεχίζοντας έτσι τόν τρόπο ζωής πού αύξάνει τίς φθορές τοῦ οργανισμού. Επί πλέον ή φαρμακευτική άγωγή καλύπτει απλώς τά συμπτώματα καί έτσι χάνεται ή εύκαιρία νά εξερευνηθοῦν σέ βάθος τά πραγματικά αίτια τών συμπτωμάτων επιδεινώνοντας τήν κατάσταση. Σέ όλα αυτά θά πρέπει νά προστεθί τό γεγονός ότι όλα τά φάρμακα έχουν παρενέργειες καί είναι τοξικά εξασθενίζοντας άκόμη περισσότερο έναν ήδη εξαντλημένο οργανισμό.

Εάν τά φάρμακα «θεράπευαν» ότιδήποτε, τότε τά δισεκατομμύρια χάπια πού ταιΐζουν τούς έαυτούς τους οί άνθρωποι κάθε χρόνο μαζί μέ τούς τόννους αντιβιοτικά θά είχαν εξαλείψει τίς παθήσεις από τό πρόσωπο τής Γης. Τό αντίθετο όμως συμβαίνει. Ακόμη καί οί συμβατικοί επιστήμονες σήμερα αναγνωρίζουν ότι έχουμε μπει πλέον στην «μετα-αντιβιοτική» εποχή όπου οί «υπεριοί» πού έχουν δημιουργηθί από τήν άλόγιστη χρήση τών αντιβιοτικών θά είναι άδύνατον νά εξολοθρευτοῦν. Τό άτομο θά κινδυνεύη νά πεθάνη από μόλυνση πηγαίνοντας στό νοσοκομείο γιά μία άπλη έγχείριση σκληροειδίτιδος.

Προσπαθώντας ή συμβατική ιατρική νά εξοντώσει τά μικρόβια καί καί τούς ιούς θεωρώντας τα υπεύθυνα γιά τίς «ασθένειες», ξέχασε ότι αυτά είναι πιό πολλά από τά ίδια τά κύτταρα τοῦ σώματος καί ότι μέσα στό παχύ έντερο καί μόνο υπάρχουν πάνω από 2 κιλά μικρόβια. «Ζούμε» δηλαδή κυριολεκτικά μέσα στό μικρόβια καί όχι αντίστροφως. Καί αυτά, όμως, επιτελοῦν κάποιο σκοπό καί προσβάλλουν τόν οργανισμό μόνο «εύκαιρικά» καί όταν αυτός έχη εξασθενήσει. Όπως έξ άλλου είπε ό ίδιος ό Παστέρ, «τά μικρόβια δέν είναι τίποτα, τό πεδίο είναι τό πᾶν», έννοώντας ως πεδίο τό ανθρώπινο σώμα.

Διατροφολογία καί Υγεία

Επιστήμη τής Διατροφολογίας έχει αποδείξει ότι έχουμε σήμερα τά μέσα καί τίς γνώσεις νά προλαμβάνουμε καί νά θεραπεύουμε όλες σχεδόν τίς παθήσεις μέ φυσικά μέσα. Έξετάζοντας πώς φτάσαμε σέ αυτήν τήν κατάσταση τής «επιδημίας» τών έκφυλιστικών παθήσεων όπως είναι ό καρκίνος, οί καρδιοπάθειες, τά αρθριτικά, ό διαβήτης καί άλλες καί τί μπορούμε νά κάνουμε γιά τήν αντιμετώπισή τους, θά εξετάσουμε καί έν συντομία, στόν περιορισμένο χώρο πού έχουμε, καί τό μυστήριο πού λέγεται «στρές». Διότι τό στρές θεωρείται τό κύριο αίτιο όλων σχεδόν τών παθήσεων, δηλαδή τής συνεχούς φθοράς τοῦ οργανισμού. Στο τέλος τοῦ άρθρου ελπίζουμε νά έχουμε δείξει στους άναγνώστες όχι μόνο γιατί αυτές οί φθορές έχουν αύξηθει σήμερα σημαντικά, αλλά καί πώς μπορούμε νά τίς αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά.

Ο θυμαστός ανθρώπινος οργανισμός

Ο άνθρωπος οργανισμός είναι κατασκευασμένος γιά νά επιτελή τρείς βασικές λειτουργίες: Τήν επιδιόρθωση καί ανανέωση τών κυττάρων πού τόν αποτελοῦν, τήν παραγωγή ενέργειας γιά τίς ανάγκες του καί τίς δραστηριότητές μας καί τήν προστασία από παθόγωνα. Κατά τήν διάρκεια τών εκατομμυρίων ετών τής εξέλιξέως του μέσω τής διαδικασίας «δοκιμής καί λάθους» επέλεξε όρισμένα συγκεκριμένα στοιχεία γιά νά εκπληρώνη τήν άποστολή του. Τά στοιχεία αυτά είναι οργανικές ένώσεις τοῦ άνθρακα συνήθως μέ ύδρογόνο, όξυγόνο, άζωτο καί ένίοτε φωσφόρο καί θείο. Αύτά σέ συνδυασμούς μεταξύ τους καί μέ τήν βοήθεια συγκεκριμένων μετάλλων καί ίχνοστοιχείων όπως ψευδάργυρος, χρώμιο, βανάδιο, μαγνήσιο, σίδηρος, μαγγάνιο καί άλλα καί τήν πρόσθεση νεροῦ καί όξυγόνου, συνθέτουν όλα τά κύτταρα, όρμόνες, νευροδιαβιβαστές καί ένζυμα, όλα αυτά βιοχημικά στοιχεία τών όποιων ή δράση δημιουργεί αυτό πού αντιλαμβανόμαστε ως «Ζωή».

Όλα αυτά τά στοιχεία, ό άνθρωπος τά παίρνει από τήν τροφή πού τρώει, τό νερό πού πίνει καί τό όξυγόνο πού αναπνέει. Μαζί μέ τήν σωστή άσκηση καί ύγιή νοοτροπία ενός καλλιεργημένου Νοῦ είναι τά μόνα πέντε στοιχεία πού χρειάζεται γιά νά ζή σέ κατάσταση ύψλης υγείας καί ψυχосωματικής ευεξίας μέχρι τά βαθειά γεράματα χωρίς τά μαρτύρια τών παθήσεων. Καί τά πέντε είναι άπαραίτητα διότι αλληλοεπηρεάζονται καί αλληλοσυμπληρώνονται.

Φαίνεται, όμως, όπως θά εξετάσουμε παρακάτω, ότι καί στό πέντε αυτά σημεία ό σύγχρονος άνθρωπος διαπράττει σημαντικά σφάλματα. Τό τίμημα πού πληρώνει είναι όχι μόνον οί ψυχосωματικές επιδημίες πού τόν μαστιίζουν, αλλά καί ή γενικώτερη κοινωνική εξαθλίωση. Αν ό άνθρωπος ως κοινωνική μονάδα υποφέρει, είναι λογικό ότι τό ίδιο θά υποφέρει καί τό σύνολο. Η έγκληματικότητα, ή αντικοινωνική συμπεριφορά, οί ψυχοπάθειες, ό έθισμός στό ναρκωτικά, οί πόλεμοι, ή διαφθορά δέν είναι καθόλου υπερβολή νά ισχυριστοῦμε ότι είναι άποτελέσματα τών λανθασμένων επιλογών πού κάνει ό άνθρωπος στό σημεία αυτά, δηλαδή τής διατροφής, τρόπου ζωής καί νοοτροπίας. Όπως μάς υπενθυμίζει ό ψαλμός «Ασθενεί τό σώμα μου ασθενεί τε καί ή ψυχή μου».

Διατροφή, Νερό καί Όξυγόνο

Διατροφή

Θεωρείται σήμερα διατροφολογικά ότι ό λόγος πού τά επίπεδα τής υγείας τοῦ ατόμου είναι τόσο χαμηλά δημιουργώντας σωρεία συμπτωμάτων οφείλεται σέ ένα όλέθριο δίδυμο. Αύξανόμενες διατροφολογικές ελλείψεις πού συνοδεύονται από αύξανόμενη τοξικότητα τοῦ οργανισμού. Ένα από τά πρώτα συμπτώματα αύτής τής καταστάσεως είναι καί ή παχυσαρκία. Αύτή έχει επίσης πάρει σήμερα επιδημικές διαστάσεις μέ αύξανόμενες τάσεις καί άποτελεί έναν από τούς μύθους τής σύγχρονης εποχής. Η παχυσαρκία δέν έχει σχέση μέ τίς θερμίδες πού καταναλώνουμε αλλά μέ τήν υγεία τοῦ οργανισμού καί πώς αυτός χρησιμοποιεί τίς θερμίδες πού παίρνει. Πώς, όμως, δημιουργήθηκε αυτό τό δίδυμο καί ποιές είναι οί επιπτώσεις του;

Τό πώς δημιουργήθηκε είναι γνωστό. Η βιομηχανική επανάσταση τών τελευταίων 150 ετών δημιούργησε τίς μεγαλουπόλεις μέ τούς κολοσσιαίους πληθυσμούς καί τήν ανάγκη νά τραφούν μέ όλο καί μεγαλύτερες ποσότητες τροφής σέ όλο καί μικρότερο κόστος γιά οικονομικούς λόγους. Έτσι δημιουργήθηκαν οί μέθοδοι τής «έντατικής» καλλιέργειας καί κτηνοτροφίας γιά συνεχή αύξηση τής

παραγωγής. Τό άποτέλεσμα όμως ήταν νά βγί τό οίκοςύστημα εκτός «ισορροπίας» εμφανίζοντας τά φαινόμενα τών άποτυχημένων σοδειών καί άρρώστων ζώων.

Έτσι ό άνθρωπος αναγκάστηκε νά χρησιμοποιή τοξικά χημικά λιπάσματα καί ραντίσματα στίς άγροκαλλιέργειες καί αντιβιοτικά καί στεροειδείς όρμόνες στην κτηνοτροφία γιά νά διατηρήσει τήν αύξημένη παραγωγή. Οί σύγχρονες, λοιπόν, μέθοδοι έντατικής καλλιέργειας καί κτηνοτροφίας είναι μία άπόπειρα τοῦ ανθρώπου νά ισορροπήσει τό περιβάλλον του μέ χημικά μέσα γιά οικονομικούς λόγους.

Οί έντατικές καλλιέργειες, εκτός από τά χημικά πού χρησιμοποιούν, εξάντλησαν επίσης τό έδαφος από πολλά ζωτικά μέταλλα καί ίχνοστοιχεία πού χρειάζεται ό οργανισμός. Ό,τι λίγα άπέμειναν στην τροφή άπογυμνώθηκαν περαιτέρω μέ τήν βιομηχανική τής επεξεργασία όπου προστέθηκαν επίσης «συντηρητικά», «βελτιωτικά», «γευστικά» καί κάθε είδους τοξικό χημικό συλλάβει ή φαντασία μας γιά αύξηση τής ζωής τοῦ προϊόντος στό ράφια καί βελτιωμένη «έμφάνιση». Έχει φθάσει έτσι ό άνθρωπος σήμερα νά τρώη μία θρεπτικά εξασθενημένη τροφή φορτωμένη μέ ένα τοξικό χημικό «κοκταίηλ». Τά άποτελέσματα ήταν αναπόφευκτα.

Κλινικές έρευνες μέ 1312 άτομα στην Αμερική έδειξαν ότι ένας μεγάλος αριθμός καρκίνων οφείλεται στην εξάντληση τοῦ ίχνοστοιχείου σεληνίου στό έδαφος. Η χορήγηση 200 μgr σεληνίου ως συμπλήρωμα διατροφής γιά 4,5 χρόνια καί ή αύξησή του στό αίμα κατά 67% είχε ως άποτέλεσμα τήν μείωση όλων τών τύπων καρκίνου κατά 37%.

Οί καθηγητές Neil Ward τοῦ πανεπιστημίου Surrey καί Herbert Bryce Smith τοῦ πανεπιστημίου Reading τής Βρετανίας έδειξαν ότι ή συγκέντρωση στό αίμα τών τοξικών μετάλλων κάδμιο καί μόλυβδος από τήν περιβαλλοντολογική ρύπανση έπηρεάζει τήν έγκυμοσύνη οδηγώντας σέ άποβολές, άδυναμία συλλήψεως καί τερατογεννήσεις βρεφών μέ

πνευματικές και σωματικές αναπηρίες. Ο Ward έδειξε επίσης ότι η έλλειψη ψευδαργύρου ή όποιος γίνεται ά- κόμη πιο γρήγορα έλλιπής με την κατανάλωση αναψυ- κτικών και τροφών τα όποια περιέχουν (τά περισσότερα) τό χρωστικό ταρταζίνη με τόν αριθμό E102 οδηγεί σε αλλαγές στην συμπεριφορά των παιδιών, έκνευρισμούς, υπερκινητικότητα και δυσκολίες στην μάθηση.

Η έλλειψη των βιταμινών B12, B6 και Φολικού Όξέος επιταχύνουν την παραγωγή της όμοσουστεΐνης (τοξικού υποπαραγώγου του άμινοξέος Μεθιονίνη) την όξειδωση της χοληστερίνης και τις καρδιακές παθήσεις. Χωρίς αυτές τις έλλειψεις ή χοληστερίνη είναι σχετικά άβλαβής και άσχετη με τις καρδιοπάθειες. Η ανακάλυψη αυτή έγινε την δεκαετία του 1960 από έναν νεαρό γιατρό του Χάρβαρντ της Άμερικής, τόν Kilmer McCulley, αλλά πέρασαν πάνω από 35 χρόνια για να γίνη άποδε- κτή από τό κατεστημένο.

Ο πρωτοπόρος της διατροφικής ψυχιατρικής Dr Carl Pfeiffer έδειξε ότι οι περισσότερες ψυχικές παθήσεις από τις σχιζοφρένιες και τάσεις άυτοκτονίας μέχρι τις μελαγχολίες και διακυμάνσεις προσωπικότητας όφεί- λονται σε βιοχημικές διαταραχές στο σώμα όπου δη- μιουργούνται έλλείψεις των ζωτικών στοιχείων ψευ- δάργυρος, μολυβδένιο, μαγγάνιο, B6 και άλλων και αύ- ξηση των τοξικών μετάλλων όπως μόλυβδος, άλουμίνιο, ύδράργυρος, κάδμιο και βισμούθιο.

Τό θέμα της σχέσεως διατροφής και ύγείας είναι τεράστιο και άνεξάντλητο για να καλυφθή έστω και πε- ριορισμένα στόν χώρο που έχουμε. Συμβουλευέται όμως να άποφεύγονται όπου είναι δυνατόν οι τροφές της συμβατικής καλλιέργειας και να καταναλώνονται βιο- λογικές τροφές οι όποιες παράγονται με φυσικά λιπά- σματα και χωρίς ραντίσματα ή βιομηχανική έπεξερ- γασία. Τό επί πλέον κόστος που ίσως έχουν τά βιολο- γικά προϊόντα υπερκαλύπτεται από την άποφυγή νοσο- κομείων και γιατρών που έχει ως άποτέλεσμα ή κατα- νάλωση της συμβατικής τροφής.

Νερό

Πολλά από τά παθολογικά συμπτώματα που παρα- τηρούνται σήμερα έχουν ως αίτια την χρόνια άφυ- δάτωση. Ο άνθρωπος δέν πίνει όσο νερό πρέπει. Αντίθετα ή άπόπειρά του να «πιη» κάτι υπό την μορφή αναψυκτικού, ή άκόμη χειρότερα ποτού, επιταχύνει την άφυδάτωση του σώματος. Τό νερό άποτελεί τό 70% του πλανήτη και τό 70% του σώματος. Διατηρεί σε διάλυση τά θρεπτικά στοιχεία και επιτρέπει την όμαλή άπορ- ρόφησή τους από τά κύτταρα τά όποια επίσης προ- στατεύει και διατηρεί άκέραια. Η έλλειψή του περνάει

συνήθως άπαρατήρητη από τό άτομο διότι όταν «δι- ψάμε» είναι συνήθως άργά και υπάρχει ήδη άφυδάτωση στο σώμα. Η άφυδάτωση εκτός των άλλων θεωρείται ότι προκαλεί έλκος, δυσκοιλιότητα, νευρολογικές δια- ταραχές και μύριες άλλες παθολογικές καταστάσεις.

Πίνοντας επίσης νερό της βρύσης ίσως να επιδεινώνη την κατάσταση. Πολλά τοξικά μέταλλα όπως τό άλου- μίνιο, τό όποιο έχει επίσης συνδεθεί και με την νευρολο- γική πάθηση άλτσχάϊμερς, χρησιμοποιούνται από τις έ- ταιρείες ύδρευσεως στο νερό για καθαρισμό. Συνιστάται λοιπόν να πίνουμε 1 με 2 λίτρα καθαρό κατά προτίμηση έμφιαλωμένο νερό την ήμερα για άναπλήρωση αυτού που χάνουμε μέσω των ούρων και της εφιδρώσεως.

Όξυγόνο

Τό όξυγόνο είναι άπαραίτητο για την παραγωγή έ- νέργειας στα κύτταρα και χωρίς αυτό δέν θά μπο- ρούσαμε να επιζήσουμε. Τό πόσο όξυγόνο, όμως, πάει στα κύτταρα όπου και χρειάζεται δέν εξαρτάται από τό πόσο όξυγόνο άναπνέουμε, αλλά πόσο διοξείδιο του άνθρακος υπάρχει στο αίμα. Στην πραγματικότητα όσο πιο πολύ άναπνέουμε τόσο λιγώτερο όξυγόνο είναι δια- θέσιμο για τις άνάγκες μας. Συμβατικά θεωρείται ότι όσο μεγαλύτερη χωρητικότητα έχουν οι πνεύμονες και όσο περισσότερο όξυγόνο περιέχουν τόσο τό καλύτε- ρο. Αυτό έχει άποδειχθή σημαντικό λάθος με τραγικές συνέπειες.

Όπως είπαμε παραπάνω, τό όξυγόνο δέν τό χρεια- ζόμαστε στους πνεύμονες ή στο αίμα αλλά στα κύττα- ρα όπου και χρησιμοποιείται. Στις άρχές του αιώνας ό Ρώσος φυσιολόγος Vergio και ό Όλλανδός έρευνητής έπιστήμων Bohr, άνεξάρτητα ό ένας από τόν άλλον, ά- νεκάλυψαν τό σύνδρομο της «υπεραναπνεύσεως». Αυτό σημαίνει ότι όταν οι άναλογίες του όξυγόνου προς τό διοξείδιο του άνθρακος είναι μεγαλύτερες από ό,τι πρέ- πει, τό όξυγόνο παραμένει «κολλημένο» στην αίμογλο- βίνη του αίματος.

Στερείται έτσι από βασικά όργανα όπως ή καρδιά, ό έγκέφαλος και τά νεφρά και προκαλεί υπέρταση. Η ύ- περανάπνευση δημιουργείται από λάθος τρόπο άνα- πνοής που διδασκόμαστε από μικρά παιδιά «πάρε μερικές βαθιές άναπνοές για να αισθανθής καλύτερα», τόν τρόπο που άσκούμεστε, τρώμε, κοιμόμαστε και μιλάμε.

Όλα αυτά έχουν ως άποτέλεσμα την είσπνοή με- γάλων ποσοτήτων όξυγόνου και την έκπνοή επίσης με- γάλων ποσοτήτων διοξειδίου του άνθρακος αλλάζον- τας δραστικά τις άναλογίες. Τά πράγματα επιδεινώ- νονται από τό γεγονός ότι ό άέρας που άναπνέουμε

περιέχει 200 φορές λιγώτερο διοξείδιο του άνθρακα από ό,τι χρειαζόμαστε και 10 φορές πιο πολύ όξυγόνο.

Τό άναπνευστικό σύστημα του ανθρώπου δέν έχει δημιουργηθή για να σπρώχνει άέρα μέσα-έξω αλλά για να διατηρή άκριβείς άναλογίες όξυγόνου/διοξειδίου του άνθρακος. Όταν αυτές οι άναλογίες διαταραχθούν ό όργανισμός προβαίνει σε διορθωτικές κινήσεις για να μάς σταματήσει να υπεραναπνέουμε. Αυτές έμφανίζον- ται ως άσθμα, ρινικά προβλήματα, κρεατάκια και «μπου- κωμένη» μύτη. Πολλές άλλες γιγες και πάνω από 100 παθολογικές καταστάσεις, από καρδιοπάθειες μέχρι διαβήτη και την παχυσαρκία, άποδίδονται τουλάχιστον έν μέρος στο σύνδρομο της υπεραναπνεύσεως.

Συμπεράσματα και τό «μυστήριο» του Στρές

Από τά λίγα που έχουμε αναφέρει μέχρι στιγμής θά πρέπει να είναι έμφανές ότι τά παθολογικά συμ- πτώματα τά όποια ή συμβατική ιατρική έπιμένει να άπο- καλή «αθένειες» δέν είναι μυστήριο αλλά άναπόφευκτα άποτέλεσμα της ψυχοσωματικής συγχύσεως του σύγχρονου ατόμου. Άκόμη και ή άσκηση ή όποια ύπο- τίθεται ότι προωθεί την ύγεια δέν γίνεται σωστά με άποτέλεσμα την εμφάνιση του συνδρόμου της «διατρο- φολογικής εξαντλήσεως των άθλητών» και ειδικά αυτών που άσχολούνται με τόν υπεραθλητισμό. Αυτό έμφανίζεται ως συχνές ίώσεις, πρόωρες έκφυλιστικές παθήσεις και άδυναμία του άθλητού να προπονηθή. Οι άθλήτριες παρουσιάζουν συχνά όρμονικές διαταραχές και άδυναμία συλλήψεως.

Η άσκηση είναι καθ' όρισμόν μία κατάσταση ή όποια προκαλεί «στρές». Ένα άτομο που άθλείται, λοιπόν, όχι μόνο πρέπει να τρέφεται πιο σωστά από ένα που δέν άθλείται άφου χρησιμοποιεί περισσότερη ενέργεια, αλλά και να άναπνή σωστά και να ένυδατώνεται επίσης τακτικά. Τι είναι όμως τό περίφημο «στρές»;

Τό στρές σημαίνει «πίεση» και ύποδηλώνει κάθε έρέ- θισμα, φυσικό, χημικό, συναισθηματικό ή νοητικό τό ό- ποιο προκαλεί κάποια σωματική/βιοχημική αντίδραση. Η αντίδραση αυτή συνήθως έμπλέκει όλον τόν όργανισμό αλλά ιδιαίτερα τά έπινεφρίδια και τό νευρικό σύστημα και έτοιμάζει τό άτομο για «Μάχη ή Φυγή», άταβιστικά κατάλοιπα από την έποχή που ό άνθρωπος συνα- γωνιζόταν με τά άγρια θηρία για να εξασφαλίσει τά προς τό ζήν.

Σήμερα οι άπειλές μπορεί να έχουν αλλάξει και να έχουν την μορφή του έργοδότη ή κάποιου συγγενικού προσώπου αλλά οι αντιδράσεις παραμένουν οι ίδιες. «Σταμάτημα» των χωνευτικών λειτουργιών και αύξηση των χτύπων της καρδιάς και του μεταβολισμού. Στην ουσία κάθε έρέθισμα που δέχεται τό άτομο στην καθη- μερινή του διαβίωση είναι ένα είδος «πίεσης» ή στρές τό όποιο προκαλεί την αντίδραση του όργανισμού σε κά- ποιο βαθμό. Γιατί, λοιπόν, έχει χαρακτηρισθή ως τό «κύ- ριο αίτιο» όλων των παθήσεων;

Ένας λόγος, ίσως, είναι έπειδή κάθε αντίδραση του όργανισμού έχει κάποιο τίμημα και του προκαλεί έπομέ- νως φθορές. Αυτό όμως είναι τό φυσικό άναπόφευκτο της καθημερινής διαβιώσεως. Αυτό που έχει σημασία είναι ή ικανότητα του ατόμου να άντιμετωπίσει αυτές τις πιέσεις άποτελεσματικά.

Και αυτό, όπως ήδη έχουμε εξετάσει, εξαρτάται από τά επίπεδα της ύγείας του τά όποια με την σειρά τους εξαρτώνται από την διατροφή του, τόν τρόπο ζωής και την νοοτροπία του. Έξ άλλου οι ίδιες πιέσεις προκαλούν διαφορετικές αντιδράσεις σε διαφορετικά άτομα. Κάποια πίεση που μπορεί να στείλει τόν έναν στο νοσο- κομείο, τρελλοκομείο ή χειρότερα, για κάποιον άλλον είναι άπλως μία πρόκληση για εξάσκηση των ικανοτή- των του.

Τό ότι έπομένως τό στρές είναι «έπιδημία» και θά πρέπει να άποφεύγεται πάση θυσία, φαίνεται να είναι συμβατική άσυναρτησία άφου πρεσβεύει κάτι τό άδύνα- το. Άλλωστε τό να άποφύγουμε τό στρές μπορεί να μίν είναι καν σκόπιμο, αν σκεφτούμε ότι κάθε άτομο άνα- πτύσσεται και προοδεύει μέσα από «πιέσεις» και προ- κλήσεις για όλο και μεγαλύτερα έπιτεύγματα και όχι άποφεύγοντας την ζωή.

Όταν σήμερα οι «ειδικοί» αναφέρονται στο στρές ως αίτιο των παθήσεων στην πραγματικότητα έννοούν – είτε τό ξέρουν είτε όχι – την άδυναμία του ατόμου να τό άντιμετωπίσει. Ένα διατροφολογικά άκέραιο άτομο όμως με σωστή νοοτροπία, χαμηλή σωματική τοξικότη- τα και ύψηλά επίπεδα ύγείας μπορεί συνήθως να άντι- μετωπίσει κάθε «πίεση» με λογική, ήρεμία, άποφασιστι- κότητα και σημαντική πνευματική δύναμη θεωρώντας τά προβλήματα της ζωής ως εύκαιρίες για βελτίωση και όχι ως εφιάλτες. Έτσι οι άθλοι των νάνων γίνονται τά παιχνίδια των γιγάντων.

Τό Ίνστιτούτο της GOLDEN HEALTH έχει έτοιμάσει ένα πρόγραμμα εκπαίδεσεως στην άποτελεσματική άντιμετώπιση του στρές όπου αντί για άπλές «συμβου- λές», θά δίνονται τά «κλειδιά» για την αναβάθμιση της ικανότητας του ατόμου να άντιμετωπίσει όλο και μεγα- λύτερες πιέσεις με όλο και μεγαλύτερη εύκολία.

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Διατηρώντας την γλώσσα του πρωτοτύπου, δημοσιεύουμε ένα από τα πιο αποκαλυπτικά αλλά και δύσκολα κείμενα του μεγάλου Πυθαγορείου Διδασκάλου Σ. Νάγου, με την ελπίδα ότι θα εμπνεύσει τους ερευνητές της Αληθείας αλλά και τους νέους επιστήμονες.

Αί σκέψεις μου, εν πρώτοις, δεν δύνανται να παραδεχθούν ότι το Ήλιακό μας σύστημα δύναται να περιορισθῇ στά ὅρια ἐνεργείας χώρου καί να εἶναι ἀνεξάρτητον τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀπείρου χώρου τῶν κόσμων. Εἶναι κατά συνέπειαν ἐντός τοῦ χώρου τοῦ ὅλου τῶν κόσμων, διότι ὁ κῶρος οὗτος εἶναι εἰς τὰς λειτουργίας του ἀδιαίρετος, διότι ὁ κῶρος οὗτος εἶναι συνεχῆς πρὸς ἑαυτόν καί πᾶν τὸ ἐν αὐτῷ περιεχόμενον ὑπόκειται εἰς τὰς λειτουργίας τῶν νόμων του.

Οἱ νόμοι τοῦ ἀπείρου χώρου εἰς τὰ καθέκαστα τῶν ἀπανταχοῦ περιεχομένων αὐτοῦ ἔχουν διαφορετικὴν δυναμικὴν ἐνέργειαν, ἀνάλογον τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐνεργείας τῶν περιεχομένων, τοῦτο ὅμως δὲν δύναται νὰ μὴ τηρῇ τὴν συνέχειαν πρὸς τὸ ὅλον ἀπειρον, τῶν νόμων τοῦ χώρου, διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει τὰ μέρη τῶν κόσμων θὰ ἀπετέλουν ἕκαστον ἐμφάνισιν ὅλως χωριστὴν καί ἐνεργείας τοῦ ὅλου τῶν κόσμων καί ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπτώσει ἀντικειμενικῶς ἀπροσπέλαστον εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν νοητικῶν τῆς ὄντων, τῆς υπάρξεως τῶν ἄλλων κόσμων τοῦ ἀπείρου.

Ὁ ἀπειρος κῶρος δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀφηρημένη ἔννοια ἀλλὰ οὐσιαστικὴ, καί οὐσιαστικὴ ἔννοια εἶναι ἐκείνη ἣτις γίνεται ἀπὸ οὐσιαστικόν τι. Ἐάν ἡ ἔννοια αὕτη γίνεται ἐκ τῶν περιεχομένων ἐν τῷ κῶρῳ ἀντικειμένων, τοῦτο διαδηλοῖ ὅτι τὰ ἀντικείμενα ταῦτα ὄντως ὑπάρχουν. Ἀλλὰ ποῦ ὑπάρχουν ἂν μὴ ἐν κῶρῳ; Τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ κῶρῳ ἀντικείμενα δὲν δύνανται παρὰ νὰ εἶναι οὐσιαστικά, νὰ ἔχουν οὐσιαστικὴν ἔννοιαν. Τὸ περιέχον τὰ οὐσιαστικά ἀντικείμενα, ὁ κῶρος, δύναται νὰ μὴ εἶναι οὐσιαστικός; Ἀντίθετος σκέψις, ὅτι καί τὰ ἀντικείμενα καί ὁ κῶρος ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπάρχουν καί ἐνεργοῦν δὲν εἶναι οὐσιαστικά, αὐτόχρονα θὰ εἶναι ἀποτέλεσμα μὴ φυσιολογικῶς λειτουργούσης διανοίας.

Αἱ καθόλου ἔννοιαι γίνονται ἐν τῇ διανοήσει τοῦ ὄντος ἐξ οὐσιαστικῶν ὑπαρχόντων καί αὐταὶ ἀκόμη αἱ ὑπερβαταὶ γίνονται ἀπὸ ἀφειρησίας οὐσιαστικῶν ὑπαρχόντων, ἀκόμη καί αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄργανον τῆς διανοήσεως τῶν ὄντων εἶναι οὐσιαστικόν ὑπάρχον, ἔχον ἀμέσους σχέσεις πρὸς τὰ οὐσιαστικά ἀντικείμενα, ἐκτός ἂν τὸ ὄργανον τοῦτο ἀνωμάλως λειτουργῇ, ὅτε σχηματίζει ἰδέας καί σκέψεις ἀτάκτους, μὴ ἀνταποκρινομένης εἰς τὴν ἀλήθειαν, διότι ἡ ἐπαφή τούτων πρὸς τὰ οὐσιαστικά ἀντικείμενα σκέψεων δὲν στηρίζονται εἰς τὰ πραγμα-

τικά γεγονότα ὥς καί ἡ σύνθεσις καί ἀναγωγή αὐτῶν ὡσαύτως. Ἄρα ἐκ τῶν ἀνωτέρω σκέψεων δὲν δύναμεθα παρὰ νὰ δεχθῶμεν τὴν ὑπαρξιν δύο οὐσιαστικῶν ἐξ ὧν οἱ κόσμοι γίνονται καί ἐνεργοῦν.

Τὸ ἐν τῶν οὐσιαστικῶν τούτων εἶναι τὸ περιέχον τὸ ἕτερον, τὸ δὲ δεύτερον τούτων εἶναι τὸ περιεχόμενον ἐν τῷ πρώτῳ. Κατ' ἀκολουθίαν τῆς σκέψεως ἡμῶν ταύτης, τὸ περιέχον εἶναι ὁ οὐσιαστικὸς κῶρος καί ὡς τοιοῦτος εἶναι συνεχῆς πρὸς ἑαυτόν καί διὰ τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν σχηματισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ὅλου ἀδιαίρετου ἀπείρου τοῦ ἔχοντος ἄμεσον συνοχὴν πρὸς τὰς καθόλου ἐνεργείας του. Τὸ περιεχόμενον εἶναι ὅπερ διὰ συνδέσεως τοῦ περιέχοντος σχηματίζει τὰς μορφὰς τῶν κόσμων. Τὸ περιεχόμενον οὐσιαστικόν δὲν εἶναι πρὸς ἑαυτόν συνεχές, διότι εἶναι μοριακόν, τὰ δὲ μόρια τούτου συνδέονται ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ περιέχοντος καί ἀποτελοῦν τὴν ἀντικειμενικὴν μορφήν τοῦ κόσμου.

Τὸ πρῶτον οὐσιαστικόν, τὸ συνεχές πρὸς ἑαυτό, εἶναι ἡ μονάς, ὁ πατὴρ τῶν κόσμων, τὸ δὲ δεύτερον, τὸ μοριακόν, εἶναι τὸ πλῆθος, ἡ μήτηρ τῶν κόσμων, ἡ ἔνωσις καί ἡ συλλειτουργία ἀμφοτέρων εἶναι ἡ ἐμφάνισις τῶν μορφῶν, τὰ τέκνα τῶν γονέων.

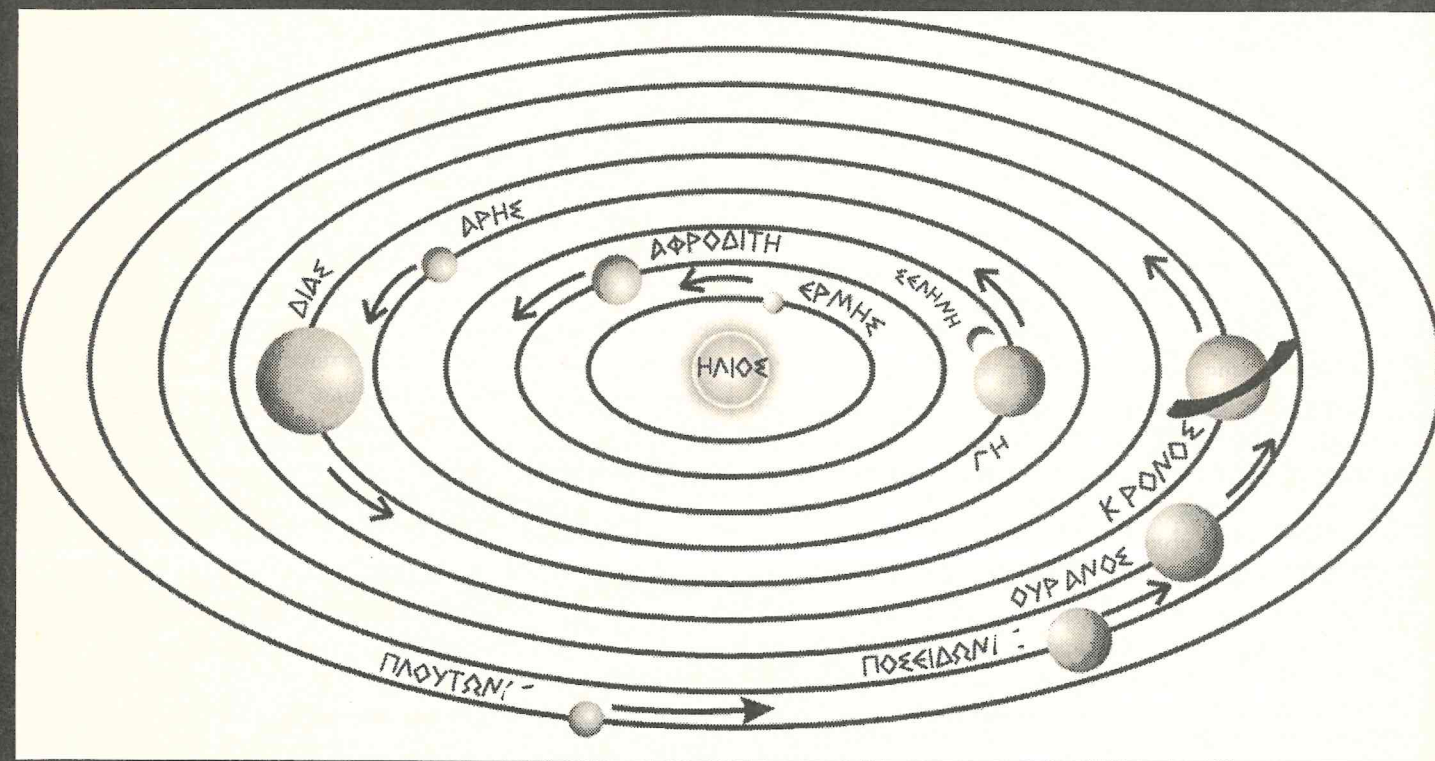
Ἡμεῖς τῶν δύο τούτων οὐσιαστικῶν ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐκπόρευσιν τῶν νόμων τῶν, δι' ὧν λειτουργεῖ ὁ ἀπειρος κόσμος, ἐκ τῶν λειτουργιῶν τούτων προέρχονται εἰς τὸ εἶναι καί ἄλλοι παράγωγοι νόμοι ἐκ τῶν πρώτων, ἐκ τούτων δὲ πάλιν ἄλλοι καί συνεχῶς τοῦτο γίνεται ἀπείρως. Οἱ ἐν συνεχείᾳ παράγωγοι νόμοι καθιστοῦν τὰς οὐσίας ἐξ ὧν ἐκδηλοῦνται ἀτελευτήτους εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν καί τοῦτο εἶναι ὅπερ δίδει εἰς αὐτάς τὴν ἔννοιαν τῆς ἀφθαρσίας τῶν καί αἰωνίου υπάρξεώς των.

Ὁ θεὸς Πυθαγόρας τοὺς πρωταρχικοὺς καί θεμελιωτικοὺς τῶν ἀπείρων κόσμων νόμους τῶν δύο οὐσιῶν ἐνεφάνισε διὰ τῆς ἐννοίας τῶν ἀριθμῶν $1-9=10$ καί αὐτοὺς ἐπεκάλει ὡς τὰ θεμέλια τῶν κόσμων. Οἱ ἀριθμοὶ 3, 5, 7 καί 9 εἶναι οἱ ἐκδηλωθέντες πρωταρχικοὶ νόμοι ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ χώρου τῆς συνεχοῦς πρὸς ἑαυτήν, οἱ δὲ ἀριθμοὶ $1+1=2$, 4, 6 καί 8 εἶναι οἱ ἐκδηλωθέντες νόμοι ἐκ τῆς μὴ συνεχοῦς οὐσίας, τῆς μοριακῆς. Ἡμεῖς τῶν δύο οὐσιῶν καί ἡ συνεργασία τῶν διὰ τῆς ἐκδηλώσεως τῶν πρωταρχικῶν τῶν νόμων ἔχουν ὡς παράγωγα ἄλλους νόμους.

Τὰ παράγωγα ταῦτα γίνονται ἐκ τῆς μείξεως καί συνεργασίας τῶν πρωταρχικῶν νόμων ὡς τοῦτο ἐμφανίζονται καί οἱ ἀριθμοὶ μετὰ τὴν πρώτην δεκάδα, διότι, καί οὗτοι δὲν εἶναι παρὰ μείξεις τῶν περιττῶν καί ἄρτιων ἀριθμῶν 1-9.

Ἡ μείξις αὕτη τῶν ἀριθμῶν ἐμφανίζει ποσοτικὴν δυναμικὴν, κατ' ἑκτασιν ἀπείρως ἄνευ τέρματος, τοῦτο ἀκριβῶς ἐμφανίζονται καί οἱ παράγωγοι νόμοι τῶν θείων οὐσιῶν τῆς φύσεως καί διὰ τὴν κατ' ἑκτασιν ἐμφάνισιν καί λειτουργίαν τῶν παραγῶγων νόμων τὰ πάντα ρέουν εἰς ἀπείρους ἀνελίξεις.

Ἀντίθετον σκέψιν θὰ ἐδεχόμεθα μόνον ἐάν αἱ δύο οὐσίαι δὲν ἦσαν αἰτίδιοι ἀλλὰ παράγωγα ἄλλου τινός. Ἀποδοχὴν τοιαύτης σκέψεως δὲν δυνάμεθα νὰ κάμνωμεν διότι τὸ ἄλλο αὐτό, οὕτινος θὰ ἦσαν παράγωγα, ἀναγκαίως καί τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἦτο οὐσιαστικόν οὐχὶ διάφορον κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν δύο οὐσιῶν. Ἐν τῇ τοιαύτῃ, ὅμως, περιπτώσει θὰ ἦτο τὸ αὐτό, ἐάν δὲ δὲν ἦτο οὐσιαστικόν πῶς δύναται νὰ αἰτιολογηθῇ παραγωγή οὐσιαστικῶν ἐκ μὴ τοιούτου; Ἐάν δέ, ὡς πιστεύεται παρὰ πολλῶν, τὸ αἰτίδιον ἦτο πνεῦμα, πῶς ἐκ πνεύματος δύναται νὰ προέλθῃ κόσμος οὐσιαστικὸς χωρὶς νὰ ἔχῃ ιδιότητος τοῦ αἰτίου του;

Οἱ περιττοὶ καί ἄρτιοι ἀριθμοὶ διὰ τῶν μεταξὺ τῶν συνθέσεων ἐμφανίζονται ὅλας τὰς μαθηματικὰς πράξεις τῶν ὁποίων τὰ ὅρια δὲν δύνανται νὰ ἐκτείνωνται μόνον ἕως ἐκεῖ ὅπου φθάνει ἡ ἀνθρωπίνη διανοήσις ἀλλὰ καί πέραν ἀπείρως αὐτῆς διότι καί ἡ διανοήσις αὕτη δὲν δύναται νὰ τερματισθῇ μόνον μέχρι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Τοῦτο θὰ ἐπρόδιδε ἐξαφανισμόν τῶν οὐσιῶν ἐξ ὧν ἡ διανοήσις αὕτη γίνεται. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο διὰ τῆς ἐννοίας τῶν ἀριθμῶν διὰ συνθέσεως τῶν γίνεται, προφαίνει ὅτι γίνεται καί διὰ τῶν νόμων τῶν δύο αἰτίων οὐσιῶν αἵτινες διηνεκῶς αὐξάνονται κατὰ τὰς ἐνεργείας των.

Τὸ πνεῦμα τῶν κόσμων τὸ διακρίνομεν ὡς ἔχον νοητικὰς ιδιότητας, ἀλλὰ τὰς ιδιότητας ταύτας, ἐκ τῆς ἐρεύνης τὴν ὁποίαν κάμνωμεν, τὰς διακρίνωμεν νὰ ἐκδηλοῦνται ἀπὸ οὐσιαστικόν ἔν.

Ἡ ἐκδήλωσις τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως βάσιν ἔχει τὴν λειτουργίαν οὐσιαστικοῦ ὄργανου, τὸ οὐσιαστικόν δὲ τοῦτο ὄργανον δὲν διαφέρει τοῦ οὐσιαστικοῦ τῆς φύσεως τῶν κόσμων ἡμῶν ἢ κατὰ δυναμικὴν μόνον ἐνέργειαν.

Ἡ δυναμικὴ αὕτη ἐνέργεια εἶναι ἀποτέλεσμα ἀνελίξεως τῶν οὐσιῶν δι' ἐκδηλώσεως νόμων αὐτῶν καί διὰ τῆς συλλειτουργίας τούτων πρὸς ἄλλους τοιούτους ἐκδηλωθέντας ἐκ τῶν αὐτῶν οὐσιῶν προγενεστέρως.

Ἄλλως πως δέν δύναται νά σταματήσῃ ἡ ἐκδήλωσις καί λειτουργία παραγώγων νόμων ἐκ τῶν δύο οὐσιῶν, ὡσαύτως δέν δύναται νά σταματήσουν ἀρτιότεροι σχηματισμοί ὀργάνων διά τῶν ὁποίων ἡ αὐξησις τῆς διανοήσεως ἀπείρως θά συντελεῖται.

Τό πνεῦμα ἄρα δέν εἶναι τό αἷτιον τῆς ἐκπορεύσεως τῶν κόσμων ἀλλά ἔρχεται εἰς τό εἶναι αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀνεξίξεως τῶν οὐσιῶν τῶν κόσμων καί ἡ ἀνέλιξις αὕτη γίνεται διά τῆς αἰε παραγωγῆς ἢ ἐκδηλώσεως νέων νόμων τούτων. Ἐάν σκοπός τῆς δημιουργίας δέν ἦτο ἡ ἐκ τῶν αἰδίων οὐσιῶν αὐτῆς ἐκπόρευσις τοῦ πνεύματος, ἡ ὅλη τῶν οὐσιῶν τούτων ἀνέλιξις εἰς νοητικές ἐνεργείας, ἡ ἐσαεὶ καί ἐν συνεχείᾳ αὐξήσις τῆς νοητικῆς ἐνεργείας αὐτῶν, πᾶς ἄλλος σκοπός ἐν τῇ διανοητικῇ μου ἐνεργείᾳ εἶναι ἀκατάληπτος. Δέν εἶναι τοῦτο ὅπερ ἰσχυρίζομαι παντάπασι ἐγωιστικόν καί διά τοῦτο εὐχαρίστως θ' ἀπεδεχομην ἄλλην ἔννοιαν σκοποῦ τῆς δημιουργίας, ἐάν μοῦ ἐπεδεικνύετο καί ἐστηρίζετο εἰς τά φαινόμενα τά ὁποῖα ἔχομεν πρό ἡμῶν πρός μελέτην.

Ἡ δημιουργία τῶν κόσμων δέν ὑπῆρξε μονομερής, δέν ἐξεδηλώθησαν ταυτοχρόνως ὅλοι οἱ κόσμοι. Τοῦτο καταφαίνεται καί ἐκ τῶν συγκροτηθεισῶν μαζῶν καί ἐκ τῆς λειτουργίας τῆς κινήσεως αὐτῶν. Τό **Ἡλιακό μας συγκρότημα** κατά τόν σχηματισμόν τῶν μαζῶν αὐτοῦ εἶναι μεταγενέστερο ἄλλων τοιοῦτων Ἡλιακῶν συγκροτημάτων. Καί αὐταὶ ἀκόμη αἱ μᾶζαι τοῦ Ἡλιακοῦ μας συγκροτήματος δέν ἦλθαν εἰς τό μορφικόν αὐτῶν εἶναι, εἰς τήν διάπλασιν αὐτῶν ταυτοχρόνως, ἀλλά κατά διαφόρους χρονικάς περιόδους καί τοῦτο εἶναι τό αἷτιον τῆς διαφορετικῆς ἀπό ἀπόψεως ἐνεργείας καί κινήσεως ἐμφανίσεως αὐτῶν. Τό Ἡλιακόν μας συγκρότημα μετά τῶν διαφορῶν αὐτοῦ μαζῶν κατέχει κατ' ἑκτασιν ἐν μέρος τοῦ ὅλου ἐν συνεχείᾳ χώρου τῶν κόσμων.

Τό συγκρότημα, ὅμως, τοῦτο μετά τοῦ χώρου μέσα εἰς τόν ὁποῖον εὐρίσκεται λόγῳ τῆς λειτουργίας τοῦ νόμου τῆς κινήσεως τῶν μαζῶν τῶν ἄλλων ἡλιακῶν συγκροτημάτων, ὑφίσταται συνολικῆς τινός κινήσεως οὕτως ὥστε αἱ σχέσεις αὐτοῦ μετά τῶν ἄλλων ἡλιακῶν συγκροτημάτων τῶν πλησιεστέρων πρός αὐτό ἐπαισθητῶς νά μεταλάσσουν, συνεπείᾳ δέ τούτου νά ἐπέρχεται αὐξήσις τῶν δυναμικῶν του ἐνεργειῶν. Εἰς τήν αὐξήσιν ταύτην τῶν ἐνεργειῶν του ὀφείλονται αἱ μεταμορφώσεις τῶν καθέκαστα μαζῶν αὐτοῦ μορφικῶν διαπλάσεων.

Θά σᾶς ἐκθέσω κατ' ἀκολουθίαν τὰς σκέψεις μου πῶς αἱ μᾶζαι τοῦ Ἡλιακοῦ μας συγκροτήματος ἦλθαν εἰς τό μορφικόν αὐτῶν εἶναι καί πῶς αὐταὶ κινεῖνται μέσα εἰς τήν οὐσίαν τοῦ χώρου διότι αὐτό τό θέμα ἔχει ὡς περιεχόμενον τό πρός ἐμέ ἐρώτημά σας.

ΤΟ ΗΛΙΑΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Πρό πάσης διαμορφώσεως τῶν κόσμων, αἱ οὐσίαι ἐξ ὧν ἐγένοντο οὗτοι, ὡς αἰδίοι ὑπῆρχον δυνάμει μόνον. Χρησιμοποιοῦ τήν ἑκφρασιν ταύτην διά νά καθορίσω τήν διαφοράν τῆς ἐννοίας αὐτῆς ἐν ἀντιθέσει πρός τήν ἔννοιαν τῆς ἐκφράσεως τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ ὑπάρχοντος. Τό δυνάμει ὑπάρχον ὡς *μή ἔχον ἀντικειμενικήν ἐκδήλωσιν*, – καί *ἀντικειμενική ἐκδήλωσις* εἶναι μόνο τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ὑπαρχόντων – δέν δύναται νά ἀποτελέσῃ βάσιν διαπλάσεως ἰδεῶν καθ' ὅσον **αἱ ἰδέαι ἐν τῷ σχηματισμῷ των στηρίζονται ἐπὶ ἀντικειμενικῶν φαινομένων, δηλαδή ἐπὶ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ὑπαρχόντων.**

Αἱ αἰδίοι οὐσίαι, ἐξ ὧν οἱ κόσμοι ἐγένοντο, ὑπῆρξαν, πρό τῆς διαμορφώσεως τῶν μορφῶν, τῶν ἐν ἐνεργείᾳ μορφῶν, μόνον δυνάμει εἶναι καί ὡς ἐκ τούτου εἶναι ἀπροσπέλαστοι εἰς τήν ἔρευναν τῶν νοητικῶν ὄντων, πάντων τῶν νοητικῶν ὄντων ὧν τῶν κόσμων, διότι τά ὄντα ταῦτα, ὡς ἐν ἐνεργείᾳ εἶναι, ἔχουν ἄμεσον μόνον σχέσιν πρός ὅλα τά ἐν ἐνεργείᾳ εἶναι φαινόμενα τῶν κόσμων, δηλαδή πρός τά ἀντικειμενικῶς εἶναι φαινόμενα τῶν κόσμων καί διά τοῦτο ἡ διανοήσις τῶν ὄντων δέν εἶναι δυνατόν νά ἐκτείνεται πέραν τῶν ὀρίων τῶν ἐν ἐνεργείᾳ φαινομένων τῶν κόσμων πάσης φύσεως ὡς καί τῆς πνευματικῆς, διότι **καί ἡ πνευματική φύσις εἶναι ἐνεργητικόν εἶναι**, οὔτε πέραν τῶν λειτουργιῶν τῶν ἐνεργητικῶν φαινομένων αἵτινες λειτουργίαι γίνονται διά τῆς ἐξ αὐτῶν ἐκδηλώσεως νόμων τῶν αἰδίων οὐσιῶν. **Νόμοι τῶν αἰδίων οὐσιῶν εἶναι ἡ δυναμική τῶν (οὐσιῶν) ἐνέργεια καί ἡ ἐκδήλωσις αὐτῶν (τῶν νόμων) ἀκριβῶς ἔγινε τό αἷτιον τῆς μεταφορᾶς των ἀπό τήν κατάστασιν τοῦ δυνάμει εἶναι εἰς ἐκείνην τῶν ἀντικειμενικῶν φαινομένων ἅτινα εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ εἶναι.**

Τά νοητικά ὄντα εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῶν θείων τούτων οὐσιῶν διά τῆς συνεχοῦς ἐκδηλώσεως τῶν νόμων των. Ἐπειδὴ δέ οἱ νόμοι οὗτοι εἶναι οἱ παράγωγοι τῶν θεμελιωτικῶν (νόμων) περὶ ὧν ἀνωτέρω καθώρισα, διά τοῦτο καί συντρέχουν μετά τήν ἐκδήλωσιν καί λειτουργίαν των εἰς τήν ἀνέλιξιν τῶν θείων οὐσιῶν καί διά ταύτης εἰς τήν ἐμφάνισιν καί λειτουργίαν τῶν νοητικῶν ὄντων. **Τά νοητικά ταῦτα ὄντα ἐκτείνουν τὰς ἐνεργείας των δι' ἐκδηλώσεως ἐκ τῶν οὐσιῶν των, νέων παραγώγων νόμων καί οὕτως ἡ ἀνέλιξις αὐτῶν, ἀπό ἀπόψεως νοητικῆς ἐνεργείας, γίνεται ἀπειρος.**

Τά νοητικά ὄντα εἰς τούς ἀπείρους κόσμους ἐμφανίζουν διαφοράς καί ἀπό ἀπόψεως τῆς ἀντικειμενικῆς αὐτῶν φύσεως καί ἀπό ἀπόψεως τῆς νοητικῆς αὐτῶν ἐνεργείας, πάντως ὅμως εἶναι προωρισμένα ἅπαντα, ὡς

ἐκ τῆς οὐσιαστικῆς αὐτῶν ἀντικειμενικῆς ὑποστάσεως, νά διέλθουν διά τῶν αὐτῶν βαθμίδων τῆς ἀνεξίξεως των καί τοῦτο εἶναι τό ἀπείρως θαυμαστόν ἔργον τῆς δημιουργίας.

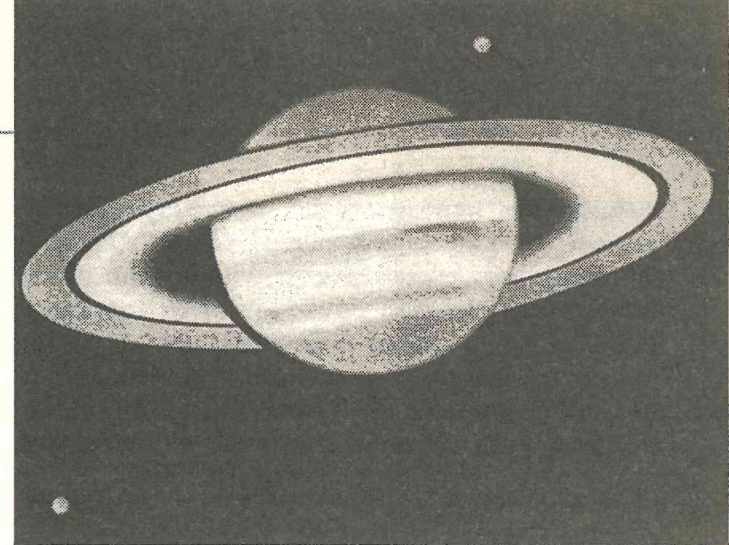
Ἡ διαφορετικὴ ἐμφάνισις ἀπὸ ἀπόψεως ἐνεργείας καί ἀνεξίξεως τῶν μορφικῶν συγκροτημάτων τῶν θείων οὐσιῶν, τῶν διαφορετικῶν ἀπὸ ἀπόψεως δυναμικῆς ἐνεργειῶν αὐτῶν, τῶν διαφορετικῶν ἐμφανίσεων τῶν νοητικῶν ὄντων καί τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν, προῆλθον ἀπὸ τήν βαθμιαίαν μεταφοράν τῶν θείων οὐσιῶν ἀπὸ τό δυνάμει εἶναι των εἰς τό ἐν ἐνεργείᾳ τοιοῦτον αὐτῶν καί αὐτό ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖο μᾶς παρέχει τό μέσον νά ἐξετάσωμεν τόν σχηματισμόν τῶν μαζῶν τοῦ Ἡλιακοῦ μας συγκροτήματος καί τήν σχετικὴν πρός ἐκάστην ἐνεργητικὴν των κίνησιν.

Ἡ κατ' ἀπειρον ἑκτασιν ὑπάρχουσα οὐσία τοῦ χώρου, πρό τῆς ἐκδηλώσεως εἰς τό ἐν ἐνεργείᾳ εἶναι τῆς μοριακῆς οὐσίας, ὑπῆρχε δυνάμει μόνον, πρός σαφεστέραν δέ κατανόησιν θά χρησιμοποιοῦ τήν λέξιν *ἀδρανής*, διαδηλῶν διά τῆς λέξεως ταύτης τήν ἔννοιαν, ὅτι ἐν τῇ καταστάσει της ταύτῃ ἡ οὐσία τοῦ χώρου οὐδένα εἶχεν ἐν ἐνεργείᾳ νόμον ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐξεδηλώθησαν ἐξ αὐτῆς μεταγενεστέρως καί συνεπείᾳ τῶν ὁποίων ἦλθεν ἀπὸ τό δυνάμει αὐτῆς εἶναι εἰς τό ἐν ἐνεργείᾳ αὐτῆς τοιοῦτο.

Ἡ ἐκδήλωσις νόμων πρός ἐνέργειαν αὐτῆς, ἐγένετο εὐθύς ὡς ἡ ἐτέρα μοριακὴ οὐσία ἦλθεν δι' ἐκδηλωθέντων νόμων της εἰς τό ἐν ἐνεργείᾳ εἶναι της. Αὐτὴν τήν μοριακὴν οὐσίαν ἐφ' ἑξῆς θά κατονομάζω *ἀτομικὴν* διότι τὰ μόρια αὐτῆς γίνονται ἐκ πολλῶν ἀτόμων.

Τὰ ἄτομα αὐτῆς ἀποτελοῦν αὐτοτελῆ ἐμφάνισιν εἰς τὰς ἐνεργείας της, τὰς πρώτας αὐτῆς ἐνεργείας, ἐνῶ τὰ μόρια αὐτῆς δέν εἶναι παρά σύνθεσις ἐκ πολλῶν τῆς ἀτόμων, ὅπως καί τὰ στοιχεῖα εἶναι σύνθεσις ἐκ πολλῶν μορίων καί αἱ μορφαὶ σύνθεσις ἐκ πολλῶν στοιχείων καί μορίων. Οἱ νόμοι, λέγω, τῆς ἀτομικῆς οὐσίας ἐξεδηλώθησαν εἰς ἐνέργειαν εὐθύς ὡς ἐνεφανίσθη πρός ἐνέργειαν ὁ πρωταρχικός αὐτῆς νόμος τῆς κινήσεως, συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου τὰ ἄτομα αὐτῆς ἐνεφάνισαν τήν κινητικὴν των ὑπόστασιν μέσα εἰς τήν οὐσίαν τοῦ χώρου.

Ἡ κίνησις τῶν ἀτόμων τῆς οὐσίας ταύτης μέσα εἰς τήν οὐσίαν τοῦ χώρου προεκάλεσε τήν ἐκδήλωσιν τοῦ πρωταρχικοῦ νόμου αὐτῆς, τῆς ἐνεργείας. Οἱ πρωταρχικοὶ νόμοι οὗτοι μέ τό εἶναι τῶν δύο οὐσιῶν ἀπετέλεσαν τὰ πρῶτα θεμέλια τῆς δημιουργίας, ἐκ τῶν θεμελίων δέ τούτων προῆλθαν εἰς ἐκδήλωσιν καί ἐνέργειαν κατά πρῶτον μὲν οἱ θεμελιωτικοὶ νόμοι τῆς δημιουργίας τῶν κόσμων κατά συνέχειαν δέ ὅλοι οἱ ἐκ τούτων παράγωγοι νόμοι τῶν κόσμων.

Ἐκεῖνο τό ὁποῖο συνετέλεσε εἰς τήν ἐμφάνισιν τῶν θείων οὐσιῶν εἰς τό ἐνεργητικόν αὐτῶν εἶναι, ἀπὸ τό δυνάμει αὐτῶν εἶναι, εἶναι ἡ ἐκδήλωσις τῶν νόμων τῆς κινήσεως καί τῆς ἐνεργείας αὐτῶν, οἱ νόμοι δέ οὗτοι διαφέρουν ἀλλήλων διότι ὁ μὲν νόμος τῆς κινήσεως εἶναι ἐν συνεχείᾳ, οὐδαμοῦ δύναται νά καταπαύσῃ ἡ λειτουργία, διότι τό ἐναντίον θά μετέφερε τήν οὐσίαν ἐξ ἧς ἐξεπορεύθη ἀπὸ τό ἐν ἐνεργείᾳ εἶναι αὐτῆς εἰς τό δυνάμει εἶναι της. Τοῦτο ὅμως, οὐδέποτε δύναται νά συντελεσθῇ διότι ὁ νόμος οὗτος δυναμικῶς αὐξάνει ἀπὸ τά παράγωγα αὐτοῦ, τούς νόμους δηλαδή τῆς οὐσίας του, οἵτινες ἔρχονται εἰς ἐκδήλωσιν ἐκ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ.

Ὁ δέ νόμος τῆς ἐνεργείας εἶναι μὲν ἐν συνεχείᾳ, διότι δυναμικῶς καί οὗτος αὐξάνει ἀπὸ τά παράγωγα αὐτοῦ, τούς νόμους τῆς οὐσίας του, ἀλλὰ ἔχει τὰς ιδιότητας νά συνθέτῃ τὰ ἄτομα τῆς ἀτομικῆς οὐσίας πρός συντέλεσιν μορίων, στοιχείων καί μορφῶν ἀλλὰ μετά ὀρισμένην αὐτῶν λειτουργίαν, λόγῳ τῆς τάσεως πρός παραγωγὴν ἀνωτέρων δυναμιכוτήτων αὐτοῦ καί διότι δέν τοῦ παρέχεται ὑπὸ τῶν συγκεκροτημένων ἀτόμων εἰς μόρια, στοιχεῖα, καί μορφὰς τό ἔδαφος, ἀποσυνθέτει ταῦτα πρός νεωτέραν ὀργάνωσιν τούτων, διά τῶν ὁποίων ἐξασφαλίζει τήν αὐξήσιν τῆς λειτουργίας του.

Ὁ νόμος τῆς ἐνεργείας δέν εἶναι μόνον τό αἷτιον τῆς διαπλάσεως διά τῶν ἀτόμων τῆς ἀτομικῆς οὐσίας τῶν στοιχείων καί μορφῶν, ἀλλὰ καί τό αἷτιον τῆς αἰε μεταμορφώσεως πάντων τῶν συντελουμένων ὑπὸ τούτων.

Ὁ νόμος τῆς κινήσεως εἶναι τό αἷτιον τοῦ αἰε εἶναι τῶν κόσμων, ὅχι μόνον ἐκείνων τούς ὁποίους διά τῆς αἰσθήσεώς μας γνωρίζομε ἀλλὰ καί ἐκείνων οἵτινες θ' ἀνελιχθῶσιν εἰς τόν ἀπειρον χρόνον ἐπ' ἀπείρους δυναμιכוτήτας καί ἐνεργείας, ὁ δέ νόμος τῆς ἐνεργείας εἶναι τό αἷτιον τῆς ἐμφανίσεως τῶν κόσμων καί αἰε μεταμορφώσεως αὐτῶν.

Προσέτι δέ τό αἷτιον τῆς νοητικῆς ἐνεργείας τῶν ὄντων καί τῆς ἀπείρου αὐτῆς αὐξήσεως, ὡς καί τό αἷτιον τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ φωτός εἰς τὰς μορφὰς

των κόσμων και εις τας νοητικές ενεργείας των απείρως ανελλισομένων όντων, είναι ο Έρω, ο νεώτερος και αρχαιότερος των Θεών κατά τους Έλευσινίους μύστας, ο Φάνης του Θείου Όρφέως, ο Διόνυσος ο Έλευθερέυς, τό Φως ούχι τό υλικόν προκειμένου περί της πνευματικής αυτού ενεργείας αλλά τό φως των μεμυημένων, τό δίδον εις τας ψυχάς αυτών την άθανασίαν.

Οί χαρακτηρισμοί ούτοι των μυστών αναφέρονται μόνον εις τας πνευματικές ενεργείας των όντων περί του πρωταρχικού νόμου της ενεργείας. Τά άτομα της ατομικής ούσίας προσέρχονται εις τό έν ενεργεία είναι των βαθμιαίως. Η δύναμι αυτών ούσία βαθμιαίως έρχεται εις ένεργειαν. Έκείνο τό όποιον δύναμεθα νά νοώμεν είναι τό όπι, όταν μέρος της ούσίας ταύτης ενεφανίσθη ως ενεργητικά άτομα, ταύτα διά της συνεργασίας των προς την ούσίαν του χώρου συνετέλεσαν νά εμφανισθούν και άλλα τοιαύτα και τουτο έσαεί γίνεται εις τά άπειρα κατ' έκτασιν πεδία της ούσίας του χώρου. Όρια της ατομικής ούσίας ως και εκείνης του χώρου δέν δύνανται νά νοηθούν, διότι τοιαύτα όρια – εάν ύπήρχαν – θά έτερμάτιζον την δημιουργίαν και τας μεταμορφώσεις των δημιουργηθέντων.

Ό,τι άφ' έαυτου είναι, είναι και άπειρον, ό,τι είναι άφ' έαυτου άπειρον, είναι και άφ' έαυτου εις τας ενεργείας του άτελεύτητον.

Τά άτομα της ατομικής ούσίας δέν δύναμεθα αντικειμενικώς νά τά γνωρίσωμεν ως δέν δύναμεθα νά γνωρίσωμε και την ούσίαν του χώρου αν μή εύρίσκειται έν συνεργασία μετά της ατομικής τοιαύτης. Γνωρίζομεν και νοοϋμεν μόνον τά έξ άμφοτέρων γιγνόμενα, διότι και τό ψυχικόν ήμων είναι και τά όργανα της διανοήσεως αυτού, έξ άμφοτέρων των ούσιων τούτων γίνονται και ως τοιαύτα έχουν σχέσιν προς τά γινόμενα εκ των αυτών ούσιων.

Πάν τό ό,τι δέν είναι γιγνόμενον εκ των ούσιων τούτων δέν δύναται νά είναι αντικειμενικόν. Αντικειμενικά εμφανίσεις δέν είναι μόνον τά άτομα, τά στοιχεία και αί εκ τούτων διαπλασόμεναι μορφαί αλλά και αί ψυχικά ατομικά εμφανίσεις τά κινητικά και ενεργητικά αίτια της φύσεως των μορφών των όντων και αί πέραν του περιβάλλοντος του γήινου ήμων κόσμου, δρώσαι τοιαύται ψυκαί υπό την αποδιδομένην παρ' ήμων εις αυτάς όνομασίαν ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΥΠΑΡΞΕΙΣ. Αί γνώσεις ήμων, έχουν άμεσον αναφοράν προς τας αντικειμενικάς εμφανίσεις του κόσμου ήμων, δέν θά περιορισθώσιν όμως ως εκεί. Διά της ανελιξεώς των θά φθάσουν νά γνωρίσουν όλας τας ενεργείας των νοητικών όντων των πέραν του κόσμου ήμων δρώντων και έσαεί τουτο θά γίνεται.

Τά άτομα της ατομικής ούσίας δύναμεθα κατά αναγωγήν της σκέψεως ήμων νά τά έννοώμεν ως υπάρχοντα έν ενεργεία λόγω της διά τούτων διαπλασεως των μορίων, των στοιχείων και εκ των εκ τούτων γινομένων μορφών. Ούτως διά της αυτής αναγωγής της σκέψεως ήμων, νοοϋμεν και την ούσίαν του χώρου, ήτις άποτελεϊ τό διάμεσον συνθετικόν των ατόμων εις την διάπλασιν πάσης αντικειμενικής εμφάνισης. Τά έλθόντα από την δύναμι Είναι κατάστασιν εις την έν ενεργεία τοιαύτην άτομα, κατά βαθμιαίαν τινά τάξιν άπετέλεσαν τό περιεχόμενον ενός μέρους της απείρου ούσίας του χώρου και εκινήθησαν εις τό μέρος τουτο δύναμι του πρωταρχικού αυτών νόμου της κινήσεως.

Έκαστον των ατόμων τούτων μετά την εμφάνισίν του εύρέθη έν σχέσει προς τά άλλα εις απόστασιν τινά. Η απόστασις αύτη, έν αρχή αναγκαιοτάτη, διευκόλυνε τας κινήσεις των, εκ τούτων δέ προεκήλην εκ της ούσίας του χώρου, του μέρους επί του όποιου εύρίσκοντο, ο νόμος της ενεργείας.

Οί συνεργαζόμενοι πλέον νόμοι κινήσεως και ενεργείας εμφανίζουν τας ούσίας έξ των έξεδηλώθησαν ως έν ενεργεία άδιασπástως είναι, τά δέ άτομα, ως εκ του νόμου των και εκείνου της ενεργείας, στροβιλίζονται μέσα εις την ούσίαν του χώρου και εκ του γεγονότος τουτου θά δυνηθώμεν κατωτέρω νά δικαιολογήσωμεν τας άξονικάς κινήσεις των μαζών. Η συνεργασία, ή άδιατάρακτος και άδιάσπαστος πλέον συνεργασία, των νόμων κινήσεως και ενεργείας έφερον ως άποτέλεσμα την εκδήλωσιν εκ των δύο ούσιων νέων νόμων, εκείνους τους όποιους όνομάσαμεν άνωτέρω ως θεμελιωτικούς και οίτινες κατά την έννοιαν αυτών έχουν άμεσον σχέσιν προς την έννοιαν των απλών αριθμών 1-9 = 10.

Κατά την βαθμιαίαν εκδήλωσιν των θεμελιωτικών νόμων των δύο ούσιων, τά άτομα, συντρέχοντος και του νόμου της ενεργείας και εκείνου της κινήσεως αυτών, ήλθον εις στενωτέραν επαφήν προς άλλα και εις στενωτέραν συνεργασίαν και ούτως προήλθεν μεγαλύτερα πύκνωσις αυτών. Η τοιαύτη των ατόμων πύκνωσις περιώρισε αυτά κατ' έκτασιν της αρχικής έκτάσεως την όποιαν είχαν έν τη ούσία του χώρου.

Η αρχική έκτασις της ούσίας του χώρου λόγω της συνεργασίας της προς τά άτομα άτινα άπετέλουν τό περιεχόμενον αυτής, έξεδήλωσε γενικώς τον νόμον της ενεργείας ως εκ τούτου δέν ήδύνατο πλέον νά γίνη τό περιέχον άλλων ατόμων, έρχομένων από την δύναμι είναι αυτών κατάστασιν εις την έν ενεργεία είναι τοιαύτην, διότι ο πρωταρχικός νόμος της κινήσεως αυτών δέν επέτρεπε συνεργασίαν μετά του νόμου

της ενεργείας της ούσίας του χώρου, του μέρους αυτής όπερ είχεν ως περιεχόμενον άλλα άτομα, άτινα διά της συνεργασίας των προς την ούσίαν του χώρου του μέρους τούτου συνετέλεσαν εις εκδήλωσιν και άλλων νόμων αυτής.

Αναλυτικώτερον, ο βαθμός της δυναμικότητας του νόμου της ενεργείας του μέρους της ούσίας του χώρου τούτου, δέν ήτο πλέον δυνατόν νά συνεργασθί προς τον πρωταρχικόν νόμον της κινήσεως των νέων εμφανισθέντων ατόμων, διότι εκείνος μέν της ενεργείας έξεδήλωσεν και άλλους νόμους προς λειτουργίαν, ο δέ νόμος της κινήσεως των νέων ατόμων ούχι άκόμη. Κατ' ακολουθίαν τά νέα εμφανισθέντα άτομα διά συνεργασίας των προς την ούσίαν του χώρου, προς την όποιαν γίνεται τό περιεχόμενον αυτής, θά τείνουν προς σχηματισμόν νέας μάζης όλως χωριστής από εκείνην την μάζαν την όποιαν ενεφάνισαν τά προηγούμενως τούτων έλθόντα εις ενεργείαν άτομα μετά της ούσίας του χώρου ή όποία ύπήρξεν τό περιέχον αυτών.

Έκείνο τό όποιον συνετέλεσεν εις άμεσωτέραν άκόμη επαφήν των ατόμων προς συγκρότησιν των μαζών είναι ο νόμος της ενεργείας μέ τά δυναμικά παράγωγα αυτού, διότι ή επενέργεια του νόμου τούτου προς τά άτομα προεκάλεσε την εκδήλωσιν έξ αυτών δύο ίσοδυνάμων μεταξύ των νόμων.

Οί νόμοι ούτοι είναι παράγωγοι του νόμου της κινήσεως αυτών. Η λειτουργία των δύο τούτων νόμων δέν περιορίζεται πλέον εις έκαστον των ατόμων, αλλά άποτελεϊ την συνισταμένην δυναμικήν λειτουργίαν του όλου των ατόμων, άτινα τείνουν εις την συγκρότησιν της αυτής μάζης. Η λειτουργία του ενός των νόμων τούτων τείνει προς τό κέντρον της συνιστωμένης μάζης, του έτέρου προς την περιφέρειαν αυτής, έπιβοηθούνται δέ εις την λειτουργίαν των και υπό των παραγώγων νόμων, του νόμου της ενεργείας της ούσίας του χώρου.

Όσον περισσότερον από δυναμικής άπόψεως εκδηλούνται προς λειτουργίαν τά παράγωγα του νόμου της ενεργείας, κατά τοσοϋτον γίνεται πυκνωτέρα ή μάζα των ατόμων και κατά τοσοϋτον ή λειτουργία των παραγώγων νόμων του νόμου της κινήσεως γίνεται άρμονικωτέρα, τηρουμένης πάντοτε της ίσοδυναμίας αυτών λειτουργίας. Προς σαφεστέραν κατανόησιν των παραγώγων νόμων του νόμου της κινήσεως θά εκθέσωμεν τας ακόλουθους ήμων σκέψεις:

ΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ

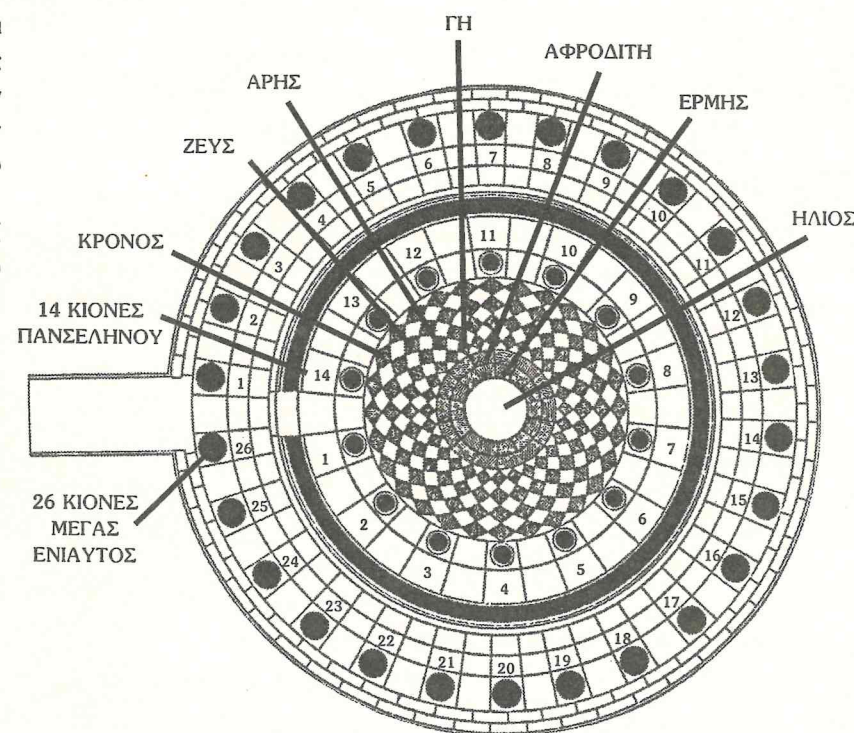
Τά άτομα διά νά έχουν ύπαρξιν και συνέχισιν της απείρου δυναμικής των ανελιξεως, δέν άρκει νά έχουν μόνον έν ενεργεία τον νόμον της κινήσεως, άλλ' έπίσης νά έχουν έν ενεργεία και τους νόμους εκείνους αυτών οίτινες θά έξασφαλίζουν την ατομικότητα αυτών διά της έν συνεχεία εκδηλώσεως νέων δύναμεων.

Οί νόμοι ούτοι είναι ο της δυναμικής συστολής αυτών και ο της διαστολής τοιοϋτος. Άνευ των νόμων τούτων θά παρέμενον τά άτομα από άπόψεως δυναμικής ενεργείας των εις την αυτήν κατάστασιν, άλλ' ό,τι δέν αύξάνει τας ενεργητικές του δυνάμεις είναι ύποκείμενον εις έξαφανισμόν, ό,τι δέ απείρως μένει εις τό ούσιαστικόν του είναι, διηνεκώς αύξάνει τας ενεργητικές του δυνάμεις.

Τά άτομα διά του νόμου της διαστολής των εκδηλούν προς ένεργειαν τας – δύναμι είναι – έν αυτοίς δυνάμεις των, αλλά ίνα μή αναλίσκωνται και έξαφανίζονται αί εκδηλούμεναι έν συνεχεία δυνάμεις των από τό ούσιαστικό των είναι, συστέλλονται προς τό κέντρον των ατόμων.

Ο νόμος της διαστολής γίνεται τό αίτιον της αεί εκδηλώσεως δυνάμεων των, ο δέ νόμος της συστολής τό αίτιον της μή αποχωρήσεως των εκδηλουμένων τούτων δυνάμεων από τό ούσιαστικόν αυτών είναι.

Η δυναμικώς ίσορρόπησις των δύο τούτων νόμων άποτελεϊ την αιωνίαν άφθαρτιον των ατόμων ύπαρξιν.

Ἐκ τῶν ἐκδηλουμένων πρὸς ἐνέργειαν δυνάμεων τῶν ἀτόμων οὐδεμία δύναται νά ἀποχωρισθῇ τοῦ οὐσιαστικοῦ εἶναι αὐτῶν.

Τό φαινόμενον τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν μορφῶν, διά τῆς ὁποίας αἱ δυνάμεις τῶν ἐνέργειαι ἀντικειμενικῶς ἐξαφανίζονται, δέν πρέπει νά προάγῃ τήν σκέψιν ἡμῶν εἰς τήν ὑπόθεσιν τοῦ ἐξαφανισμοῦ τῶν ἐκδηλουμένων δυνάμεων τῶν ἀτόμων ἀπό τοῦ οὐσιαστικοῦ αὐτῶν εἶναι. Ἐκεῖνο τό ὅποσον ἐξαφανίζεται ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν μορφῶν, εἶναι ἡ συνισταμένη τῶν δυνάμεων αὐτῆς. Ἡ συνισταμένη τῶν δυνάμεων τούτων γιγνομένη ἐκ τῶν δυνάμεων τῶν ἀτόμων παύει νά ὑφίσταται μετὰ τήν ἀποσύνθεσιν τῶν μορφῶν, ἐν τούτοις ὅμως αἱ δυνάμεις αὐταί ὡς ἐκδηλοῦν τῆς οὐσίας τῶν ἀτόμων παραμένουν ἐν αὐτοῖς.

Τοῦτο δυνάμεθα ἀσφαλέστερον νά τό κατανοήσωμεν ἐκ τοῦ φαινομένου τῆς ἀνασυνθέσεως ἐξ ἀτόμων τῶν μορφῶν, τῆς λειτουργίας αὐτῶν διά νέας συνισταμένης δυνάμεων καί μάλιστα ἀπό ἀπόψεως δυναμικῆς ἐναργέστεραν.

Τοῦτο ἐκεῖνο τό ὅποσον γίνεται εἰς τās ἐκδήλους ἐν ἐνέργειᾳ δυνάμεις τῶν ἀτόμων γίνεται καί εἰς τās δυνάμεις τῆς οὐσίας τοῦ χώρου, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τό συνθετικόν τῶν μορφῶν. Καί αἱ δυνάμεις τῆς οὐσίας τοῦ χώρου δέν ἀποχωρίζονται αὐτῆς.

Παράγωγοι νόμοι τοῦ νόμου τῆς ἐνεργείας δέν ἐπιτρέπουν τόν τοιοῦτον ἀποχωρισμόν.

Ἡ συνεργασία τῶν παραγῶγων τούτων νόμων πρὸς τοὺς παραγῶγους νόμους τῆς κινήσεως, εἶναι ἀπό δυναμικῆς ἀπόψεως ἀνάλογος, φθάνει δέ εἰς τās κατά μέρος μορφάς νά γίνεται μία κοινή συνισταμένη τῶν δυνάμεων τῶν δύο οὐσιῶν. Ὅταν δέ ἡ συνισταμένη αὕτη δέν βοηθεῖ περαιτέρω ἐκδηλώσεως νέων δυνάμεων τῶν οὐσιῶν, διασπᾶται ἡ ἀρμονική αὐτῆς λειτουργία καί συνεπείᾳ ταύτης ἐπέρχεται ἡ ἀποσύνθεσις τῶν μορφῶν. Ἀνασυνίστανται ἀκολουθῶς νέαι μορφαί μέ νέαν συνισταμένην δυνάμεων τῶν δύο οὐσιῶν καί οὕτως ὁ μορφικός κόσμος σταθερῶς ἀνεξίσσεται.

Εἰς τās συγκροτουμένας μάζας διά τῆς ἐκδηλώσεως τῶν νόμων, περί ὧν ἀνωτέρω ὠμιλήσαμεν, ἡ πύκνωσις τῶν ἀτόμων γίνεται στενωτέρα, ἐπὶ δέ στενωτέρα γίνεται πρὸς τό κέντρον τῆς μάζης. Οἱ νόμοι τῆς συστολῆς καί διαστολῆς τῶν ἀτόμων ἔχουν ὡς παράγωγα τοὺς νόμους τῆς ἔλξεως καί ἀπώσεως τῶν μαζῶν. Οἱ παράγωγοι οὗτοι νόμοι ἀποτελοῦν τήν συνισταμένην τῶν δυνάμεων τῶν μαζῶν καί ὁ μὲν τῆς ἔλξεως ἔλκει πρὸς τό κέντρον τῆς μάζης τās ἐν ἐνέργειᾳ δυνάμεις τῶν ἀτόμων καί μετ' αὐτῶν καί αὐτά ταῦτα τὰ ἄτομα, ὁ δέ τῆς ἀπώσεως φέρει πρὸς τήν περιφέρειαν τῆς μάζης πάσας τās ἐκδηλωμένας νέας δυνάμεις αὐτῆς.

Ὅταν ὁμιλοῦμεν ἢ διατυπώνομεν τās σκέψεις περί τῶν νόμων τῆς ἀπανταχοῦ θείας Φύσεως, νοοῦμεν ὅτι οἱ νόμοι οὗτοι εἶναι αἱ ἐκδηλώσεις πρὸς λειτουργίαν τῶν δυνάμεων τῶν οὐσιῶν καί συνεπείᾳ τῶν ἐκδηλώσεων τούτων γίνονται αἱ λειτουργίαι τῶν οὐσιῶν.

Εἰς τοὺς ἐκδηλουμένους καί λειτουργοῦντας κόσμους ρυθμισταί εἶναι οἱ νόμοι τῶν οὐσιῶν. Ἄνευ τῆς ἐκδηλώσεως καί λειτουργίας τῶν νόμων τῶν οὐσιῶν, αὗται θά ἐξηφανίζοντο, θά περιήρχοντο εἰς τό δυνάμει αὐτῶν εἶναι. Τοιοῦτόν τι ὅμως δέν δύναται νά γίνῃ ἀκριβῶς διότι μέ τήν ἐμφάνισιν τῶν δυνάμεων ἡ νόμων τῶν οὐσιῶν καθίστανται τοῦτοι παραγωγικοί ἄλλων τοιοῦτων καί τοῦτο εἶναι τό θαυμαστόν τῆς δημιουργίας καί ἡ ἐν συνεχείᾳ διαρκῆς μεταμόρφωσις τῶν δημιουργηθέντων.

Ἡ συνισταμένη τῶν νόμων τῆς ἔλξεως καί ἀπώσεως τῶν μαζῶν σὺν τῶν παραγῶγων νόμων τοῦ νόμου τῆς ἐνεργείας τῆς οὐσίας τοῦ χώρου, ἀποτελοῦν τήν ρυθμικὴν λειτουργίαν αὐτῶν. Οἱ νόμοι δέ οὗτοι τῆς ἔλξεως καί ἀπώσεως, ὡς καί οἱ παράγωγοι τοῦ νόμου τῆς ἐνεργείας, εἶναι ἰσοδύναμοι εἰς τās λειτουργίας των. Ἄλλως δέν θά ὑπῆρχε μεταξύ αὐτῶν ἀρμονία καί ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δέν θά ἠδύνατο νά ὑπάρξῃ μᾶζα μέ ρυθμικὰς λειτουργίας καί ἀνεκτικὰς δυνάμεις.

Ἐκτός τῶν ἀνωτέρω νόμων ἔχομεν καί ἄλλους παραγῶγους νόμους τῶν νόμων τῆς κινήσεως καί ἐνεργείας, ἐκείνους οἵτινες στροβιλίζουν τὰ ἄτομα μέσα εἰς τήν οὐσίαν τοῦ χώρου. Τὰ ἀφ' ἑαυτῶν κινούμενα ἄτομα προκαλοῦν ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ χώρου παλμούς αὐτῆς. Οἱ παλμοὶ οὗτοι εἶναι παράγωγοι δυνάμεις τοῦ νόμου τῆς ἐνεργείας ἐκδηλωθεῖσαι συνεπείᾳ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ νόμου τῆς κινήσεως. Ἡ συλλειτουργία τῶν δυνάμεων τούτων μετὰ τῶν παραγῶγων δυνάμεων ἡ νόμων τοῦ νόμου τῆς κινήσεως προκαλοῦν εἰς στροβιλισμόν τὰ ἄτομα μέσα εἰς τήν οὐσίαν τοῦ χώρου κατά μίαν ὀρισμένην κατεύθυνσιν, ἐξαρτᾶται δέ αὕτη ἐκ τῆς πρωταρχικῆς φορᾶς πρὸς κίνησιν τῶν ἀτόμων. Δύναται νά μή εἶναι πάντοτε ἡ αὕτη φορά τῶν ἀτόμων τῆς πάσης ἐκ τούτων συγκροτηθείσης μάζης.

Ἡ συνισταμένη τῶν δυνάμεων τῶν στροβιλιζομένων ἀτόμων μετ' ἐκείνων τῶν δυνάμεων ἡ νόμων τῶν ἐκδηλουμένων ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς ἐνεργείας, ὅταν ἡ μᾶζα πλήρως συντελεσθῇ διά τῆς πυκνώσεως τῶν ἀτόμων αὐτῆς, προκαλεῖ τήν περί τόν ἄξονα τῆς μάζης κίνησιν.

Τό δεύτερον καί τελευταῖον μέρος ἀκολουθεῖ στό ἐπόμενο τεῦχος. Σᾶς συνιστοῦμε νά διαβάσετε στό 1ο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ μας τό κείμενο τοῦ Δ. Καρυδάκη ΤΙ ΕἶΝΑΙ ΘΕΟΣ καί τό βιβλίον τοῦ Ἀ. Ἀδριανόπουλου Οἱ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

στό εἶναι τό μορφικό ἄτομο, τό ὁποῖο μετουσιώθηκε

σέ μία δεδομένη στιγμή σέ συνε-

δντό ἄτομο. Αὐτό ἀποτελεῖ καί τό βαθύτερο μυστήριο γιά τόν ἀμήντο ἄνθρωπο. Τοῦτο τό πνευματικό ἄτομο διά μέσου τῶν διαφόρων ὁργανισμῶν τῆς ὄντολογικῆς κλίμακος ἐκτυλίσσει τῆς λανθάνουσες δυνάμεις του, φθάνει στήν ἀνθρώπιν μορφή γιά νά συνεχίσῃ τήν ἐξέλιξή του καί τήν δράση του σέ μίαν ἀνώτερη τοῦ ἀνθρώπου κατάσταση, τήν πνευματική.

Στήν κατάσταση αὐτήν ἐπιτυγχάνεται ἡ τελειότης του καί ἀποκτᾶται ἡ καθαρῇ Γνώση.

Στό ἔργο του «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ» περιγράφεται πῶς ἡ γνώση ἐκείνη μεταβιβάζεται στούς ἀγνούς καί στούς καθαρούς, στούς ἄξιους καί τοὺς ἱκανούς γιά νά συνεχίσουν τήν πορεία τῆς ψυχῆς τους πέρα ἀπό τῆς Γῆς τό περιβάλλον.

«Τίς σχέσεις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων», ἔλεγε, «πρέπει νά διέπῃ ὁ ἠθικός νόμος, ὁ ὁποῖος εἶναι συνώνυμος μέ τόν φυσικό. Ὑψιστος δέ φυσικός νόμος εἶναι ὁ Νόμος τῆς Ἀρμονίας, χωρίς τόν ὁποῖον δέν θά ὑπῆρχε τάξη, πρόοδος, ἐξέλιξη».

Τί εἶναι ὅμως ἀρμονία; Ἀρμονία εἶναι ὁ νόμος ὁ ὁποῖος διακανονίζει τῆς μεταξύ οὐσιῶν, μορφῶν καί συνειδητέων σχέσεις πρὸς τόν σκοπόν τῆς ἐξελίξεως τῶν πάντων διά τῆς ἀλληλεπιδράσεως, δηλαδή διά τῆς Ἀγάπης καί τοῦ Ἑρωτός.

Ὁ Νόμος τῆς Ἀρμονίας εἶναι συμπεκνύωσις τῶν ἐννοιῶν πού περικλείουν οἱ μαγικές λέξεις: «Ἀγάπη, Ἐλευθερία, Δικαιοσύνη»...

«ΦΙΛΕΙ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟΝ», ἔλεγε, «ὄχι ἀπό δεοντολογία ἢ κατ' ἐπιταγήν. Φίλει τόν ἄνθρωπον ἀδιαφορῶντας ἐάν αὐτός σέ ἀγαπᾷ, σέ μισῇ ἢ σέ περιφρονῇ. Στό πρόσωπο κάθε ἀνθρώπου νά βλέπῃς ἐπαναλαμβανομένη τήν ἴδια σου ὑπόστασις.

Σέβου πάντοτε οἰονδήποτε ἄνθρωπο ἀγαθό ἢ κακό, πεπαιδευμένο ἢ ἄξεστο, διότι εἶναι μία ἀξία τῆς Φύσεως, πού ἐργάσθηκε ἐπὶ αἰῶνες πολλοὺς γιά τήν ἀνθρώπιν ὀντότητα. Αὕτη ἔχει λανθάνοντες τοὺς Νόμους τῆς Ἀρετῆς καί τῆς Σοφίας. Βοήθησέ τον ἐσύ μέ τήν ἀγάπην σου καί τό ἐνδιαφέρον σου νά τῆς ἐκδηλώσῃ ἔντονα.

Χτύπα καί καυτηρίαζε πάντοτε τήν κακία καί τήν ἀγνώστια. Ἀλλά σέβου τόν ἄνθρωπο, κάθε ἄνθρωπο, διότι καί τοῦτος μιά μέρα προορίζεται νά γίνῃ θεία ὑπαρξή.

Δείκνε πάντα ἀνεξάντλητη ἐπιείκεια καί ἀνοχή. Μή οἰκτείρης ποτέ τόν σφάλλοντα. Μή περιφρονησῇς ποτέ τόν ἁμαρτήσαντα, διότι καί σύ ἔσφαλές

Ἀπό τήν εἰσαγωγή τοῦ βιβλίου τοῦ Σ.Νάγου
(ἐκδ. ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ)

«ΟΥΣΙΑ, ΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ», ἔλεγε ὁ Σπυρίδων Νάγος, «συνθέτουν τήν ἀρμονική ἐκφραση τῆς ὅλης Φύσεως πού ἀποτελεῖ τό Πᾶν. Ἀπό τό Πᾶν προέρχεται ὁ ἄνθρωπος. Ἀπό τίς οὐσίες τοῦ Παντός σύγκειται καί ὅλο τό εἶναι του καί κλείνει μέσα του σέ λανθάνουσα κατάσταση ὅλο τό Πᾶν. Γι' αὐτό λέγεται καί μικρόκοσμος. Μέ αὐτές συντηρεῖται ἡ μορφή του καί τό ψυχικό του ἔγῳ καί μέ αὐτές ἐξελλίσσεται, μεταμορφώνεται καί μεγεθύνεται τό πνευματικό ἄτομο ἀπείρως στό ἄπειρο χωρίς τέλος.

Ὅπως οἱ ἀριθμοὶ δέν ἔχουν τέρμα, ἔτσι καί ἡ ἀτομική ψυχή δέν ἔχει τέρμα, εἶναι ἀθάνατη καί ἀενάως πολλαπλασιάζει τῆς δυνάμεις πού κρύβει μέσα της σέ λανθάνουσα κατάσταση.

Τί ὀφείλει, λοιπόν, ὁ ἔμφρων ἄνθρωπος; ΛΑΤΡΕΙΑ ΣΤΟ ΠΑΝ. Ἡ λατρεία ὅμως αὐτή ἔχει νόημα καί σκοπό τότε μόνον ὅταν ὁ ἄνθρωπος γνωρίσῃ τοὺς νόμους καί τοὺς σκοπούς τῆς Φύσεως καί προσαρμόσῃ ὅλες τῆς ἐκδηλώσεις του στούς σκοπούς καί τοὺς νόμους της.

Αὕτη εἶναι ἡ πρόπουσα καί ἀληθινή λατρεία, δηλαδή ἡ ἀρετή πού πρέπει νά προσφέρῃ στήν Φύση καί ν' ἀκολουθεῖ ὁ ἄνθρωπος. Καί μόνον ἡ ἀρετή θά τόν ὀδηγήσῃ νά γνωρίσῃ ἀσφαλῶς τήν πλήρη καί ὁλοκληρωμένη ἀλήθεια. Ἡ ἀλήθεια θά τόν ὀδηγήσῃ τότε νά γνωρίσῃ καί ν' ἀπολαύσῃ ὅλες τῆς χαρῆς τῆς ζωῆς, γιά τῆς ὁποῖες πλάστηκε κάθε ὑπαρξή. Μόνον ἔτσι διώχνονται ὁ πόνος καί οἱ δοκιμασίες πού εἶναι καρπός τῆς ψευτιάς, τοῦ σκότους καί τῆς ἀγνοσίας».

Ἀπό ποῦ, ὅμως, ἡ προέλευσις τοῦ Παντός καί ποιές ἦσαν οἱ κοσμογονικές ἀρχές;

Σ' αὐτό τό σημεῖο ὁ Νάγος πίστευε στίς ὀρφικές θεωρίες περί Χάους, πού ἐθεωρεῖτο ὡς κατάσταση ἡ ὁποία περιέκλειε κάποτε σπερματικά ὄντιμα, πού βλέπουμε ὡς μορφή καί ὡς συνείδηση. Ἀπό τό Χάος προήλθαν στό εἶναι τους ἀφ' ἑαυτῶν διά τοῦ Χρόνου καί τοῦ Κοσμογονικοῦ Ἑρωτός οἱ δύο Οὐσίες, τῆς ὁποῖες οἱ Πυθαγόρειοι καθόριζαν ὡς Μεριστή καί ὡς Συνεχῆ.

Οἱ δύο αὐτές Οὐσίες διά τῆς μείξεως ἔφεραν

καί ἀμάρτιες πολλές φορές
στόν βίο σου. Οἱ ἄλλοι ὅμως
σέ ἀνέχθηκαν. Ἐάν ὑπῆρ-
ξες αὐστηρός πολύ, κάποτε
θά τό μετανοήσης. Ἐάν ἔκρι-
νες μέ ἐπιείκεια, δέν θά με-
ταμεληθῇς ποτέ. Νά βρίσκης
πάντα τήν δύναμη νά συγχω-
ρῇς ἐκεῖνον πού σέ ἀδίκησε.

Ἀγάπα κάθε πνοή, κάθε
συνείδηση ὑπανθρώπινη, ἀν-
θρώπινη καί ὑπερανθρώπι-
νη, γιά νά αἰσθανθῇς καί σύ
τίς περιπτώσεις καί τήν θερμῇ
τῆς Παγκόσμιας Ἀγάπης.

Γιά νά γίνης ἐλεύθερος,
νά ἀναγνωρίζης καί στόν
ἄλλον τό δικαίωμα νά γίνῃ
καί αὐτός ἐλεύθερος. Βοή-
θησε πάντοτε νά ἀπολαύ-
σουν καί οἱ ἄλλοι τήν οἰκονομική, τήν κοινωνική,
τήν πνευματική ἐλευθερία καί νά μποῦν στήν τρο-
χιά τοῦ φυσικοῦ νόμου, στόν κύκλο τῆς Παγκό-
σμιας Ἀρμονίας.

Νά εἶσαι δίκαιος, δηλαδή ἀναγνωρίζε καί σέβου
τά δικαιώματα πού ἔχει κάθε ὑπαρξη, ἡ ὁποία εἶδε
τό φῶς τοῦ Ἥλιου γιά νά ἀπολαμβάνῃ τήν ζωή,
νά προοδεύῃ καί νά ἐξελισσεται πνευματικά. Ἡ
λέξη δικαιοσύνη εἶναι συνώνυμος μέ τήν λέξη
ἀναγνώριση.

Ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι σέ θέση νά δώσῃ τίποτε
στόν ὅμοίό του. Ἡ Φύση εἶναι ἐκεῖνη πού δίνει
στόν ἄνθρωπο τόν ὁργανισμό καί τίς ἱκανότητες
τίς αἰσθησιακές καί τίς πνευματικές μέ τίς ὁποῖες
δικαιοῦται νά παίρνῃ ἀπό τούς κόλπους τῆς ὅ,τι
τοῦ εἶναι ἀναγκαῖο γιά τήν ὑπαρξή του, γιά τήν
πρόδοό του καί τήν εὐδαιμονία του. Ἡ Φύση δια-
θέτει ἀφειδῶς ὅλους τούς παράγοντες τῆς ζωῆς
σέ ὅλους. Ὁ ἄνθρωπος σιτηριζόμενος στήν δύ-
ναμη τοῦ ἰσχυροτέρου ἀφαιρεῖ τά μέσα αὐτά καί
στερεῖ τόν ὅμοίό του ἀπό ὅλα ἐκεῖνα πού θά τοῦ
ἐξασφάλιζαν ἄνετο βίο, εὐκόλη παιδεία καί χωρίς
ἐμπόδια πρόοδο.

Νά εἶσαι δίκαιος. Νά πιστεύῃς ὅτι ὅλοι ἔχουμε
ὡς τέκνα τῆς ἴδια μάνας τά ἴδια δικαιώματα καί
τίς ἴδιες ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τοῦ συνόλου.

Νά εἶσαι δίκαιος, καί ἀναγνώριζε σέ κάθε ἄν-
θρωπο, ὅ,τι ἀνήκει σ' αὐτόν ἀπό τήν μητέρα Φύση.

Κάθε ὑπαρξη δικαιοῦται νά ἔχῃ στήν διάθεσή της

ὅλα τά μέσα τῆς προό-
δου, τῆς παιδείας γιά νά
μάθῃ καί αὐτή τήν Ἀλή-
θεια καί νά ἀποκτήσῃ τήν
Ἐλευθερία, τήν κοινωνι-
κή καί τήν πνευματική.

Κάμε ὅ,τι μπορεῖς γιά νά
ἀνανήψῃ ὁ ἀδελφός σου
ἄνθρωπος. Δώσε χεῖρα
βοηθείας νά βγῇ ἀπό τόν
βοῦρκο τῆς κατωτερότητας.

Μή προκαλῇς, μή ὑπο-
τιμᾷς κανένα, πάντα νά
εἶσαι ἀνεκτικός. Χτύπα
τίς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες.
Στιγμάτιζε τό πάθος.

Καυτηρίαζε τήν ἀμαρ-
τία. Ἀλλά ποτέ μή θίγῃς
τήν ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀμαρ-
τήσαντος. Μή πληγῶνῃς, μή φονεύῃς ποτέ τόν ἀ-
δελφό σου ἄνθρωπο. Ἔστω καί ἂν εἶναι ἀμαρ-
τωλός. Δέν ξεύρεις καί σύ καί ἐγώ πόσες φορές
στήν πορεία τῆς ψυχῆς μας κατά τίς ἀλλεπάλλη-
λες ἐνσαρκώσεις μας δέν ὑπῆρξαμε ἐγκληματίες,
κακοῦργοι, ἀμαρτωλοί.

Ὅμως ἡ στοργή τῶν Δυνάμεων τῆς Φύσεως, τό
Φῶς τοῦ Ἥλιου καί οἱ φροντίδες τῶν ἀνωτέρων
συνειδήσεων μᾶς βοήθησαν διά τῶν δοκιμασιῶν
καί τοῦ πόνου νά μάθουμε καί νά ἀκολουθοῦμε τό
καλό καί τό πρόπον».

Ὁ Νάγος ποτέ σέ κανένα, ἔστω καί ἂν τοῦ τό
ζητοῦσε, δέν τοῦ ὑπεδείκνυε τήν πλάνη του, δέν
τοῦ ἔλεγε τό ἐλάττωμά του, τό σφάλμα του. Εἶναι
ἕνα σημεῖο πού φανερώναται μεγαλοπρεπῆς ἡ
εὐγένεια καί ἡ πραγματική λεπτότης μιᾶς ἀνώτε-
ρης ὑπάρξεως. Τοῦτο τό δικαιολογοῦσε ὡς ἔξῃς:

«Ἐάν σοῦ πῶ τά σφάλματά σου, θά φανῶ ἀνώ-
τερός σου καί σύ θά αἰσθανθῇς ἕνα αἶσθημα κα-
τωτερότητας ἀπέναντί μου, πρᾶγμα πού δέν θέλω.
Θέλω νά εἶμαι ὡς ἴσος πρὸς ἴσον. Ἡ ἀξία ἔγκειται
εἰς τοῦτο: μόνος του ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά ἀνα-
γνωρίσῃ τό σφάλμα του καί νά τό ἐπανορθώσῃ
διά τοῦ αὐτοελέγχου καί τοῦ θεληματικοῦ του. Βε-
βαίως, σέ βοηθῶ καί σέ ποδηγετῶ μέ προσοχή
διαφοροτρόπως, χωρίς ποτέ νά σέ κατεβάσω ἀπό
τήν βαθμίδα τῆς ἀδελφικῆς ἰσοτιμίας».

Αὐτός ἦταν ὁ καλός, ὁ εὐγενικός, ὁ ἀνώτερος
Σπυρίδων Νάγος.

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΠΙΣΤΕΥΩ ΤΟΥ ΣΟΦΟΥ ΜΥΣΤΟΥ

Ὁ Νάγος πίστευε ὅτι τό σύνολο τῶν ἐκδηλου-
μένων οὐσιῶν, τῶν μορφῶν καί τῶν συνει-
δήσεων διέπεται ἀπό νόμους πού βοηθοῦν στήν
ἐξέλιξη καί τήν τελειοποίηση. Οἱ νόμοι τοῦτοι
βοηθοῦν τήν ἐκπνευματίωση πάσης μορφῆς καί
τήν εἰς τό ἄπειρον ἀτέρμονα ἐξέλιξή τους. Τούς
νόμους τούτους πρέπει νά γνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος
γιά νά γίνῃ σοφός καί νά προσαρμόσῃ ὅλες του
τίς ἐκδηλώσεις σύμφωνα μέ αὐτούς οὕτως ὥστε
νά γίνῃ ἐνάρετος.

Ὁ ἐνάρετος καί ὁ σοφός βοηθεῖται καί γίνεται
συνεργάτης τῶν ἀνωτέρων αὐτοῦ συνειδήσεων
οἱ ὁποῖες συνέστησαν τήν θεία πνευματική ἱε-
ραρχία στήν κορυφή τῆς ὁποίας βρίσκεται Ὑπέρ-
θεος Ἄρχων, χειριστής τῶν φυσικῶν καί τῶν
πνευματικῶν νόμων. Τοῦτον, σ' ἕνα δημοσίευμά
του στούς «Καιρούς» τοῦ Κανελλίδου, τόν ἀπο-
καλεῖ Κάτοικον τοῦ Σύμπαντος, διευθετοῦντα
καί ἐποπτεύοντα τήν τάξη τοῦ Παντός.

«Ὁ λατρεύων τό Πᾶν», ἔλεγε, «λατρεύει καί τό
μέρος. Ὁ λατρεύων μόνον μίαν προσωπικότητα
ὅσον ἰσχυρά καί ἀγαθή καί ἂν εἶναι αὐτή,
ὑποτιμᾷ τό σύνολον».

Λάτρευε τήν Φύση καί τό Φῶς τῆς. Θαύμαζε, ἀ-
γαποῦσε καί σεβόταν κάθε συνειδητό Ἐγώ πού
εἶναι καρπός τῆς Φύσεως. Ἦταν ἐραστής τῆς
Ἀλήθειας καί αὐτήν ἀναζητοῦσε σ' ὅλον τόν
ἐπίγειο βίο του, αὐτήν ἀκολουθοῦσε καί αὐτήν
ἐδίδασκε.

«Τόν ἐνάρετο καί τόν σοφό», ἔλεγε, «ἐνισχύουν
οἱ Δυνάμεις τῆς Φύσεως γιά νά μπορῇ νά ἐναρ-
μονίζεται πρὸς τούς Νόμους τῆς. Ὅσους ποθοῦν
καί θηρεύουν τήν ἀλήθεια, ἡ ἀλήθεια τούς ποδηγε-
τεῖ καί τούς φωτίζει. Ὁ Οὐρανός τούς ἐμπνέει
καί τούς ὁδηγεῖ γιά νά βροῦν τόν δρόμο πού ἄγει
στήν ἀληθινή πραγματικότητα».

Αὐτό εἶναι τό πνευματικό πιστεύω τοῦ Σπυ-
ρίδωνος Νάγου. Ἀπλό, σαφές καί σοφό, βγαλμέ-
νο ἀπό τήν πείρα τῶν αἰώνων, πού ἀποκτᾷ ἡ ψυ-
χή ὡς γνώση πολὺτιμη ἀπό τίς μακρινές πορεῖες
πού ἔκαμε περνώντας ἀναριθμητές φορές ἀπό
τοῦ λίκνου μέχρι τοῦ τάφου.

Αὐτός δέ εἶναι ὁ μόνος τρόπος μέ τόν ὁποῖον
ἀποκτᾶται ἡ ὠριμότης. Τά ὠριμα παιδιά τῆς Γῆς
μ' αὐτόν τόν τρόπο ξεπληρώνουν τό χρέος τους
καί τήν μόρφωσή τους ἐδῶ κάτω καί εἶναι
ἔτοιμα πιά ν' ἀτενίσουν τόν Οὐρανό. Ὁ πρὸς τὰ
ἄνω δρόμος εἶναι γι' αὐτά τώρα ἀνοικτός καί
ἐλεύθερος.

Ἡ ἀρετή, ἡ ἀπέραντη καλωσύνη, ἡ θεληματι-
κότης καί ἡ σοφία τοῦ Σπυρίδωνος Νάγου πι-
στεύω ὅτι τοῦ δίδουν τό δικαίωμα νά ὀνομασθῇ ὤ-
ριμο παιδί τῆς Γῆς. Ἡ Γῆ καί ὁ Ἥλιος τόν ἐφο-
δίασαν στοργικά μέ ὅλα ἐκεῖνα τά μέσα γιά νά
συνεχίσῃ τήν πορεία καί τήν δράση τῆς ψυχῆς του
σέ τέλειους καί φωτισμένους κόσμους. Τώρα
ἀξίζει νά γίνῃ γνωστό καί τό γήινο τέλος του.

Ὅταν τό 1933 τό νῆμα τῆς ἐπίγειας ζωῆς του
ἔπρεπε νά κοπῇ, καί τοῦτο τοῦ εἶχε πρό ἐξαμή-
νου προαναγγελεθῇ, ὁ Σπυρίδων Νάγος τέλεσε
τήν ἡμέρα ἐκείνη τό τελετουργικό του καθήκον
πρὸς τίς Δυνάμεις τῆς Φύσεως. Ἐκαμε τό τε-
λευταῖο του θαλασσόλουτρο καί οἱ ἀκτίνες τοῦ
πατέρα Ἥλιου περιέβαλαν μέ τήν δύναμή τους
ὅλο τό εἶναι ἐνός γνήσιου λάτρη τους, οἱ ἀκτίνες
πού κατακαίουν κάθε τι τό τιτανικό καί τό γήινο
πού φέρει ὁ θνητός.

Καί ὅταν μετά μία ὥρα τό μαῦρο πουλί τοῦ θανά-
του ἔπρεπε νά τόν πλησιάσῃ, τόν ζύγωσε κι αὐτό
μέ σεβασμό, μέ θαυμασμό τοῦ ἔκοψε τό νῆμα τῆς
ζωῆς σέ μία σύντομη στιγμή· μέ εὐθανασία! Τότε
ἡ ἀθανασία, πού ποθοῦσε ἡ ψυχὴ του ἀπό αἰῶνες
πολλούς, τόν ἀγκάλιασε καί τόν στεφάνωσε μέ τόν
κότινον τοῦ πνευματικοῦ ἥρωα.

Οἱ Ὑλακές τοῦ Κέρβερου δέν τόν τρόμαξαν.
Οὔτε ὁ Ἀδης μπόρεσε νά τόν κρατήσῃ. Διότι σέ
ὅλο του τόν βίο εἶχε βγάλει ἕνα-ἕνα τά δόντια
τοῦ τρικέφαλου καί εἶχε κτυπήσῃ τά σκοτάδια
τοῦ Ἀδν. Ὁ Σπυρίδων Νάγος δέν χαροπάλαιψε·
κοιμήθηκε ἥρεμα! Εἶχε ἤδη νικήσῃ τόν χάρο.

Ἐκεῖνος πού ξερριζώνει τίς ἀδυναμίες καί τό
πάθος, ἐκεῖνος πού ἀκολουθεῖ τήν ἀρετή καί
κτυπᾷ τήν κακία, τήν ψευτιά καί κάθε δουλεία,
ἐκεῖνος πού θηρεύει, ὑπηρετεῖ τήν ἀλήθεια καί
λατρεύει τήν ἐλευθερία, τήν δικαιοσύνη, τό φῶς
καί τρέφει στήν καρδιά του ἀγάπη γιά ὅλους:
αὐτός, νικᾷ τήν ἀτέλεια, νικᾷ τήν ἀμαρτία, νικᾷ
τόν Ἀδν καί τά σκοτάδια του. Ὁ δρόμος του
πρὸς τήν φωτεινὴ λεωφόρο εἶναι ἐλεύθερος καί
ἀνοικτός*.

* Ἐπαναδημοσιεύουμε τό συγκεκριμένο ἀπόσπασμα
ἀπὸ τήν βιογραφία τοῦ Σ. Νάγου διότι ὁ «δαίμων τοῦ
τυπογραφείου» δέν ἐπέτρεψε νά εἶναι ἐθανάγνωστο σὺν
προηγούμενο τεύχος.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΝΑΓΟΥ
ΟΠΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΑΠΟ ΤΙΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

Ἡράκλειτος (544-484)

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἐφεσον ἐξ ἀριστοκρατικοῦ γένους, ὅπερ ἀνῆγε τὴν καταγωγὴν του εἰς τὸν βασιλέα τῶν Ἀθηνῶν Κόδρον. Ἄν καὶ ἦτο κάτοχος κληρονομικοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος, παρητήθη τῶν δικαιωμάτων του ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ ἡσχολήθη ἀποκλειστικῶς μετὰ τὴν φιλοσοφικὴν ἔρευναν. Τὰ πορίσματα τῶν ἀναζητήσεών του τὰ διετύπωσεν εἰς τὸ *Περὶ φύσεως* σύγγραμμά του, ἐκ τοῦ ὁποίου διεσώθησαν 129 ἀποσπάσματα, ἅπαντα διατυπωμένα μετὰ συντομίαν ἐν εἰδεί ἀφορισμῶν. Τὸ σύγγραμμά του τὸ ἐξέδωκε μετὰ τὸ 478 π.Χ., διότι ἐν αὐτῷ ἀναφέρεται ἡ ἐκ τῆς Ἐφέσου ἐξορία τοῦ Ἑρμοδώρου, ἥτις συνέβη μετὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

Ἡ φιλοσοφία τοῦ Ἡρακλείτου ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τὰς ἀναπτυχθείσας ὑπὸ τοῦ Παρμενίδου. Δὲν θεωρεῖ τὸ ὄν ἐπαναπαυόμενον μέσα εἰς τὸν ἑαυτὸν του ἐν αἰωνία ἀκινήσῃ. Ἐξ ἀντιθέτου φρονεῖ ὅτι ἐν τῇ πραγματικότητι ὑπάρχει αἰωνία ροή. Τὰ πάντα εὐρίσκονται εἰς διαρκῇ μεταβολῇ, «τὰ πάντα ῥεῖ», καὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν τῆς πραγματικότητος εἶναι ἡ κίνησις.

Τὰ ὄντα δὲν ἔχουν σταθερὰν οὐσίαν, ἀλλὰ διαρκῶς παρατηρεῖται διαρκὴς μετάπτωσις. Ἡ πραγματικότης ὁμοιάζει μετὰ τὴν ροὴν ποταμοῦ: *Ποταμοῖς τοῖς αὐτοῖς ἐμβαίνομεν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν, εἰμέν τε καὶ οὐκ εἴμεν*. (Ἐμβαίνομεν εἰς τοὺς αὐτοὺς ποταμούς καὶ ὅμως οὐχὶ εἰς τοὺς αὐτούς· εἴμεθα ἐν ὠρισμένον κατὰ καὶ συγχρόνως δὲν εἴμεθα). Τὰ ὄντα εὐρίσκονται εἰς διαρκῇ μεταβολῇ. Παρὰ τὴν μεταβολὴν ὅμως ταύτην ὑφίσταται ἐν τῷ κόσμῳ ἐνότης. Ἡ ὑψίστη σοφία, τὴν ὁποίαν ὑπαγορεύει ὁ Λόγος εἶναι, κατὰ τὸν Ἐφέσιον σοφόν, νὰ διακρίνη κανεὶς ὅτι ὁ ρευστὸς καὶ πλήρης ἀντιθέσεων καὶ μεταβολῶν κόσμος ἀποτελεῖ ἐνότητα. *Οὐκ ἐμοῦ, ἀλλὰ τοῦ λόγου ἀκούσαντος ὁμολογεῖν σοφόν ἐστὶν ἐν πάντα εἶναι*» (Ἀπ. 50). (Τὸ νὰ ἀκοῦση κανεὶς ὄχι ἐμέ, ἀλλὰ τὸν λόγον, καὶ νὰ παραδεχθῇ ὅτι τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πράγματα ἀποτελοῦν ἐνότητα, αὐτὸ εἶναι σοφία).

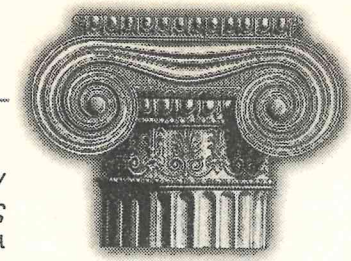
Οὕτω σκεπτόμενος ὁ Ἡράκλειτος, κατορθώνει νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν παγκόσμιον φιλοσοφίαν τὴν λεγομένην διαλεκτικὴν ἀρχὴν τῆς ἐνότητος τῶν ἀντιθέσεων. Ἐχει τὴν συνείδησιν ὅτι οἱ σύγχρονοί του δὲν εἶχον κατορθώσει νὰ διαγνώσουν ὅτι ὀπίσω ἀπὸ τὰς φαινομενικὰς ἀντιθέσεις κρύπτεται ἡ ἐνότης καὶ διὰ τοῦτο τοὺς κατακρίνει ὡς ἀσυνέτους εἰς τὸ 51 ἀπόσπασμά του: *Οὐ ξυνιᾶσιν ὅπως διαφερόμενον ἑαυτῷ ὁμολογεῖ παλιν-*

τονος ἀρμονίῃ ὅκωσπερ τόξου καὶ λύρης. (Δὲν ἔχουν τὴν σύνεσιν νὰ ἐννοήσουν πῶς ἡ παρουσιάζουσα διάσπασιν ἐνότης ἐμφανίζεται συγχρόνως ἐνηρμονισμένη μετὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς· ἀρμονία ἐξ ἀντιτιθεμένων τάσεων ὅπως συμβαίνει μετὰ τὸ τόξον καὶ τὴν λύραν). *Τὸ ἀντί-ξουν συμφέρον ἐκ τῶν διαφερόντων καλλίστην ἀρμονίαν καὶ πάντα κατ' ἔριν γίνεσθαι*. (Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον παρουσιάζει ἀντιθέσεις ἐναρμονίζεται· ἐκ τῶν παρουσιαζόντων διαφορὰν τόνων καταρτίζεται ἡ ὡραιότης ἀρμονία. Τὰ πάντα δημιουργοῦνται διὰ τῆς διαμάχης).

Διὰ τῶν γνωμῶν του τούτων ἀνεδείχθη ὁ Ἡράκλειτος ἰδρυτὴς τοῦ διαλεκτισμοῦ. Ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεῖσα ἀρχή, καθ' ἣν αἱ ἀντιθέσεις ἀγόμεναι εἰς συνδιαλλαγὴν, ἀπαρτίζουν τὸν ἀρμονικὸν διάκοσμον τοῦ σύμπαντος, ἀσκεῖ εἰσέτι τὴν γοητεῖαν τῆς. Τὴν εὐρίσκομεν νὰ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρνητικὴν θεολογίαν, τὴν ἐκλαμβάνουσιν τὸν Θεὸν ὡς σύμπτωσιν ἀντιθέσεων ἀκριβῶς ὅπως ἐκφράζεται ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείτου εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 67 ἀπόσπασμα: *«Ὁ θεὸς ἡμέρῃ εὐφρόνῃ, χειμῶν θέρος, πόλεμος εἰρήνη, κόρος, λιμός· ἄλλοι οὐταὶ δὲ ὅκωσπερ πῦρ ὅποταν συμμιγῇ θυώμασιν, ὀνομάζεται καθ' ἡδονὴν ἐκάστου*». (Ὁ θεὸς εἶναι ἡμέρα καὶ νύξ, χειμὼν καὶ θέρος, πόλεμος καὶ εἰρήνη, κορεσμὸς καὶ πείνα· ἐμφανίζεται δὲ ὑπὸ ἄλλας μορφάς, ἀκριβῶς ὅπως τὸ πῦρ ὅταν ἀναμιχθῇ μετὰ θυμιάματα, ὀνομάζεται ἀναλόγως τῆς εὐωδίας μετὰ τοῦτο ἡ ἐκεῖνο τὸ ὄνομα).

Διὰ τῶν τοιούτων του συμπερασμάτων ὑπερνικᾷ τὰς ἀπορίας τῶν Ἑλεατῶν, αἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ συμβιβάσουν τὰς ἐν τῷ κόσμῳ ὑφισταμένας διαφορὰς μετὰ τὴν ἐνότητά του. Ὁ Ἡράκλειτος λέγει ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ἐνότης τῶν παρατηρουμένων διαφορῶν. Προχωρεῖ οὕτω εἰς τὴν ἐννοιαν τοῦ κοινοῦ στοιχείου, ὅπερ ὑπάρχει εἰς τὰς ἐπὶ μέρους διαφοράς. Ὅπισθ ἀπὸ τὴν ποικίλιαν ἀνευρίσκεται κατὰ τὸ κοινόν, ἡ δὲ παρατηρουμένη ἐν τῷ κόσμῳ ροὴ ὑπόκειται εἰς καθωρισμένον ρυθμόν. Τὴν ἀρχὴν ἥτις ρυθμίζει τὴν ροὴν καὶ ἐξασφαλίζει τὴν ἐνοποίησιν τῶν διαφόρων ὄντων εἰς κοινότητα ὀνομάζει ὁ Ἡράκλειτος Λόγον. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἀποτελεῖ διὰ τὸν Ἡράκλειτον τὴν ὑψίστην ρυθμιστικὴν ἀρμοδιότητα ἐν τῷ σύμπαντι, ἡ ἰσχὺς τῆς καὶ ἡ ὑπαρξίς τῆς εἶναι αἰωνία, δύναται δὲ νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος ἀρκεῖ οὗτος νὰ ἀποβάλλῃ τὸν ἐγωϊσμόν του καὶ νὰ κατευθύνῃ τὸ βλέμμα του πρὸς τὴν κοινὴν ὅλων ἀρχήν.

Τὸ σύγγραμμά του Ἡρακλείτου ἤρχιζε μετὰ τὴν ἐξῆμνησιν τοῦ Λόγου, μετὰ τὸν καθορισμὸν τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸ κοσμικὸν ἐν γένει γεγονὸς συσχετίσεώς του: *«Τοῦ δὴ λόγου τοῦδ' ἐόντος αἰεὶ ἀξύνεται γίνονται ἄνθρωποι καὶ πρόσθεν ἢ ἀκούσαι καὶ ἀκούσαντες τὸ πρῶτον· γινομένων γὰρ πάντων κατὰ τὸν λόγον τόνδε ἀπείροισιν εὐόκασι, πειρώμενοι ἐπέων καὶ ἔργων*

τοιούτων, ὁκοίων ἐγὼ διηγεῖμαι διαιρέων ἕκαστον κατὰ φύσιν καὶ φράζων ὅκως ἔχει». (Αὐτὸν δὲ τὸν λόγον ὁ ὁποῖος ἔχει αἰωνίαν ὑπαρξιν, δὲν κατανοοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ πρὶν ἀκούσουν κατὰ δι' αὐτὸν καὶ ἐπίσης ὅταν προηγουμένως κατὰ ἔχουν ἀκούσει περὶ αὐτοῦ· ἐνῶ δὲ ὅλα συμβαίνουν συμφώνως πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον, σοὺ δίδουν τὴν ἐντύπωσιν (οἱ ἄνθρωποι) ὅτι δὲν ἔχουν καμμίαν πείραν αὐτῶν, καίτοι ἡ ἐμπειρία των τοὺς θέτει εἰς ἐπαφὴν μετὰ λόγια καὶ μετὰ ἔργα, ὡς ἀνὰ τὰ ὅποια ἐκθέτω, ἀναλύων ἕκαστον ἐξ αὐτῶν συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν των καὶ ἀναπτύσσων αὐτὰ κατὰ τὴν οὐσίαν των). Μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Λόγου ὡς ὑπερτάτης ἀρχῆς, ρυθμιζούσης τὸ κοσμικὸν γεγονὸς, ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν κόσμον τὸ τυχαῖον καὶ εἰσάγεται ἡ ἐννοια τῆς νομοτελείας. Ταύτην συμβολικῶς ἐκφράζει ὁ Ἡράκλειτος ὁμιλῶν περὶ Εἰμαρμένης καὶ Δίκης. Ἐχει κατονοήσει ὅτι ἐν τῇ φύσει ἐπικρατεῖ τάξις καὶ διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀντίληψίν του αὐτὴν, λέγει ὅτι ὁ ἥλιος δὲν δύναται νὰ μεταστῇ ἀπὸ τὴν κανονικὴν του τροχίαν: *«Ἥλιος οὐχ ὑπερβήσεται μέτρα εἰ δὲ μὴ Ἐρινύες μιν Δίκης ἐπικούροι ἐξευρήσουσιν*». (Ὁ Ἥλιος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν προδιατεταγμένην του τροχίαν· διότι ἐν ἐναντία περιπτώσει αἱ Ἐρινύες, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὀπλοφόροι τῆς Δίκης, θὰ ἀνακαλύψουν τὴν παράβασίν του).

Ὡς πρὸς τὰς κοσμολογικὰς ἀντιλήψεις, φαινομενικῶς μόνον ὁ Ἡράκλειτος συνεχίζει τὴν ἰωνικὴν παράδοσιν. Ἡ παράδοσις ὁμοφώνως λέγει ὅτι ὁ Ἐφέσιος σοφὸς ἐξεθώρει ὡς πρωταρχικὸν στοιχεῖον τὸ πῦρ. Ἀλλ' ἂν ἐμβαθύνωμεν εἰς τὸ νόημα τῆς διδασκαλίας του, εὐκόλως θὰ ἐννοήσωμεν ὅτι, ἐφ' ὅσον δίδεται ἡ πρωτεύουσα θέσις εἰς τὴν ὑπὸ τὴν ρυθμιστικὴν καθοδήγησιν τοῦ Λόγου ἐπιτελουμένην μεταβολὴν, δὲν δύναται νὰ τεθῇ ὡς πρωταρχικὸν στοιχεῖον τὸ πῦρ. Χρησιμοποιεῖται μόνον ὑπ' αὐτοῦ ὡς σύμβολον ἐπειδὴ ἐμφανίζει κινήτητα καὶ δραστηριότητα μεγαλυτέραν ἀπὸ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα. Καθ' ὃν τρόπον χρησιμοποιεῖ συμβολικῶς τὰς μυθολογικὰς θεότητες, οὕτω χρησιμοποιεῖ ὡς αἰσθητοποιοῦντα τὰς φάσεις καὶ ἐμφανίσεις τῆς μεταβολῆς σύμβολα καὶ τὰ ὑλικά στοιχεῖα, τὰ ὅποια εἶχον οἱ Μιλήσιοι φιλόσοφοι θεωρήσει ὡς φυσικὰς ἀρχάς.

Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ παρὰ τῷ Ἐφεσίῳ σοφῷ παρατηρουμένη στροφή πρὸς τὸν ἐσωτερικὸν ψυχικὸν κόσμον. Εἰς τὸ 101 ἀπόσπασμά του λέγει ὅτι ἔκαμεν ἀντικείμενον τῆς ἐρεῦνης του τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸν του: *«Ἐδιζησάμην ἑμεαυτόν»*. Ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι πλέον μία σκιά, ὅπως ἐδόξαζεν ἡ μυθικὴ ἀντίληψις, ἀλλὰ ἐν ὄντι τοῦ ὁποῖου τὰ πέρατα εἶναι ἀνεξερευνήτα: *«Ψυχῆς πείρατα ἴων οὐκ ἂν ἐξεύροιο, πᾶσαν ἐπιπορευόμενος ὁδὸν οὕτω βαθὺν λόγον ἔχει*» (Ἀπ. 45). [Ὅσον καὶ ἂν προχωρήσῃς τὰ ἔσχατα σύνορα τῆς ψυχῆς, δὲν θὰ δυνηθῇς νὰ τὰ ἀνακαλύψῃς, ἔστω καὶ ἂν πορευθῇς ἐπάνω εἰς ὅλους τοὺς δρόμους· τόσον βαθὺν λόγον (οὐσίαν) ἔχει].

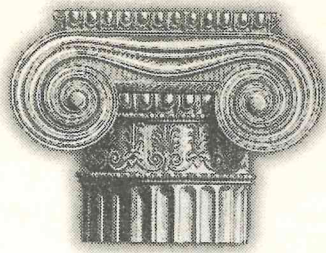
Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ ἀπεράντου βάθους τοῦ ψυχικοῦ κόσμου ἀνευρίσκεται εἰς τὸν Ἡράκλειτον καὶ ἡ συναίσθησις ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν μοῖράν του. Αὐτὴν τὴν ἐπίγνωσιν ἐκφράζει τὸ 119 ἀπόσπασμα: *«Ἦθος ἀνθρώπῳ δαίμων*». (Ἡ ἐσω-

τερικὴ τοῦ ἀνθρώπου ιδιοτυπία εἶναι ἡ μοῖρά του). Ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὄν προωρισμένον πρὸς θάνατον καὶ ὅτι ἡ ἐλευθερία του συνίσταται ἀκριβῶς εἰς τὴν

ἐν πλήρει συναισθήσει τῆς θνητότητός του ἀποδοχὴν τῆς μοίρας, ἐκφράζεται εἰς τὸ 20 ἀπόσπασμα: *«Γενόμενοι ζῶειν ἐθέλουσι μόρους τ' ἔχειν, μᾶλλον δὲ ἀναπαύεσθαι καὶ παῖδας καταλείπουσι μόρους γενέσθαι*». (Ὅταν γεννηθοῦν οἱ ἄνθρωποι παίρνουν τὴν ἀπόφασιν νὰ κρατῶνται εἰς τὴν ζωὴν, καὶ νὰ εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὸν θάνατον, δηλαδὴ εἰς τὴν ἀνάπαυσιν καὶ ἀφήνουν πίσω τους παιδιὰ, διὰ νὰ συμβοῦν καὶ ἄλλοι θάνατοι).

Ὁ Ἡράκλειτος ἔχει τὴν αὐτοσυναίσθησιν διὰ τὸν ἑαυτὸν του ὅτι εἶναι πνεῦμα δημιουργικόν. Δι' αὐτὸ καταφέρεται κατὰ τῆς πολυμαθείας: *«Πολυμαθὴν νόον ἔχειν οὐ διδάσκει· Ἡσίοδον γὰρ ἂν ἐδίδαξε καὶ Πυθαγόρην αὐτοῖς τε Ξενοφάνεα καὶ Ἐκαταῖον*» (Ἀπ. 30). [Ἡ πολυμαθεῖα δὲν διδάσκει τὸν ἄνθρωπον νὰ κατανοῇ τὰ ὄντα. Διότι (ἐν τοῦτο ἦτο δυνατόν) ἤθελε διδάξῃ τὸν Πυθαγόραν καὶ ἀκόμη τὸν Ξενοφάνη καὶ τὸν Ἐκαταῖον]. Δὲν διστάζει νὰ ἐπικρίνῃ τὸν Ὀμηρον, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὁ σοφώτατος τῶν Ἑλλήνων. Ἡ διαφωνία του πρὸς τὸν Ὀμηρον ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι οὗτος, καθὼς καὶ ὁ Ἀρχίλοχος, δὲν εἶχον κατανοήσει τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων ὁ πόλεμος: *«Τὸν τε Ὀμηρον ἄξιον ἐκ τῶν ἀγώνων ἐκβάλλεσθαι καὶ ραπίζεσθαι καὶ Ἀρχιλόχον ὁμοίως*» (Ἀπ. 42). (Ὁ Ὀμηρος πρέπει νὰ μὴ γίνεται δεκτὸς εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ νὰ ραπίζεται, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀρχιλόγος). Τὸ νόημα τοῦ ἀποσπάσματος εἶναι ὅτι ἡ ἀπαγγελία τῶν ποιημάτων τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἀρχιλόχου, ἥτις ἐγένετο ὑπὸ τῶν ραψωδῶν ἐν εἰδεί ἀγῶνος, πρέπει νὰ ἀπαγορευθῇ διότι καὶ οἱ δύο αὐτοὶ ποιηταὶ εἶχον ἐκφράσει τὴν εὐχὴν νὰ μὴ γίνωνται πόλεμοι καὶ ἐριδες μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Πρὸς μίαν τοιαύτην ἀντίληψιν περὶ τοῦ πολέμου εἶναι ὅλως ἀντίθετοι αἱ ἀπόψεις τοῦ Ἡρακλείτου. Ὁ πόλεμος κατ' αὐτὸν εἶναι πατὴρ ὅλων τῶν ὄντων: *«Πόλεμος πάντων μὲν πατὴρ ἐστὶ, πάντων δὲ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν θεοὺς ἔδειξε τοὺς δὲ ἀνθρώπους, τοὺς μὲν δούλους ἐποίησε τοὺς δὲ ἐλευθέρους*» (ἀπ. 29). (Ὁ πόλεμος μὲν εἶναι πάντων πατὴρ, πάντων δὲ βασιλεὺς, καὶ ἄλλους μὲν τοὺς ἀναδεικνύει θεοὺς, ἄλλους δὲ ἀνθρώπους, καὶ ἄλλους τοὺς κάμνει δούλους ἄλλους δὲ ἐλευθέρους).

Ὁ Ἡράκλειτος ζήσας κατὰ τὴν ὥριμον περίοδον τῆς ζωῆς του τὴν μεγάλην σύγκρουσιν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν καὶ αἰσθανθεὶς βαθύτατα τὰς ἐπανελημμένας περιπετείας καὶ τὰς ἐκ τούτων προκυψάσας κοσμοϊστορικὰς μεταβολὰς εἶναι εἰς θέσιν νὰ κατανοήσῃ βαθύτερον τὸ φαινόμενον τοῦ πολέμου. Ἐπίσης ἔχει κατανοῇ τὸ νόημα τῆς πολιτικῆς ζωῆς καὶ δὲν παύει νὰ ἐξαίρῃ τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχει δι' αὐτὴν ὁ νόμος: *«Μάχεσθαι χρή τὸν δῆμον ὑπὲρ τοῦ νόμου ὅκωσπερ τείχεος*» (Ἀπ. 44). (Ὁ λαὸς πρέπει νὰ μάχεται ὑπὲρ τοῦ νόμου ὅπως μάχεται καὶ ὑπὲρ τοῦ τείχους). *«Ἐν νόμῳ λέγοντας ἰσχυρίζεσθαι χρή τῷ ξυνῷ πάντων, ὅκωσπερ νόμῳ πόλις καὶ πολὺ ἰσχυροτέρως. Τρέφονται γὰρ πάντες οἱ ἄνθρωποι νόμοι ὑπὸ ἐνὸς τοῦ θεοῦ κρατεῖ γὰρ τοσοῦτον ὁκόσον ἐθέλει καὶ ἐξαρκεῖ πᾶσι καὶ περιγίγνεται*» (Ἀπ.

114). (Φρόνιμος λόγος είναι ὁ ἀκόλουθος· πρέπει νὰ στηρίζωμεν τὴν δύναμίν μας ἐπὶ ἐκείνου τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς ὅλους κοινόν, ἀκριβῶς ὅπως ἡ πόλις στηρίζεται εἰς τὸν νόμον καὶ πολὺ ἀκόμη ἰσχυρότερον. Διότι ὅλοι οἱ νόμοι τῶν ἀνθρώπων ἀντλοῦν τὴν συντήρησίν των ἀπὸ τὸν ἕνα καὶ μοναδικὸν νόμον τῶν θεῶν· διότι ὁ θεὸς νόμος κυριαρχεῖ ὅσον θέλει καὶ φέρει ἀποτέλεσμα δι' ὅλα καὶ ὑπερῖσχύει).

Ἐκεῖνο τὸ ὁπῶσον διακρίνει τὸν Ἡράκλειτον ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν προσωκρατικῶν φιλοσόφων, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν στοχαστῶν συμπάσης τῆς παγκοσμίου φιλοσοφίας, εἶναι ἡ φιλολογικὴ μορφή τῆς διατυπώσεως τῶν δοξασιῶν του. Ἀνεδείχθη ἀριστοτέχνης εἰς τὴν δι' ἀφορισμῶν ἔκφρασιν βαθυτάτων νοημάτων. Ὁ Νίτσε εἰς τὸ ἔργον του «*Ἀνθρώπινα πολὺ ἀνθρώπινα*» ἔχει ἐξάρει τὴν μοναδικὴν ἰκανότητα τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἐφεσίου σοφοῦ ὡς πρὸς τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ἀφοριστικοῦ ὕφους. «Εἶς γνωμολογικὸς ἀφορισμός», γράφει ὁ Νίτσε, «εἶναι κάτι πολὺ σκληρὸν διὰ τὰ δόντια τοῦ χρόνου καὶ δὲν δύναται νὰ ἐξαντληθῇ ἀπὸ ὅλους τοὺς αἰῶνας, ἂν καὶ χρησιμεύει δι' ἐκάστην ἐποχὴν ὡς τροφή. Διὰ τοῦτο ἐμφανίζεται μέσα εἰς τὴν φιλολογίαν ὡς ἡ μεγίστη παραδοξότης. Εἶναι τὸ ἀναλλοίωτον μέσα εἰς τὰς μεταβολάς, ἡ τροφή ἥτις διατηρεῖ πάντοτε τὴν ἀξίαν της καὶ ἡ ὁποία, ὅπως τὸ ἄλας, οὐδέποτε παραίνεται».

 Πράγματι οἱ ἀφορισμοὶ τοῦ Ἡρακλείτου οὐδέποτε χάνουν τὴν ἐπικαιρότητά των. Εἶναι ὅπως οἱ χρησμοὶ τῆς Σίβυλλης, οἵτινες παρ' ὅλην τὴν τραχύτητα τοῦ ὕψους των, λέγει ὁ Ἐφέσιος σοφός, πραγματοποιοῦν προβλέψεις διὰ μέσου χιλιάδος ἐτῶν: «Σίβυλλα δὲ μαινόμενῳ στόματι ἀγέλαστα καὶ ἀκαλλώπιστα καὶ ἀμύριστα φθεγγομένη χιλίων ἐτῶν, ἐξικνεῖται τῇ φωνῇ διὰ τὸν Θεόν» (Απ. 92). (Ἡ Σίβυλλα μὲ μαινόμενον στόμα ἐκβάλλουσα φθόγγους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους λείπει ἡ προσήνεια τοῦ γέλωτος, ὁ καλλωπισμὸς καὶ ἡ εὐωδία τῶν ἀρωμάτων, προχωρεῖ διὰ τῆς φωνῆς διὰ μέσου χιλιετηρίδων ὥθουμένη ἀπὸ τὸν Θεόν). Ὅπως καὶ ἡ Σίβυλλα τοιοῦτοτρόπως καὶ αἱ δοξασαί τοῦ Ἡρακλείτου ἔπειτα ἀπὸ χιλιετηρίδας δὲν ἔχουν χάσει τὴν ἀξίαν των. Ὁ Ἐγελος κατὰ τὸν προηγούμενον αἰῶνα ἐστηρίχθη διὰ τὴν δημιουργήσῃ τοῦ σύστημά του ἐπὶ τῆς ἡρακλειτείου δοξασίας τῆς ἐνότητος τῶν ἀντιθέσεων, ὁ ἐπιστημονικὸς λεγόμενος σοσιαλισμὸς ἐποικοδομεῖται ἐπὶ τοῦ διαλεκτικισμοῦ του ἡ δὲ σύγχρονος λογοκρατία ἀνατρέχει εἰς τοὺς περὶ λόγου ἀφορισμοὺς τοῦ Ἐφεσίου σοφοῦ. Ὁ Ἡράκλειτος εἶναι ὁ μοναδικὸς σοφὸς τοῦ ὁποίου αἱ δοξασαί ἐμφανίζουσιν ἔντονον ζωὴν καὶ παρουσίαν εἰς τὴν σύγχρονόν μας πραγματικότητα.

Η ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΙΣ

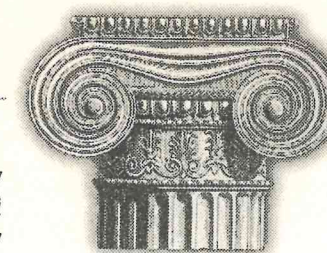
Ἐμπεδοκλῆς (495-435)

Ἐγεννήθη εἰς τὸν Ἀκράγαντα τῆς Σικελίας ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας, ἥτις καταπολέμη τὴν τυραννίαν καὶ ἐπροστάτευε τὸν λαόν. Ὁ πατήρ του Μέτων κατὰ τὸ 470 εἶχε συνεργήσει διὰ τὴν κατάλυσιν τῆς τυραννίας. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, ὅτε οἱ ἀριστοκρατικοὶ ἠθέλησαν νὰ καταλάβουν τὴν ἀρχήν, ὁ Ἐμπεδοκλῆς κατῴρθωσε νὰ ματαιώσῃ τὴν ἀπόπειράν των εἰρηνικῶς. Ὅταν μετὰ ταῦτα ὁ λαὸς τοῦ προσέφερε τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα, οὗτος δὲν τὸ ἐδέχθη. Κατὰ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του φαίνεται ὅτι ἔχασε τὴν εὐνοίαν τοῦ λαοῦ καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἀπέλθῃ εἰς Πελοπόννησον, ὅπου καὶ ἀπέθανε. Γύρω ἀπὸ τὸν θάνατόν του ἐπλάσθησαν πολλοὶ θρύλοι. Οἱ φίλοι του διέδωκαν ὅτι ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, οἱ δὲ ἐχθροὶ του ὅτι ἐπήδησεν εἰς τὸν κρατῆρα τῆς Αἴτνης διὰ νὰ γίνῃ ἄφαντον τὸ σῶμα του καὶ νὰ νομισθῇ θεός. Εἰς τὰς τοιαύτας διαδόσεις φαίνεται ὅτι ἔδωκαν λαβὴν δύο στίχοι του, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεφάνιζε τὸν ἑαυτόν του ὡς θεόν:

«Χαίρετ' ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητὸς
πωλεῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμημένος, ὥσπερ ἔοικε».

(Χαίρετε! Ἐγὼ δὲ ὡς θεὸς ἰδικὸς σας, καὶ οὐχὶ ὡς
θητὸς περιτριγυρίζω ἀνάμεσα εἰς ὅλους ἀπολαμβάνων
τιμᾶς, ὅπως ἀρμόζει).

Ἔδρασεν ὡς πολιτικός, ὡς ρήτωρ ὡς ἰατρός, ὡς
θεουργὸς καὶ γόης. Εἰς τὴν νεαράν του ἡλικίαν ἔγραψε
καὶ τραγωδίας. Τὰς φιλοσοφικὰς του δοξασίας ἐξέθε-

σεν εἰς δύο φιλοσοφικά ποιήματα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν ἔφερε τὸν τίτλον «Περὶ φύσεως», τὸ δὲ ἕτερον «Καθαρμοί». Ἐκ τῶν πέντε χιλιάδων στίχων τῶν δύο τούτων ποιημάτων διεσώθησαν ἀποσπάσματα μόνον.

Ἵς φιλόσοφος ὁ Ἐμπεδοκλῆς προσπαθεῖ νὰ συν-
δυάσῃ τὰ πορίσματα τῆς ἰωνικῆς φιλοσοφίας μὲ τὰς
ἐλεατικὰς διδασκαλίας. Δέχεται ὅτι ὑπάρχουν ἐν τῷ
κόσμῳ ὡς ἀμετάβλητα συστατικὰ αὐτοῦ τὰ τέσσαρα
στοιχεῖα, ἥτοι τὸ πῦρ, τὸ ὕδωρ, ὁ ἀήρ καὶ ἡ γῆ, ἐκ τῆς δὲ
ἀναμιξεως αὐτῶν προέρχεται ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορὰ
τῶν συγκεκριμένων ὄντων. Κατ' οὐσίαν, δὲν ὑπάρχει
γένεσις καὶ φθορὰ ἀλλὰ μόνον ἀνάμιξις τῶν στοιχείων:

«Φύσις οὐδενός ἐστι ἐόντων
ἀλλὰ μόνον μῖξις τε διάλλαξις τε μιγέντων
ἐστί, φύσις δ' ἐπὶ τοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισι».

(Δὲν ὑπάρχει γένεσις ὡς πρὸς κανένα ἀπὸ τὰ ὄντα, ἀλλὰ μόνον ἀνάμιξις καὶ ἐναλλαγὴ τῶν ἀναμιχθέντων στοιχείων, οἱ ἄνθρωποι ὅμως χρησιμοποιοῦν διὰ τὸ ὀνομάσασιν τὰ γεγονότα ταῦτα τὴν λέξιν φύσις, δηλαδὴ γένεσις).

Τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τὰ ἀποκαλεῖ «ριζώματα» καὶ τὰ ἐκφράζει χρησιμοποιῶν ὡς σύμβολα τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχαίων θεῶν:

«Τέσσερα γὰρ πάντων ριζώματα πρῶτον ἄκουε
Ζεὺς ἀργῆς Ἥρη τε φερέσβιος ἦδ' Αἰδωνεὺς
Νῆστις θ', ἥ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον».

[Κατὰ πρόωτον ἄκουε ὅτι τέσσαρες εἶναι αἱ ρίζαι δι' ὅλα τὰ ὄντα. Ὁ Ζεὺς ὅστις (διὰ τῶν κεραυνῶν) φεγγο-βολεῖ ἡ Ἥρα ἡ ὁποία (ὡς ἀῆρ διὰ τῆς ἀναπνοῆς) δωρίζει τὴν ζωὴν καὶ ὁ Αἰδωνεύς (ὁ Ἄδης ὡς γῆ) καὶ ἡ Νῆστις (σικελικὴ τοπικὴ θεότης συμβολίζουσα τὰ ὕδατα· τὸ θέμα τῆς λέξεως νάω = ἀναβλύζω) ἥτις χύνουσα τὰ δάκρυά της δημιουργεῖ τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς τῶν θνητῶν].

Πρέπει όμως να εξηγηθῇ τὸ γεγονός τῆς ἀνάμιξης καὶ τῆς ἐναλλαγῆς. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς φρονεῖ ὅτι τὰ στοιχεῖα ἀφ' ἑαυτῶν δὲν δύνανται νὰ κινηθοῦν καὶ νὰ ἔλθουν εἰς ἀμοιβαίους συνδυασμούς. Διὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀνάμειξιν καὶ τὸν χωρισμὸν τῶν εἰσάγει δύο δυνάμεις, τὴν Φιλίαν καὶ τὸ Νεῖκος. Ἡ Φιλία συνδέει τὰ ἀνόμοια καὶ διαχωρίζει τὰ ὅμοια, τὸ Νεῖκος διαχωρίζει τὰ ἀνόμοια. Τὰ στοιχεῖα ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν δύο τούτων ἀντιτιθεμένων δυνάμεων. Ὄταν ἐπικρατῇ ἡ Φιλία, ὁ κόσμος συσπειρῶνται εἰς σφαίρικον σύνολον καὶ ζῇ ἐν μακαριότητι ὡς Σφαῖρος, τὸν ὁποῖον περιγράφει ὁ Ἐμπεδοκλῆς κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον:

«Ἄλλ' ὄγε πάντοθεν ἴσος (ἐοῖ) καὶ πάμπαν ἀπείρων
σφαῖρος κυκλοτερὴς μονή περιγηγεί γαίωv.
Οὐ γὰρ ἀπὸ νώτοιο δύο κλάδοι αἴσσονται,
οὐ πόδες, οὐ θοὰ γοῦνα, οὐ μήδεα γεννήεντα,
ἀλλὰ Σφαῖρος ἦν καὶ (πάντοθεν) ἴσος ἑαυτῷ».

Ἰ' Ἀλλ' αὐτός βεβαίως ἦτο ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ ἴσου πρὸς τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ ἐξ ὁλοκλήρου ἄνευ πέρατος Σφαῖρος κυκλοτερέως καμαρώνων διὰ τὴν γύρω τοῦ κυριαρχοῦσαν μοναδικότητα (κατ' ἄλλους ἐρμηνευτὰς ἡρεμίαν). Διότι δὲν ἐξορμοῦν ἀπὸ τὰ νῶτά τοῦ δύο κλάδοι, δὲν (ἐκφύονται) πόδες καὶ ταχέα γόνατα, οὔτε γεννητι-

καὶ μόρια, ἀλλ' ἦτο σφαιρικὸς καὶ ἀπὸ ὅλα
τὰ μέρη τοῦ ἴσος μὲ τὸν ἑαυτὸν τοῦ].

Μέσα εἰς τὸν Σφαῖρον δὲν δύναται νὰ διακριθῇ οὐδὲν στοιχεῖον:

«Ἐνθ' οὕτε Ἡέλιοι διειδεται ὡκέα γυῖα
οὐδὲ μὲν οὐδ' αἶψα λάσιον οὐδὲ θάλασσα·
οὕτως Ἀρμονίης πυκινῷ κρύφῳ ἐσθῆρικται
Σφαῖρος κυκλοτερὴς μόνῃ περιηγῇ γαίῳ
οὐ στάσις οὐδέ τε δῆρις ἀναίσιμος ἐν μελέεσιν».

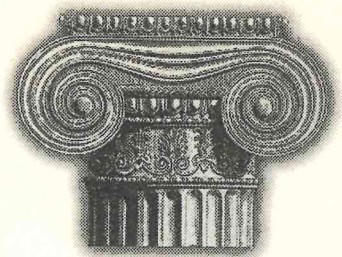
[Εἰδῶ (μέσα εἰς τὸν Σφαῖρον) δὲν δακρίνονται οὔτε τὰ γρήγορα μέλη τοῦ (σώματος) τοῦ ἡλίου οὔτε τῆς γῆς ἡ λάνγνος μανία οὔτε ἡ θάλασσα· τοιοιτοτρόπως μένει ἐστηριγμένος εἰς τὸν ἀδιαπέραστον κρυψῶνα τῆς Ἀρμονίας, ὁ κυκλοτερὲς Σφαῖρος καμαρώνων διὰ τὴν γύρω του κυριαρχοῦσαν μοναδικότητα. Δὲν ὑπάρχει μέσα εἰς τὰ μέλη του καμμία διχοστασία καὶ καμμία ἀπρεπὴς ἔρις].

Τὸ σύμπαν ὅμως δὲν μένει εἰς αὐτὴν τὴν ἀδιατάρακτον μακαριότητα. Βαθμηδὸν ἐντὸς τοῦ Σφαίρου αὐξάνεται τὸ Νεῖκος ὅπερ ἐπιφέρει τὸν χωρισμὸν καὶ τὴν διάσπασιν καὶ ὠθεῖ τὸ σύμπαν εἰς κατάστασιν ἄλλως ἀντίθετον ἀπὸ τὸν ἐν τῇ ἁρμονίᾳ ἐφησυχασμὸν τοῦ Σφαίρου. Ἡ ἐσχάτη ἀποκορύφωσις τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Νείκους ὁδηγεῖ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς «Ἀκοσμίας» ὡς ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος (Περὶ ἐμφ. σελ. 926 Ε) λέγων: «Ὅρα μὴ τὸ Νεῖκος ἐπάγῃς τὸ Ἐμπεδοκλέους τοῖς πράγμασι μᾶλλον δὲ τοὺς παλαιούς κινήῃς Τιτᾶνας ἐπὶ τὴν φύσιν καὶ Γίγαντας καὶ τὴν μυθικὴν ἐκείνην καὶ φοβερὰν ἀκοσμίαν ἐπιδεῖν ποθῆς (θεῖς) χωρὶς τὸ βαρὺ πᾶν καὶ χωρὶς τοῦ κοῦφον». (Πρόσεχε μήπως κατευθύνῃς ἐναντίον τῶν πραγμάτων τὸ Νεῖκος τοῦ Ἐμπεδοκλέους, μᾶλλον δὲ μήπως βάλῃς εἰς κίνησιν τοὺς παλαιούς Τιτᾶνας καὶ τοὺς Γίγαντας ἐναντίον τῆς φύσεως καὶ ποθῆς νὰ ἴδῃς μὲ τὰ μάτια σου τὴν μυθικὴν καὶ φοβερὰν ἐκείνην ἀκοσμίαν, ἐὰν θέσῃς ὅλα τὰ βαρέα μαζὶ καὶ χωριστὰ ἀπὶ αὐτὰ τοποθετήσῃς τὰ ἐλαφρά).

Φαίνεται ὅτι ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐθεώρει τὴν ἀκοσμίαν ὡς τὴν κατάστασιν τῆς παντελοῦς τῶν στοιχείων διακρίσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν κυριαρχεῖ ἀπολύτως ἡ ἀντίθεσις τῶν ὁμοειδῶν στοιχείων πρὸς τὰ ἑτεροειδῆ, συνεπάγουσα παγκόσμιον ἀλληλομαχίαν. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων καταστάσεων, τῆς πλήρους ἁρμονίας καὶ τῆς πλήρους διακρίσεως, τοποθετεῖ τὰς διαφόρους ἐποχὰς κατὰ τὰς ὁποίας γεννῶνται καὶ ἐξαφανίζονται τὰ ὄντα. Ἡ κοσμογονικὴ αὕτῃ διαδικασίᾳ ἐξελίσσεται κατὰ περιόδους εἰς τὰς ὁποίας ἄλλοτε μὲν ἐπικρατεῖ ἡ Φιλία ἄλλοτε δὲ τὸ Νεῖκος. Εἰς τὸ 17 ἀπόσπασμα περιγράφεται ἡ ἐν λόγῳ ἐναλλαγὴ διὰ τῶν ἀκολουθῶν στίχων:

«Δίπλ' ἔρέω τοτὲ μὲν γὰρ ἔν ἡϋξήθη μόνον εἶναι
ἐκ πλειόνων, τοτὲ δ' αὖ διέφυ πλέον ἐξ ἑνὸς εἶναι.
Δοιῇ δὲ θνητῶν γένεσις, δοιῇ δ' ἀπόλειψις.
Τὴν μὲν γὰρ πάντων σύνοδος τίκτει τ' ὀλεκεί τε,
ἡ δὲ πάλιν διαφουμένων, θρεφθεῖσα διέπτῃ.
Καὶ ταῦτ' ἀλλάσσοντα διαμπερὲς οὐδαμὰ λήγει,
ἄλλοτε μὲν φιλότῃ συνερχόμεν' εἰς ἓν ἅπαντα
ἄλλοτε δ' αὖ δίχ' ἕκαστα φορεύματα Νείκεος ἔχθει».

(Διπλοῦν πράγμα ἔχω νὰ ἐκθέσω. Ἄλλοτε μὲν πα-

ράγεται δι' αὐξήσεως ἐκ τῶν πολλῶν ἐν μοναδικῶν ὄν, ἄλλοτε πάλιν διασπώμενου τοῦ ἐνὸς παράγεται πλῆθος ὄντων. Διπλῆ λοιπὸν εἶναι ἡ γένεσις τῶν θνητῶν ὄντων, διπλοῦς δὲ καὶ ὁ ἐξαφανισμός. Ἡ συνένωσις τῶν ὄλων γίνεται αἰτία νὰ παρουσιασθῇ καὶ νὰ ἐξαφανισθῇ ἡ μία γένεσις, ἡ δὲ ἄλλη εὐθύς ὡς διὰ τῆς αὐξήσεως λάβῃ σύστασιν ἐξαφανίζεται, ἐπειδὴ χωρίζονται τὰ στοιχεῖα. Καὶ αὕτῃ ἡ συνεχὴς ἀλλαγὴ οὐδέποτε λήγει, διότι ἄλλοτε τὰ πάντα συνέρχονται εἰς ἐνότητα ὠθούμενα ὑπὸ τῆς Φιλίας, ἄλλοτε δὲ πάλιν διαχωρίζονται ὑπὸ τοῦ μίσους, ὅπερ ἐμπνέει τὸ Νεῖκος).

Ὁ κόσμος εἰς τὸν ὁποῖον ζῶμεν δημιουργεῖται ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Νεῖκου. Μέσα εἰς τὸν Σφαῖρον σχηματίζεται δίνη ἣτις γίνεται ἀφορμὴ νὰ χωρισθῇ ὁ ἀὴρ καὶ νὰ περιβάλλῃ τὸ σύμπαν ἐν εἶδει κενῆς σφαίρας κάτω ἀπὸ τὴν ζώνην τοῦ ἀέρος συγκεντρώνεται τὸ πῦρ. Ἡ σφαῖρα τοῦ παντὸς διαρρεῖται εἰς δύο ἡμισφαίρια τὰ ὁποῖα κινουῦνται κυκλικῶς περὶ τὴν γῆν, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐν εἶναι πλήρες πυρὸς καὶ παράγει τὴν ἡμέραν, τὸ δὲ ἄλλο σύγκειται ἐξ ἀέρος καὶ μικρᾶς ποσότητος πυρὸς καὶ παράγει τὴν νύκτα. Ὁ ἥλιος δὲν ἔχει ἴδιον φῶς ἀλλὰ ἀντανεκλᾷ πρὸς τὴν γῆν τὰς ἀκτῖνας τὰς ὁποίας ἐκπέμπει πρὸς αὐτὸν τὸ πύρινον οὐράνιον ἡμισφαίριον, ἡ δὲ σελήνη ἀντανεκλᾷ τὸ φῶς τὸ ὁποῖον δέχεται ἀπὸ τὸν ἥλιον. Ὁ ἥλιος ἀποτελεῖ εἶδος κρυσταλλίνου φακοῦ ὅστις συλλέγει τὸ οὐράνιον πῦρ καὶ τὸ ἐξαποστέλλει δι' ἀντανεκλάσεως εἰς τὴν γῆν.

Ὡς πρὸς τὴν γένεσιν τῶν ὀργανικῶν ὄντων διακρίνεται ὁ Ἀκραγαντίνος σοφὸς τέσσαρας περιόδους. Κατὰ τὴν πρώτην περίοδον ἡ γῆ γεννᾷ τὰ ὀργανικὰ μέλη τοῦ σώματος τῶν ζώων ξεχωρισμένα:

«*Ἡ πολλὰ μὲν κόρσαι ἀναύχενες ἐβλάστησαν
γυμνοὶ δ' ἐπλάζοντο βραχίονες εὐνίδες ὦμων
ὀμματὰ τ' ὅα ἐπλανᾶτο πενητεύοντα μετώπων.*»

(Ἀπὸ τὴν γῆν ἀνεβλάστησαν πολλὰ κεφαλαὶ ἄνευ αὐχένων, καὶ περιεπλανῶντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ βραχίονες στερούμενοι ὦμων, καὶ ἐτριγύριζαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὀφθαλμοὶ στερούμενοι μετώπων).

Εἰς τὴν δευτέραν περίοδον κατορθώνουν τὰ μεμωμένα ταῦτα ἀρμονικὰ μέλη νὰ συνενωθοῦν καὶ νὰ ἀποτελέσουν τερατώδεις μορφάς:

«*Πολλὰ μὲν ἀμφιπρόσωπα καὶ ἀμφίστερνα φύεσθαι
βουγενῇ ἀνδρόπρωρα, τὰ δ' ἐμπαλιν ἐξανατέλλειν
ἀνδροφυῇ βούκρανα, μεμιγμένα τῇ μὲν ἀπ' ἀνδρῶν
τῇ δὲ γυναικοφυῇ, σκιεροῖς ἡσκημένα γυίοις.*»

[Τότε ἀνεφάνησαν πολλὰ πλάσματα μὲ διπλὰ πρόσωπα καὶ διπλὰ στήθη, σώματα βοῶν μὲ ἀνθρώπινον πρόσωπον καὶ ἐξ ἀντιθέτου ἀνθρώπινα σώματα, μὲ κεφαλὴν βοός, ἀνάμικτα πλάσματα κατὰ ἐν μέρος ἀνδρικά καὶ κατὰ ἐν ἄλλο μέρος γυναικεῖα, ὠπλισμένα μὲ σκιερὰ (ἀπὸ τὸ τρίχωμά των) γεννητικὰ ὄργανα].

Ἀλλὰ τὰ τερατώδη ταῦτα ὄντα δὲν ἡδυνήθησαν νὰ διατηρηθοῦν εἰς τὴν ζωὴν. Κατὰ τὴν τρίτην περίοδον ἀνεφάνησαν τύποι ζώων ἱκανῶν νὰ συνεχίσουν τὴν ζωὴν των:

«*Οὐλοφυεῖς μὲν πρῶτα τύποι χθονὸς
ἐξανέτελλον,
ἀμφοτέρων ὕδατός τε καὶ ἰδεὸς αἶσαν
έχοντες.*»

τούς μὲν πῦρ ἀνέπεμπε θέλον πρὸς ὁμοῖον ἰκέσθαι,
οὔτε τί πω μελέων ἐρατὸν δέμας ἐμφαίνοντας
οὐτ' ἐνοπήν αἶόν τ' ἐπιχώριον ἀνδράσι γυῖον».

[Ἀνεβλάστανον κατ' ἀρχὰς χονδροδεμένα πλάσματα ἀπὸ τὴν γῆν, ἔχοντα μερίδιον καὶ ἀπὸ τὰ δύο (στοιχεῖα), δηλαδὴ καὶ ἀπὸ τὸ ὕδωρ καὶ ἀπὸ τὴν θερμότητα. Αὐτὰ τὰ πλάσματα τὸ ἐξεσφενδόνιζε πρὸς τὰ ἐπάνω τὸ πῦρ, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ὁμοῖόν του (ἐν τῷ οὐρανῷ) πῦρ. Τὰ πλάσματα ταῦτα δὲν ἐνεφάνιζον τὴν ἀξιαγάπητον μορφήν τῶν μελῶν (τοῦ σώματος) οὔτε τὴν φωνήν, οὔτε τὸ ἰδιάζον γεννητικὸν μόριον, ὅπως προσιδάζει εἰς τοὺς ἀνδρας].

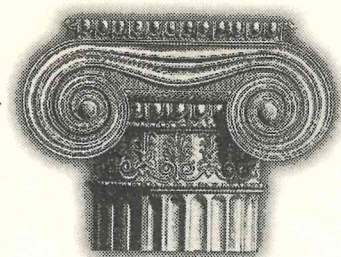
Κατὰ τὴν τετάρτην περίοδον γεννῶνται τὰ ὀργανικὰ ὄντα οὐχὶ ἐκ τῆς γῆς, ἀλλὰ ἐξ ἀλλήλων. Ὁ Ἀέτιος λέγει: «*Τὰς δὲ τετάρτας οὐκέτι ἐκ τῶν ὁμοίων, οἷον ἐκ γῆς καὶ ὕδατος, ἀλλὰ δι' ἀλλήλων ἦδη.*» (Αἱ γενέσεις τῆς τετάρτης περιόδου δὲν προέρχονται ἐκ τῶν ὁμοιογενῶν στοιχείων, ἐκ τῆς γῆς π.χ. καὶ τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ διὰ γεννήσεως ἐξ ἀλλήλων).

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς προλαμβάνει τὰς διδασκαλίας τοῦ Δαρβίνου, ὅστις εἶπεν ὅτι ἐκ τῶν ἀναφανέντων διὰ τῆς ἐξελιξέως ὀργανισμῶν διεσώθησαν μόνον ὅσοι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς. Ὅπως φαίνεται ἐκ μαρτυρίας τοῦ Σιμπλικίου τοιαύτην ἰδέαν εἶχεν ἐκφράσει ὁ Ἐμπεδοκλῆς: «*Καὶ ὅσα μὲν οὕτω συνέστη ἀλλήλοις, ὥστε δύνασθαι τυχεῖν σωτηρίας, ἐγένετο ζῶα καὶ ἐμεινεν διὰ τὸ ἀλλήλοις ἐκπληροῦν τὴν χρεῖαν.*» (Καὶ ὅσα δηλαδὴ ὀργανικὰ μέλη συνηνώθησαν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ διασωθοῦν ἐγένοντο ζῶα καὶ ἐμειναν εἰς τὴν ζωὴν, διότι ἀμοιβαίως ἱκανοποιοῦν τὰς ἀνάγκας των). Ὁ Ἐμπεδοκλῆς παρουσίασε πλήρη θεωρίαν ἐξηγοῦσαν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν αἰσθήσεων διὰ τῆς θεωρίας τῶν πόρων καὶ τῶν ἀπορροῶν.

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς γνωρίζει καλῶς ὅτι ἡ δύναμις τῶν αἰσθήσεων εἶναι περιορισμένη καὶ ὅτι δυσχερὲς ἐξ ἴσου τυγχάνει καὶ ἡ διὰ τοῦ νοῦ κατανόησις τοῦ κοσμικοῦ συνόλου:

«*Στεινωποὶ γὰρ παλάμαι κατὰ γυῖα κέχυνται
πολλὰ δὲ δεῖλ' ἐμπαῖα, τὰ τ' ἀμβλύνουσι μερίμνας
παῦρον δὲ ζωῆς ἰδίου μέρος ἀθρήσαντες
ὠκύμοροι καπνοῖο δίκην ἀρθέντες ἀπέπταν
αὐτὸ μόνον πεισθέντες ὅτω προσέκυρσεν ἕκαστος
πάντος' ἐλαυνόμενοι, τὸ δ' ὅλου (πᾶς) εὐχεται εὐρεν.
Οὕτως οὐτ' ἐπιδερκτὰ τὰ δ' ἀνδράσιν οὐτ' ἐπακουστὰ
οὔτε νόψω περιληπτὰ. Σὺ δὲ οὖν, ἐπεὶ ὧδ' ἐλιάσθη
πεύσειαι οὐ πλέον ἢ βροτεῖη μῆτις ὄρωρεν.*»

(Διότι εἶναι πολὺ στενὰ τὰ αἰσθητήρια ὄργανα, ἅτινα ἔχουν ἀπλωθῇ ἐπάνω εἰς τὰ ἀνθρώπινα μέλη. Πολλὰ δὲ κακὰ τὰ κτυποῦν αἰφνιδίως καὶ σκοτίζουν τὴν δύναμιν τῆς σκέψεως των. Ἀφ' οὗ δὲ παρατηρήσουν ἐν ὀλίγον μέρος τῆς ζωῆς των, φεύγουν ἀπὸ αὐτὴν μὲ πρόωρον θάνατον ἀρπασθέντες πρὸς τὰ ὕψη ὡσὰν νὰ ἦσαν καπνός. Ὁ καθεὶς θεωρεῖ ἀξιόπιστον ἐκεῖνο ἐπάνω εἰς τὸ

ὁποῖον τὸ ἔρριπεν ἡ τύχη του κατὰ τὰς πρὸς πάσας τὰς κατευθύνσεις περιπλανήσεις του, καὶ ὅμως καυχᾶται ὁ καθεὶς ὅτι εὐρήκε τὸ ὄλον. Τοιοῦτοτρόπως δὲν εἶναι δυνατόν αὐτὸ τὸ ὄλον οἱ ἄνθρωποι νὰ τὸ ἴδουν μὲ τοὺς ὀφθαλμούς των οὔτε νὰ τὸ ἀκούσουν οὔτε νὰ τὸ καταλάβουν μὲ τὸν νοῦν των. Σὺ δὲ ἐπειδὴ ἐπλησίασες πρὸς τὰ ἐδῶ, δὲν θὰ μάθης τίποτε περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνο μέχρι τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ὑψωθῇ ἡ ἀνθρωπίνη σκέψις).

Ἐκφράζει ὅμως τὴν γνώμην ὅτι εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς μελέτης νὰ εὐρύνη τὸ βλέμμα του καὶ νὰ πλουτίσῃ τὰς γνώσεις του:

«*Εἰ γὰρ κεν σὲ ἀδινῆσιν ὑπὸ πραπίδεσιν ἐρείσας
εὐμένεως καθαρῆσιν ἐποπτεύσης μελέτησιν
Ταῦτα τέ σοι μάλα πάντα δι' αἰῶνος παρέσσονται,
ἄλλα τε πόλλ' ἀπὸ τῶνδ' ἐκτίησαι· αὐτὰ γὰρ αὖξει
εἰ δὲ σὺ γ' ἀλλοίων ἐπορέξῃαι, οἷα κατ' ἀνδρας
μυρία δεῖλὰ πέλονται ἅ τ' ἀμβλύνουσι μερίμνας,
ἡ σ' ἀφαρ' ἐκλείψουσι περιπλομένοιο χρόνοιο
σφῶν αὐτῶν ποθέοντα φίλην ἐπὶ γένναν ἰκέσθαι·
πάντα γὰρ ἴσθι φρόνησιν ἔχειν καὶ νώματος αἶσαν.*»

[Διότι, ἐάν ταύτας (τὰς διδασκαλίας) στερεώσας μέσα εἰς τὸ βάθος τοῦ πνεύματός σου μὲ εὐμένειαν, τὰς φέρης ἐμπρὸς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου μὲ καθαρὰν σκέψιν, θὰ εἶναι αὐταὶ εἰς τὴν διάθεσίν σου πολὺ πρόχειροι εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν. Καὶ ἄλλας πολλὰς (γνώσεις) θὰ ἀποκτήσης (ἀφορμώμενος) ἀπὸ αὐτάς. Διότι αὐτὰ πληθύνονται μέσα εἰς τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον ἐκάστου ἀνθρώπου, ἀναλόγως πρὸς τὴν ιδιότυπον ἐκάστου ἀνθρώπου φύσιν. Ἐάν ὅμως σὲ καταλάβῃ ἡ ὀρεξις δι' ἄλλα πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐξασθενίζουν τὴν σκέψιν, θὰ σὲ ἐγκαταλείψουν (αἱ ἀποκτηθεῖσαι γνώσεις) μὲ τὴν διαδρομὴν τοῦ χρόνου. Διότι ποθοῦν νὰ ἔλθουν εἰς τὸ γένος ἐκ τοῦ ὁποίου κατάγονται. Διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃς ὅτι τὰ πάντα ἔχουν συνείδησιν καὶ μερίδιον εἰς τὴν ἱκανότητα τῆς νοήσεως].

Αἱ γνώσεις θεωροῦνται ὡς κάτι τὸ ἐμψυχον, τὸ ὁποῖον ζητεῖ νὰ διαμένῃ εἰς μίαν συγγενικὴν του περιοχὴν. Ἡ δὲ διαδικασία τῆς γνωστικῆς λειτουργίας θεωρεῖται ὡς ἔνωσις τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως μὲ τὴν φρόνησιν, ἣτις ἐνυπάρχει εἰς τὸ γινωσκόμενον πρᾶγμα. Πᾶσα γνωστικὴ λειτουργία εἶναι, κατὰ τὸν Ἀκραγαντῖνον σοφόν, εἰδός τι ἐκλεκτικῆς συμπαθείας μεταξὺ ὁμοειδῶν πραγμάτων:

«*Γαίῃ μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ,
αἰθέρι δ' αἰθέρα διον, ἀτὰρ πυρὶ πῦρ αἰδηλον
στοργὴν δὲ στοργῇ νεῖκος δὲ τε νεῖκει λυγρῷ.*»

[Διότι μὲ τὴν (ἐν ἡμῖν) ὑπάρχουσαν γῆν βλέπομεν (δηλαδὴ γνωρίζομεν) τὴν γῆν, μὲ τὸ ὕδωρ δὲ τὸ ὕδωρ καὶ μὲ τὸν αἰθέρα τὸν θεῖον αἰθέρα, μὲ τὸ πῦρ δὲ τὸ κατὰστρεπτικὸν πῦρ, τὴν στοργὴν δὲ τὴν στοργὴν, τὸ δὲ μῖσος μὲ τὸ ἀξιοθρήνητον μῖσος].

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς εἶναι ὁ πρῶτος ἰδρυτὴς τῆς τόσον διαφημισθείσης ἐπ' ἐσχάτων θεωρίας τῆς «ἐναισθήσεως», ἥτοι

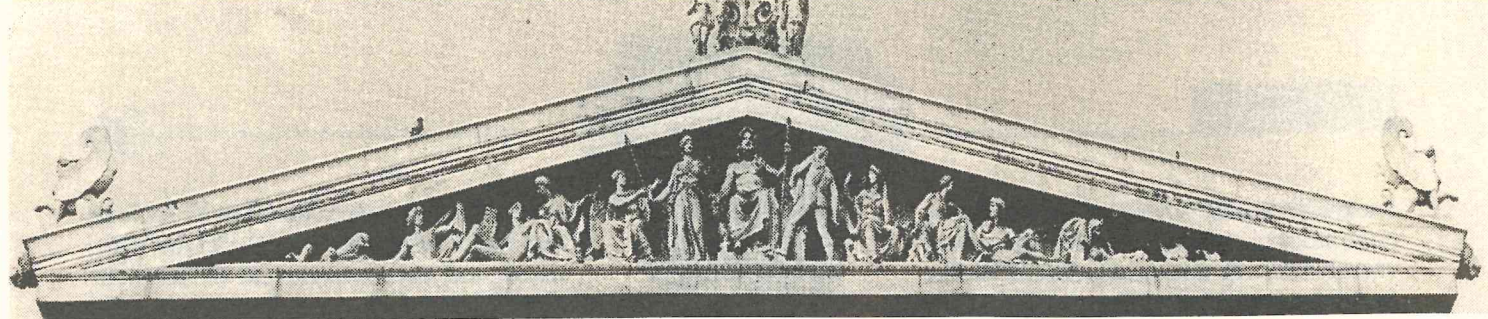
τῆς δοξασίας ὅτι τὸ ὑποκείμενον εὐρίσκει εἰς τὸ ἀντικείμενον τὰς ἰδικὰς του ποιότητας καὶ καταστάσεις. Εἰς τὸ 129 ἀποσπασμά του ὁμιλεῖ περὶ τῆς γνώσεως ὡς ἀναμνήσεως καὶ ἀναφέρει ὅτι ὑπῆρξεν ἄνθρωπος, πῖθανῶς ὑπαινισσόμενος τὸν Πυθαγόραν, τοῦ ὁποίου ἡ μνήμη ἡδύνατο νὰ φθάσῃ πρὸς τὰ ὀπίσω μέχρι τῆς διαρκείας δέκα καὶ εἴκοσιν ἀνθρωπίνων βίων:

«*Ὅπποτε γὰρ πάσησιν ὀρέξαιτο πραπίδεσιν
ρεῖα' ὃ γε τῶν ὄντων πάντων λεύσσεσκεν ἕκαστον
καὶ τε δέκ' ἀνθρώπων καὶ τ' εἴκοσιν αἰώνεσσι.*»

[Καὶ ὅταν ἔθετεν εἰς ἐνέργειαν ὅλας του τὰς διανοητικὰς δυνάμεις, ἐβλεπε μέσα εἰς τοὺς ἰδικούς του (προηγούμενους) δέκα καὶ εἴκοσιν ἀνθρωπίνους βίους, οἰονδήποτε ἐξ ὄλων τῶν πραγμάτων].

Εἶναι φανερὰ ἐνταῦθα ἡ σχέσις τῆς θεωρίας τῆς μετεμψυχώσεως μὲ τὴν ἰσχυροποίησιν τῆς ἀτομικῆς συνειδήσεως. Τὸ ἄτομον λαμβάνει συνείδησιν τοῦ ἀπεράντου ὀρίζοντος τῆς ψυχικῆς περιοχῆς καὶ τῶν ἱκανότητων του ὡς πνευματικοῦ ὄντος. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐνθουσιάζεται ἐκ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἐσωτερικοῦ τούτου κόσμου ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε κρίνει ἐαυτὸν ἄξιον ἀποθεώσεως. Ἄν λοιπὸν λαμβάνῃ τὸ ὕφος τοῦ προφήτου, τοῦτο γίνεται οὐχὶ ἐξ ὑπερμέτρου ἀλαζονείας, ἀλλ' ἐκ τῆς συναισθήσεως τῆς ἐσωτερικῆς πνευματικότητος. Ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, αἰσθάνεται ὅτι ἔχει μέσα του κάτι τὸ θεῖον. Ἡδὴ ὁ Ἡράκλειτος εἶχεν εἶπει ὅτι καὶ μέσα εἰς τὸν ἄνθρωπον ὑπάρχει δαίμων «ἦθος ἀνθρώπῳ δαίμων». Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς βλέπει μέσα εἰς τὸ ἀνθρώπινον ἦθος μίαν μοῖραν ἀπὸ τὴν φρόνησιν καὶ τὸν νοῦν, ὅστις εἶναι διαχυμένος εἰς ὅλα τὰ ὄντα. Πιστεύει ὅτι δύναται, λόγω τῆς συγγενεοῦς πρὸς τὰ ὄντα φύσεώς του ὁ ἄνθρωπος, ὅχι μόνον νὰ γνωρίσῃ τὰ ὄντα ἀλλὰ καὶ νὰ κυριαρχήσῃ ἐπ' αὐτῶν. Ἡ γνώσις δύναται νὰ μετατραπῇ κατόπιν τούτου εἰς δύναμιν. Ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦτο πρέπει νὰ κριθῇ ὅταν πιστεῖται ὅτι θὰ ἡδύνατο νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῶν ἀνέμων, ἐπὶ τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Ἐπὶ τῆς ἰδέας αὐτῆς στηρίζεται ἡ πίστις εἰς τὴν μαγείαν καὶ εἰς τὴν τεχνικὴν. Διὰ τοῦτο ἡ προσωπικότης τοῦ Ἐμπεδοκλέους ταλαντεύεται μεταξὺ τοῦ σοφοῦ ἐπιστήμονος, τοῦ προφήτου καὶ τοῦ μάγου.

Ὁ Ἀκραγαντῖνος σοφὸς ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς ἰδιαζούσας προσωπικότητας ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. Παραβάλλεται ὑπὸ πολλῶν μὲ τὸν δόκτορα Φάουστ. Εἶναι, ὅπως καὶ ἐκεῖνος, φίλος τοῦ λαοῦ, παρέχων εἰς αὐτὸν ἰατρικὴν βοήθειαν κατὰ τὸν λοιμὸν, εἶναι συγχρόνως λεπτὸς παρατηρητὴς τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ ἐμπειρὸς πειραματιστής. Ἐχει περιγράψῃ τὸ πείραμα, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ γίνῃ διὰ τῆς κλεψύδρας ἐν τῷ ὕδατι, ἔχει κάμει παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν μαγνητῶν, ἐπὶ τῶν φακῶν καὶ ἐπὶ τῶν πωροειδῶν σωμάτων. Συγχρόνως πιστεύει, ὅπως καὶ ὁ Φάουστ, εἰς τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν μαγείων. Ὁ Ρενὰν τὸν χαρακτηρίζει ὡς προσωπικότητα, ἣτις συνενώνει τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Νεϋτωνος, μαζὶ μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ μάγου Καλιόστρου.

ΕΡΝΕΣΤΟΣ ΡΕΝΑΝ

Προσευχή πάνω στην 'Ακρόπολη

Ή ἀρχοντιά! ὦ κάλλος ἀπλό καί ἀληθινό! Θεά πού ἡ λατρεία της σημαίνει νοῦ καί σοφία ἐσύ, πού ὁ ναός σου εἶναι ἕνα αἰώνιο μάθημα συνείδησης καί ἐλικοκρίνειας, φτάνω ἀργά στό κατώφλι τῶν μυστηρίων σου· φέρνω στό βωμό σου πολλές τύψεις. Γιά νά σέ βρῶ χρειάστηκε νά κάνω ἀτέλειωτες συζητήσεις. Τή μύστη πού τήν ἔδινες στό νεαρό Ἀθηναῖο μ' ἕνα χαμόγελο τήν κατάκτηση ἐπει-
τα ἀπό πολλές σκέψεις, ἐπειτα ἀπό μακριές προσπάθειες.

«Γεννήθηκα γλαυκομάτα θεά, ἀπό γονίους βαρβάρους, ἀνάμεσα στούς Κιμέριους, τούς καλούς καί ἐνάρτους, πού κατοικοῦν στίς ἀχτές μιᾶς θάλασσας σκοτεινῆς, γεμάτης βράχους, πού τή δέρνουν πάντα οἱ καταιγίδες. Τόν ἥλιο μόλις τόν ξέρωμε ἐκεῖ· λουλούδια μας εἶναι τά μου-
σκλα, τά φύκια καί τά χρωματιστά κοχύλια πού τά βρίσκουμε στό βάθος τῶν μοναχικῶν κόλπων. Τά σύγνεφα φαίνονται ἐκεῖ σάν δίχως χροῶμα, καί ἀκόμα καί ἡ χαρά εἶναι λίγο ὀλιβερή· ἀλλά πηγές μέ χρύσο νερό βγαίνουν ἀπό τό βράχο καί τά μάτια τῶν κοριτσιῶν εἶναι σάν τίς πρά-
σινες κρῆνες, ὅπου σέ βάθῃ ἀπό κυματιστά χορτάρια, κα-
θεφτίζεται ὁ ἥλιος.

«Οἱ πατέρες μου, ὅσο μακριά μπορούμε νά πᾶμε πίσω, εἶχαν ἔργο τά μακρινά σεφέρια, σέ θάλασσες πού οἱ Ἀρ-
γοναῦτες σου δέν τίς γνώρισαν. Ἄκουσα, ὅταν ἤμουν νέος, τά τραγούδια τῶν πολικῶν ταξιδιῶν· μέ νανούρισαν οἱ ἀ-
ναμνήσεις ἀπό πάγους πού ἔπλεαν, ἀπό θάλασσες κατα-
χιασμένες ὅμοιες μέ γάλα, ἀπό νησιά πού τά κατοικοῦν πουλιά πού τραγουδοῦν κάθε τόσο καί πού, παίρνοντας τό πέταγμα τους ὅλα μαζί, μαυρίζουν τόν οὐρανό.

«Ἱερεῖς μιᾶς ξένης θρησκείας, πού τήν ἔφεραν οἱ Σύ-
ριοι τῆς Παλαιστίνης, μ' ἀνάθρεψαν. Οἱ ἱερεῖς αὐτοί ἦσαν σοφοί καί ἄγιοι. Μοῦ ἔμαθαν τίς μακριές ἱστορίες τοῦ Κρόνου, πού ἔπλεσε τόν κόσμο, καί τοῦ γιου του, πού λένε ὅτι ἔκαμε ἕνα ταξίδι στή γῆ. Οἱ ναοί τους εἶναι τρεῖς φορές πιό ψηλοί ἀπό τούς δικούς σου, ὦ Εὐρυθμία, καί ὁ-
μοιοι μέ δάση· μόνο δέν εἶναι στέρεοι, γίνονται ἐρείπια ὕστερα ἀπό πενταχόσια ἢ ἑξακόσια χρόνια· εἶναι ἐπινοή-
σεις βαρβάρων, πού φαντάζονται ὅτι μπορεῖ νά κάνει κα-
νεῖς κάτι καλό, ἔξω ἀπό τούς κανόνες πού θέσπισες γιά τούς πιστούς σου, ὦ Λόγε. Ἀλλά οἱ ναοί ἐκεῖνοι μοῦ ἄ-
ρεσαν· δέν εἶχα σπουδάσει τή θεία σου τέχνη· εὗρισκα ἐκεῖ τό Θεό. Τραγουδοῦσαν ἐκεῖ πάλμους πού τούς θυμού-
μαι ἀκόμα: «Χαῖρε, ἀστέρι τῆς θάλασσας... βασιλισσα ἐ-
κείνων πού στενάζουν σ' αὐτή τήν κοιλάδα τῶν θαρρύνων», ἢ «Ρόδο μυστικό, συντεφένει - Πύργε, Σπίτι χρυσό, Ἀ-
στέρι πρωινό...» Ὡ, ναί, θεά, ὅταν θυμώμαι αὐτά τά τραγούδια ἡ καρδιά μου λειώνει, γίνομαι σχεδόν ἀποστά-
της. Συχώρεσέ μου τή γελοία μου τούτη ἀδυναμία, δέν
μπορεῖς νά φανταστεῖς τί θελγνέτο ἔβαλαν οἱ βάρβαροι μάγοι στούς στίχους αὐτούς, καί πόσο μοῦ στοιχίζει ν' ἀ-
κολουθῶ κατάγυμνο τό νοῦ.

«Καί ἐπειτα ἂν ἤξερες τί δύσκολο πού ἔγινε τό νά σέ
ὑπηρετεῖ κανεῖς! κάθε ἀρχοντιά χάθηκε. Οἱ Σκύθες κατὰ-
κτησαν τόν κόσμο. Δέν ὑπάρχει πιά δημοκρατία ἐλεύθερων

ἀνθρώπων, δέν ὑπάρχουν πιά παρά βασιλιάδες πού βγαί-
νουν ἀπό μιάν ἄξεστη γενιά, μεγαλειότητες πού θά σέ ἑ-
καμναν νά χαμογελάσεις. Βαρεῖοι Ὑπερβόρειοι ὀνομάζουν
ἐλαφροὺς ἐκείνους πού σέ ὑπηρετοῦν... Μιά φοβερή παμ-
βουσία, ἕνας συνασπισμός ὄλων τῶν ἀνοησιῶν, ἀπλώ-
νει πάνω στόν κόσμο ἕνα μολυβένιο καπάκι, κάτω ἀπό τό
ὁποῖο πνιγόμεστε. Ἀκόμα κ' ἐκεῖνοι πού σέ τιμούν, πόσο
ἀξιολύπητοι! θά σοῦ φαίνονται! Θυμᾶσαι ἐκείνον τόν Καλη-
δόνιο, πού πρὶν ἀπό πενήντα χρόνια, ἔσπασε τόν ναό σου
μέ τά σφυριά γιά νά τόν πᾶει στή Θούλη; Ἔτσι κάνουν
ὅλοι... Ἐγραψα, σύμφωνα μέ μερικούς ἀπό τούς κανόνες
τοῦ ἀγαπᾶς, ὦ Θεονόη, τή ζωή τοῦ νέου Θεοῦ, πού τόν
ὑπηρετήσα στά παιδικά χρόνια μου· λένε ὅτι εἶμαι ἕνας
Εὐήμερος· μοῦ γράφουν γιά νά μέ ρωτήσουν τί σκοπὸ ἔτα-
ξα στόν ἑαυτό μου· δέν ἐκτιμῶν παρά ὅ,τι χρησιμεύει γιά
νά καρποφοροῦν τὰ σαράφικά τους τραπέζια. Καί γιατί
γράφει κανεῖς τή ζωή τῶν Θεῶν, ὦ Οὐρανέ! παρά γιά νά
κάνει ν' ἀγαπήσουν οἱ ἄνθρωποι τό θεῖκό πού ἐκλείναι οἱ
θεοί μέσα τους, καί γιά νά δείξει ὅτι τό θεῖκό αὐτό ζεῖ
ἀκόμα καί θά ζεῖ αἰώνια στήν καρδιά τῶν ἀνθρώπων;

«Θυμᾶσαι τή μέρα ἐκείνη, ἐπὶ τῆς ἀρχοντίας τοῦ Διο-
νυσιοδώρου, ὅπου ἕνας ἀσκημος κοντός Ἑβραῖος, πού μι-
λοῦσε τὰ ἐλληνικά τῶν Συρίων, ἤρθε ἐδοῦέρα, περπάτησε
μπρός στό ναό σου χωρίς νά σέ καταλάβει, διάβασε ἐντε-
λῶς λαθεμένα τίς ἐπιγραφές σου καί νόμισε ὅτι βρῆκε
στόν περίβολό σου ἕνα βωμό ἀφιερωμένον σέ ἕνα θεό πού
θὰ εἶταν τάχατος ὁ ἄγνωστος Θεός.

«Ἐ! λοιπόν, ὁ κοντός αὐτός Ἑβραῖος νίκησε· ἐπὶ χί-
λια χρόνια, σέ ὀνόμαζαν εἰδωλο, ὦ Ἀλήθεια! ἐπὶ χίλια
χρόνια, ὁ κόσμος εἶταν μιὰ ἔρημος ὅπου δέ φύτρωνε κανένα
λουλούδι. Ὅλο αὐτό τόν καιρό, σώπαινες, ὦ σάλπιγγα
τῆς σκέψης. Θεά τῆς τάξης, εἰκόνα τῆς οὐράνιας σταθε-
ρότητας, εἶταν ἔνοχος ἐκεῖνος πού σ' ἀγαποῦσε, καί, σή-
μερα πού ἐπειτα ἀπό εὐσυνείδητη ἐργασία κατορθώσαμε
νά σέ πλησιάσουμε, μᾶς κατηγοροῦν ὅτι διαπράξαμε ἕνα
ἐγκλημα κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος σπάζοντας ἀλυ-
σίδες πού δέν τίς χρειαζόταν ὁ Πλάτων.

«Ἐσύ μόνη εἶσαι νέα, ὦ Κόρη· ἐσύ μόνη εἶσαι ἀγνή,
ὦ Παρθέν· ἐσύ μόνη εἶσαι ἁγία, ὦ Ὑγία! ἐσύ μόνη εἶ-
σαι ἰσχυρή, ὦ Νίκη! τίς πολιτείες, τίς φυλάξεις, ὦ Πρό-
μαχος· ἔχεις ὅ,τι χρειάζεται ἀπό τόν Ἄρη, ὦ Ἀρεία! ἡ
εἰρήνη εἶναι ὁ σκοπός σου, ὦ Εἰρηνική. Νομοθέτρια, πηγὴ
τῶν δικαίων θεσμῶν· Δημοκρατία, ἐσύ πού τό θεμελιακό
δόγμα σου εἶναι ὅτι καλὸ ἔρχεται ἀπὸ τό λαό, καί ὅτι,
παντοῦ ὅπου δέν ὑπάρχει λαός γιά νά θρῆψι καί νά ἐμ-
πνέει τήν ἰδιοφυΐα, δέν ὑπάρχει τίποτε, μᾶς μας νά ἐξά-
γουμε τό διαμάντι ἀπὸ τὰ μακριά πλήθη. Πρόνοια τοῦ Δία,
θεῖα ἐργάτρια, μητέρα κάθε τέχνης, προστατίσση τῆς ἐρ-
γασίας, ὦ Ἐργάνη, ἐσύ πού δίνεις εὐγένεια στόν πολιτι-
σμένο ἐργάτη καί τόν βάζεις τόσο πολὺ πάνω ἀπὸ τόν ὀ-
κηρὸ Σκύθη· Σοφία, ἐσύ πού ὁ Δίας σ' ἐγέννησε ἀφ' οὗ ἀ-
ναδιπλώθηκε ἀπάνω στόν ἴδιο ἑαυτό του, ἀφ' οὗ ἀνάσανε
βαθιά· ἐσύ πού κατοικεῖς μέσ στόν πατέρα σου, ὁλότελα
ἐνωμένη μέ τήν οὐσία του· ἐσύ πού εἶσαι ἡ συντρόφισσα
καί ἡ συνείδησή του. Ἐνέργεια τοῦ Δία, σπῖθα πού ἀνά-
βεις καί συντηρεῖς τή φωτιά στούς ἥρωες καί στούς μεγα-
λοφύεις, κάνε μας τέλειους σπιριτουαλιστές. Τή μέρα ὅ-

πού οἱ Ἀθηναῖοι καί οἱ Ρόδιοι ἀγωνίστηκαν γιά τή θυ-
σία, διάλεξες γιά κατοικία σου τήν πόλη τῶν Ἀθηναίων,
γιατί οἱ Ἀθηναῖοι εἶναι σοφότεροι. Ὁ πατέρας σου ὠ-
στόσο πρόσταξε τόν Πλούτο νά κατεβεῖ μέσα σ' ἕνα χρυσό
σύγνεφο πάνω στήν πόλη τῶν Ροδίων, γιατί εἶχαν κ'
ἐκεῖνοι τιμήσει τήν κόρη του. Οἱ Ρόδιοι ἀπόχτησαν πλού-
τη· ἀλλά στούς Ἀθηναίους ἔδωσες τό πνεῦμα, δηλαδή τήν
ἀληθινή χαρά, τήν αἰώνια εὐθυμία, τήν θεία παιδικότητα
τῆς καρδιάς.

«Ὁ κόσμος θά σωθεῖ μονάχα ὅταν ξανάρθει σέ σένα ἀ-
πορίχνοντας τὰ βάρβαρα δεσμά του. Ἄς τρέξουμε, ἄς ἔρ-
θουμε ὁμάδι. Τί ὁμορφὴ μέρα πού θάναί ἐκείνη ὅπου ὅλες
οἱ πολιτείες πού πήραν συντρίμματα τοῦ ναοῦ σου, ἡ Βενε-
τία, τό Παρίσι, τό Λονδίνο, ἡ Κοπενάγη, θά ἐπανορθώ-
σουν τίς κλειψίες τους, θά σχηματίσουν ἱερές πομπές γιά
νά φέρουν πίσω τὰ συντρίμματα πού κατέχουν, λέγοντας:
«Συχώρεσέ μας, θεά! τὰ πήραμε γιά νά τὰ σώσουμε ἀπὸ
τά κακὰ πνεύματα τῆς νύχτας», καί θά ξαναχτίσουν τὰ
τείχη σου μέ συνοδεία αὐλῶν, γιά νά ξεπλύνουν τό κρίμα
τοῦ ἄτιμου Λύσανδρου! Ὑστερα θά πᾶνε στή Σπάρτη νά
καταραστοῦν τή γῆς ὅπου ὑπῆρξε ἡ πολιτεία πού βαρύνεται-
ξε καί νά τή βρίσουν πού δέν ὑπάρχει πιά!

«Πιστὸς σέ σένα θ' ἀντισταθῶ στίς ὀλέθριες συμβουλα-
τόρισσές μου· στό σκεπτικισμό μου, πού μέ κάνει ν' ἀμφι-
βάλλω γιά τήν ἀξία τοῦ λαοῦ· στήν ἀνησυχία τοῦ πνεύμα-
τός μου, πού, ὅταν ἔχω βρεῖ τό ἀληθινό, μέ κάνει νά τό
γυρεύω ἀκόμα· στά καπρίτσια τῆς ψυχῆς μου, πού, ἀφ' οὗ ὁ
νοὺς εἶπε τό λόγο του, δέ μ' ἀφήνει νά κάτσω ἥσυχος. Ὡ
Ἀρχηγέτις, ἰδανικό πού ὁ μεγαλοφυῆς σαρκώνει σ' ἀρι-
στουργημάτα του, προτιμῶ νά εἶμαι ὁ στερνός στό σπῖ-
τι σου παρά ὁ πρῶτος ἄλλου. Ναί, θά προσκολληθῶ στό στυ-
λοβάτη τοῦ ναοῦ σου· θά λησμονήσω ὅλες τίς διδασκαλίες
ἐξὸν ἀπὸ τή δική σου, θά γίνω στηλίτης πάνω στοὺς κίονες
σου, τό κελλί μου θά τό φτιάσω πάνω στό ἐπιστύλιό σου.
Πράμα πιό δύσκολο! γιά χάρη σου, θά γίνω, ἂν τό μπορέ-
σω, μισαλλόδοχος, μεροληπτικός. Δέ θ' ἀγαπήσω παρά
μόνο ἐσένα. Θά μάθω τή γλώσσα σου, θά ξεμάθω ὅλα τ'
ἄλλα. Θά γίνω ἄδικος γιά ὅ,τι δέ σέ ἀφορᾷ, θά γίνω ὑπη-
ρέτης τοῦ ἑστατοῦ ἀπὸ τούς γιούς σου. Τούς σημερινούς κα-
τοίκους τῆς γῆς πού ἔδωσες στόν Ἐρεχθέα, θά τούς ἐγκω-
μιάσω, θά τούς παινέσω. Θά προσπαθῶ ν' ἀγαπήσω ὡς
καί τὰ ἐλαττώματά τους· θά πειστώ, ὦ Ἱππηλάτις, ὅτι
κατάγονται ἀπὸ τούς καβαλάρηδες πού γιορτάζουν ἐκεῖ ἀ-
πάνω, στό μάρμαρο τῆς ζωφόρου σου, τήν αἰώνια γιορτή
τους. Θά ξεριζώσω ἀπὸ τήν καρδιά μου κάθε ἵνα πού δέν
εἶναι νοὺς καί καθάρια τέχνη. Θά πάψω ν' ἀγαπῶ τίς ἀρ-
ρώστιας μου, νά βρίσκω εὐχαρίστηση στόν πυρετό μου.
Στήριξε τή σταθερὴ βούλησή μου, ὦ Σώτειρα, βοήθησέ με,
ὦ ἐσύ πού σώζεις!

«Πόσες δυσκολίες, ἀλήθεια, προβλέπω! πόσες συνήθειες
τοῦ πνεύματος θ' ἀναγκαστώ ν' ἀλλάξω! πόσες χαριτωμέ-
νες ἀναμνήσεις θά χρειαστεῖ νά ξεριζώσω ἀπὸ τήν καρδιά

μου! Θά δοκιμάσω, ἀλλά δέν εἶμαι σίγουρος γιά τόν ἑαυτό
μου. Ἀργά σέ γνώρισα, τέλεια ὁμορφιά. Θάχω πισωγυρί-
σματα, ἀδυναμίες. Μιά φιλοσοφία, διαστρεμμένη δίχως ἄλ-
λο, μέ ἔκανε νά πιστέψω, ὅτι τό καλὸ καί τό κακό, ἡ ἡ-
δονή καί ὁ πόνος, τό ὁμορφο καί τό ἀσκημο, ἡ φρόνηση
καί ἡ τρέλλα σμίγουν ἀνάμεσά τους καί παίρνουν θεωρίες
δυσκολοξάνοιχτες σάν τίς ἀποχρώσεις τοῦ λαίμου τοῦ περι-
στεριοῦ. Ἄν τό πιστέψουμε αὐτό, τό νά μὴν ἀγαπᾶς τίπο-
τε, τό νά μὴ μισεῖς τίποτε ἀπολύτως, γίνεται σοφία. Ἄν
μιὰ κοινωνία, ἂν μιὰ φιλοσοφία, ἂν μιὰ θρησκεία κάτεγε
τήν ἀπόλυτη ἀλήθεια, ἡ κοινωνία αὐτή, ἡ φιλοσοφία
αὐτή, ἡ θρησκεία αὐτή θά εἶχε νικήσει τίς ἄλλες καί θά
ζοῦσε μόνη τούτη τή στιγμή. Ὅλοι ἐκεῖνοι, πού, ἴσαμε
σήμερα, πίστεψαν ὅτι εἶχαν δίκιο, τό βλέπουμε καθαρά ὅτι
γελάστηκαν. Μποροῦμε, ἂν δέν ἔχουμε μιὰ τρελλή ἐπαρ-
ση, νά πιστέψουμε ὅτι τό μέλλον δέ θά μᾶς κρίνει ὅπως
κρίνουμε τό παρελθόν; Νά τί βλαστήμιες μοῦ ὑποβάλλει
τό πνεῦμα μου τό βαθιά χαλασμένο. Μιά λογοτεχνία, πού
θὰ εἶταν, ὅπως εἶναι ἡ δική σου, πέρα πέρα ὑγιερή, δέ θά
προκαλοῦσε πιά σήμερα παρά μόνο πλήξη.

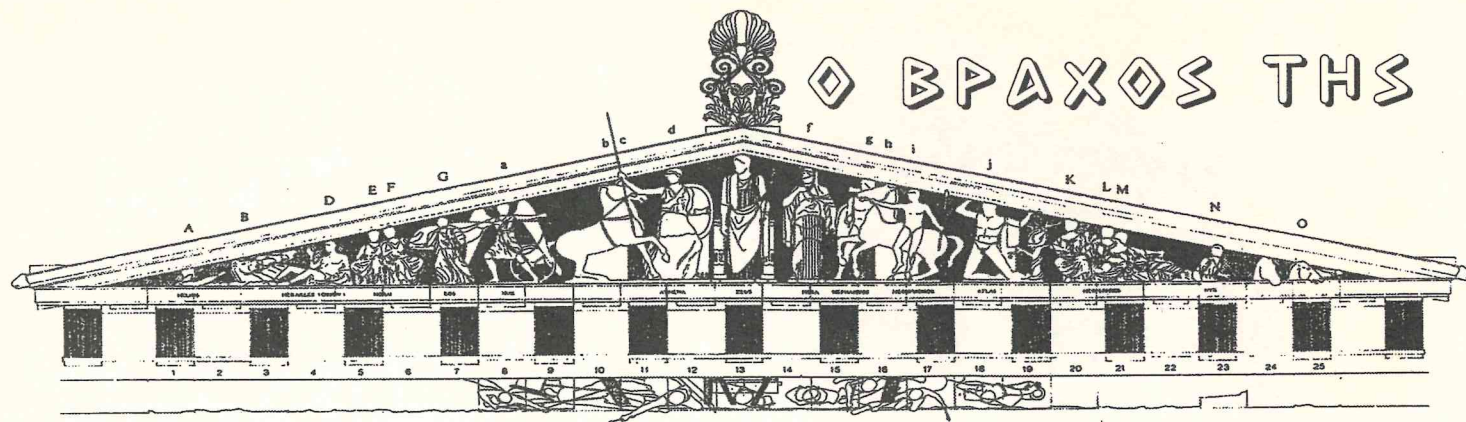
«Χαμογελᾶς γιά τήν ἀφέλειά μου. Ναί, πλήξη... Ἐ-
μαστε χαλασμένοι: τί νά γίνει; Θά πάω πιό πέρα, ὀρθόδοξη
θεά, θά σοῦ πῶ τήν ἐνδόμυχη διαβόητά τῆς καρδιάς μου.
Λογική καί εὐθυκρισία δέν ἀρκοῦν. Ὑπάρχει ποίηση στόν
παγωμένο Στρυμόνα καί στή μέση τοῦ Θρακιώτη. Θαρροῦν
αἰῶνες ὅπου οἱ ὀπαδοί σου θά περνοῦν γιά ὀπαδοί τῆς πλή-
ξης. Ὁ κόσμος εἶναι πιό μεγάλος ἀπὸ ὅσο πιστεύεις. Ἄν
εἶχες δεῖ τὰ χιόνια τοῦ πόλου καί τὰ μυστήρια τοῦ ἀνταρ-
κτικοῦ οὐρανοῦ, τό μέτωπό σου, ὦ θεά πάντα γαλήνια, δέν
θὰ εἶταν τόσο ἥρεμο, τό κεφάλι σου, πλατύτερο, θ' ἀγκά-
λιαζε λογῆς ὁμορφιές.

«Εἶσαι ἀληθινή, ἄμωμη, τέλεια, τό μάρμαρό σου δέν
ἔχει κηλίδα ἀλλά ὁ ναός τῆς Ἀγιασοφίας, πού εἶναι στό
Βυζάντιο, προξενεῖ κ' ἐκεῖνος μιὰ θεϊκή ἐντύπωση μέ τὰ
τούβλα καί τούς σουβάδες του. Εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ οὐράνιου
θόλου. Θά σωριαστεῖ· ἀλλ' ἂν ὁ σηκός εἶταν τόσο πλατύς
ὥστε νά χωρεῖ πλήθος ὀλάκερο, θά σωριάζονταν κ' ἐκεῖ-
νος.

«Ἕνας ἀπέραντος ποταμός λησμονιάς μᾶς κυλᾷ πρὸς
ἕνα δίχως ὄνομα βάραθρο. Ὡ ἄβυσσος, εἶσαι ὁ μόνος Θεός.
Τὰ δάκρυα ὄλων τῶν λαῶν εἶναι ἀληθινὰ δάκρυα· τὰ ὄνει-
ρα ὄλων τῶν σοφῶν κλείνουν μέσα τους ἕνα μέρος ἀλή-
θειας. Συμβολο καὶ ὄνειρο εἶναι ὅλα ἐδῶ κάτω. Οἱ θεοί
περνοῦν ὅπως καί οἱ ἄνθρωποι, καί δέ θὰ εἶναι καλὸ νά
εἶναι αἰώνιοι. Ἡ πίστη πού εἶχε κανεῖς μιὰ φορά δέν
πρέπει νά γίνεται ποτέ ἀλυσίδα. Δέν τῆς χρεωστούμε πιά
τίποτα, ὅταν πιά τήν τυλίξουμε προσεκτικά στό πορφυρὸ
σάβανο ὅπου κοιμῶνται οἱ πεθαμένοι θεοί».

Μεταφρ. ΚΑΕΩΝ Β. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

(Νέα Ἑστία, τ. 22, 1962, σ. 1387-1389).

Ο βράχος της 'Ακροπόλεως των 'Αθηνών έπελέγη από τούς αρχαιοτάτους προγόνους τούς πρωτοέλληνες, δηλαδή, τούς Πελασγούς, ως ο ιδανικός μεταξύ των άλλων λόφων, λόφος άμύνης, άπρόσιτος εϊς οϊανδήποτε έπιδρομήν εκ μέρους παντός έχθρου. Έκει επάνω εϊς τόν βραχώδη λόφον της 'Ακροπόλεως, κατά την περίοδον του δευτέρου ήμίσεος της λιθίνης έποχής (της λεγομένης νεολιθικής έποχής), ήτοι χρονολογικώς προσδιοριζομένης μεταξύ 10.000 - 8.000 ετών π.Χ., ή Μοΐρα ήθέλησε νά καταστήση τόν χώρον αυτόν άφετηρίαν της μεγαλειώδους δημιουργίας του 'Ελληνικού 'Εθνους.

Έδω, δέν θά καταγράψωμε την ιστορικήν αναδρομήν, την εξέλιξιν και την πολιτιστικήν ανάπτυξιν του πληθυσμού εκείνου, πού κατείχε τόν χώρον, επί και περί της 'Ακροπόλεως, εκείνης της αρχέγονης έποχής. Η άπέραντη αυτή ιστορία διά μέσου των χιλιετιών καταγράφεται και έξιτορείται από τούς ανά τούς αιώνας ξένους και 'Ελληνες ιστοριογράφους. Εϊναι ή 'Ιστορία ή ανήκουσα εϊς τό 'Ελληνικόν 'Εθνος, αλλά ή ιστορία άφορά όλα τά 'Εθνη του κόσμου.

Έδω, θά έπισημάνωμε μόνον την τοπογραφικήν θέσιν του ιεροϋ αυτού χώρου της 'Ακροπόλεως (ιερός χώρος εκλήθη από τούς αρχαίους κατοίκους της 'Αθήνης, άφ' ης στιγμής εϊς την φαντασίαν των 'Αθηναίων είχαν εγκατασταθή εκεί ή προστάτις της 'Αθήνης, ή θεά 'Αθηνά), ώστε, σήμερα, έμεις οϊ θέλοντες νά λεγώμεθα 'Ελληνες νά μή λησμονούμε τόν ιερόν αυτόν χώρον, νά μή καταφρονούμε την ιερότητα της ύπάρξεώς του. Ο βράχος της 'Ακροπόλεως εϊναι τό αρχαιότερον μνημείον της 'Ελλάδος, εϊναι ή μοναδική εϊς την ιστορίαν όλων των εθνών ακρόπολις, επί της οποίας εγκατεστάθη Βασιλεύς (ο Κέκροψ) τόνον παρωχημένης έποχής. Εϊναι ή αρχαϊκή πρωτεύουσα ('Αθήνη), του 'Ελληνικού 'Εθνους. Εϊναι, αϊ μετέπειτα 'Αθήναι, αϊ 'Αθήναι ο οίκος της 'Αθηνάς, πού από εκεί ψηλά επροστάτευε την πόλιν της και τούς κατοίκους της από την ξένην έπιδρομήν.

Ταϋτα όλα τά γνωρίζομεν, άφοϋ τά μάθαμε από μικρά παιδιά εϊς τό πρωτοβάθμιο σχολείο ...'Αλλ' όμως τά παιδιά όταν μεγαλώσουν λησμονούν πολύ εύκολα τόν Βράχον της 'Ακροπόλεως, πολύ δέ όλίγα παιδιά έχουν έπισκεφθή τόν χώρον αυτόν. Έλάχιστοι, άλλως τε εϊναι οϊ νέοι και οϊ ένήλικες, πού έχουν άσχοληθή μέ την πραγματική ιστορίαν της 'Ακροπόλεως των 'Αθηνών.

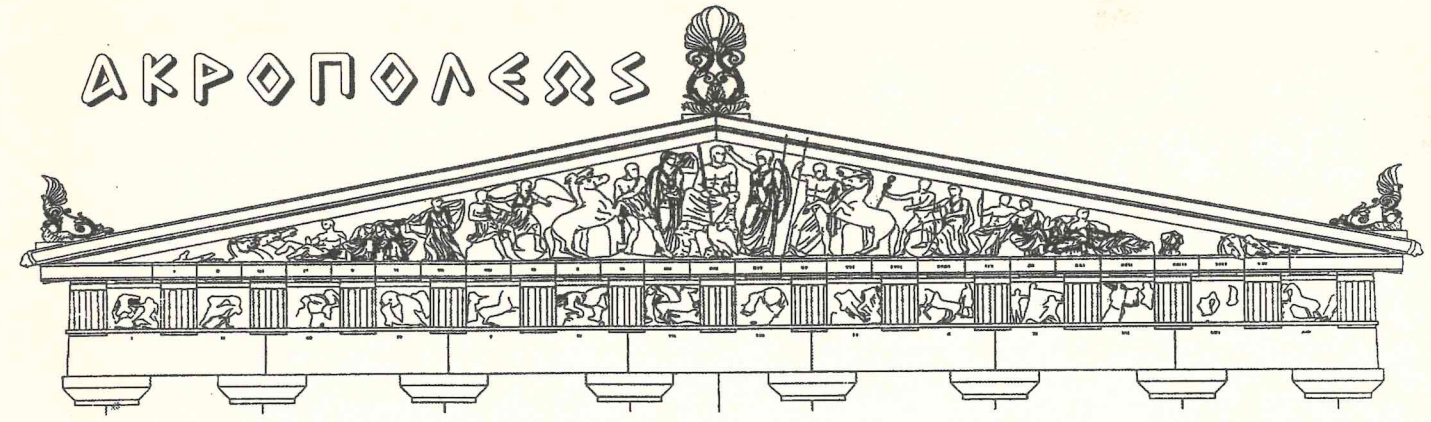
Από φυσικής θέσεως του Βράχου της 'Ακροπόλεως, τό άπόκρημνον της βορείας του πλευράς, της άνατολικής και της νοτίας, χαρακτηρίζουν την στρατηγικήν έπιλογήν των πρώτων Βασιλέων πού εγκατεστάθησαν εϊς τό άπόρθητον εκείνο φρούριον της 'Ακροπόλεως. Τό Δυτικόν τμήμα (όπου σήμερα ύψώνονται τά Προϋλαιοι) είχαν άνεγείρει τό λεγόμενον Πελασγικόν Τείχος, τό όποϊον εξησφάλισε τό άπροσπέλαστον εϊς τόν εϊσβολέα. Άρα γε ή στρατηγική εκείνων των πρωτογόνων Πελασγών ήταν τόσο εύφυής, ώστε νά καταστήση τό φρούριον από πάσης πλευράς άπόρθητον;

Τό Πελασγικόν Τείχος έχρησίμειε ως φράχτης αποτελούμενος από όγκολίθους στοιχειοθετημένους και προσηρμοσμένους χωρίς την χρησιμοποίησιν συγκολλητικής ύλης (τοϋτο άπετέλεσε τό τεκμήριον της χρονολογήσεως -νεολιθική περίοδος), των όποϊων ή μετακίνησις ασφαλώς θά ήτο δυσχερεστάτη. Τό φυσικόν τοϋτο φρούριον άποτελεϊ, σήμερα, μετά από 10.000 χρόνια τό αρχαιότερον μνημείον του κόσμου πού εγνωρίσε ποτέ ο άνθρωπος! Κοιτίς των μεγαλειωδών επάλξεων των προγόνων εκείνων, πού τό βιολογικόν τους σπέρμα άποδεικνύει την διαιώνισιν, μέσω των χιλιετιών, της φυσικής και πνευματικής κατισχύσεως των.

Εϊναι άρα γε θεϊά έπιλογή νά είχαν από την Θεάν Τύχην τό προνόμιο τοϋτο οϊ πρόγονοι μας, ώστε ή 'Ακρόπολις της αρχέγονης 'Αθήνης νά καταστή Οίκος της Θεάς 'Αθηνάς, προστάτιδος της πόλεως εκείνης πού επλουτίσθη μέ τούς γύρω του φρουρίου οικισμούς της, διά νά τιμάται πλέον ως αϊ 'Αθήναι, όπως έκτοτε μετωνομάσθη ή ιερά αυτή πόλις-πρωτεύουσα όλων των λαών, όλων των έποχών;

Έμεις οϊ ταπεινοί απόγονοι εκείνων των αρχεγόνων προγόνων μας, πρέπει νά εϊμεθα προσηλωμένοι εϊς την λατρείαν του ιεροϋ Βράχου της Θεάς 'Αθηνάς. Έκει επάνω ανεπήδησε ύδωρ, εκεί επάνω εφύτρωσε τό ιερόν δένδρον της ελαίας, αλλά εκεί επάνω καιεί τό άσβεστον φώς της αιωνιότητος, τό φώς πού εφώτισε τό ανθρώπινο πνεϋμα μέσω του όποϊου οϊ 'Ελληνες διανοηταί της αρχαιότητος ήγήθησαν της μεγάλης πρωτοπορίας της προόδου, της πνευματικής ανατάσεως των ανθρώπων διά νά εξέλθη της βαρβαρότητος ή αρχέγονη κοινωνία και νά ενταχθή εϊς τόν δρόμον της θελήσεως του Θεοϋ.

Άς στρέψωμεν την σκέψιν μας εκεί, βαθειά γιά νά βρούμε τούς προγόνους αυτής της εκλεκτής ανθρωπίνης

φυλής, της φυλής των Πελασγών. Αυτοί εϊναι ή 'Αρχή της 'Ιστορίας μας, αυτοί εϊναι οϊ προπάτορες όχι μόνον ήμών των 'Ελλήνων, αλλά όλων των λαών της Μεσογείου θαλάσσης. Ο 'Ηρόδοτος περιγράφει την γενναιαλογικήν εξέλιξιν, έντεϋθεν των πρωτοελλήνων και των έν εξέλιξει 'Ελλήνων των συγκροτησάντων τό 'Ελληνικόν 'Εθνος.

Αλλά πρό αυτών ο 'Όμηρος όνομάζει τούς ήρωικούς βασιλείς της 'Ελληνικής Χερσονήσου, οϊ όποιοι άλωσαν την Τροίαν, τόν στρατηγικόν εκείνον δρόμον τόν άγοντα προς τόν Εϋξεινον Πόντον, του όποϊου όλα τά παράλια είχαν κατοικηθή από τά αρχαιότατα εκείνα φύλα των Πελασγών. Οίκοθεν λοιπόν Τρώες, Πόντιοι και 'Ελληνες, άπαξ άπαντες Πελασγοί νοοϋνται. Πελασγοί ήσαν και οϊ πρώτοι ναϋται και μετέπειτα 'Αργοναϋται, πού εξερεύνησαν την στρατηγικήν αυτήν περιοχήν των θησαυρών.....

Η 'Ακρόπολις των 'Αθηνών σηματοδοτεί ολόκληρη την ιστορίαν αυτής της πόλεως των 'Αθηνών, την όποϊαν έμεις οϊ νεοέλληνες περιορίζομεθα νά την αναφέρωμεν ως την 'Ακρόπολιν του Περικλέους. Εϊς τά σχολεία μας δέν διδάσκεται ή πραγματική ιστορία αυτού του μεγαλειώδους μνημείου του έχοντος ιστορίαν πολλών χιλιετιών, πριν από την Πολιτείαν των 'Αθηναίων. Ο 'Ελληνόπαις πρέπει νά γνωρίζη την ιστορίαν της καταγωγής του, δηλαδή από την έποχήν πού ο βράχος κατακτήθη υπό του Κέκροπος, του πρώτου βασιλέως της πόλεως των 'Αθηνών. Τότε ή 'Ακρόπολις ώνομάζετο Κέκροπία, ταϋτα όλα εϊναι γνωστά και από τούς αρχαίους μας συγγραφείς, αλλά και από τίς αναλύσεις των νεωτέρων ιστοριογράφων, 'Ελλήνων και ξένων.

Τό έρώτημα λοιπόν πού τίθεται εϊναι: **Πρέπει νά μάθη ο μικρός μαθητής από την αρχήν της μαθήσεώς του, την ιστορίαν του, καταγωγήν του;** Όσοι εκ των ιθύνόντων θεωρούν έαυτούς 'Ελληνες, ως άπαντήσουν εϊς τό έρώτημά μου αυτό. Η Χώρα μας εϊναι σήμερα μικρή κατά την γεωγραφικήν της έκτασιν. Ακόμη μικρότερα ήτο πρό 80 ετών, πολύ δέ μικρότερα ήταν, όταν άφυπνίσθη της από αιώνας νάρκης, εϊς την όποϊαν είχαν περιπέσει. Αλλά ή άφύπνισις του 'Ελληνικού Δυναμικού της, άνέστησεν εκ της τέφρας τό άθάνατον έλληνικόν έθνος. Τό έθνος αυτό ποτέ δέν πέθανε. Καί έξω από την γήν του, ζούσε ως «Ελλάς», GRAECIA, YUNANISTAN, JUNANIJA κ.λπ.

Οϊ κατακτηταί του 'Ελληνικού χώρου δέν μπόρεσαν νά άφανίσουν τό δυναμικόν της έλληνικής ψυχής. Τω όντι ο σημερινός ιστορικός, μένει έκπληκτος από την νεκρανάστασιν του έλληνικού έθνους. Τό δυναμικόν εκείνο βιολογικόν σπέρμα των αρχεγόνων Πελασγών, έμελλε από την Μοΐραν του νά διαιωνισθή άφοϋ ή δύναμις του εϊναι άκαταμάχητη, άτρωτη, ήρωική και άθάνατη. Πώς λοιπόν μιά τέτοια ψυχή δέν αναζητεί την καταγωγήν της;

Ο μικρός 'Ελληνόπαις, από την φύσιν του γνωρίζει, ότι εϊναι απόγονος ενός μεγάλου λαοϋ, πού εδόξεσεν την ανθρωπότητα, πού έχει ως γλώσσαν του την μοναδική σέ τελειότητα πνευματικού λόγου. Ναί γνωρίζει έπιφανειακά μόνον την προέλευσιν του. Αυτό δέν άρκει. Πρέπει νά διδαχθή καταλλήλως γιά νά πεισθή περί της καταγωγής του. Εάν τοϋτο έπιτευχθή, τότε τό παιδί μας θά γίνη άξιος της καταγωγής του, άξιος της πατρίδος του, άξιος των προσδοκιών του και άξιος της ιστορίας πού θά γράψη, όταν μεγαλώση, έπειδή ή Μοΐρα του τό άπαιτεί.....

Η ΘΕΙΑ ΜΟΡΦΗ

Ἐπὶ τούτου τοῦ μέρους, θνητέ, ἄλλοτε προπαρεσκευάζοντο ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐπρόκειτο νὰ μυηθῶσιν εἰς τὰ θεῖα Μυστήρια τῆς Θεᾶς Δήμητρος. Ἐδῶ κατὰ πρῶτον οἱ ἱεροὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἱ σπουδᾶσαντες τὴν Φύσιν καὶ τὰς πνευματικὰς αὐτῆς δυνάμεις, ἐδίδασκον τοὺς πρὸς μύησιν παρασκευαζομένους, ὅτι ἡ Φύσις ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὰ τέκνα αὐτῆς λατρείαν, ὅτι αἱ δυνάμεις αὐτῆς ἀπαιτοῦν ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων σπουδήν. Ἐδῶ, θνητέ, κατὰ πρῶτον ὅσοι ἐπρόκειτο νὰ ἴδουν τὸ Φῶς τῆς Ἀληθείας ἀπέβαλον τὴν οἴησιν καὶ τὸν ἐγωισμόν· ἐδῶ τὸ πρῶτον ἀντελαμβάνοντο, ὅτι εἶχον ἀποστολὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὅπως προάγουν τὰς ψυχὰς αὐτῶν εἰς τὴν θεῖαν γνῶσιν καὶ ὅπως ἀπαλλάξουν αὐτὰς τῶν κηλίδων τῶν ἀνομιῶν, τὰς ὁποίας ἐδημιούργησαν καὶ μετὰ τῶν ὁποίων ἔζησαν προγενεστέρως ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ τούτῳ κόσμῳ.

Τὰ Μυστήρια ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμυοῦντο οἱ ἐδῶ προπαρασκευαζόμενοι, ἐξεπροσώπων ἐν τῇ ἀνελίζει τῆς μυσταγωγίας αὐτῶν, ὅ,τι ὑγιὲς καὶ θεῖον ὑπάρχει ἐν τῇ Φύσει. Ἐδίδασκον τοὺς θνητοὺς πῶς νὰ εὔρουν τὰ μέσα τῆς καταπολεμήσεως τῆς θνητότητος αὐτῶν καὶ προήγαγον τὰς ψυχὰς αὐτῶν εἰς τὴν θεῖαν τῆς αἰωνίου ζωῆς κατανόησιν, ὥστε ἐκ τῆς Ἑλευσίνος διηυθύνετο ὁδὸς πρὸς τὸν Οὐρανόν, τὴν ὁποίαν διήρχετο φωτοβόλον ἄρμα ἀποκομίζον ὅ,τι ἐπλήρωσεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὸν προορισμὸν αὐτοῦ.

Ἡ Θεὰ Δήμητρα, θνητέ, πρὸς τὴν ὁποίαν ὠφείλε τὸ ἀνθρώπινον γένος λατρείαν καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἤντλει τὴν ζωὴν αὐτοῦ, περιεφρονήθη. Ἐκτοτε τὸν τόπον τοῦτον ἐκάλυψε σκότος βαθύ· ἐκτοτε ἐσίγησαν αἱ Μοῦσαι τῆς Ἀληθείας καὶ ὁ ἄνθρωπος περιέπιπεν ἀπὸ σκότους εἰς σκότος.

Ὅταν ἐσίγησεν ἡ μελωδὸς φωνῆ τῶν Ἱεροφαντῶν τῆς Ἑλευσίνος, τῶν θεῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι κατεπολέμουν ὅ,τι παράσιτον ἐδημιουργεῖτο ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ καὶ διέφθειρε τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, ὁ κόσμος ἔχασε τὴν ὁδὸν τῆς προόδου του καὶ ἀπὸ τότε μέχρι τοῦδε, νὰ εἶσαι βέβαιος, πένθος περιέβαλε τὰς μεγάλας δυνάμεις τοῦ Οὐρανοῦ, διότι οὐδεμία πλέον ἐκ τοῦ ἀνθρώπινου γένους βοήθεια ἐδίδετο πρὸς αὐτάς, ὅπως τὰς ἐνισχύσῃ εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ψυχῶν τῆς Γῆς ἀπὸ τὸ ἔρεβος, εἰς τὸ ὁποῖον ἐρρίφθησαν λόγῳ τῶν ἀνομιῶν τὰς ὁποίας διέπραξαν, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκονται παλαιούσαι διαρκῶς πρὸς αὐτό, ἀλλὰ πάντοτε ἡττώνται.

Ἡ θεία μορφή με τόνον μελαγχολικώτερον τώρα εἶπεν: Ἡ κατάπαυσις τοῦ ἱεροῦ ἔργου τῆς Δήμητρος ὑπῆρξε δεινὸν τραῦμα κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν ἐπότισε πολλὰς πικρίας, τὰς ὁποίας δυστυχῶς εἰσέτι δὲν κατανοεῖ. Ἡ θεία αὕτη μορφή προσεγγίσασά με περισσότερον, με ἔλαβεν διὰ τῆς δεξιᾶς τῆς χειρὸς καὶ στραφεῖσα, μοὶ ὑπέδειξε τὸν ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ.

Φίλε θνητέ, ὁ Ναὸς ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον ἐλατρεῦετο ἡ δόξα τοῦ Νοῦ, τοῦ ἀπείρου τούτου θεοῦ τῆς Φύσεως δημιουργήματος, ἐν τῷ συνόλῳ του ἐκπροσωπεῖ τὸν ρυθμὸν, διὰ τοῦ ὁποῖου αἱ θεαὶ δυνάμεις τοῦ Πατρὸς, πάσης ἐμψύχου ὑπάρξεως καὶ πάσης μορφῆς, διαμορφώνουν τὸ Σύμπαν. Ὡς αἱ γραμμαὶ του εἶναι ἀπλαῖ καὶ θεαὶ ἐν τῇ ἁρμονίᾳ των, οὕτως ἀπλαῖ καὶ θεαὶ εἶναι αἱ διαμορφώνουσαι τὰς μορφὰς τῆς Φύσεως δυνάμεις αὐτῆς. Ὁ μεταδώσας εἰς τὸν θεῖον δημιουργὸν τοῦ Ναοῦ τούτου τὴν ιδέαν τῆς συγκροτήσεως τοῦ σχεδίου δὲν ἦτο ἡ ψυχὴ πεφωτισμένη, προελθοῦσα ἐκ τῆς μυσταγωγίας, ἡ ὁποία ἐτελεῖτο ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ χώρῳ, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Ναὸς ἀνιδρύθη.

Πρὸ τῆς συντελέσεως τοῦ Ναοῦ τούτου, ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ μέρους ἐκεῖνου, ἐτελοῦντο θεαὶ τελεταὶ καὶ ἐμυσταγωγοῦντο, καθ' ὁμοῖον τρόπον τῶν Μυστηρίων τῆς Δήμητρος, ψυχὰι θνητῶν. Ἡ μυσταγωγία αὐτῶν ἐδιδεν αὐταῖς τὸ Φῶς τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἡ μυσταγωγία τοῦ μέρους τούτου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἤρχεν οὐχὶ ἡ Δήμητρα, ἀλλὰ ἡ μεγάλη τῆς Σοφίας Θεά, παρεῖχεν ἀθορύβως πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος τὰς μεγαλυτέρας ἐκδουλεύσεις, διότι πᾶσα μυσταγωγθεῖσα ἐκεῖ ψυχὴ προσήρχετο ἀμέσως ἀρωγὸς εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ ἀμέσως ἐπελαμβάνετο τὴν κατεργασίαν τοῦ χαρακτῆρος του, μεταδίδουσα ἀείποτε τὴν γλυκύτητα, τὴν ἀγάπην, τὴν ἡρεμίαν, τὴν γαλήνην. Τὰ ἔργα τῶν, ἐν τῷ μέρει τούτῳ, φωτισθέντων ψυχῶν προήγαγον τὴν χώραν ταύτην εἰς βαθμὸν, ὥστε νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῶν Θεῶν ἐπὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς, καὶ νὰ ἐκδηλώσωσιν οὗτοι ἐνεργεστέραν μέριμναν...

Ἀπὸ τοῦ βιβλίου **Ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ**
τοῦ **Σ. Νάγου** (ἐκδ. **ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ**)

Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ

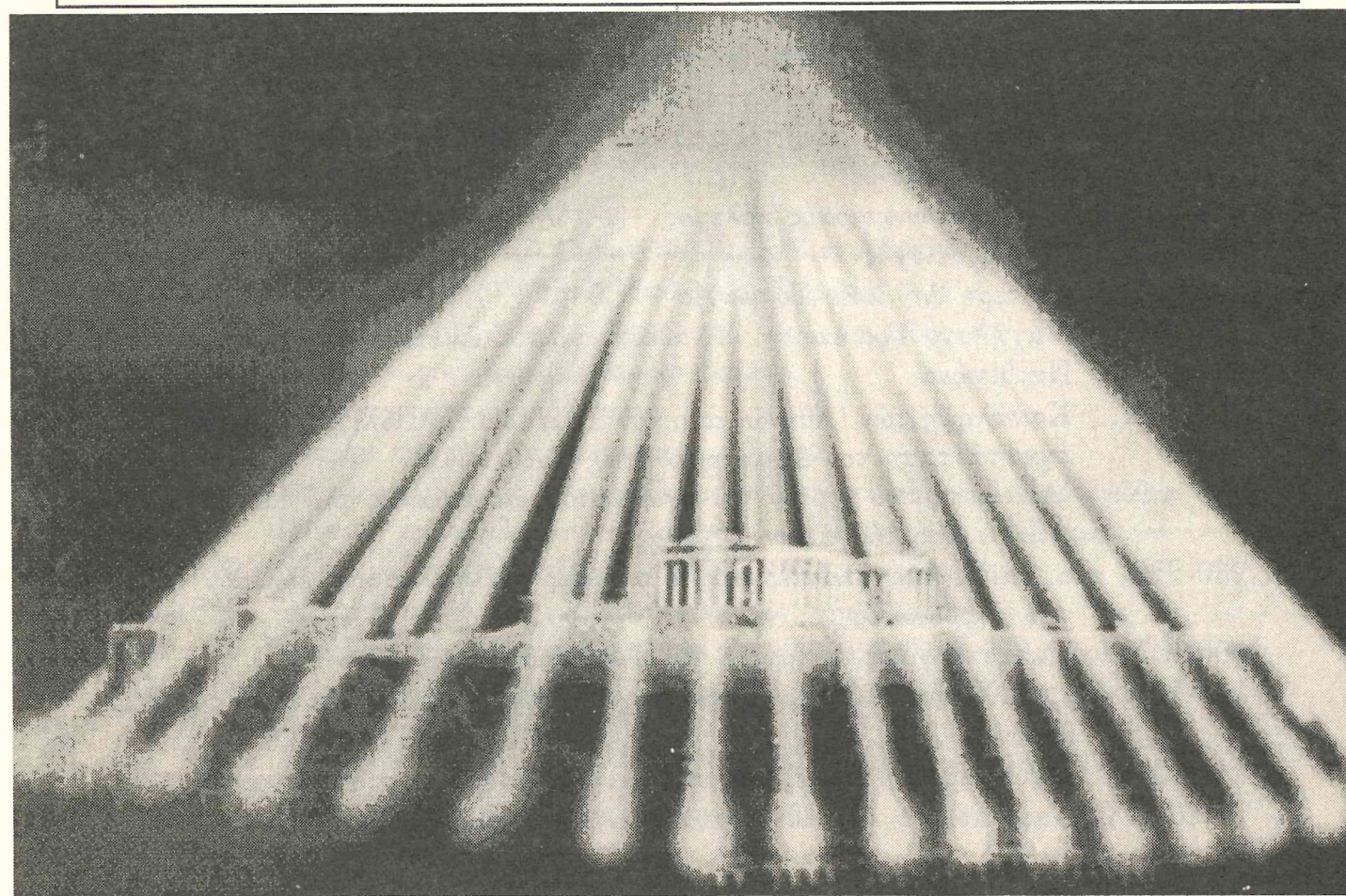
Ἀπὸ τοῦ βιβλίου **ΦΩΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΔΟΝ** τοῦ **ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗ** (ἐκδ. **ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ**)

Οἱ γραμμὲς τοῦ ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως μοναδικοῦ ἀριστουργήματος τῶν ἀνθρωπίνων χειρῶν ἔχουν ρυθμισθῇ κατὰ τρόπον ὥστε προεκτεινόμενες σιὸ ἄπειρον νὰ συναντῶνται καὶ νὰ ἀποτελοῦν πυραμίδα.

Καὶ σέ προηγούμενο κεφάλαιο ἔλαβα ἀφορμὴ νὰ ὑπαινιχθῶ τὴν διαίσθησιν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἀπὸ ἄλλα διδόμενα γνωρίζουμε ὅτι ἀνάμεσά τους ἔζησαν κατὰ καιροὺς δέκα ἢ εἴκοσι Φοῖβοι καὶ σιὸ γεγονός αὐτὸ συγκεφαλαιοῦται πᾶν ὅ,τι ἔχει ἡ ἐλληνικὴ ἀρχαιότητα ἄξιο θαυμασμοῦ. Φοῖβους ἀποκαλῶ τοὺς ὑπερφυεῖς ἐκείνους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι κατὰ λαμπρὸν τρόπο ἀνέπτυξαν τοὺς ἑαυτοὺς τους διαφέροντας κατὰ ἓνα μόνο βαθμὸ ἀπὸ τὸν σταυρωθέντα Φοῖβο. Οἱ Φειδίεες καὶ οἱ Πλάτωνες καὶ οἱ Αἰσχύλοι ἦσαν οἱ πῖο γνωστοὶ πού φωτίσθηκαν ἀπὸ τοὺς (ἀφανεῖς σιὸς πολλοὺς) ἀρωγούς αὐτῆς τῆς ἐξελίξεως, ἀφανεῖς ἀλλὰ διαθέτοντες ἀρκετὸ φῶς ὥστε νὰ περιβάλλουν με αἴγλη ὁλόκληρον ἔθνος ἐν μέσῳ τοῦ ὁποῖου ἔζησαν καθιστῶντας τὴν ἐποχὴ τους ἐπικαίρην σήμερα.

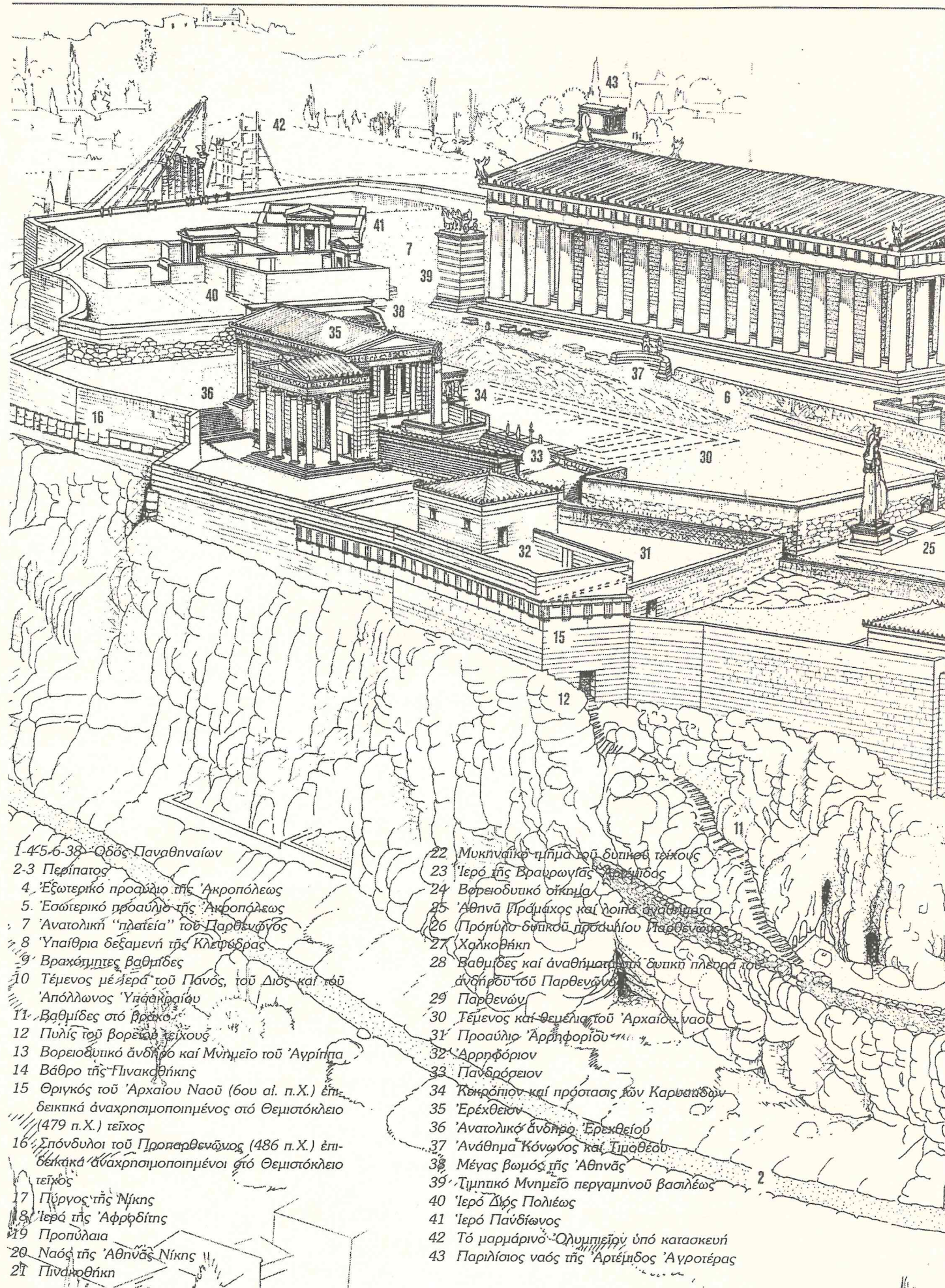
Κάθε ἄνθρωπος θὰ μπορούσε νὰ εἶναι οἶκος τῆς Παρθένου, καὶ κάθε ἄνθρωπος θὰ μπορούσε νὰ ἔχῃ τόσο ρυθμισμένες τίς γραμμὲς τῆς ψυχῆς του ὥστε νὰ ἐκτείνεται μέχρι τὴν ἀνώτατη κορυφὴ τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς Ζωῆς. Ἄς μὴ ξεχνᾶμε ὅτι τὸ ἄνω εἶναι ἔνδον. Σιὸ ἐνδότατο ἄπειρο τοῦ μικροκόσμου τὸν ὁποῖο ὁ καθένας ἀποτελεῖ, θὰ μπορούσε νὰ βρεθῇ τὸ σημεῖο ἀπὸ τὸ ὁποῖο θὰ προερχόταν ἡ σοφία καὶ ἡ ἀγαθότης καὶ σιὸ ὁποῖο θὰ συναντιόταν ἡ καλλονὴ καὶ ἡ ἁρμονία τοῦ γνησίου ἀνθρώπου πού ἔχει καταστῇ ἀληθὴς Παρθενών. Ἐκεῖ εἶναι τὸ κέντρο τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ κάθε ἄτομο, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μόνον μπορούμε νὰ προσμένουμε φῶς καὶ θερμότητα.

Τὸ ἄτομο θὰ μπορούσε νὰ παραβληθῇ με πλανήτη ὅχι μόνον περιστρεφόμενο γύρω ἀπὸ τὸν Ἥλιον, ἀλλὰ ἔχοντα καὶ τὸν δορυφόρο του τὸν ὁποῖο ὁ Σωκράτης ἀποκαλοῦσε δαιμόνιο. Εἰδικὸ ὄργανο τοῦ δαιμονίου τοῦ Σωκράτους ἦταν νὰ τὸν ὀδηγῇ ὅχι προτρέποντας, ἀλλὰ ἀποτρέποντας. Ὁ πλανήτης ἔχει καὶ σκοτεινὲς στιγμὲς, ὅπως ἡ νύχτα, καὶ κατὰ τίς στιγμὲς αὐτὲς τὸ δάνειο φῶς τῆς Σελήνης ἀναπληρώνει τὴν θετικὴ ἐνέργεια τοῦ Ἥλιου. Ὁ Σωκράτης ἀντιλοῦσε τὴν σοφία του ἀπ' εὐθείας, ἀλλὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νυκτὸς ὁ δορυφόρος του ἀναπλήρωνε τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἐσωτερικοῦ θετικοῦ φωτός, λέγοντάς του "μή" ὅποτε ἔπρεπε.

- 566 π.Χ. Νέα οργάνωση του έορτασμού των Παναθηναίων — Νέος ναός της Ἀθηνᾶς
- 510 π.Χ. Πτώση της Τυραννίας — Ἰδρυση της Δημοκρατίας
- 490 π.Χ. Μάχη του Μαραθῶνος — Πρώτος μαρμάρινος Παρθενών (Προπαρθενών)
- 485 π.Χ. Θάνατος του Δαρείου — Ἐνθρόνιση του Ξέρξου — Ἀρχή Θεμιστοκλέους — Ἐντατική έτοιμασία μεγάλου ἀθηναϊκοῦ στόλου καί ἀμυντικῶν ἔργων — Πιθανή διακοπή της ναοδομίας
- 480 π.Χ. Δεύτερη περσική εἰσβολή — Καταστροφή των Ἀθηνῶν — Καταστροφή του ἡμιτελοῦς Προπαρθενῶνος — Μάχη της Σαλαμῖνος
- 479 π.Χ. Μάχη στίς Πλαταιές, ἐκδίωξη των Περσῶν — Ὁρκος των Πλαταιῶν — Βόρειο τεῖχος της Ἀκροπόλεως, μέ ἐπιδεικτική ἐνσωμάτωση σ' αὐτό τμημάτων των κατεστραμμένων παρίνων ναῶν καί σπονδύλων των κίωνων του Προπαρθενῶνος
- 477 π.Χ. Ἰδρυση της Δηλιακῆς Συμμαχίας
- 467 π.Χ. Μάχη στον Εὐρυμέδοντα — Νότιο τεῖχος της Ἀκροπόλεως (Κιμώνειον)
- 461 π.Χ. Ἀρχή Περικλέους
- 454 π.Χ. Μεταφορά του ταμείου της Δηλιακῆς Συμμαχίας στήν Ἀθήνα
- 451 π.Χ. Συνθήκη εἰρήνης μέ τή Σπάρτη — Ὁργάνωση πανελληνίου συνεδρίου ἀπό τόν Περικλή
- 449 π.Χ. Συνθήκη εἰρήνης μέ τήν Περσία
- 447 π.Χ. Ἐναρξη της οἰκοδομίας του Παρθενῶνος, μέ χρήση καί των μαρμάρων του Προπαρθενῶνος
- 438 π.Χ. Περάτωση της οἰκοδομίας του Παρθενῶνος — Ἀφιέρωση του κολοσσι-
κού χρυσελεφάντινου ἀγάλματος της Ἀθηνᾶς Παρθένου
- 432 π.Χ. Περάτωση καί των τελευταίων γλυπτικῶν ἐργασιῶν στά ἀετώματα του Παρθενῶνος
- 431-404 π.Χ. Πελοποννησιακός πόλεμος
- 426 π.Χ. Μέγας σεισμός
- 377 π.Χ. Δεύτερη Δηλιακή Συμμαχία
- 334 π.Χ. Μάχη στο Ἰρανικό — Ἀνάθεση πολυτελῶν περσικῶν ἀσπίδων στον Παρθενῶνα
- 307 π.Χ. Κατάληψη των Ἀθηνῶν ἀπό τόν Δημήτριο τόν Πολιορκητή, προσωρινή ἐγκατάσταση του Δημητρίου στον Παρθενῶνα
- 295 π.Χ. Ἀφαίρεση του χρυσοῦ του ἀγάλματος καί πιθανῶς των πολυτελῶν ἀ-
σπίδων ἀπό τόν τύραννο Λαχάρη
- 230-220, περ., π.Χ. Μεγάλο περγαμηνό μνημεῖο του γαλατικοῦ πολέμου νοτίως του Παρθενῶνος
- 200 π.Χ. Καταστροφικές ἐπιδρομές του Φιλίππου Ε'
- 180-160, περ., π.Χ. Ὑψηλό περγαμηνό μνημεῖο στήν ἀνατολική πλευρά του Παρ-
θενῶνος
- 31 π.Χ. Μεταφίερση του ὑψηλοῦ περγαμηνοῦ μνημείου στον Αὐγουστο
- 27-26 π.Χ. Ναός Ρώμης καί Αὐγούστου ἔναντι του Παρθενῶνος

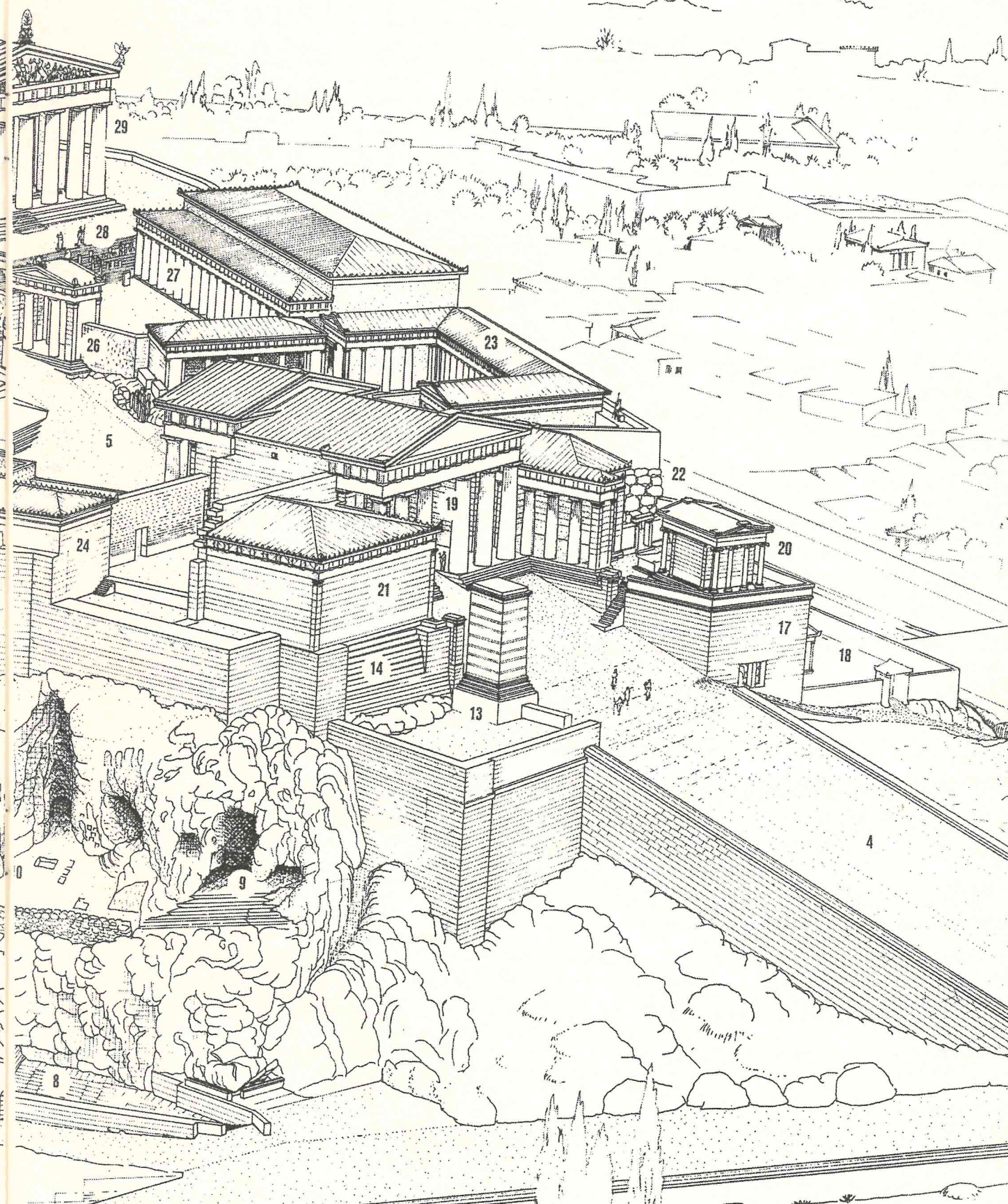
- 61 Ἀναθηματική ἐπιγραφή τιμήσεως του Νέρωνος στήν ἀνατολική ὄψη του Παρθενῶνος, στά μεσοδιαστήματα των νεωτέρων πολυτελῶν ἀ-
σπίδων. Καθαίρεση της ἐπιγραφῆς ἀμέσως μετά τήν πτώση του Νέ-
ρωνος (68)
- 267 Ἐπιδρομή των Ἐρούλων, πυρπόληση του Παρθενῶνος, πλήρης κατα-
στροφή του ἐσωτερικοῦ του κτηρίου
- 312-313 Ἐδικτον του Μεδιολάνου
- 362-365 Ἰουλιανός, αὐτοκράτωρ της Ρώμης — Ἐπισκευή του ἐσωτερικοῦ του Παρθενῶνος
- 395 Βησιγοθική ἐπιδρομή (Ἀλάρικος)
- 397 Ἀπαγόρευση της ἀρχαίας λατρείας
- 402-410 Ἐρκούλιος, Ὑπαρχος του Ἰλλυρικοῦ, προσπάθειες ἀνασυγκροτήσεως
Codex Theodosianus, διατάγματος Θεοδοσίου Β', γιά τούς εἰδωλολατρι-
κούς ναούς καί τόν ἐξαγνισμό τους
- 529 Ἀπαγόρευση της λειτουργίας των φιλοσοφικῶν σχολῶν
- 6ος αἰ. Μετατροπή του Παρθενῶνος σέ χριστιανική ἐκκλησία, ἀφιερωμένη
στήν Παναγία: «Παναγία ἡ Ἀθηνιώτισσα»
- 9ος αἰ. Προαγωγή της Ἐπισκοπῆς Ἀθηνῶν σέ Ἀρχιεπισκοπή (πρίν τό 841)
- 10ος αἰ. Προαγωγή της Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν σέ Μητρόπολη (πρίν τό 981)
- 1018 Προσκύνημα του Βασιλείου Β' στον Παρθενῶνα
- 12ος αἰ. Οἰκοδομική ἀναμόρφωση του χριστιανικοῦ ναοῦ ἐπί Μητροπολίτου Νι-
κολάου του Ἀγιοθεοδωρίτου (1166-1175) καί τοιχογράφηση, μάλλον
ἐπί Μητροπολίτου Μιχαήλ Χωνιάτου (1175-1204)
- 1204 Φραγκική κατάκτηση
- 1206 Ὁ Παρθενῶν λατινικός ἀρχιεπισκοπικός ναός
- 1311 Καταλανική κατάκτηση
- 1388 Φλωρεντινή κατάκτηση
- 1397 Ἐνετική κατάληψη
- 1403 Φλωρεντινή ἀνακατάληψη
- 1436 καί 1444 Ἐπισκέψεις του Ciriaco de Pizzicolti di Ancona
- 1456 Κατάκτηση της Ἀθήνας ἀπό τούς Τούρκους
- 1458 Κατάληψη της Ἀκροπόλεως ἀπό τούς Τούρκους καί μετατροπή του Παρθενῶνος σέ μουσουλμανικό τέμενος
- 1645-1669 Α' Τουρκοενετικός πόλεμος
- 1685 Ἐναρξη του Β' Τουρκοενετικοῦ πολέμου
- 1687 — Ἐνετική πολιορκία Ἀκροπόλεως καί ἀνατίναξη του Παρθενῶνος
- 1688 Ἐνετική ἐγκατάλειψη του κάστρου καί ἐπιστροφή των Τούρκων
- 1821-1822 Ἑλληνική πολιορκία καί κατάληψη της Ἀκροπόλεως
- 1826-1827 Τουρκική πολιορκία καί ἀνακατάληψη της Ἀκροπόλεως
- 1833 Παράδοση της Ἀκροπόλεως ἀπό τούς Τούρκους στον ἑλληνικό στρατό
- 1834 Παύση της στρατιωτικῆς λειτουργίας της Ἀκροπόλεως, ἔναρξη της
ἀρχαιολογικῆς μέριμνας
- 1834, 1842-44, 1872, 1898-1902, 1911, 1913, 1922-1931, 1960, 1985 κ.έ.
Ἔργα ἀναστηλώσεως καί συντηρήσεως του μνημείου

ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ Μ. ΚΟΡΡΕ

«Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ» ΕΚΔ. ΜΕΛΙΣΣΑ

- 1-4, 5-6, 38 Οδός Παναθηναίων
- 2-3 Περίπατος
- 4 Έξωτερικό προαύλιο της Ακρόπολεως
- 5 Εσωτερικό προαύλιο της Ακρόπολεως
- 7 Ανατολική "πλατεία" του Παρθενώνος
- 8 Υπαίθρια δεξαμενή της Κλεψύδρας
- 9 Βραχόμητες βαθμίδες
- 10 Τέμενος μέγαρα του Πανός, του Διός και του Απόλλωνος Υπάθραιον
- 11 Βαθμίδες στο βράχο
- 12 Πυλὴς τοῦ βορείου τείχους
- 13 Βορειοδυτικό ἀνδρῶν καὶ Μνημεῖο τοῦ Ἀγρίππα
- 14 Βάθρο τῆς Γλυκακρήνης
- 15 Θριγκὸς τοῦ Ἀρχαίου Ναοῦ (6ου αἰ. π.Χ.) ἐπιδεικνύει ἀναχρησιμοπονημένους στὸ Θεμιστόκλειο (479 π.Χ.) τείχος
- 16 Σπόνδυλοι τοῦ Προπαρθενώνος (486 π.Χ.) ἐπιδεικνύει ἀναχρησιμοπονημένους στὸ Θεμιστόκλειο τείχος
- 17 Πύργος τῆς Νίκης
- 18 Ἱερὸ τῆς Ἀφροδίτης
- 19 Προπύλαια
- 20 Ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης
- 21 Πνυκστήκη

- 22 Μικηνναῖκο τμήμα τοῦ δυτικοῦ τείχους
- 23 Ἱερὸ τῆς Βραυρωνίας Ἀρτέμιδος
- 24 Βορειοδυτικὸ οἶκμα
- 25 Ἀθηνᾶ Πράξιμος καὶ λοιπὰ ἀγάλματα
- 26 Πρόπυλο δυτικοῦ προαυλίου Παρθενώνος
- 27 Χαλκοθήκη
- 28 Βαθμίδες καὶ ἀναθήματα πρὸς δυτικὴ πλευρὰ τοῦ ἀνδρῶν τοῦ Παρθενώνος
- 29 Παρθενών
- 30 Τέμενος καὶ θεμελιακοῦ Ἀρχαίου ναοῦ
- 31 Προαύλιο Ἀρηφορίου
- 32 Ἀρηφορεῖον
- 33 Πανδρόρειον
- 34 Κεκροπίον καὶ πρόστασις κῶν Καρυατῶν
- 35 Ἐρέχθειον
- 36 Ανατολικὸ ἀνδρῶν Ἐρεχθείου
- 37 Ἀνάθημα Κόνωνος καὶ Τιμαθέου
- 38 Μέγας βωμὸς τῆς Ἀθηνᾶς
- 39 Τμηματικὸ Μνημεῖο περγαμηννοῦ βασιλέως
- 40 Ἱερὸ Διὸς Πολιέως
- 41 Ἱερὸ Παῦστιωνος
- 42 Τὸ μαρμαρινὸ Ὀλυμπιεῖον ὑπὸ κατασκευὴν
- 43 Παρλισίος ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος Ἀγροτέρας

ΟΙ ΡΑΒΔΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΙΟΝΩΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΝΑΩΝ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΓΕΩΡΓΙΑΝΝΗ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Δυστυχώς θεωρίες που δεν υποστηρίζονται από αρχαίους συγγραφείς και αρχαιολογικά ευρήματα, έχουν την μοίρα να παραμένουν στην σφαίρα της «θεωρίας», δηλαδή αναπόδεικτες σκέψεις (διανοητική ενέργεια-σκέψη-εξέταση φιλοσοφική-έρευνα επιστημονική). Έπειδή έχω ακούσει διάφορες θεωρίες, ιδίου τύπου: Ο Όμηρος ήταν ο Όδυσσέας - Η Ίθάκη ήταν η Λευκάδα - Η Αργοναυτική έκστρατεία έγινε προς την Αμερική - Ο Όδυσσέας περιπλανήθηκε στον Ατλαντικό και όχι στην Μεσόγειο. - Ο Ήσους Χριστός σταυρώθηκε στην Ακρόπολη και όχι στην Παλαιστίνη.

Παίρνω τό θάρρος να διατυπώσω μερικές σκέψεις που με οδηγούν στην «θεωρία των ραβδώσεων».

Είναι πρακτικά επιβεβαιωμένο, ότι κάποιο σύμβολο ή μοτίβο ή προεξοχή που βρίσκεται σε κάποιο αντικείμενο, συμβολίζει ένα κατάλοιπο του παρελθόντος, που καίτοι εξέλιπε, ιεροτελεστιακά μεταφέρεται από γενιά σε γενιά τεχνιτών χωρίς πιά να γνωρίζουν τό γιατί, αφού τό αρχικό κατασκευάσμα έχει εκλείψει πρό πολλού ή τά υλικά που χρησιμοποιούντο έχουν αντικατασταθί και παρ' όλα αυτά τό σύμβολο παραμένει. Νά δύο παραδείγματα, ένα λεκτικό και ένα πρακτικό:

Στά σημερινά αυτοκίνητα τό κάλυμμα της ρόδας ονομάζεται «φτερό», κατάλοιπο λεκτικό και των κάρων και των πρώτων αυτοκινήτων, που ή πρόσοψή τους θύμιζε πουλί με άνοιγμένα φτερά. Τό «φτερό» άλλαξε από λασπωτήρας άνοικτός, έγινε κάλυμμα κλειστό. Παρ' όλα αυτά σήμερα ακόμη ονομάζεται «φτερό».

Στίς καλλιτεχνικές βιβλιοδεσίες, στην ράχη του βιβλίου υπάρχουν ραβδώσεις που γίνονται επί τούτου από τούς τεχνίτες με την προσθήκη λουρίδας χαρτονιού κάτω από τό δέρμα. Όποιος δει μουσειακές βιβλιοδεσίες διαπιστώνει ότι οι χαρτονένιες λουρίδες σήμερα, συμβολίζουν τό χοντρό σκονί με τό οποίο έδεναν τό βιβλίό, τότε (έξ ου και βιβλιοδεσία και όχι βιβλιοραφή). Σήμερα τό χοντρό σκονί, αντικαταστάθηκε από λεπτό άνθεκτικό σπάγκο, πλην όμως παραμένει «όπτικά» στό νέο βιβλίό γιά νά συμβολίξη τό παρελθόν του, κάτι σαν αισθητικό κατάλοιπο, ή μανιέρα τέχνης (τρόπος έκφρασης). Θά πρέπει λοιπόν κάτι άνάλογο νά συμβαίνει και στίς ραβδώσεις των κίωνων.

Από την ιστορία της Αρχιτεκτονικής ξέρουμε ότι τά προγενέστερα(;) της Ελληνικής Αρχιτεκτονικής παραδείγματα (Αιγυπτιακά, Ασσυριοβαβυλωνιακά) δέν έχουν κίονες με ραβδώσεις. Π.χ. τά Αιγυπτιακά έχουν πληθος εγγάρκτων στους κίονές τους, αλλά ραβδώσεις απέκτησαν μετά την έπαφή με την έλληνική Αρχιτεκτονική. Τό ίδιο ισχύει και γιά τά Περσικά. Άρα οι ραβδώσεις είναι καθαρά Αρχαία Ελληνική επινόηση.

Τά βιβλία ιστορίας της αρχιτεκτονικής μιλούν γιά την ξύλινη κατασκευή του ναού και την ιεροτελεστιακή μεταφορά του σε λίθους (άνθεκτικώτερο υλικό) ή μάρμαρο. Π.χ. ο Ναός της Ολυμπίας αντικατεστάθη σταδιακά από την ξύλινη κατασκευή με λίθινη. Έτσι οι κίονες είναι παντελώς διαφορετικοί μεταξύ τους. Ο Πausanias όταν επισκέφθηκε την Ολυμπία βρήκε ένα κίονα ξύλινο. Ξέρουμε λοιπόν ότι ή Τρίγλυφος συμβολίζει την όριζόντια δοκό. Η μετώπη την ξύλινη (ή Κεραμική) πλάκα που έκκλινε τό κενό, οι σταγόνες τίς ξύλινες πρόκες (καβίλλιες) κ.λπ. Όσο και άν έρευνήσα τίς μορφές των δέντρων που φύονται στην έλληνική επικράτεια, δέν βρήκα δέντρο που ο κορμός του νά έχη ραβδώσεις (άπό την φύση του).

Μία πρώτη προσέγγιση υπήρξε ή «έτυμολογική θεωρία» δηλαδή άφου όνομάζεται ράβδωση (λέξη γνωστή και στον Αριστοτέλη - Η. Νικ. 1174α, 24 «ή γάρ των λίθων σύνθεσις έτέρα της του κίονος ραβδώσεως» - Διότι ή σύνθεση των λίθων είναι διαφορετική από την ράβδωση του Κίονα). Ίσως ήταν ή πιό κάτω μορφή. Πολλές ράβδοι δεμένες μαζί, ώστε νά δημιουργούν με τό σύνολό τους ένα κίονα. Η σκέψη αυτή, άπορρίφθηκε, γιά τούς λόγους:

α) Σίγουρα θά μεταφέρονταν στό μάρμαρο κάποια σημάδια των μεταλλικών στεφανιών (συνδετήρων) ή έστω του σκονιού που έκανε τίς ράβδους νά συνεργάζωνται ως ένιαία κολώνα.

β) Στην Ελλάδα δέν φύονται φυτά με ίσοπαχείς μακριές και ευθύγραμμες ράβδους με άντοχή όπως τά γνωστά μας τροπικά μπαμπού, όσο γιά τά κοινά (κούφια) καλάμια, αυτά «στατικά» είναι αδύνατον νά στηρίξουν τό βάρος της στέγης. Αντίθετα την έποχή αυτή, υπήρχε άφθονία δένδρων που δέν υπάρχουν πιά. Σαφώς ο μονοκόμματος κορμός είναι άνθεκτικώτερος από τίς δεμένες ράβδους με στεφάνια (άντέχει στην ύγρασία).

γ) Οι δεμένες ράβδοι δημιουργούν αντίστροφες καμπυλώσεις. Δηλαδή τά αυλάκια στρέφονται προς τά έσω. Η καμπύλη της πτυχής στρέφει τά κοίλα προς τά έσω και όχι προς τά έξω, όπως είναι στους Αρχαιοελληνικούς Κίονες (γνωστές γλύφες). Άρα σίγουρα εδώ ΔΕΝ μεταφέρθηκε στοιχείο της ξύλινης κατασκευής στην πέτρα (ή μάρμαρο).

Η αρχαία (προκλασική) κοινωνία υπήρξε μητριαρχική π.χ. ακόμη και οι λέξεις τό μαρτυρούν. Τά παιδιά έγγράφοντο στό ΜΗΤΡΩΑ και όχι στό ΠΑΤΡΩΑ του Δήμου. Ο ρόλος της γυναίκας στην αρχαία Ελληνική Κοινωνία έχει σκόπιμα παραποιηθί από τό καλογερίστικο κατεστημένο και την Καθολική Εκκλησία (που κρατούσε τά βιβλία των Αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων) με σκοπό νά εμφανίζεται ή Αρχαία Ελληνική Κοινωνία άνδροκρατούμενη (είναι γνωστό ότι τά βιβλία πνευματικών γυναικών εξαφανίστηκαν μυστηριωδώς).

Ο Αρχαίος Ελληνικός Ναός ήταν πρωτίστως άφιερωμένος στην γονιμότητα (ούσιαστική εκείνη την έποχή γιά την επιβίωση) φαλλικές γιορτές και νόμοι περί αγάμιας τό δηλώνουν ξεκάθαρα. Ο πολλαπλασιασμός του είδους ήταν επιβλημένος γιά την επικράτηση της κάθε κράτους-πόλεως. Στόν έπιτάφιο του Περικλέους τό βλέπουμε σαφώς (όσον χάσατε παιδιά στόν πόλεμο νά κάνετε άλλα). Άλλά ή γονιμότητα εξαρτάται κυρίως από την γυναίκα. Άρα όλος ο ναός ήταν άφιερωμένος στην γυναίκα.

Οι κίονες λοιπόν συμβολίζουν γυναικείες φιογούρες. Και οι ραβδώσεις τους τίς πτυχές των φορεμάτων της έποχής (μόδα). Στόν Δωρικό ρυθμό, έπειδή οι χιτώνες ήταν «ποδηρείς» δέν υπάρχει βάση διότι τά υποδήματα δέν έφαινοντο. Στόν Ιωνικό και Κορινθιακό ρυθμό (μεταγενέστεροι) έπειδή ή «μόδα» άφησε τά παπούτσια νά φαίνωνται, τέθηκε και ή βάση. Σαφέστατα και οι τρεις ρυθμοί έχουν Κιονόκρανο (Κρανίο του κίονος) άρα την κεφαλή της γυναίκας. Όσον άφορά στην «ένταση», τό «φούσκωμα» που έχουν ΟΛΟΙ οι κίονες, οι μέν συγγραφείς τό άποδίδουν σε «όπτική διόρθωση» έγώ πιστεύω ότι συμβολίζει την περιφέρεια της γυναίκας ή την έγκυμοσύνη (Βασικό στοιχείο από όπου ξεχωρίζουμε τόν άντρα ή την γυναίκα από μακριά).

Ειδικά στό «Έρεχθειο» ο αρχιτέκτονας «προδόθηκε». Έβαλε πραγματικές γυναίκες νά στηρίζουν τόν ναό, και όχι τά συμβολά τους. Δέν γνωρίζουμε άν ζητήθηκε ή δίωξή του γι' αυτήν την πράξη του, όπως του Αίσχύλου (που κοινοποίησε με τίς τραγωδίες του, στοιχείο από τά Έλευσίνια μυστήρια).

Ένα παράδειγμα από την μακρινή Ιαπωνία: Ναοί με κίονες πρό της έποχής του Μ. Άλεξάνδρου, δέν έχουν ραβδώσεις. Ραβδώσεις απέκτησαν όταν ήλθαν επισκέπτες με περιγραφές από τά μνημεία που είδαν νά κτίζουν οι Έλληνες στίς χώρες που κατέκτησαν. Και αυτό είναι φυσικό. Τό κιμονό είναι 7 μέτρα ύψαμα σφιχτοτυλιγμένο πάνω στην γυναίκα χωρίς πτύχωση (κάτι σαν φασκιά μωρού).

Άρα όλα συνηγορούν ότι οι ραβδώσεις στίς Κολώνες είναι οι πτυχώσεις των γυναικίων ρούχων. Η «ένταση» είναι ή «περιφέρεια», ή έγκυμοσύνη. Τό κιονόκρανο τό κεφάλι και ή βάση τά υποδήματα. Περιμένω αντίλογο και κριτική με επιχειρήματα.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΟΣ ΚΑΙ Η ΑΚΤΙΜΟΒΟΛΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑ ΝΕΩΤΕΡΑ ΧΡΟΜΙΑ

Η πεποίθηση πως ο Παρθενών είναι τό σημαντικώτερο κτίριο στόν κόσμο, τό τελειότερο που χτίστηκε ποτέ, είναι βαθειά ριζωμένη στην σκέψη των ήμερών μας. Παρ' όλα αυτά, ο Παρθενών, ως ιδεολογικό, καλλιτεχνικό και αρχιτεκτονικό πρότυπο, είναι πρόσφατη «ανάκαλύψη». Παρέμενε ούσιαστικά άγνωστος πριν την δημοσίευση λεπτομερών αναπαραστάσεών του, στό τέλος του 18ου αιώνα, και κυρίως πριν την μεταφορά των «Ελγινείων» στό Λονδίνο.

Η ταυτόχρονη άνύψωση του Παρθενώνος σε κορυφαίο μνημείο της αρχαιότητας και σε κορυφαίο πρότυπο του σύγχρονου κόσμου έπληρώσε βαθειά την καλλιτεχνική και αρχιτεκτονική δημιουργία των νεωτέρων χρόνων και αποτέλεσε, σε συνδυασμό με την άπελευθέρωση της Ελλάδος, την άφετηρία μιας μεγάλης σειράς άναστηλωτικών έργων και μελετών. Η μορφή του χαράχτηκε στην συλλογική μνήμη του δυτικού κόσμου σαν εικόνα του κορυφαίου έν γένει, και συνδέθηκε με τά σημαντικώτερα ιδεώδη. Κτίριο και σύμβολο αποτελούν, στην έποχή μας, άναντίρροπα θεμέλια της παιδείας όλων μας. Η διαχρονική παρακολούθηση του μνημείου και της άντιμετωπίσεώς του συντελεί, συνεπώς, στην βαθύτερη προσέγγιση των διαστάσεων του έλληνικού και του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Σε μία έποχή που ο Παρθενών βρίσκεται ξανά στό έπίκεντρο των συζητήσεων, μέσα από τίς εργασίες γιά την άποκατάστασή του και τίς μελέτες που τίς στηρίζουν, μέσα από την διεκδίκηση της έπιστροφής των «Ελγινείων» στην Ελλάδα και την προοπτική του Νέου Μουσείου της Ακροπόλεως, μία συλλογή δοκιμών με κοινό τους άντικείμενο τόν Παρθενώνα, θεωρημένο από πολλές και νέες όπτικές γωνίες, άποτελεί σημαντική προσφορά στό έλληνικό και διεθνές κοινό.

Η επιστημονική έπιμέλεια και ο συντονισμός του έργου άνήκουν στόν Παν. Τουρνικιώτη. Στην συγγραφή του συνεισέφεραν: ο Σάββας Κονταράτος γιά τόν Παρθενώνα ως πολιτισμικό ίνδαλμα, ο Μαν. Κορρές γιά την αρχιτεκτονική του Παρθενώνος και την πορεία του από την αρχαία έποχή μέχρι τόν 19ο αιώνα, ο Άγ. Δεληβορριάς γιά τόν διάκοσμο του Παρθενώνος, ή Φ. Μαλλούχου-Tufano γιά τις περιγραφές, τίς έρευνες και τίς άπεικονίσεις του Παρθενώνος από τόν Κυριακό της Αγκώνας ως τόν Frederic Boissonas, ο Παν. Τουρνικιώτης γιά την παρουσία του Παρθενώνος στην ιστορία και την θεωρία της νεωτέρας αρχιτεκτονικής, ο Στ. Λυδάκης γιά την επίδραση των γλυπτών του Παρθενώνος στην γλυπτική και την ζωγραφική του 19ου και του 20ού αιώνα, ο Dabid van Zanten γιά την ζωγραφική άνάπλαση του Παρθενώνος, ο Δ. Φιλιππίδης γιά τόν άποθαυμασμό του Παρθενώνος από την έλληνική κοινωνία, ο Χαράλαμπος Μπούρας γιά τίς εργασίες άποκαταστάσεως του Παρθενώνος και την μετατόπιση των άντιλήψεων γιά την διατήρηση των μνημείων και ο Άλεξ. Αργυρίου γιά τίς έπιρροές του στην νεοελληνική γραμματεία.

Τό έργο άποτελείται από ένα πολυτελή τόμο 384 σελίδων, σχήματος 30x25 εκ. και περιέχει 138 έγχρωμες εικόνες, 196 μαυρόασπρες, 105 σχέδια καθώς και βιβλιογραφίες. Την έκδοτική έπιμέλεια είχε ή φιλόλογος Α. Παπαϊωάννου και την καλλιτεχνική ο Σπ. Καραχρήστος. Οι φωτογράφοι της έκδόσεως ήταν οι Alinari-Giraudon, Γ. Γιαννέλος, Bruno Jappet, Κ. Μαν, Σ. Μαυρομάτης, Κ. Μεγαλοκονόμου, Σπ. Μελετζής, Μάρκη Σκιαδαρέσης, Ε. Ν. Stresow-Czako και Γ. Τσαγκάρης. Τό βιβλίό κυκλοφορεί στην άγγλική γλώσσα. ΔΡΧ. 18.000

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΤΙΣ ΕΚΔ. ΜΕΛΙΣΣΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΕΝΟΣ ΕΚΕΙΝΟΥ ΤΟΥ Μ. ΚΟΡΡΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΟΣ

ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΣ ΤΗΛ.: 52.37.543

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΟΣ

Τό μυστικό της όμορφιάς του Παρθενώνος βρίσκεται στις καμπύλες του. Καμμία γραμμή δεν είναι τελείως ευθεία, κανένα κομμάτι δεν είναι όμοιο με κάποιο άλλο και ούτε στιγμή δεν λείπουν από την εικόνα οι φωτοσκιάσεις που μεταβάλλονται, ακολουθούν τις ακμές, χωρίς να παραμορφώνουν.

Τό καινούργιο στοιχείο είναι ότι, σύμφωνα με τον πολιτικό μηχανικό Κ. Ζάμπα, που ήγεται του έργου του Παρθενώνος, όλες αυτές οι διαφοροποιήσεις, μειώσεις, εντάσεις, κλίσεις κ.ά. που κάνουν τό μνημείο «ζωντανό» δεν ήταν «θαύμα», δεν προέκυψαν τυχαία και στην πορεία αλλά ήταν τό αποτέλεσμα λεπτομερούς σχεδιασμού και άριστης εκτελέσεως.

Καί αυτό είναι ακόμη πιό αξιοθαύμαστο. Ύστερα από 250 χρόνια έρευνών, μελετών και μετρήσεων «ή όμορφιά των κίωνων του Παρθενώνος» δεν έχει ακόμα αποκαλύψει όλα τά μυστικά της. Οι καμπύλες του στυλοβάτη, που κυρτώνουν σάν τεντωμένο τόξο στις μακρές πλευρές, έχουν έμπνευσει μερικές από τις ωραιότερες σελίδες αισθητικής αναλύσεως, καθώς «έμφυσουν ζωήν εις τό σώμα της κατασκευής», «κινούν την μάζα του μαρμάρου» και «ή μάζα αυτή εκεί όπου φορτίζεται περισσότερο, ανασπώνεται ως ένα στήθος που αναπνέει», σύμφωνα με τά γραπτά του Α. Όρλάνδου. Ζητήματα αναλογιών των κίωνων, ή μείωση, ή ένταση και ή κλίση που παρουσιάζουν, «σάν τεντωμένοι μυώνες» που βαστάζουν τό βάρος της στέγης, ή μορφή των ραβδώσεων, άπασχόλησαν έντονα τούς μελετητές. Κάποτε οι έκλεπύνσεις των κίωνων θεωρήθηκε ότι άποσκοπούν στην διόρθωση όπτικών άπατών.

Σήμερα όμως, ύστερα από εκατοντάδες νέες μετρήσεις με μεθόδους ύψηλης ακρίβειας, έξ αιτίας των εργασιών άποκαταστάσεως του Παρθενώνος, οι μελετητές μπόρεσαν νά προσεγγίσουν άπρόσιτα σημεία του ναού και είναι σέ θέση νά παρουσιάσουν νέα στοιχεία για τό σχέδιο των κίωνων του Παρθενώνος. Τό γενικό συμπέρασμα του Κ. Ζάμπα είναι ότι με τις έκλεπύνσεις αυτές επιτυγχάνεται ή κομψή επίλυση τεχνικών προβλημάτων του κτιρίου, ή γεωμετρική συμφωνία των μορφών των στοιχείων του και ή όμαλή μετάβαση από τό ένα στοιχείο στο άλλο, έτσι ώστε νά άποτελούν μιάν όργανική ένότητα.

Μία από τις ιδιαιτερότητες του Παρθενώνος είναι ότι, με μοναδική στην ιστορία της αρχιτεκτονικής κατασκευαστική ακρίβεια, ύλοποιήθηκε ένας σχεδιασμός στον οποίο τά κύρια μέρη του κτιρίου και οι κατασκευαστικές λεπτομέρειες άποτελούν ένα ενιαίο και αδιάσπαστο σύνολο. Σέ ένα κτίριο με έμβασμόν δυόμισυ στρεμμάτων σχεδιάστηκαν και κατασκευάστηκαν οι καμπύλες του στυλοβάτη και των κίωνων με προσέγγιση χιλιοστομέ-

τρου και των διατομών των ραβδώσεων με προσέγγιση δεκάτου του χιλιοστομέτρου. Ό θαυμασμός άφορά κοινά και άδιαίρετα τό σχέδιο και την εκτέλεσή του.

Ό σχεδιασμός των ραβδώσεων των κίωνων έγινε υπολογίζοντας τον τρόπο που τό φώς του ήλίου «ταξιδεύει» καθημερινά επάνω τους ρίχνοντας φώς και σκιά χωρίς νά προκαλή όπτικές παραμορφώσεις. «Διαπιστώνουμε», τόνισε ό Κ. Ζάμπας, «ότι στο κτίριο δεν υπάρχουν μόνο οι συνιστώσες που κατά τον Βιτρούβιο συνιστούν την αρχαία αρχιτεκτονική (τάξη, διάθεση, εύρυθμία, συμμετρία, κοσμιότητα και οικονομία) αλλά και δυναμική, μία ιδιότητα που συνήθως άφορά στην μοντέρνα αρχιτεκτονική».

Τό σχέδιο των ραβδώσεων των κίωνων αποδείχθηκε ότι είναι ένα τέλειο τόξο έλλειψεως (μία καμπύλη που όρίζεται από την λοξή τομή μιάς κυλινδρικής ή κωνικής έπιφανείας με ένα επίπεδο).

Ό «τύπος» της διατομής των αulάκων των κίωνων είναι μία απλή και σαφής σχέση που ήταν γνωστή και είχε χαραχθί με ακρίβεια στον Παρθενώνα δύο αιώνες πριν από τό σύγγραμμα του μαθηματικού Άπολλωνίου «Περί κωνικών».

Άποδείχθηκε πρακτικώς ότι ή διατομή της ραβδώσεως σέ κάθε θέση είναι δυνατόν νά γράφεται με ένα διαβήτη με μήκος σκελών ίσο με τό διπλάσιο της χορδής και με δύο τύπους προσαρμοσμένους στα άκρα του. «Η συνεχής μεταβολή της καμπυλότητας του τόξου έλλειψεως με διαφορετικό κάθε φορά νόμο είναι αυτό που χαρακτηρίζει όλες τις καμπύλες της φύσεως, είναι τό πρότυπο προς τό όποιο τείνουν τά ανθρώπινα έργα», υπογράμμισε ό Κ. Ζάμπας και κατέληξε:

«Μέ την μέθοδο διαμορφώσεως των καμπυλών του Παρθενώνος καθ' ύψος, δηλαδή με την διατήρηση της μορφής της καμπύλης σταθερής εκάτέρωθεν του άξονος και την σταδιακή στροφή της αναλογής του μήκους της χορδής σέ κάθε θέση, επιτυγχάνεται οι ζώνες φωτός και σκιάς νά παρακολουθούν την μείωση της διαμέτρου άρα και της χορδής προς τά άνω, και νά άναδεικνύεται και νά τονίζεται ή ένταση του κίονος. Όρισμένα πολύ έξασκημένα μάτια διακρίνουν την ένταση των κίωνων του Παρθενώνος καθ' έαυτή.

Είναι όμως πολύ πιό ευδιάκριτη ή λεπτή, ελαφρότητα καμπυλωμένη λωρίδα της σκιάς στην επιφάνεια της ραβδώσεως. Εκεί κρίνεται ή ακρίβεια της εκτελέσεως και εκεί δοκιμάζεται ή πρόκληση της εκλεπτύνσεως. Εκεί θά πρέπει νά τονιζόταν ή μεγαλοπρέπεια του Παρθενώνος από τό φώς και την σκιά που ταξίδευαν καθημερινά στα 8800 μέτρα των ραβδώσεων.

NEA Π. Κατημερτζή.

Παναγή Λεκατσά

Ψυχή

Μέρος 7ον

Η ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ, ΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΟΙ ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΤΙΚΗΣ ΨΥΧΗΣ ΣΤΟΝ ΖΩΙΚΟ ΚΑΙ ΦΥΤΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ ΣΕ ΖΩΑ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΤΟΤΕΜΙΚΟ ΕΙΔΟΣ

*Ήρθες από τά ζώα και ξαναγυρίζεις τώρα στα ζώα
(ένα γένος των Όμάχα στον νεκρό του)*

Είπαμε πώς ή ζωτική ψυχή του τοτεμικού ανθρώπου ξαναγυρίζει στο τοτεμικό του είδος. Άνάμεσα στις φυλές της κεντρικής Αυστραλίας οι ψυχές μαζεύονται εκεί που οι ζωόμορφοι τοτεμικοί πρόγονοι κατέβηκαν μέσα στην γή, δηλαδή στα τοτεμικά κέντρα τους, όπου πολλαπλασιάζονται και μαζεύονται τά τοτεμικά τους είδη.

Στους Γιάμπιν, φυλή της Νέας Γουίνεας, που τά τοτεμικά γένη τους έχουν τις ρίζες τους από κάποιο ζωογεννημένο από την μυθική τους προγόμισσα, οι πεθαμένοι μετενσαρκώνονται σέ ζώα του ίδιου είδους. Οι Νοτρέ, άλλη φυλή της Νέας Γουίνεας, πιστεύουν πώς οι ψυχές των πεθαμένων τους περνούν σέ διάφορα ζωντανά, και έτσι έξηγούν τό τοτεμικό τους ταμπού, που τούς έμποδίζει νά τρώνε τά ζώα αυτά. Άνάλογη παραλαγή της ιδέας της μετενσαρκώσεως στο τοτέμ σ' έξήγηση του τοτεμικού ταμπού, βρίσκουμε στο νησί Lifu της νότιας Μελανησίας, όπου ό έτοιμοθάνατος λέει στην οικογένειά του τί πουλί ή πεταλούδα θά γίνη και τό πλάσμα του-τό είναι πιά ιερό για την οικογένειά του, που ποτέ της δέ τό πειράζει.

Στην κεντρική περιοχή της Νέας Ήρλανδίας οι ψυχές όλων των πεθαμένων γυρίζουν στα

νερά που τά συχνάζουν τά τοτεμικά ζώα του, και ζούν κάτω από τά κοντινά τους δέντρα: ιδέα ανάλογη με των φυλών της κεντρικής Αυστραλίας. Οι Μπάτακ της Σουμάτρας όμολογούν πώς κατάγονται από τά τοτεμικά ζώα του και πώς οι ψυχές επανενσαρκώνονται σέ αυτά. Οι Κάσι του Άσάμ πιστεύουν πώς μετά θάνατο οι άνθρωποι γυρίζουν σέ διάφορα ζωντανά, μαϊμούδες, χελώνες, βατράχια και άλλα. Η πληροφορία έρχεται από τούς καιρούς που οι έρευνητές δεν έννοούσαν ακόμη τον τοτεμισμό· μά, καθώς έχουμε από τούς Κάσι σημάδια τοτεμικά, ή πληροφορία σχετίζεται με την τοτεμική ιδέα.

Οι Μπαντού στην Άφρική πιστεύουν, γενικά, πώς οι ψυχές των πεθαμένων έρχονται νά ξαναδοούν τούς δικούς και τούς φίλους τους, με την μορφή των τοτεμικών τους ζώων. Οι Άνγκονι και οι Άτσιούα, στα νοτιοδυτικά της λίμνης Νυάσα της κεντρικής Άφρικής, πιστεύουν πώς οι ψυχές εκείνων που πεθαίνουν, γυρίζουν στα τοτεμικά είδη τους και μερικές φορές σέ άλλα ζώα.

Οι Σίενα, φυλή του Σουδάν, ανάμεσα στον Νίγηρα και στην Άκτή του Έλεφαντοστού, πιστεύουν πώς, όταν πεθαίνει κανείς, ή ψυχή του περνά σ' ένα ζωο του τοτεμικού είδους του που συμβαίνει νά γεννιέται εκείνη την ώρα και αντίστροφα, πώς, όταν πεθαίνει ένα ζωο, ή ψυχή του ενσαρκώνεται στο κορμί ενός νεογέννητου του γένους που τό έχει τοτέμ του.

Σέ όρισμένες φυλές της Χρυσής Άκτής θεωρείται πώς τά μέλη του τοτεμικού γένους ενσαρκώνονται μετά θάνατο στο τοτεμικό

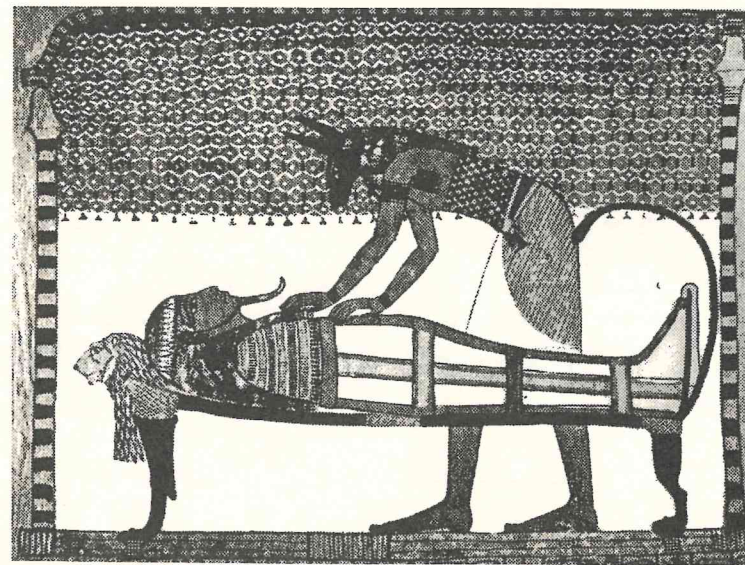
τους είδος. Πολλές φυλές της περιοχής του Άνω Κόνγκο πιστεύουν πώς ο καθένας ένσαρκώνεται, μετά θάνατο, στο τοτεμικό ζώο της φυλής του (έδω τά τοτεμικά είδη έχουν γυρίσει σε τοτέμ της φυλής και έχουν πάψει να είναι του γένους).

Άλλες φυλές του βορειοανατολικού Κόνγκο, πιστεύοντας και αυτές πώς οι πεθαμένοι ξαναγυρίζουν στα τοτεμικά είδη τους, έξηγοούν τό τοτεμικό ταμπού να μή τά τρώνε. Οί Μοκί, φυλή ιθαγενών της Άριζόνας, πιστεύοντας ότι κατάγονται από διάφορα ζώα ή από πρόγονους μέ την μορφή των ζώων αυτών, ξέρουν πώς ο καθένας ξαναγυρίζει, πεθαίνοντας, στα ζώα αυτά.

Τήν ιδέα της έπιστροφής της Ζωτικής Ψυχής στο τοτεμικό είδος την μαρτυρούν, από την άλλη, όρισμένες τοτεμικές ιεουργίες της ταφής, και ο τοτεμικός προσανατολισμός του πεθαμένου. Στους Μάρια, γένος της προάριας φυλής των Γκόντ των Ίνδιων, πού τό όνομά τους θεωρείται πώς προέρχεται από την λέξη «mara» πού θά πη «δένδρο», τά λείψανα των νέων τά δένουν σε όρισμένο δένδρο και εκεί τά καίνε.

Όταν πεθαίνει μέλος του γένους «Μαῦρος Ώμος» ή «Βούβαλος» των Όμάχα της βόρειας Αμερικής, είτε άντρας είτε γυναίκα, τό τυλίζουν σε δέρμα βουβάλου και του ζωγραφίζουν στό πρόσωπο τά τοτεμικά σημάδια του γένους. Στολισμένον, έτσι, μέ τά έμβλήματα του τοτεμικού γένους του και ντυμένον τό δέρμα του τοτεμικού ζώου του, τόν ξεπροβοδίζουν μέ αυτά τά λόγια: «Πας στούς βουβάλους! Πας νά ξανανταμώνης τούς προγόνους σου! Πας (ή: Οί τέσσερίς σου ψυχές πηγαίνουν) στούς τέσσερις άνέμους! Καλό σου κουράγιο!»

Τά μέλη ενός άλλου γένους (Χάνγκα) της ίδιας φυλής, πού έχει και αυτό τοτεμικό του ζώο τόν βούβαλο και πού πιστεύει πώς γονοκρατιέται από τόν βούβαλο,

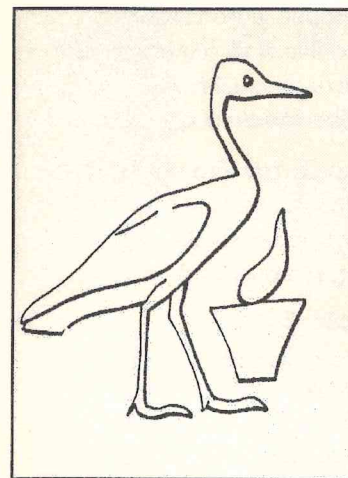
αφού τυλίζουν μέ τό βουβαλίσιο δέρμα τό λείψανο και ζωγραφίζουν τό πρόσωπο του νεκρού μέ τά τοτεμικά σχέδια του γένους τους, του λένε: «Ήρθες από τά ζώα έδω και ξαναγυρίζεις τώρα στα ζώα. Μή ξαναπάρης τόν δρόμο γιά δώ τράβα, καθώς πηγαίνεις, προχωρώντας».

Τά μέλη του γένους «Άλαφος» της ίδιας φυλής, μέ όλο πού σε όλη τους την ζωή δέν μπορούν νά άγγίξουν τό ζώο τους, θάβονται μέ ύποδήματα από τό ζώο τουτο. (Άναθυμάται κανείς πώς στην Αίγυπτο, όπου βρυάζουν τά λείψανα του τοτεμισμού, ο νεκρός, στό πρόσωπο ενός άλλου πού παίρνει την θέση του, ξαναγεννιέται στην Άλλη Ζωή περνώντας μέσα από τό δέρμα του θυσιασμένου ζώου, στοιχειό των Όσιρικων Μυστηρίων και άλλων μυητικών τελετών: πώς τά Πυραμδικά Κείμενα ταυτίζουν τό φέρετρο μέ την γελαδόμορφη θεά Νούτ, την μητέρα Θεά πού πιστεύεται πώς ξαναγεννά στην άλλη ζωή τόν νεκρό: πώς Έλληνες συγγραφείς κρατούν την παράδοση γιά την ταφή προσώπων του βασιλικού γένους μέσα σε γελαδόσχημες σαρκοφάγους: πώς, κατά μία παράδοση, ή Ίσις έβαλε τά λείψανα του Όσιρι μέσα σε μία ξύλινη γελάδα: και πώς σ' άνάγλυφο τάφου της 4ης δυναστείας παρουσιάζεται μία γελαδόμορφη σαρκοφάγος).

Στό έτήσιο μνημόσυνο συγγενούς τους οί Ναταράνε της Παραγουάης κουβαλούσαν σε σειρά νεκρές «στρουθοκαμήλους» ως αντιπρόσωπους του νεκρού (και των άλλων, σίγουρα, τοτεμικών προγόνων).

Τά μέλη ενός γένους πού έχει ως τοτέμ τό Χιόνι σε μία φυλή (Ρουτεοιιατμί) του Μαϊάμι, καίνε τούς νεκρούς τους, ενώ τά άλλα γένη τούς θάβουν. Η πράξη τους βγαίνει από την πίστη τους πώς, επειδή τό χιόνι έρχεται από ψηλά, οί πεθαμένοι τους, ανεβαίνοντας μέ τόν καπνό, ξαναγυρίζουν στό τοτέμ τους. (Τα μετεωρικά στοιχειά, σάν τοτέμ, αντικαθιστούν αρχαιότερα ζωικά ή φυτικά τοτέμ: έτσι και ή πράξη του γένους αυτού, συνεχίζει αρχαιότερη πράξη, έπιστροφής του νέου σε ζωικό ή φυτικό τοτεμικό είδος).

Η ιδέα της έπιστροφής της ζωτικής ψυχής στό τοτεμικό είδος του φορέα της, ιδέα πού τόσο καθαρά φαίνεται από τίς συνήθειες αυτές, έρμηνεύει και τίς ανάλογες συνήθειες. Οί Μπιμπίνγκα, άυστραλιανή φυλή, βάζουν τά όστια του πεθαμένου σε ένα φέρετρο στολισμένο μέ τά σχέδια του τοτεμικού γένους. Στην τελική έτοιμασία των όστών γιά τό θάψιμο, στην άυστραλιανή φυλή Νουγκαράι, τό φέρετρο είναι στολισμένο μέ τό τοτεμικό σχέδιο του γένους του νεκρού, και, στην τελετή πού ακολουθεί, οί άνδρες τελούν την τοτεμική ιεουργία του γένους.

ρείται πώς καταπίνονται από ψάρια, από ζώα (πού είναι κάποτε τοτεμικά), ή και από άλλα όντα μυστηριακά, και ο νεκρός θεωρείται Fabiu του ζώου πού τόν καταπίνει. Η λέξη σημαίνει τόσο τόν «πρόγονο» όσο και τό «τοτέμ», και έτσι μπορούμε νά βλέπουμε τόν νεκρό νά γίνεται ένα μέ τό αρχαίο τοτέμ, πού τόν δέχεται μέσα του, παίρνοντας τό διπλοσήμαντο μά και ταυτόσημο όνομα του «τοτέμ» και «προγόνου».

Στίς άυστραλιανές φυλές Ουάντούμαν και Μουντμπούρρα, όταν πεθαίνει κανείς, τό τοτεμικό φυτό ή ζώο του δέν πρέπει νά φαγωθή, όσο νά γίνη μία τελετή τρεις ή τέσσερις έβδομάδες ύστερα από την όριστική τοποθέτηση των όστών του στον δένδρινο τάφο. Τό ίδιο, στους Τυίμ, άλλη άυστραλιανή φυλή, τό τοτεμικό ζώο ή φυτό του πεθαμένου είναι ταμπού γιά όλα τά μέλη της τοτεμικής ομάδας του, ίσαμε πού νά γίνη μία τελετή τους. Έδω τό εξασθενημένο τοτεμικό ταμπού δυναμώνει μέ την έπιστροφή του πεθαμένου στό τοτέμ του.

Είναι, τέλος, φορές πού μέ τό τοτέμ σχετίζεται και ο προσανατολισμός του πεθαμένου. Άνάμεσα στους Wotjoballuck της άυστραλιανής Βικτωρίας, ο καθένας θάβεται μέ τό κεφάλι γυρισμένο κατά την διεύθυνση του τοτέμ του. Μέλη, λόγου χάρη, μέ τοτέμ τόν Ήλιο, θάβονται μέ τό κεφάλι κατά την Άνατολή: μέλη μέ τοτέμ τόν Ζεστόν Άνεμο θάβονται μέ τό κεφάλι κατά τά βορειοδυτικά, απ' όπου φυσά: μέλη άλλων τοτέμ μέ τό κεφάλι σε άλλες μεριές: έτσι πού τό σχέδιο των προσανατολισμών νά άχτιδώνεται γύρω-γύρω. Στόν κόλπο Bartle της νοτιοανατολικής Νέας Γουινέας, οί πεθαμένοι θάβονται μέ τό κεφάλι κατά την μεριά, απ' όπου θεωρείται πώς κατάγεται ή πρωτοήρθε τό τοτεμικό τους γένος. Τό ίδιο, ανάμεσα στους Μπάτακ της Σουμάτρας τά μέλη των διαφόρων τοτεμικών γενών θάβονται μέ τό κεφάλι γυρισμένο σε διάφορες μεριές, πού σχετίζονται και έδω μέ τά τοτέμ τους.

ΕΠΑΝΕΝΣΑΡΚΩΣΗ ΤΗΣ ΖΩΤΙΚΗΣ ΨΥΧΗΣ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΑ ΖΩΑ

άποφναι την ψυχήν κύκλον ανάγκης άμείβουσιν
άλλοτ' άλλοις ένδείσθαι ζώοις

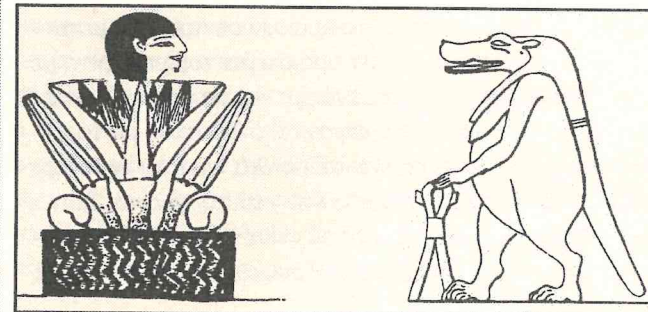
Διογένης Λαέρτιος θ, 1, 14

Όταν οί τοτεμικές πίστεις λύνονται πιά, ή ιδέα πώς ή Ζωτική Ψυχή μετενσαρκώνεται στό τοτεμικό ζώο του καθενός, γενικεύεται στην πλατύτερη ιδέα πώς οί ψυχές, μετά θάνατο, ένσαρκώνονται σε διάφορα ζώα. Ότι ή ιδέα είναι μία προέκταση της τοτεμικής τό μαρτυρεί ή συχνή παρουσία της δίπλα στην τοτεμική, καθώς και ή παράλληλη ή αυτόνομη, παρουσία της, άνάμεσα σε φυλές μέ δυνατά ακόμη λείψανα τοτεμικής ιδεολογίας και πράξεως.

Στά νησιά Μάρραι ή ψυχή του έτοιμοθανάτου ή του κοντινά πεθαμένου παρουσιάζεται στους ζωντανούς μέ την μορφή κάποιου ζώου, κανονικά του έπώνυμου (και άλλοτινά τοτεμικού), μά και άλλων ακόμη. Όρισμένοι πληθυσμοί της Νέας Γουινέας πιστεύουν πώς οί ψυχές περνούν σε διάφορα ζωντανά και έτσι μακραίνουν την ζωή τους. Οί Γιάμπιν του ίδιου νησιού πιστεύουν και αυτοί πώς οί ψυχές διαβαίνουν στό κορμί του ενός ή του άλλου ζώου. Στά νησιά Μάρσαλ πιστεύεται πώς μερικές ψυχές μετενσαρκώνονται σε πέτρες, δένδρα, πουλιά, ψάρια.

Στό νησί Γιάπ, μία από τίς Καρολίνες, ή ψυχή διαβαίνει σε μεγάλες σαῦρες και χέλια: έτσι τά πλάσματα αυτά δέν τά πειράζουν, τίς σαῦρες κióλας τίς προστατεύουν μέσα σε ένα ιερό σύδεντρο όρισμένοι λειτουργοί τους. Άπ' όλα τά μέρη του νησιού στέλνουν καρπούς στούς φύλακες αυτούς, πού μέ τά Ίερά ζώα έχουν αποκτήσει μία θαυματοποιό δύναμη πάνω στην βροχή, στούς σεισμούς και στα άστροπελέκια.

Στά νησιά Τενίμβρες ή Τιμορλάουτ, δυτικά της Νέας Γουινέας, τά προγονικά πνεύματα παίρνουν την μορφή διαφόρων ζωντανών και παρουσιάζονται, έτσι, σάν πουλιά, γουρούνια, χελώνες, κροκόδειλοι, καρχαρίες.

Στους Κάουαν της Βόρνεο, όταν η ψυχή χωρίζεται από το κορμί, μπορεί να πάρη τήν μορφή ενός ζώου ή πουλιού και αν φανή κανένα να βόσκη σε τάφο κοντά, οι συγγενείς του νεκρού δέν τό πειράζουν, μά και αποφεύγουν γενικά να φάνε κρέας του είδους του, γιά να μή βλάψουν τόν πεθαμένο.

Μιά από τίς πολλές ψυχές πού έχει ο άνθρωπος στό νησί Νίας, δυτικά της Σουμάτρας, μετενσαρκώνεται κατά τήν περίσταση και τό είδος του ανθρώπου: οι δολοφονημένοι γίνονται ακρίδες, οι άκληροι νυχτοπεταλούδες, τά παιδιά σκουλήκια. Οι ψαράδες των Χαβάι καμιά φορά τυλίγουν τόν πεθαμένο μέ πανί και τόν ρίχνουν στην θάλασσα να φαγωθή από τούς καρχαρίες, διότι πιστεύουν πώς ή ψυχές μετενσαρκώνονται στους καρχαρίες πού τρώνε τούς νεκρούς και δέν ξαναπειράζουν, έτσι, τούς δικούς τους.

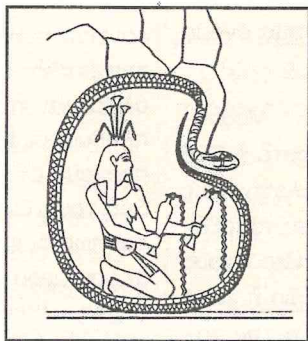
Οι ανατολικοί Σεμάνγκ της Μαλαϊκής Χερσονήσου πιστεύουν πώς οι ψυχές των ιερέων, των άρχηγών και των μάγων τους μετενσαρκώνονται σε διάφορα άγρια θηρία. Στους Majhwars, αυτόχθονη φυλή της Μιρζαπούρ, αν τό μοσχάρι πού γεννιέται δέν θέλη να βυζάξη, πιστεύεται πώς είναι ή ψυχή του προγόνου, πού, αντί να ξαναγεννηθή στην φαμίλια του σαν παιδί, παραστράτισε σε γελάδα και γεννήθηκε μοσχάρι. Η ψυχή του εύγενοϋς Μπετσιλέο στην Μαδαγασκάρη γίνεται κροκόδειλος του άπλου λαού οι ψυχές καταφεύγουν σε κάποια χέλια. Όλοι οι λαοί των Μπαντού πιστεύουν πώς οι ψυχές μετενσαρκώνονται σε ζώα κάθε λογής, από ελέφαντες, ίπποπόταμους, λιοντάρια και κάτω μά τό φίδι είναι ή συχνότερη καταφυγή τους. Η πίστη αυτής της μετενσαρκώσεως είναι πολύ διαδεδομένη στην Αφρική. Οι Μπανυάι του κάτω Ζαμβέζη ποταμού, πιστεύουν πώς οι ψυχές των άρχηγών τους μετενσαρκώνονται σε λιοντάρια και ύαινες και τά ζώα αυτά δέν τά σκοτώνουν αντίθετα, τά χαιρετούν μέ τόν τρόπο πού συνηθίζουν, χτυπώντας τά χέρια.

Φυλές του άνω Ζαμβέζη πιστεύουν πώς, μετά θάνατο, ή ψυχή ένσαρκώνεται σε ένα ζωντανό και πώς ο καθένας μπορεί, όσο ζή, να διαλέξη τό ζώο πού θέλει δέν έχει παρά να τρώη μέσα από τό μισολειωμένο του κρανίο και να μιμῆται τήν φωνή και τίς κινήσεις του ζώου. Όρισμένοι Κάφροι της ίδιας περιοχής κρίνουν σε ποιά ζώο μετενσαρκώθηκε ή ψυχή, από τήν ομοιότητα του μακαρίτη μέ αυτό: Η ψυχή, λόγου χάρη, ενός μεγαλόσωμου μέ πεταχτά δόντια διαβαίνει σε ελέφαντα ο δυνατός μέ τό μεγάλο κεφάλι και τά γένεια τά πολλά, γίνεται λιοντάρι ένας άσκημος, πλατύστομος και χειλάς, γίνεται ύαινα ένας μακρύς μέ μάτια λαμπερά, γίνεται φίδι. Οι Άμπαμπούα, στην πάνω κοιλάδα του Κόνγκο, φαντάζονται πώς

οι ψυχές περνοϋν σε πάνθηρες, ίπποποτάμους, γορίλλες. Ο καθένας διαλέγει τό ένα ή τό άλλο από αυτά τά ζωντανά, όπου θέλει να μετενσαρκωθή, και από κεί και πέρα τό έχει γιά ιερό και δέν τρώει τό κρέας του.

Μερικοί λαοί του Κόνγκο μέ τήν ίδια πίστη, ξεσηκώνουν τά συνήθεια και τά φερσίματα των ζώων πού διάλεξαν γιά μελλοντικά τους κορμιά, και αν τύχη να είναι λεοπαρδαλη ή κροκόδειλος, τά καμώματά τους δέν είναι πάντα ακίνδυνα.

Άλλες πάλι φυλές της λεκάνης του Κόνγκο, πιστεύουν πώς οι ψυχές των μεγάλων άρχηγών μετενσαρκώνονται, κατά κανόνα, σε ελάφια, λεοπαρδάλεις και ίπποποτάμους. Οι Μπαχίμα πιστεύουν πώς οι βασιλιάδες τους μετενσαρκώνονται σε λιοντάρια, οι βασίλισσές τους σε λεοπαρδάλεις και τά βασιλοπαίδια και οι βασιλοκόρες σε φίδια. Έχουν, κιόλας, τρία δάση όπου τοποθετούνται χωριστά τά κορμιά των βασιλιάδων, των βασιλισσών και των βασιλοπαίδων, μέ ναό τό κάθε δάσος και μέ ιερείς, πού τηροϋν τήν λατρεία των ιερών αυτών ζώων.

Οι Άνγκονι και οι Άτσιούα, νοτιοδυτικά της λίμνης Νυάσα, πιστεύουν στην μετενσάρκωση, άλλοι σίγουροι πώς ή ψυχή γυρίζει στο τοτεμικό ζώο του νεκρού, και άλλοι πώς γυρίζει σε διάφορα άλλα ζώα. Στην Άκτή των Σκλάβων οι Γουρούμπα πιστεύουν πώς οι ψυχές ξαναγεννιούνται κάποτε σε ζώα ή, πιά σπάνια, και σε φυτά ακόμη. Γιά τούς Μπράμε της Σενεγάλης ή ψυχή περνά σε ένα από τά ζώα πού δέν τρώγονται, και στην ταφή ψήνουν

τό λείψανο όσο πού να ξεδεμιζείται εύκολα, γιά να μή δυσκολευτή ή ψυχή να περάση στο ζώο πού διάλεξε ο πεθαμένος. Στους Ινδιάνους Χάιντα των νησιών της Βασίλισσας Καρλόττας, μερικές ψυχές στέλνονται πίσω γιά να ξαναγεννηθοϋν σε ανθρώπινα κορμιά, άλλες μπαίνουν σε ζώα και ψάρια. Ο μάγος, στους Ινδιάνους Σιού, πιστεύεται πώς μπορεί, μετά θάνατο, να γυρίση σε άγριο ζώο.

Οι άρχαίοι Αιγύπτιοι πίστευαν πώς ή ψυχή του νεκρού μπορεί να πάρη τήν μορφή όποιου ζώου ή πουλιού ή φυτού, και τό Βιβλίο του Νεκρού έχει μία σειρά μαγικά κεφάλαια πού δίνουν του πεθαμένου τήν δύναμη να μεταμορφωθή σε ό,τι πλάσμα θελήση. Γιά τίς παλιές και νεώτερες σκανδιναυικές και γερμανικές δοξασίες, οι ψυχές των πεθαμένων είναι σωστός ζωολογικός κήπος: Οι ψυχές των παιδιών γυρίζουν σε πουλιά, των κοριτσιών σε κύκνους, των πονηρών σε αλεπούδες, των σκληρών σε λύκους και άλλων σε άλλα. Η πανάρχαια αυτή ικανότητα μετενσαρκωμοϋ της ψυχής, παρέμεινε, γιά τίς νεώτερες δοξασίες, ως ικανότητα των βρυκολάκων να μεταμορφώνονται σε διάφορα νυχτερικά και κακόπραγα ζώα.

Η ΨΥΧΗ-ΦΙΔΙ

οι παλαιοί μάλιστα των ζώων τόν
δράκοντα
τοίς ήρωσι συνωκείωσαν
Πλούταρχος, Κλεομένης 39, 6

Η ιδέα πώς ή ψυχή μετενσαρκώνεται σε φίδι είναι διαδεδομένη ανάμεσα στους λαούς και, πάνω στην οικουμενική πίστη της μετενσαρκώσεως της Ζωτικής Ψυχής σε διάφορα ζωντανά, βγαίνει από πολλές σχέσεις του Φιδιού μέ τόν πεθαμένο. Είναι πρώτα ή ιδέα πώς ο νεκρός μεταμορφώνεται ή ή ψυχή του μετενσαρκώνεται στά σκουλήκια πού πιστεύεται πώς τόν τρώνε (και τό φίδι θεωρείται μεγάλο σκουλήκι) δεύτερο, ή δοξασία πώς μαζί με τά σκουλήκια, τόν νεκρό τόν τρώνε τά φίδια· τρίτο, ή ομοιότητα της σπονδυλικής στήλης του ανθρώπου μέ τόν σκελετό του φιδιού και τό παρομοίasma του νωτιαίου μυελού μέ φίδι· τέταρτο, τό συχνό μέσα στους χτιστούς τάφους μόνιασμα

των φιδιών και πέμπτο, ή ιδέα πώς τό φίδι γεννιέται από τήν γή πού καταπίνει τούς πεθαμένους. Έτσι τά φίδια θεωροϋνται πώς είναι οι πεθαμένοι πού ξανάρχονται μετενσαρκωμένοι στην γή, και όπου ή πίστη αυτή επικρατεί, τούς φέρονται μέ βαθύ σεβασμό, και τά θρέφουν μέ γάλα· ίσως, όπως παρατηρήθηκε (και ή λέξη «δράκος» ανάμεσά μας γιά τά άβάπτιστα μωρά, ένσαρκώσεις ακόμη κάποιου προγόνου-φιδιού, είναι πολύ διαδεχτική), «έπειδή τό γάλα είναι ή τροφή των βρεφών και μεταχειρίζονται έτσι τά φίδια σαν ανθρώπινα έμβρυα πού μπορούν να ξαναγεννηθοϋν από τίς γυναίκες».

Στους παράλιους Ντάιακ της Βόρνεο, ή πιο συχνή μετενσάρκωση της ψυχής είναι τό φίδι. Όταν έτσι βρεθή φίδι στο σπίτι, σπάνια τό σκοτώνουν ή τό διώχνουν· του δίνουν φαί, τό έχουν γιά πνεϋμα προστατευτικό, πού ήρθε να δη αν πηγαίνει τό σπίτι καλά, και κάθε τι πού θα βρεθή στο στόμα ενός τέτοιου φιδιού τό κρατοϋν ως μαγικό.

Ένα τοτεμικό γένος ενός από τά νησιά του Σολομώντος, πιστεύει πώς τό φάντασμα ενός άρχαίου ξακουσμένου μέλους του συχνάζει σε κάποια άκρογιαλιά σαν γιγάντιο φίδι. (Αναθυμάται κανείς τόν όφιν ήρωα Κυχρέα της Άττικής και άλλους φιδοβασιλιάδες της Ελλάδος, όπως ο Κέκροψ και ο Κάδμος).

Σε ένα από τά νησιά Τρόμπριαντ οι ντόπιοι βλέπουν τό φίδι, ένσάρκωση της ψυχής ενός από τούς προγονικούς τους άρχηγούς, και όταν φανή κανένα στο σπίτι τους, θεωρείται πώς ήρθε ο άρχηγός να δη τήν παλιά κατοικία του (μά εδώ δέν τό έχουν γιά σημάδι καλό και τό διώχνουν).

Στό άρχιπέλαγος Babar ρίχνουν προσφορές του φιδιού πού τριγυρίζει κάποιο σπιτικό, άφου θεωρείται πώς είναι γυναίκα πού πέθανε πάνω στην γέννα. Ένα τοτεμικό γένος του Άσσάμ πιστεύει πώς ο πρόγονος πού λατρεύει παρουσιάζεται από καιρό σε καιρό στους ανθρώπους σαν φίδι. Όταν, σε μιά ιαπωνική παράδοση, οι επαναστάτες άνοιξαν τόν τάφο του άρχοντα πού σκότωσαν, πετάχτηκε από μέσα ένα γιγαντόφιδι, πού σκότωσε τούς πιο πολλούς τους. Στην Μαδαγασκάρη, σαν λειώνει ο νεκρός, μαζεύουν τά ύγρά σε ένα βάζο. Από τά σκουλήκια πού βγαίνουν εκεί, τό μεγαλύτερο θεωρείται ένσάρκωση της ψυχής του πεθαμένου. Θάβουν τότε τά λείψανα και βυθίζουν τό βάζο σε ένα άγιοπόταμο ή φέρνουν τελικά τό μεγάλο σκουλήκι στον οικογενειακό τάφο του νεκρού, όπου τό θάβουν. Υστερα από κάμποσους μήνες θεωρείται πώς τό σκουλήκι βγαίνει από εκεί σαν ένας βόας μικρός πού γοργά μεγαλώνει. Τό φίδι, έτσι, στην Μαδαγασκάρη τιμάται μέ δεισιδαμονική εύλάβεια και πολλές οικογένειες Μπετσιλέο έχουν μικρούς περιβόλους δίπλα στα σπίτια τους, όπου θρέφουν κάμποσα έρπετά, πού τά έχουν γιά συγγενείς

τους. Παρατηρήθηκε πώς μία οικογένεια έτρεφε με γάλα ένα φίδι που έρχόταν από τό δάσος καθημερινά, πώς τό φώναζε με τό όνομα ενός πεθαμένου της καί τοῦ φερόταν σάν νά ἦταν ὁ ἴδιος.

Ἡ ἰδέα πώς οἱ ψυχές μετενσαρκώνονται σέ φίδια πού ἔρχονται νά ξαναδοῦν τίς παλιές κατοικίες τους, εἶναι καί αὐτή πολύ διαδεδομένη στήν Ἀφρική. Οἱ Ζουλού πιστεύουν πώς οἱ ψυχές μετενσαρκώνονται σέ διάφορα ζωντανά, μά πώς ξανάρχονται, πιό συχνά, νά δοῦν τούς δικούς τους, σάν φίδια. Ἔτσι, σάν φτάση κανένα κοντά στά κонаκια τους, τό χαίρετοῦν κρίζοντάς το «πατέρα» τους, τοῦ βάζουν ἀγγεῖα με γάλα στόν δρόμο του καί τό γυρίζουν πίσω καλόβολα με τό πιό βαθύ σέβας. Ἐχουν κίόλας τρόπους νά ἀναγνωρίζουν ποιός πεθαμένος εἶναι μέσα στό φίδι. Ἄν τό ἔρπετό τύχη νά ἔχη καμμία λαβωματιά ἢ χαμένο τό μάτι του, βλέπουν στό φίδι τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου πού εἶχε ἓνα τέτοιο σημάδι· ἂν τό ζῶο δέν ξεχωρίζει με τίποτα, τότε ἡ ψυχή τοῦ πεθαμένου, ἐμφανίζεται στό ὄνειρο με ἀνθρώπινη μορφή, γιά νά μνηύση ποιός εἶναι ὁ μετενσαρκωμένος στό φίδι.

Οἱ Μασάι τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς δέν θάβουν ὅλους τούς νεκρούς τους. Ὁ κοσμάκης πετιέται νά φαγωθῇ ἀπό τίς ὕαινες καί ὅλα γιά αὐτόν τελειώνουν με αὐτό. Οἱ μάγοι, ὅμως, οἱ ἀρχηγοί καί οἱ πλοῦσοι θάβονται καί οἱ ψυχές τους γίνονται φίδια πού γυρίζουν στίς κατοικίες τῶν παιδιῶν τους. Ἔτσι δέν σκοτώνουν τά ἱερά τοῦτα φίδια τους, καί ὅταν αὐτά σιμώνουν τίς καλύβες τους, τούς χύνουν γάλα νά γλείψουν.

Στούς Νάντι τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς, ἂν ἓνα φίδι φανῇ νά τραβᾷ γιά τό κρεβάτι γυναίκας, θεωρεῖται πώς εἶναι γιά νά γεννήσῃ καλὰ τό παιδί πού θά κάνῃ. Οἱ Σούκ τῆς ἀνατολικῆς καί πάλι Ἀφρικῆς, ὅταν μπαίνει φίδι στό σπίτι τους, πιστεύουν πώς ἡ ψυχή τοῦ πεθαμένου τους εἶναι πολύ θυμωμένη· ἰδέα βέβαια πού μαρτυρεῖ πώς ἡ ψυχή παρουσιάζεται σάν φίδι. Ἔτσι τοῦ χύνουν γάλα στό διάβα του καί τοῦ βάζουν λίγο κρέας καί καπνὸ νά μασήσῃ. Οἱ Ἀκικούγιου πιστεύουν πώς τά φίδια εἶναι οἱ ψυχές τῶν πεθαμένων (ngoma) καί ἔτσι δέν σκοτώνουν τό φίδι πού ἔρχεται σπίτι τους, μά τοῦ χύνουν μέλι καί γάλα νά γλείψῃ. Στούς Ἰνδιάνους Μοκί (ὅπου ἡ ἰδέα τῆς ἐπανάδου τῆς ψυχῆς στό τοτεμικό ζῶο κρατιόταν ζωντανή) οἱ μάγοι ἀφήνουν κάπου-κάπου τούς τάφους τους στά φίδια.

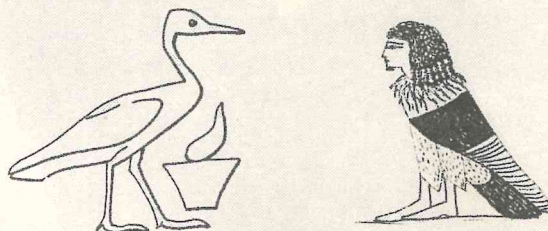
Ἡ παράσταση τοῦ φιδιοῦ κυριαρχεῖ στήν ἐλληνική νεκρολατρεία. Ἀγγεῖα τῆς γεωμετρικῆς ἐποχῆς, πού χρησιμεύουν καί σάν ταφικά, ἔχουν ζωγραφισμένα ἢ πλαστικά τυπωμένα ἀπάνω τους φίδια. Ἡ χρήση αὐτῆ τοῦ φιδιοῦ βγαίνει ἀπό τήν ἰδέα πώς εἶναι ἡ μορφή πού παίρνει ὁ νεκρός ἢ ὁ ἥρωας γιά νά παρουσιαστῇ στούς ἀνθρώπους· οἱ παλαιοὶ μάλιστα τῶν ζώων τόν δράκοντα τοῖς ἥρωσι συνωκείωσαν. Σέ διάφορες παραστάσεις καί

μνημεῖα βλέπουμε τό φίδι τοῦτο μέσα ἢ δίπλα στόν τύμβο, ὅπως τό βρίσκουμε ζωγραφισμένο καί στούς θαλαμόσχημους ἐτρουσκικούς τάφους καί σκαλισμένο σέ ἀνάγλυφα καί βωμούς ταφικούς, σέ σαρκοφάγους (τῶν Κλαζομενῶν), σέ ἀνάγλυφα τῆς ἡρωολατρείας καί νεκρολατρείας. Ἐνῶ στά ἄλλα ὁ νεκρός ἢ ἡ ψυχὴ του παριστάνεται σάν φίδι, στά τελευταῖα αὐτά ἀνάγλυφα ὁ ἥρωας ἢ ὁ ἡρωοποιημένος νεκρός παρουσιάζεται σάν ἄνθρωπος, μά με τό φίδι κοντά του. Τό φίδι τοῦτο, πού εἶναι ἡ ἐνσάρκωση τῆς ψυχῆς τους, παριστάνεται συχνά νά τό τρέφῃ ὁ ἴδιος· συμβολισμός τῶν σπονδῶν τῆς νεκρολατρείας. Τά μνημεῖα αὐτά μαρτυροῦν μιά περίοδο πού ἡ θηριομορφικὴ παράσταση τῆς ψυχῆς ὑποχωρεῖ. Μέ τόν καιρὸ χάνεται ὁλότελα τό νόημα, καί τό φίδι θεωρεῖται φύλακας τοῦ τάφου. Ἡ ἐνσάρκωση ὅμως τῆς ψυχῆς σέ φίδι παραμένει στίς λαϊκές δοξασίες ὡς τό τέλος τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Ὅταν ὁ Κλεομένης σκοτώθηκε καί σταυρώθηκε στήν Αἴγυπτο, ἓνα μεγάλο φίδι φάνηκε κουλουριασμένο γύρω ἀπό τό κεφάλι του στόν σταυρό καί ἀπόδωχνε τά ὄρνια ἀπό τό πρόσωπό του. Ὅταν ψυχομαχοῦσε καί ὁ Πλωτίνος, ἓνα φίδι κουλουριάστηκε κάτω ἀπό τό κρεβάτι του καί χάθηκε – καί μονομιᾶς ξεψύχησε ὁ φιλόσοφος – σέ μιά τρύπα τοῦ τοίχου.

Στούς ἐτρουσκικούς τάφους εἶδαμε νά φωλιάζῃ τό ψυχόφιδο καί ἡ παράσταση κατεβαίνει στήν Ἰταλία ἀπό τό ἴδιο στρώμα τοῦ προϊνδοευρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἀπ' ὅπου καί ἡ παράσταση τοῦ ψυχόφιδου τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Αἰνείας, βλέποντας ἓνα γιγαντόφιδο νά βγαίνει ἀπό τόν τάφο τοῦ πατέρα του καί νά δοκιμάζῃ τίς προσφορές, δέν ξέρει ἂν εἶναι τό προστατευτικό πνεῦμα τοῦ τόπου ἢ κανένας παραστάτης τοῦ πατέρα του στόν ἄλλο κόσμο. Πνεῦμα τοῦ ταφικοῦ τόπου καί παραστάτης τοῦ νεκροῦ, εἶναι ὑστερώτεροι συμβολισμοὶ τοῦ φιδιοῦ, πού ἐνσαρκώνει τήν ψυχὴ του· ἀνάμεσα στούς Ρωμαίους τό κανονικό σύμβολο τοῦ δαίμονα-φύλακα κάθε ἀνθρώπου (πού εἶδαμε νά εἶναι ἡ ζωτικὴ του ψυχὴ) εἶναι τό φίδι.

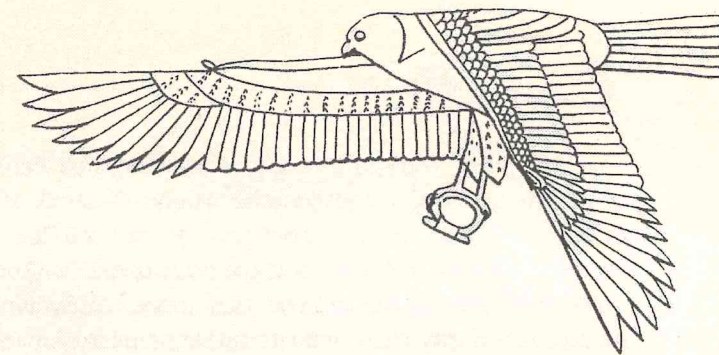
Στό φίδι, τέλος, τῆς σπιτικῆς φιδολατρείας συγκλίνουν πολλές σημασίες τοῦ φιδιοῦ, μά ἡ γενικὴ στάση τῶν ἀνθρώπων ἀπέναντι στό φίδι πού θεωρεῖται ἐνσάρκωση τῆς ψυχῆς καί τό ἀρχαιότερο θάψιμο τοῦ νεκροῦ μέσα στό σπίτι του, δέν ἀφήνουν ἀμφιβολία πώς τό φίδι τῆς σπιτικῆς φιδολατρείας ξεκινᾷ ἀπό τό φίδι στό ὁποῖο ἐνσαρκώνεται ἡ ψυχὴ τοῦ πεθαμένου.

Η ΨΥΧΗ-ΠΟΥΛΙ

ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην οἰωνός τε...

Ἐμπεδοκλῆς, Ἀπ. 117

Ἡ ἀέρινη οὐσία τῆς ψυχῆς, τό γοργό πήγαινε-ἔλα τῆς, τό βγάλισμό τῆς ζωντανῆς ἀπό τό πεθαμένο κορμί, τά πετάγματά τῆς μέσα ἀπό τά μάκρη καί ἡ ἐπικοινωνία τῆς με τούς Θεούς, εἶναι ἀρκετά γιά νά συσχετίσουν τήν ζωντανὴ Ψυχὴ με τά πουλιά, πού πετοῦν καί πηγαινοέρχονται καί αὐτά, πού βγαίνουν ζωντανά ἀπό τό ἄψυχο αὐγὸ, καί ἐπικοινωνοῦν με τόν κόσμο τῶν Θεῶν, πού συχνά παρουσιάζονται με μορφή πουλιῶν καί ἐκεῖνοι. Οἰκουμενικὴ, ἔτσι εἶναι ἡ δοξασία πώς οἱ ψυχές μετενσαρκώνονται σέ πουλιά ἢ παρουσιάζονται με μορφή πουλιῶν.

Οἱ ψυχές τῶν σκοτωμένων στόν πόλεμο, σύμφωνα τούς Ἀράντα, κυνηγοῦν τούς φονιάδες με τήν μορφή ενός πουλιοῦ τῆς περιοχῆς τους. Οἱ ψυχές τῶν γυναικῶν σύμφωνα με τούς Ἐυαλάι, ἄλλη αὐστραλιανὴ φυλὴ, ἐνσαρκώνονται σέ κάτι ντόπια πουλιά, πού ζοῦν με μέλι.

Στά νησιά Μάρραιῦ οἱ ψυχές ἐνσαρκώνονται στά τοτεμικά ζῶα τους, μά τῶν γυναικῶν σέ πετούμενα, σέ νυχτερίδες καί πουλιά, πού δέν ἔχουν τοτεμικό χαρακτήρα. Σέ νησιά τῆς Μελανησίας ὁ ἐτομοθάνατος λέει στήν φανίλια του σέ τί πουλί ἢ πεταλούδα θά περάσῃ. Στά νησιά Μάρσαλ, οἱ ψυχές ἐνσαρκώνονται σέ διάφορα ζωντανά, μά μερικές καί σέ πουλιά τους. Σέ διάφορους τόπους τῆς Μαλαισίας, τήν ψυχὴ τήν φωνάζουν πίσω ὅπως φωνάζουν τίς ὄρνιθες καί, κάποτε, τήν καλοπιάνουν με ρύζι.

Ὅταν πεθαίνει λεχῶνα σέ ὀρισμένα νησιά τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, φυλάγονται μὴ βγῇ ἀπό τόν τάφο σάν πουλί, καί ἀνάμεσα στά ἄλλα τῆς βάζουν αὐγὰ κάτω ἀπό τό πηγούνι καί τίς μασχάλες τῆς, γιά νά μείνῃ καί νά τά κλωσάῃ.

Οἱ Ντάιακ ἔχουν τά πουλιά γιά προγόνους τους πού γυρίζουν νά δοῦν τήν φυλὴ τους. Ἔτσι τό κάθε σπίτι ἔχει ὀρισμένα πουλιά γιά καλοσήμαδα, καί ἀκολουθεῖ τά σημάδια τους, ἄλλα πάλι γιά κακοσήμαδα, πού προμηνούν κηδεῖα. Τό παράδειγμα αὐτό ἴσως νά λέγῃ καί πολλά γιά τήν σχέση τῆς ψυχῆς-πουλιοῦ καί τῆς οἰνωνοσκοπίας.

Σ' ἓνα ἀπό τά νησιά Σοσάιτ οἱ ψυχές τῶν σκοτωμένων στόν πόλεμο ἐνσαρκώνονται σέ θαλασσοπούλια. Οἱ Μπανυάνγκ τοῦ βορείου Καμερούν δέν σκοτώνουν τά πουλιά, θεωρῶντας πώς εἶναι οἱ πεθαμένοι. Οἱ ψυχές τῶν βασιλιάδων τῶν Σιλλούκ τοῦ Λευκοῦ Νείλου παρουσιάζονται

ζονται, ἄλλων σάν ἐντομα καί ἄλλων σάν κάποια ἄσπρα πουλιά τους. Κάτι μικρά πουλιά πού πετοῦν κοπαδιαστά καί ἀφήνουν θλιβερές φωνές, εἶναι γιά τούς Ἀμπιόνε τῆς Ἀμερικῆς ψυχές πεθαμένων. Ἡ μοῖρα κάθε Μπορόρο τῆς κεντρικῆς Βραζιλίας, εἶναι νά γίνῃ, μετὰ θάνατον, ἓνα κόκκινο πουλί τοῦ τόπου καί με τήν ἴδια μορφή βγαίνει ἡ ψυχὴ καί στόν ὕπνο.

Γιά τούς Βραζιλιάνους Ἰζάνα οἱ ψυχές τῶν ἀνδρείων μετενσαρκώνονται σέ κάποια μεγάλοπτερα πουλιά πού ζοῦν ἀπό γλυκύτατους καρπούς, ἐνῶ οἱ ψυχές τῶν δειλῶν μετενσαρκώνονται σέ ἔρπετά, καθὼς τούς ἀξίζει. Οἱ ψυχές τῶν εὐγενῶν γιά τούς Τλασκαλάν τοῦ Μεξικοῦ μετασαρκώνονται σέ πανώρια πουλιά με γλυκύτατο λάλημα, ἐνῶ οἱ ψυχές τοῦ μικροῦ λαοῦ περνοῦν σέ πρόστυχα ζουζούνια. Οἱ Ποουχάταν τῆς δυτικῆς Ἀμερικῆς δέν πείραζαν κάποια μικρά τους πουλιά, πιστεύοντας πώς μέσα τους ἦσαν οἱ ψυχές τῶν ἀρχηγῶν τους. Ὑστερα ἀπό τό θάψιμο τῶν λειψάνων στήν γιορτὴ τῶν νεκρῶν, ἡ ψυχὴ γιά τούς Χοῦρον τῆς δυτικῆς Ἀμερικῆς ἐνσαρκώνεται σέ σουσουράδα.

Οἱ Ἰροκέζοι ἀφήνουν ἐλεύθερο τό βράδυ τῆς κηδεῖας ἓνα πουλί, νά μεταφέρῃ τήν ψυχὴ τοῦ πεθαμένου. Ἀπὸ τούς Ποπαῦάν δύσκολα θά μπορούσε κάποιος νά σκοτώσῃ σουσουράδες, ἀφοῦ μέσα τους ἦσαν οἱ ψυχές πεθαμένων. Γιά τούς Μπέλα-Κούλα τῆς Βρετανικῆς Κολομβίας ἡ ψυχὴ κατοικεῖ μέσα ἀπὸ τόν σβέρκο καί μοιάζει με πουλί κλεισμένη στό αὐγὸ του.

Μορφή πουλιοῦ παίρνει ἡ ψυχὴ καί γιά τούς Βαβυλωνίους καί τούς Ἀσσυρίους. Γιά τούς παλιούς Ἀραβες, ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, πού πεθαίνει, φτερουγίζει σάν πουλί καί μάλιστα σάν κουκουβάγια. Ἡ ταλμουδικὴ ἔκφραση *por naphscho*, θά πῇ «Πουλί τῆς ψυχῆς» καί μαρτυρεῖ τήν δοξασία τῆς ψυχῆς-πουλιοῦ στούς Ἰουδαίους· ἄλλα καί στούς Ψαλμούς ἡ ψυχὴ ὁμοιώνεται με πουλί, «Zippor», ὅπου οἱ Ὁ μεταφράζουν «στρουθίον». Ἡ μία ἀπὸ τίς ψυχές τῶν Αἰγυπτίων (ba) παριστάνεται σάν πουλί μ' ἀνθρώπινο κεφάλι καί χέρια.

Σάν ψυχές σέ μορφή πουλιοῦ θεωροῦνται καί οἱ Σειρήνες, πουλιά με γυναικεῖο κεφάλι καί χέρια· καί ἡ στέκουν στά μνήματα ἢ, σάν δαίμονες πιά τοῦ Θανάτου, παριστάνονται στίς ἀγγειογραφίες νά κρατοῦν τήν ψυχὴ τοῦ νεκροῦ καί νά τήν φέρνουν στόν Ἀδῃ. Γιά τήν ψυχὴ ἀναφέρονται στόν Ὀμηρὸ τά «πταμένη», «ἔπτη», «τετριγυπία» (σάν νυχτερίδα), καί ἡ φωνὴ τῶν σκιῶν

στόν Άδη είναι κλαγγή νεκύων, οίωνων ὥς, πού δειχνουν ένα συμφορμό της ζωτικής Ψυχής-Πουλιού μέ την ψυχή του Πεθαμένου. Η ψυχή του Άριστέα του Προκοννήσιου έβγαινε από τό στόμα του σάν κοράκι. Πολλοί είδαν την ψυχή του Περεγρίνου, πού κάηκε, νά βγαίνει από την φωτιά σάν πουλί, πού τό άμόλησε μέ τά λόγια του ο Λουκιανός, ὅχι, ωστόσο, χωρίς άντίκρουσμα στίς δοξασίες των συγχρόνων του.

Η δοξασία περνά στην ονειροκριτική, όπου τό νά δῃ ο άνθρωπος ὅ,τι πετᾶ, σημαίνει σίγουρα τόν θάνατό του: ὅπως δ' ἂν πέτῃται νοσῶν ἄνθρωπος, τεθνήξεται φασί γάρ τās ψυχάς ἀπαλλαγείσας τῶν σωμάτων εἰς τόν οὐρανόν ἀνιέναι τάχει χρωμένας ὑπερβάλλοντι καί, ὡς εἰπεῖν, πτηνῶν ὁμοίας.

Γιά τίς ἄρμενικές δοξασίες οἱ ψυχές τῶν πεθαμένων φτερουγίζουν σάν πουλιά (ἄσπρα, ἂν ὁ πεθαμένος εἶναι ἀκριμάτιστος, καί μαῦρα ἂν δέν εἶναι) καί κάθονται στίς σκεπές καί στά δέντρα τῶν παιδιῶν οἱ ψυχές μποροῦν νά κάθονται καί στό ἴδιο τό δένδρο τοῦ Παραδείσου. Οἱ ἰσλαμικοί πληθυσμοί κληρονομοῦν τήν δοξασία τῶν ἀρχαίων Ἀράβων γιά τήν ψυχή-πουλί, καί οἱ ψυχές τῶν πστῶν καί δικαίων τους περνοῦν σέ πράσινα πουλιά, ἐνῶ τῶν ἀπίστων καί ἁμαρτωλῶν σέ μαῦρα. Ἔτσι σκαλίζουν λακκοῦβες στούς τάφους γιά νά μαζεῦεται νερό καί νά πίνουν οἱ ψυχές τῶν πεθαμένων.

Η δοξασία τῆς ψυχῆς-πουλιού συχνά συναντιέται καί στην λαογραφική χλωρίδα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου. Σέ μέρη τῆς ἀνατολικῆς Ἀγγλίας, οἱ παλαιοί ψαράδες πίστευαν πῶς οἱ πεθαμένοι γύριζαν στην ζωή σάν γλάροι. Γιά τούς σκανδιναυικούς πληθυσμούς οἱ ψυχές ἐκείνων πού πεθαίνουν περνοῦν σέ κορμιά πουλιῶν. Γιά τούς ἀρχαίους καί νεώτερους Γερμανούς ἡ ψυχή εἶναι ἓνα πουλί πού φεύγει ἀπό τό στόμα.

Μιά λαϊκή πίστη στην Βοημία ἦταν πῶς ἡ Ψυχή ἔβγαινε ἀπό τό στόμα σάν ἄσπρο πουλί, καί ὥσπου τό λείψανο νά καῖ, φτερουγίζε στά δέντρα τριγύρω. Σέ ἓνα μέρος τῆς Πολωνίας τό κάθε πρόσωπο ἑνός ἀρχοντικοῦ γένους μεταμορφωνόταν σέ ἀετό σάν ξεψυχοῦσε.

Γιά τούς Λιθουανούς καί τούς Φιλανδούς, ὁ Γαλαξίας (ὁ «Δρόμος τῶν Ψυχῶν») λεγόταν «Δρόμος τῶν Πουλιῶν». Στίς σλαβικές, τέλος, δοξασίες, οἱ ψυχές τῶν πεθαμένων εἶναι πουλιά πού τριγυρίζουν γοργοφτερουγώντας.

ΕΠΑΝΕΝΣΑΡΚΩΣΗ ΤΗΣ ΖΩΤΙΚΗΣ ΨΥΧΗΣ ΣΕ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΖΩΑ

Η ΨΥΧΗ-ΕΝΤΟΜΟ

*Έρχεται μιά μυῖγα παρδαλούλα καί πετάει γύρω στό ποτήρι. Αὐτή λένε πῶς εἶναι ἡ ψυχή τοῦ πεθαμένου
Δοξασία Αἰτωλίας*

Συχνή εἶναι ἡ πίστη πῶς ἡ ψυχή μετενσαρκώνεται καί σέ ἔντομο ἀκόμη. Σέ ἓνα ἀπό τά νησιά Σολομώντος οἱ ψυχές μετενσαρκώνονται σέ πυγολαμίδες. Εἶδαμε πῶς σέ ἄλλα νησιά τῆς Μελανησίας ἀποφασίζει κανείς ἂν θά μετασαρκωθῇ σέ πουλί ἢ σέ πεταλούδα. Ὅταν δέν ἔχουν τό λείψανο, στά νησιά Σαμόα, ἀπλώνουν κατά τό μέρος πού χάθηκε ὁ ἄνθρωπος ἓνα πανί, καί τό πρῶτο πλάσμα πού θά ἀνέβῃ σέ αὐτό, σφήκα, ἀράχνη, σαύρα, τό ἔχουν γιά ψυχή τοῦ πεθαμένου. Τήν πέμπτη ἡμέρα ὕστερα ἀπό τόν θάνατο οἱ Γκόντ, προάρια φυλή τῶν Ἰνδιῶν, πηγαίνουν στό ποτάμι, κράζουν τό ὄνομα τοῦ νεκροῦ καί πίνουν ἓνα ψάρι ἢ ἓνα ἔντομο πού θεωρεῖται ψυχή του.

Στήν Βιρμανία τήν ψυχή τήν λένε «πεταλούδα» (ἄρα καί τήν βλέπουν ἔτσι). Οἱ ψυχές τῶν Τανάλα τῆς νοτιοανατολικῆς Μαδαγασκάρης μετενσαρκώνονται σέ ἔντομα καί σκορπιούς καί ἔτσι τά πλάσματα αὐτά δέν τά πειράζουν. Οἱ ψυχές τῶν βασιλιάδων τῶν Σιλλοῦκ τοῦ Λευκοῦ Νείλου παίρνουν καί τήν μορφή ἑνός ἐντόμου. Ὅταν, ἔτσι, κανένας τους βρῇ τέτοιο ἔντομο, τό φέρνει εὐλαβικά στό ἱερό, θεωρώντας το ψυχή τοῦ βασιλιά του. Εἶδαμε πῶς γιά τούς Τλασκαλάν τοῦ Μεξικοῦ οἱ ψυχές τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων περνοῦν σέ ζουζούνια.

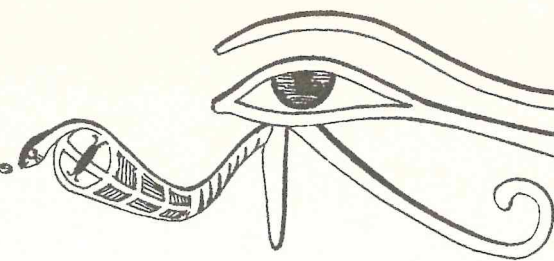
Η ἰδέα τῆς ψυχῆς-πεταλούδας ἀπεικάζεται σέ διάφορες χρυσές παραστάσεις τοῦ ἐντόμου πού βρέθηκαν σέ μυκηναϊκοῦς (καί σέ ἓνα τῆς Φαιστοῦ) τάφους. Οἱ μέλισσες ἐδῶ παριστάνονται ἄλλες ὁλόσωμες μέ κλειστά τά φτερά, ἄλλες σέ χρυσάφι «χτυπητό» μέ ἀνοικτά τά φτερά, καί ἄλλες, μέ ὅμοια παράσταση, πάνω σέ δίσκους στρογγυλούς, πού δύο τους εἶναι δίσκοι ζυγαριᾶς ταφικοῦ τύπου. Ἄν ἡ παράσταση δέν εἶναι μοναχά διακοσμητική, ἡ πεταλούδα δέν παριστάνει φυσικά τήν ψυχή τοῦ νεκροῦ (ὅπως φαίνεται νά πιστεύουν οἱ μελετητές), μά τήν ζωτική του ψυχή, πού ἡ παράστασή της συνοδεύει τόν νεκρό σάν ὑποκατάστατο τῆς χαμένης πεταλούδας-ψυχῆς του, γιά νά τονώσῃ τήν ζωή τοῦ λείψανου του καί τήν Νεκροψυχή του (ὅπως λόγου χάρι καί οἱ αἱμάτινες προσφορές), γιά νά βοηθήσῃ τήν ἀναγέννησή του στην ζωή καί, ὕστερα, γιά νά συμβολίζῃ τήν ἀναγέννησή του στην ζωή τῶν μακαρίων.

Σέ ἓνα δακτυλίδι ἀπό τόν Τάφο τοῦ Βαφειοῦ, ἡ πεταλούδα βρίσκεται συνδυασμένη μέ ἓνα διπλοπέλεκο,

σχηματισμένο στόν τύπο τοῦ αἰγυπτιακοῦ συμβόλου τῆς ἀθανασίας. Ἐνσάρκωση τῆς ψυχῆς, θεωρεῖται καί καθ' ἑαυτή ἡ πεταλούδα, σύμβολο ἀθανασίας. Ἔτσι δέν εἶναι στήν τύχη πού τό ὄνομα ψυχή (παράβαλε καί τό νεοελληνικό ψυχάρι) δίνεται (στήν νυχτοπεταλούδα στην ἀρχή καί, παραπέρα, γενικά) στήν πεταλούδα. Σέ παράσταση ἀττικοῦ ἀγγείου τοῦ 6ου αἰῶνα, ἓνας ἰθυφαλλικός τύπος σταλάζει σπέρμα πάνω σέ μία πεταλούδα. Η ψυχή παρουσιάζεται σάν πεταλούδα σ' ἐτρουσκικούς σκαρβαίους τοῦ 5ου αἰῶνα. Σέ ἐλληνορωμαϊκά χαράγματα σέ πετράδια, ὁ Θάνατος καί ἡ Ζωή παριστάνονται συμβολικά μέ ἓνα σκελετό καί μία πεταλούδα ἀπό πάνω. Σέ μίαν ἐλληνορωμαϊκή σαρκοφάγο, ὅπου παριστάνεται ὁ Προμηθεύς νά φτιάχνῃ τόν ἄνθρωπο ἀπό πηλό, ἡ Ἀθηνᾶ ἐμψυχώνει τό σῶμα, βάζοντάς του πάνω στό κεφάλι του μιά πεταλούδα. Ἀρχαϊκές εἰκόνες μελισσῶν μέ κεφάλι ἀνθρώπινο, μιᾶς λογῆς μελισσοσειρήνες, βρέθηκαν σέ κοσμήματα τῆς Ρόδου, Μήλου καί Κύπρου. Νά εἶναι, σέ ἀναλογία μέ τις Σειρήνες, Ψυχές καί αὐτές;

Ὅτι ἡ ψυχή φεύγει ἀπό τό κορμί σάν μέλισσα ἢ μυῖγα εἶναι καί νεοελληνική δοξασία. Κατά τό ἔθιμο τῆς «μακαριᾶς» στήν Αἰτωλία βάζουν ἓνα ποτήρι μέ κρασί στό τραπέζι. «Κάποτε ἔρχεται μιά μυῖγα παρδαλούλα καί πετάει γύρω στό ποτήρι. Αὐτή λένε πῶς εἶναι ἡ ψυχή τοῦ πεθαμένου». Γιά τήν ἴδια περιοχή «ἡ ψυχή παρουσιάζεται πολλές φορές σάν μυῖγα· αὐτή ἡ μυῖγα εἶναι ἄσπρη σάν μελισσούλα». Στήν Τσανδῶ «ἡ ψυχή θά ἔλθῃ νά πῇ νερό· μιά μυγίτσα ὅλο γυρίζει (τήν πινάκα μέ τό νερό) καί λένε πῶς αὐτή εἶναι ἡ ψυχή» πού ἔχει γυρίσει. Οἱ Σέρβοι πίστευαν πῶς ἡ ψυχή τοῦ μάγου βγαίνει στόν ὕπνο του σάν πεταλούδα. Στήν Ἀγγλία καί στήν Ἰρλανδία οἱ νυχτοπεταλοῦδες θεωροῦνται ψυχές πεθαμένων.

Ἀπό ἐδῶ βγαίνει τό διπλό συνήθειο στό σκούπισμα μετά τήν κηδεία: Ὅπου θέλουν νά διώξουν τήν ψυχή, σκουπίζουν τό σπῖτι σάν πάρουν τό λείψανο· ὅπου θέλουν νά τήν κρατήσουν, ἢ φοβοῦνται μή τήν ρίξουν σέ μέρη ἀκατάλληλα, ἀποφεύγουν νά σκουπίσουν. Οἱ Οὐαντσάγχα τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς καλοσκουπίζουν, ὕστερα ἀπό τήν ταφή, τό σπῖτι.

Στήν Ρώμη συναντιοῦνται οἱ everriatores, πού δουλεῖα τους εἶναι νά σαρώνουν τό σπῖτι ὕστερα ἀπό τήν κηδεία. Ὁ νόμος τῆς Ἰουλίδος στήν Κέω ὁρίζει νά μή φέρνουν τά σαρώματα στόν τάφο. Ἄρα τό σπῖτι σαρωνόταν ὕστερα ἀπό τήν ἐκφορά ἢ τήν ταφή, καί τά σαρώματα τά ἔφεραν στόν τάφο. Ὁ νόμος ὁρίζει νά μή βάζουν κούπα κάτω ἀπό τό νεκροκρέββατο: μή ὑποπιθέναι κύλικα ὑπό τήν κλίνην. Τό ποτήρι τοῦτο (ἄδειο ἢ μέ νερό) τό ἔβαζαν, σίγουρα, γιά νά πιάσουν τήν ψυχή-ἔντομο (παράβαλε τά νεοελληνικά) καί ὕστερα νά τό ἀδειάσουν, μαζί μέ τά σαρώματα, στόν τάφο. Ὁ νομοθέτης ὅμως τά ἐμποδίζει ὅλα αὐτά, γιά νά μείνῃ, ὅπως θά δοῦμε, στό σπῖτι ἡ ψυχή καί νά ξαναγεννηθῇ στήν φαμίλια. Πάνω στίς τρεῖς, στίς ἔξι καί στίς σαράντα ἡμέρες ἀπό τήν ταφή, γινόταν στούς παλιούς Πρώσους συμπόσιο, ὅπου ἐκαλεῖτο καί ἡ ψυχή καί ἐρχόταν μαζί μέ τίς ἄλλες ψυχές, γιά νά φάῃ. Στό τέλος ὁ ἱερέας σάρωνε τό σπῖτι καί πετοῦσε ἔξω τίς ψυχές, λέγοντάς τους: «Φάγατε καί ἤπιατε, μακαρίτες· ἔξω τώρα». Σάρωμα τοῦ σπιτιοῦ ὕστερα ἀπό τόν θάνατο ἀπαντάται σέ πολλές μεριές τῆς Γερμανίας, στήν Βοσνία καί στήν Βουλγαρία.

Ἀντίθετα, ὅπου δέν θέλουν νά διώξουν τήν ψυχή, δέν σαρώνουν γιά ἓνα χρόνο τό σπῖτι πού χτύπησε ὁ θάνατος (μέ τήν ἐξήγησή πῶς ἡ σκόνη, βλάπτει τήν ντελικάτη ψυχή). Στό Τονγκίνο ἀποφεύγουν νά σαρώνουν τίς μέρες πού οἱ ψυχές ξαναγυρίζουν, μέ τόν καινούργιο χρόνο, στό σπῖτι. Στήν Ἱεράπετρα τῆς Κρήτης, ὅσο εἶναι στό σπῖτι ὁ νεκρός, οἱ νοικοκυρές δέν σαρώνουν, μέ τήν ἐξήγησή πῶς ἐρχονται οἱ πεθαμένοι νά δοῦν τούς δικούς καί βλέποντας νά σαρώνουν, θαρροῦν πῶς δέν τούς θέλουν. Στήν Νάξο ἀφήνουν τό σπῖτι τρεῖς μέρες ἀσάρωτο, ἀπό φόβο μή πετάξουν τήν ψυχή στά σκουπίδια. Στήν Κάλυμνο ἀπαντᾶται, μέ τήν ἴδια ἐξήγησή, ἡ ἴδια συνήθεια. Ἀνάλογες συνήθειες ἀπαντῶνται σέ μερικά μέρη τῆς Γαλλίας.

ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ ΣΕ ΦΥΤΑ

ΦΥΤΙΚΕΣ ΕΠΑΝΕΝΣΑΡΚΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

δάφναι δ' ἐνὶ δέδρεσιν ἠυκόμοισιν

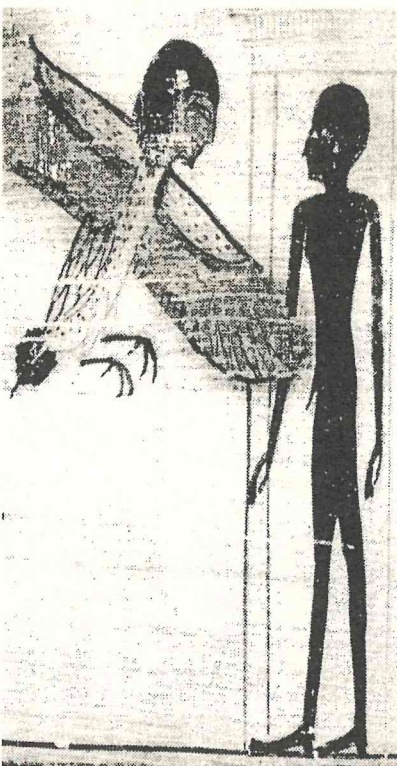
Ἐμπεδοκλῆς, Ἀπ. 127

Εἶναι πάλι φορές πού ἡ ψυχὴ διαβαίνει σέ δένδρο. Ὅπως καί στίς ζωικές μετενσαρκώσεις, συχνά καί ἐδῶ μπερδεύεται ἡ ψυχὴ μέ τόν ἴδιο τόν πεθαμένο.

Οἱ Αὐστραλιανοὶ Νταϊέρι βλέπουν τούς προγόνους τους μεταμορφωμένους σέ ὀρισμένα δένδρα. Οἱ Ντάιακ τῆς Βόρνεο πιστεύουν πῶς ἡ ψυχὴ μπορεῖ νά κατοικήσῃ στὸν κορμό τῶν δένδρων. Οἱ Σαντάλ τῆς Βεγγάλης ξέρουν πῶς οἱ καλοὶ μετενσαρκώνονται σέ δένδρα καρποφόρα (ἐνῶ οἱ κακοὶ καί οἱ στέρφες τρώγονται ἀπὸ σκουλήκια καί φίδια). Στὸ Ἰνδικό σύστημα τῶν μετενσαρκώσεων, οἱ ψυχές μετενσαρκώνονται σέ διάφορα φυτά, ἀνάλογα μέ τὰ κρίματά τους.

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς πιστεύει πῶς, ἀνάμεσα στίς ἄλλες του μετενσαρκώσεις, ἔγινε κάποτε καί θάμνος. Ὁ ἴδιος ἔχει τὴν ἰδέα πῶς ἡ καλλίτερη σέ ζῶο μετενσαρκώση τῆς ψυχῆς, εἶναι σέ λιοντάρι, καί ἡ καλλίτερη σέ φυτό, εἶναι σέ δάφνη. Τὴν ἰδέα τούτη, πῶς ἡ ψυχὴ μετενσαρκώνεται σέ φυτό, τὴν ξέρουν οἱ Ἕλληνες περισσότερο στὴν λαϊκὴ φυτομυθολογία τους, ὅπου μεγάλο πλῆθος δένδρα καί λουλούδια δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὴν μεταμόρφωση ἀτυχῶν ἡρώων καί ἡρωίδων.

Ὅταν ὁ Αἰνείας καί οἱ σύντροφοί του φτάνουν στὴν Θράκη καί βγάζουν κάτι θάμνους νά ἀνάψουν φωτιά, μέ

φρίκη τους βλέπουν στοὺς θάμνους νά ἀναβλύζουν αἷμα: ἦταν ὁ τάφος τοῦ Πολύδωρου, τοῦ γιου τοῦ Πριάμου, καί μέσα ἀπὸ τοὺς θάμνους τοὺς μιλοῦσε ἡ ψυχὴ του.

Ἀγαπημένο θέμα τῶν λαϊκῶν τραγουδιῶν τῆς Εὐρώπης, εἶναι ἡ ἱστορία τῶν δύο ἀτυχῶν ἐραστῶν, ὅπως ὁ Τριστάνος καί ἡ Ιζόλδη, πού πάνω στοὺς τάφους τους φυτρώνουν δύο δένδρα πού μπλέκουν τὰ κλαδιά, ὄντας οἱ δύο ἐραστές πού ἐ-

νώνονται σέ ἓνα παντοπινὸ ἀγκάλιασμά τους. Τό θέμα ξανασυναντιέται στὴν βόρεια Ἀφρική, στὴν κεντρικὴ καί ἀνατολικὴ Ἀσία, καί εἶναι θέμα καί τῶν δικῶν μας τραγουδιῶν, ὅπου συχνά στοὺς τάφους τῶν ἐραστῶν φυτρώνουν τό κυπαρίσσι καί ἡ καλαμιά ἢ λεμονιά, καί σκύβουν καί φιλοῦν τό ἓνα τό ἄλλο. Διάφορα πάλι δένδρα ἱερά πιστεύεται πῶς πρωτοφύτρωσαν σέ τάφους προσώπων ἱερῶν ἢ προσώπων πού ἡ λαϊκὴ φαντασία τοὺς ἔδωσε δύστυχο τέλος.

Εἶναι, πάλι, συχνές καί οἱ φορές πού τό δένδρο τοῦ τάφου, σάν ἐνσενρκωση τοῦ νεκροῦ, ξεμένει νά σηματοθεύῃ τὸν χαρακτήρα του ἢ τὴν παραπέρα του τύχη. Σ' ἄλλου τὸν τάφο μνηοῦν, γιὰ τοὺς χωρικούς τῆς Ριβιέρας, πῶς ὁ πεθαμένος εἶναι στὴν κόλαση· ἄλλα φυτά πῶς πέρασε στὸν Παράδεισο· ἄλλα πῶς εἶναι στίς δοκιμασίες τοῦ Καθαρτηρίου. Ὁμολογεῖς δοξασίες καί θρύλοι υπάρχουν σ' ὁλόκληρη τὴν Εὐρώπη. Ἡ ἰδέα πῶς τό δένδρο τοῦ τάφου εἶναι μιά μεταμόρφωση τοῦ νεκροῦ, ὁδηγεῖ στὴν συνήθεια νά φυτεύουν δένδρα στοὺς τάφους, γιὰ νά δώσουν ἓνα καινούργιο κορμὶ στὴν ψυχὴ τοῦ νεκροῦ τους. Ἀπὸ τό δέντρο τοῦτο, ὅπως καί ἀπὸ τὰ αὐτοφύτρωτα, ἀπεικάζεται καί ἡ τύχη τοῦ πεθαμένου. Ἄν ἡ χλόη, πού φυτεύεται πάνω στὸν τάφο, μεγαλώσῃ καλά, ὁ πεθαμένος εἶναι γιὰ τοὺς Ἀβυσσηνοὺς Γκάλα, εὐτυχισμένος. Ἄν τό κυπαρίσσι πού φυτεύεται στὸν τάφο ἀνάμεσα στοὺς μουσουλμανικοὺς πληθυσμούς καλορριζώσῃ καί πάρει τ' ἀψήλου, ἡ ψυχὴ τοῦ πεθαμένου δικαιώθηκε στὸν ἄλλο κόσμο.

Ὁμόρριζη εἶναι καί ἡ συνήθεια νά θάβουν τὸν πεθαμένο κάτω ἀπὸ δένδρο. Τὰ κόκκαλα τοῦ Σαοὺλ καί τῶν γιῶν του θάβονται ὑπὸ τὴν δρυὶ ἐν Ἰαβίς καί ἡ Δεβώρα κάτω ἀπὸ τὴν Βάλανον τοῦ Πένθους. Ἡ συνήθεια νά φυτεύονται δένδρα πάνω στοὺς τάφους ἀνακλαδίζεται καί μέσα ἀπὸ τό στρῶμα τῆς ἐλλαδικῆς δένδρολατρίας. Μιά ἐλιά, τό δένδρο τοῦ Φεγγαριοῦ, εἶναι φυτεμένη πάνω στό «μνήμα» τῆς Ὑπερόχης καί Λαοδίκης στό ἱερό τῆς Ἀρτεμῆς στὴν Δῆλο.

Ἐλιές σκεπάζουν τό μνήμα τοῦ Αἰακοῦ στὴν Αἴγινα καί τῆς Ἰνῶς στὰ Μέγαρα· πάνω στὸν τάφο τοῦ Μενοκέα φύτρωσε μιά ροδιά· οἱ Ἀργοναῦτες θάβουν τὸν Κάνθο κάτω ἀπὸ μιά δρυ· οἱ Νύμφες φυτεύουν πλατάνια πάνω στὸν τάφο τοῦ Πρωτεσιλάου· πάνω στό τάφο τοῦ Ἰλου φυτεύτηκε ἡ βαλανιδιά· οἱ Νύμφες φυτεύουν ἐλιές πάνω στὸν τάφο τοῦ Ἡτίωνα· πάνω στὸν τάφο τοῦ Διομήδη φυτρώνουν τὰ πρῶτα πλατάνια στὴν Ἰταλία. Τό φύτεμα δένδρων στοὺς τάφους κρατιέται σ' ὁλόκληρη τὴν ἀρχαιότητα καί ἐξακολουθεῖ, ὅπως καί σ' ἄλλες χώρες, στὴν νεώτερη Ἑλλάδα καί στὴν Μικρὰ Ἀσία.

Σέ ἀρχαῖες παραστάσεις τό δένδρο τῆς δένδρολατρίας ἔχει ἓνα φίδι πού τό φυλάει. Τό φίδι καί τό δένδρο εἶναι ὁμόλογα στοιχεῖα, σάν σύμβολα τοῦ ἀνανεώσεως τῆς ζωῆς· καί ἡ πίστη τῆς μετενσαρκώσεως τῆς ψυχῆς σέ φίδι συνδυάζεται, καί ἀπὸ ἄλλη ἔτσι γραμμὴ, μέ τὴν πίστη τῆς μετασαρκώσεως τῆς σέ δένδρο.

ΔΙΑΙΣΘΗΣΗ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗ

Ἡ ἐπιστήμη τείνει νά ἀναγνωρίσῃ τὴν ὑπαρξὴ ἑκτικῆς αἰσθήσεως λανθάνουσας στὴν ἀνθρώπινη σύσταση, πού ὅμως σέ κάποιους ἀνθρώπους εἶναι ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη. Ἡ ἑκτικὴ αὐτὴ αἰσθησις ὀνομάσθηκε στὰ γαλλικὰ intuition καί ἡ λέξη πολιτογραφήθηκε σέ ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὲς γλώσσες. Στὴν ἐλληνικὴ δὲν θεωρῶ λέξη καλλίτερη ἀπὸ τὴν *διαίσθησις*. Ἐτυμολογικῶς μέ τὴν λέξη διαίσθησις δὲν μεταφράζεται ἡ λέξη intuition ἀλλὰ ὅποιος ἀντιληφθῇ ἀπὸ τὰ παρακάτω ἀναφερόμενα τὴν οὐσία τοῦ πράγματος θά ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ προτεινόμενη λέξη εἶναι ἡ ἀρίστη.

Ἡ διαίσθησις εἶναι ψυχικὴ δύναμη μέ τὴν συνέργεια τῆς ὁποίας ὁ νοῦς διεισδύει στὴν οὐσία τοῦ ἀντικειμένου ἀνεξαρτήτως συλλογισμοῦ ἢ τυχόν ἐπεμβάσεως ἀπὸ τὶς πέντε αἰσθήσεις. Ἡ διαίσθησις εἶναι ἡ ρίζα τῶν πέντε αἰσθήσεων, καί μέσῳ αὐτῶν ὡς πληρεξουσίων ἐπικοινωνεῖ μέ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμο τῆς ὕλης, ἐνόσῳ ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ δὲν εἶναι ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένη ὥστε νά ἐπικοινωνῇ ἀπ' εὐθείας μέ τὴν οὐσία τῶν πραγμάτων.

Μεταξύ τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων καί τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου λειτουργεῖ σύστημα ἐπικοινωνίας, τό ὁποῖο συνίσταται στὴν ἐπαφὴ τοῦ ὁρατοῦ κόσμου μέ τὶς πέντε αἰσθήσεις, ἀλλὰ ἡ ἐπικοινωνία μπορεῖ νά γίνῃ ἀμεσα ὅταν ἡ ψυχὴ ἀναπτυχθῇ ἐπαρκῶς ὥστε νά ἐπικοινωνῇ μέσῳ τοῦ θεμελιώδους ὀργάνου πού καλοῦμε διαίσθησις. Μέσῳ τοῦ ὀργάνου αὐτοῦ ἡ ψυχὴ μποροῦσε νά ἀντιληφθῇ ὅχι μόνο τὶς ἐξωτερικὲς ιδιότητες ἀλλὰ καί τὴν ἐσωτερικὴ κατάσταση τῶν ἀντικειμένων· μποροῦσε νά ἀντιληφθῇ τὰ αἰσθήματα καί τὴν ἱστορία τῶν ἄλλων ἐμψύκων ὄντων.

Ἡ διαίσθησις μᾶς καθιστᾷ ἱκανοὺς νά εἰσδύουμε στὰ ἐνδότερα, δηλαδὴ στό ἀσφαλέστερο καί στερεώτερο ἔδαφος τῆς φύσεώς μας καί ἐκεῖ νά λαμβάνουμε γνῶση τῆς πείρας τὴν ὁποία ἐπὶ ἀναρίθμητους αἰῶνες συσσωρεύσε ἡ ψυχὴ μας ἀπὸ ὅταν ἀρχισε νά ἔρχεται σέ ἐπικοινωνία μέ τὸν κόσμο, ὅταν ἀκόμη τὰ ὕλικά αἰσθητήριά της ἦσαν ἀτελῆ, μέχρι τὴν στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποία τὰ ὄργανα τῆς αἰσθήσεως ἔφθασαν σέ μέγιστη ἀνάπτυξη. Ἀπὸ τὰ ζῶα καί τὰ φυτὰ μέχρι τὸν ἀνθρώπο! Τί ὠκεανὸς ἐντυπώσεων!

Ὅταν ἀναλογισθῇ κανεὶς πόσο πολὺτιμη θά τοῦ ἦταν ἡ μνήμη ὅλων τῶν χρησίμων πραγμάτων τὰ ὁποῖα ἄκουσε, εἶδε ἢ ἀνέγνωσε στὸν βίον του, θά μπορέσῃ, ἴσως, νά φαντασθῇ τί γίγαντας θά ἦταν ἓαν ποτέ ἡ ψυχὴ του κατόρθωνε νά ἀναμνησθῇ ὅλα ὅσα ἔμαθε προβιβαζομένη ἀπὸ ὀργανισμοῦ σέ ὀργανισμό μέχρι

αὐτῆς τῆς στιγμῆς ἀπὸ ὅταν, δηλαδὴ, ἐνσαρκώθηκε στὸ ζῶοφυτο μέχρι τοῦ ἐξελίχθηκε σέ ἀνθρώπο.

Ἀλλὰ ἐάν κάποιος ἐνθυμῆται ὅλα ὅσα ἔμαθε στὸν βίον του, στερεῖται ὡστόσο λόγου ὥστε νά τὰ ταξινομήσῃ καί νά τὰ χρησιμοποιοῦσῃ, οὐδὲν τό ὀφελος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο καί ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαίσθησις (διότι ὅ,τι εἶναι ἡ μνήμη στὰ πράγματα τῶν ἐτῶν μας εἶναι ἡ διαίσθησις στὰ πράγματα τῶν αἰώνων μας) ἐάν κάποιος ἀναμνησθῇ ὅλα ὅσα ἔμαθε ἀνέκαθεν ἀλλὰ στερεῖται ἐμπνεύσεως, οὐδὲν τό ὀφελος.

Ἡ ἐμπνευση εἶναι ἓνας ἀνώτερος βαθμὸς λογικῆς, ἀλλὰ θά ρωτοῦσε κάποιος τί ἀκριβῶς λέγεται ἐμπνευση; Ὅπως κάθε πραγματεία περὶ λογικῆς εἶναι μάταιη ἂν δὲν μπορῇ κάποιος νά εἶναι ἐκ γενετῆς λογικός, ἔτσι καί κάθε πραγματεία περὶ ἐμπνεύσεως οὐδόλως θά χρυσίμειε στὸν μὴ προικισμένο δι' ἐμπνεύσεως. Ὅχι ἐπειδὴ ἡ ἐμπνευση εἶναι προνόμιο κάποιων μόνον ἀνθρώπων· οὔτε ἡ λογικὴ εἶναι προνόμιο· ἀλλὰ διότι ἡ ἀνάπτυξή της ἐξαρτᾶται ἀπὸ ὀρισμένους νόμους, ἡ παραγνώριση τῶν ὁποίων τὴν συσκοτίζει.

Οἱ θεολόγοι ὀνόμασαν τὴν λειτουργία αὐτὴν *ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*, καί κάποιοι φιλόσοφοι τοῦ Δυτικοῦ κόσμου τὴν καλοῦν *illumination*. Ὅποιες καί ἂν εἶναι οἱ λέξεις, ἡ ἔννοια τῶν πραγμάτων δὲν μεταβάλλεται. *Ἐπίλαμψη* ἴσως ἢ *φώτιση*, ὅπως ὁ κοινὸς λαὸς στὴν Ἑλλάδα ἐκφράζει τό πρᾶγμα, θά μπορούσε ἐπαρκῶς νά παραστήσῃ τὴν ἔννοια τῆς *illumination*. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐνῶ ἡ μνήμη μέ τὴν συνέργεια τοῦ λόγου μετατρέπει τὴν πείρα τοῦ προσφάτου παρελθόντος σέ μάθηση, ἡ διαίσθησις μέ τὴν συνέργεια τῆς ἐμπνεύσεως μετατρέπει τὴν πείρα τοῦ μακραιώνος παρελθόντος σέ σοφία.

Ἡ μέχρι ἐδῶ ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπινου γένους εἶναι προϊόν τῆς κοινῆς λειτουργίας τῶν δύο τούτων δυνάμεων, οἱ ὁποῖες ἐπειδὴ ἐξακολουθοῦν νά λειτουργοῦν θά ὁδηγήσουν βαθμιαίως τὴν ἀνθρώπινη φύση σέ σημεῖο παντέλειο. Ἡ περαιτέρω, λοιπόν, ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου βασίζεται στὴν μέθοδο αὐτὴν, μέθοδο τὴν ὁποία ἀκολουθῆσε μέχρι τώρα ἡ ψυχὴ βαθμιαίως προβιβαζομένη ἀπὸ ὀργανισμό σέ ὀργανισμό.

Καί ἡ διαβάθμιση αὐτὴ πῶς δικαιολογεῖται; Κάποιοι φιλόσοφοι στὴν Ἀμερικὴ συνεχῶς ἀποπειρῶνται νά διαμορφώσουν θεωρία κατὰ τὴν ὁποία ἡ διαβάθμιση εἶναι ιδιότητα τῆς ὕλης. Τοῦτο, ὅμως, τίποτε δὲν ἐξηγεῖ. Ἡ ἐξήγησις ἔγκειται στὸ γεγονός ὅτι τό κεφάλαιο τῶν γνώσεων αὐξάνει καθὼς προστίθεται ἡ πείρα κάθε ὁ-

γανισμού, δηλαδή κάθε ένσάρκωση. Ή αυξανόμενη πείρα απαιτεί διαρκώς ευρύτερα μέσα ενέργειας (όργανισμούς) και από εδώ προέρχεται ο πόθος έντελεστέρου οργάνου, ο οποίος καθορίζει την γένεση έντελεστέρου οργανισμού.

Αυτό μπορούμε να το εννοήσουμε παρατηρώντας την πρόοδο, την οποία κάνει κάποιος μαθαίνοντας μία τέχνη. Ή από ημέρα σε ημέρα συσσωρευόμενη πείρα ή άσκηση του τεχνίτου ανεπαισθήτως τον ώθει σε αναζήτηση νέων τρόπων εκτελέσεως έως ότου φθάση στην ευχέρεια που κινεί τον θαυμασμό όσων δεν γνωρίζουν την τέχνη. Τέτοια είναι η μέθοδος κατά την οποία βαθμικώς και ακαταπαύστως η ψυχή βαίνει τελειοποιούμενη, διαφορετικά η θεωρία της εξελίξεως θα έμενε αδικαιολόγητη. Αφού φθάση στην περιωπή της προσωπικότητας και αφού αναπτύξη την δύναμη του λόγου, η ψυχή αρχίζει να έρευνά και να εννοή τον έαυτό της. Από εδώ αρχίζει η γένεση της φιλοσοφίας και των διαφόρων θεωριών που εξηγούν τα φαινόμενα της ζωής.

Μέχρι την στιγμή κατά την οποία η διαίσθηση θα προκύψει ως νέο όργανο αντιλήψεως, οποιαδήποτε θεωρία δεν μπορεί παρά να είναι αυστηρώς εξωτερική, γι' αυτό και κάθε μέχρι τώρα εργασία μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ως **έξωτερική φιλοσοφία**. Όμως η διαίσθηση οδηγεί τον νοῦ μας στα ένδον και από εκεί στο έξης δεχόμαστε φως. Από εδώ προκύπτει η **έσωτερική φιλοσοφία** η οποία, αν και διακρίνεται από την **έξωτερική**, την συμπληρώνει κατά τρόπον ώστε να αποτελεσθῇ σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει ένα πλήρη τρόπο σκέψεως, ασφαλή κανόνα του βίου και ένα ιδεώδες αντάξιο πόθου και επιδιώξεως.

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Αριάδνη έδωσε ένα κουδάρι χρυσό νῆμα στον Θησέα για να τό ξετυλίγη καθώς θά βαδίζη στα έλικοειδή μονοπάτια του σκοτεινού λαβυρίνθου τῆς Κρήτης, όπου τόν εἶχε στείλει ο Βασιλέας, φαινομενικά για θυσία αλλά στην πραγματικότητα για να σκοτώση τόν Μινώταυρο πού κατοικοῦσε στό κέντρο του.

Ήταν τό αστραφτερό νῆμα, πού σταθερά κρατοῦσε κατά τήν διάρκεια τοῦ τρομεροῦ ταξιδιού, πού βοήθησε τόν Θησέα νά επιστρέψη ασφαλῆς ἀπό τόν σκοτεινό καί μπερδεμένο λαβύρινθο, ἀφοῦ εἶχε σκοτώσει τόν Μινώταυρο:

Ὁ Βασιλέας	Πνεῦμα
Ἡ Ἀριάδνη	Ψυχή
Ὁ Θησέας.....	Προσωπικότητα
Ὁ Μινώταυρος.....	Ἀγνοια, Ἀπληστία καί Ἐγωισμός
Ὁ Λαβύρινθος (τό κέντρο του).....	Τό σκοτεινότερο σημεῖο καταβάσεως
Τό Χρυσό Νῆμα.....	Ἡ Διδασκαλία τῆς Αἰώνιας Σοφίας

Συλλογή ἀντιγράφων ἀρχαίων ἐλληνικῶν νομισμάτων

ΤΕΤΡΑΣ Β'

5. Αἶτνα Σικελίας, 5ος αἰ.
Ἀργυροῦν τετράδραχμον
Ε: ΑἶΤΝΑΙΟΝ
Κεφαλή Σειληνοῦ δ.
Ο: Ζεὺς ἑνθρονος δ.

6. Ἀκράγας, 5ος αἰ.
Ἀργυροῦν τετράδραχμον
Ε: ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΟΝ
Ἄετός σπαράσσει λαγόν
Ο: Κάβουρας. Κάτω ἰχθύς

7. Γέλα, 5ος αἰ.
Ἀργυροῦν τετράδραχμον
Ε: Τέθριππον στεφανοῦμενον
ἀπό Νίκης δ.
Ο: ΣΕΛΑΣ. Ἡμίτομον ποταμοῦ Γέλα
ὡς ἀνθρωποκεφάλου ταύρου δ.

8. Γέλα, 5ος αἰ.
Ἀργυροῦν τετράδραχμον
Ε: Τέθριππον δ.
Ο: ΓΕΛΑΣ. Ἡμίτομον
τοῦ ποταμοῦ Γέλα ὡς
ἀνθρωποκεφάλου ταύρου δ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ: ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 84, ΤΗΛ.: 38.36.231

ΑἶΤΝΑ: Ἄλλη ὀνομασία τῆς Κατάνης, ἡ ὁποία καί ἔλαβε τό ὄνομά της ἀπό τό ὁμώνυμο ἡφαίστειο. Ἡ Αἶτνα κατά τήν μυθολογία ἦταν ἡ κόρη τῆς Γῆς καί τοῦ Βριάρεω. Ἡ Κατάνη μετωνομάσθη σέ Αἶτνα ἀπό τόν τύραννο τῶν Συρακουσῶν Ἰέρωνα τό 476 π.Χ. Μετά τόν θάνατό του, οἱ παλαιοὶ κάτοικοι ἐπέστρεψαν καί ἐπανέφεραν τήν προηγούμενή της ὀνομασία.

Ἀπό τούς μύθους αὐτῆς τῆς πόλεως ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας τραγικός Αἰσχύλος τήν ἀπωλεσθεῖσα τραγωδία του Αἰτναία.

Σήμερα ἡ ἀρχαία Αἶτνα καλεῖται Santa Maria di Licodia καί βρίσκεται μεταξύ ἐρειπίων καί ἄλλων συνουκισμῶν.

ΑΚΡΑΓΑΣ: Πόλις στά Ν.Δ. τῆς Σικελίας ἀπέναντι ἀπό τήν Καρχηδόνα. Κατά τόν μῦθο ἀνηγέρθη ἀπό τόν Ἀκράγαντα, υἱό τοῦ Διὸς καί τῆς Ἀστερόπης. Ἰδρύθηκε περίπου τό 581 π.Χ. ἀπό τούς Ροδίους ἀποίκους τῆς Γέλας. Γρήγορα ἀνεπτύχθη καί ξεπέρασε σέ δύναμι καί σέ πλοῦτο τήν μητρόπολὶ της. Ὁ Πολύβιος ἀναφέρει ὅτι διεκοσμεῖτο ἀπό πολλούς ναοὺς καί στοές, κάτι πού καί σήμερα μπορεῖ ὁ κάθε ταξιδιώτης νά διαπιστώσῃ ἐάν τήν ἐπισκεφθῇ. Οἱ ναοὶ τῆς κλασικῆς περιόδου σώζονται σχεδόν ὅλοι σέ ἀριστη κατάστασι.

Ὡς ἀλληγορία στήν τοπογραφικὴ διαμόρφωσι τῆς πόλεως, ὅπου συνδυάζει τό ὄρεινό μέ τό παραθαλάσσιο στοιχεῖο, μπορεῖ νά ἐκληφθοῦν οἱ ἐπὶ τοῦ νομίσματος τῆς πόλεως παραστάσεις. Στήν μιὰ ὄψι ἀπεικονίζεται ἕνας αἰτός κατασπάρασσων λαγόν καί στήν ἄλλη καρκίνος καί ἰχθύς τοῦ πετρώδους βυθοῦ.

Κατεκτήθη ἀπό τούς Καρχηδονίους τό 405 π.Χ. καί ἀπελευθερώθηκε ἀπό τόν κορίνθιο Τιμολέοντα τό 342 π.Χ. Τό 260 π.Χ. κατεκτήθη ὁριστικῶς ἀπό τούς Ρωμαίους οἱ ὁποῖοι καί τήν μετωνόμασαν σέ Agrigentum.

Γνωστότερες πολιτικές φυσιогνωμίες τοῦ Ἀκράγαντος ἦταν ὁ τύραννος Φάλαρις, ὁ Θέρων ὁ ὁποῖος νίκησε τούς Καρχηδονίους στήν περίφημη μάχη τῆς Ἰμέρας καί ὁ φιλόσοφος Ἐμπεδοκλῆς ὁ ὁποῖος προσπάθησε νά ἐγκαθιδρύσῃ Δημοκρατία ἀπέτυχε καί πέθανε τελικῶς ἐξόριστος.

ΓΕΛΑ: Μία ἀπό τίς πύο σπουδαῖες πόλεις τῆς Σικελίας. Ἀποικία Δωρικὴ, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ροδίων τό 690 π.Χ. Γέλων ὀνομάζετο ὁ ἐκ τῆς γῆσου Τήλου ἀρχηγός τῶν ἀποίκων. Τό 582 π.Χ. ἀποικοὶ ἀπὸ τήν Γέλα ἱδρυσαν τόν Ἀκράγαντα. Τό 491 π.Χ. ἀνέβηκε στήν ἐξουσία ὁ τύραννος Γέλων κατὰ τήν διάρκειά της ἐξουσίας τοῦ ὁποῖου ἡ Γέλα ἔφτασε στό ἀπόγειο τῆς δυνάμεώς της, κατέλαβε μάλιστα καί τίς Συρακοῦσες. Μετά τόν Γέλωνα τύραννος τῆς πόλεως ἔγινε ὁ ἀδελφός του γνωστός τύραννος Ἰέρων ὁ ὁποῖος καί κυβέρνησε ἕως τό 467 π.Χ. Ἡ πόλις μετά τήν μάχη τῆς Ἰμέρας, ἡ ὁποία κατὰ τήν παράδοσι ἔγινε τήν ἴδια ἡμέρα μέ τήν ναυμαχία τῆς Σαλαμίνας κυριάρχησε καί ἐπέβαλλε μαζί μέ τίς Συρακοῦσες καί τόν Ἀκράγαντα τούς ὅρους τῆς εἰρήνης στοὺς ἡττηθέντες Καρχηδονίους. Χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι ὁ πρῶτος δόρος τῆς συνθήκης εἰρήνης ἦταν νά πάψουν οἱ Φοίνικες νά θυσιάζουν μικρά παιδιά στόν θεό τους Βάαλ.

Στήν Γέλα τό 455 π.Χ. ἀπέθανε καί ἐτάφη ὁ Αἰσχύλος, στήν ὁποία σώζεται ἕως σήμερα ὁ τάφος του, ἐνῶ ἀπὸ τήν Γέλα κατήγετο καί ὁ κωμικός ποιητής Ἀπολλόδοτος.

Ἀπὸ τήν Γέλα σώζονται πολλὰ νομίσματα καί χρυσά καί ἀργυρά. Στόν ἐμπροσθέντυπο ἔχουν κυρίως τήν μορφή ἀνθρωποκεφάλου ταύρου, ὁ ὁποῖος καί ἀναπαριστᾷ τόν ποταμό Γέλα, στά ὕδατα τοῦ ὁποῖου χρωστοῦσε ἡ πόλις τόν πλοῦτο της. Τά νομίσματα τῆς Γέλας χωρίζονται σέ πέντε περιόδους.

ΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΟΡΘΟΦΩΝΙΑΣ

Η ΑΝΑΓΚΗ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΤΕ ΤΗΝ ΕΚΕΥΗ ΣΑΣ,
ΕΚΦΡΑΣΤΕ ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΣΑΣ
ΑΡΘΡΩΣΤΕ ΤΕΛΕΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΜΗΣΤΕ

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΙ

ΔΙΑΦΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΝΟΗ
ΟΡΘΟΦΩΝΙΑ - ΥΠΟΚΡΙΤΙΚΗ
ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΝΗΜΗΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΡΦΙΚΟΙ ΥΜΝΟΙ - ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
ΟΜΗΡΙΚΑ ΕΠΗ - ΤΡΑΓΩΔΙΕΣ

ΤΜΗΜΑΤΑ

ΔΕΥΤΕΡΑ: 5:30-7:30 Μ.Μ.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ

(ΕΚΜΑΘΗΣΗ - ΑΠΑΓΓΕΛΙΑ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ)

ΤΕΤΑΡΤΗ: 5:30-7:30 Μ.Μ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: 5:30-7:30 Μ.Μ.

ΕΝΑΡΞΗ ΤΩΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟ

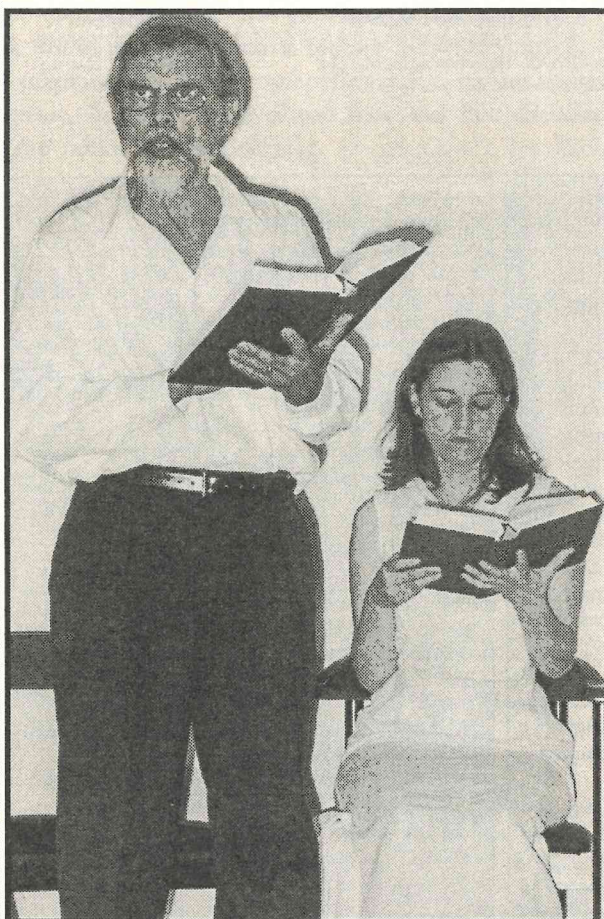
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - ΕΓΓΡΑΦΕΣ:

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ, ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57, ΤΗΛ.: 52.37.543

ΔΙΔΑΣΚΕΙ

Ο ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ ΑΝΤ. ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ

(ΗΘΟΠΟΙΟΣ - ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ - ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΗΣ)

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ

ΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΑΛΚΜΗΝΗ ΛΙΑΤΕΟΥ - ΜΑΡΙΝΑ ΠΟΛΗ
ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ «ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ»

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΑΣ

ΟΡΦ. ΥΜΝΟΣ «ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΥΞΙΝ»

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΗΣ

ΟΡΦ. ΥΜΝΟΣ «ΕΙΣ ΤΟΝ ΗΛΙΟΝ»

ΤΜΗΜΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

ΟΡΦ. ΥΜΝ. «ΕΙΣ ΤΗΝ ΞΕΛΗΝΗΝ»

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΗΣ

ΟΜΗΡΟΥ «ΟΔΥΣΣΕΙΑ»

ΡΑΨΩΔΙΑ Δ' (ΝΕΚΥΔ)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

(ΠΑΡΑΛΟΓΕΣ)

«ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ»

Η. ΑΛΕΞΙΑΔΟΥ,

«ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ»

Β. ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ - Κ. ΓΑΒΡΑ

«ΤΗΣ ΛΥΓΕΡΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ»

Α. ΛΙΑΤΕΟΥ

(ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΑΣ)

ΠΛΑΤΩΝΟΣ «ΦΑΙΔΩΝ»

(ΠΟΥ ΠΑΕΙ Η ΨΥΧΗ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ)

(ΤΜΗΜΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ)

ΠΛΑΤΩΝΟΣ «ΠΟΛΙΤΕΙΑ»

(Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΗΡΟΣ)

ΟΔ. ΕΛΥΤΗ «Η ΜΑΡΙΝΑ ΤΩΝ ΒΡΑΧΩΝ»

Β. ΒΕΡΓΗ

ΠΡΟΚΛΟΥ: «ΕΡΑΤΩ»

Κ. ΚΑΡΑΔΗΜΑ

ΜΟΝΟΛΟΓΟΙ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΜΕ ΞΕΙΡΑ ΕΜΦΑΝΙΞΕΩΣ

ΜΠΑΡΓΙΣΤΑ ΘΕΟΔΩΡΑ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ «ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ» - ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ

ΑΔΑΛΗΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ

ΑΙΣΧΥΛΟΥ «ΧΟΗΦΟΡΟΙ» - ΟΡΕΣΤΗΣ

ΚΕΗ ΔΙΛΗΝ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ «ΤΡΩΑΔΕΣ» - ΚΑΞΕΑΝΔΡΑ

ΜΑΓΔΑ ΚΑΡΑΠΑΝΑΓΙΣΤΟΥ

ΑΙΣΧΥΛΟΥ «ΠΕΡΕΔΙ» - ΑΤΟΞΕΑ

ΑΝΤΖΟΥΛΑΤΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ «ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ» - ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

ΓΟΥΝΑΡΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ

ΞΟΦΟΚΛΕΟΥΣ «ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ» - ΤΕΙΡΕΪΑΣ

ΓΑΒΡΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΞΟΦΟΚΛΕΟΥΣ «ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ» - ΟΙΔΙΠΟΥΣ

ΣΠΗΛΙΟΥ ΘΩΜΑΪΣ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ «ΤΡΩΑΔΕΣ» - ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ

ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΡΙΝΑ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ «ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ» - ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ

ΑΛΕΞΙΑΔΟΥ ΗΛΕΚΤΡΑ

ΞΟΦΟΚΛΕΟΥΣ «ΗΛΕΚΤΡΑ» - ΗΛΕΚΤΡΑ

ΧΑΛΔΟΥΠΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΞΟΦΟΚΛΕΟΥΣ «ΑΝΤΙΓΟΝΗ» - ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΚΟΝΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΑΙΣΧΥΛΟΥ «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ» - ΗΦΑΙΣΤΟΣ

ΣΤΕΦΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΑΙΣΧΥΛΟΥ «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ» - ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΑΙΣΧΥΛΟΥ «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ» - ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

ΠΑΥΛΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ «ΤΡΩΑΔΕΣ» - ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ

ΔΕΔΕΣ ΔΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΑΙΣΧΥΛΟΥ «ΧΟΗΦΟΡΟΙ» - ΟΡΕΣΤΗΣ

ΠΟΛΗ ΜΑΡΙΝΑ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ «ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ» - ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ

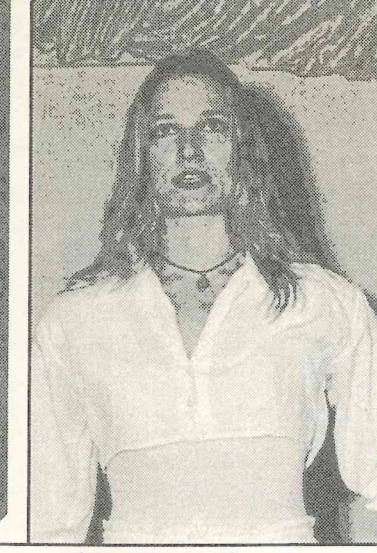
ΛΙΑΤΕΟΥ ΑΛΚΜΗΝΗ

ΞΟΦΟΚΛΕΟΥΣ «ΗΛΕΚΤΡΑ» - ΗΛΕΚΤΡΑ

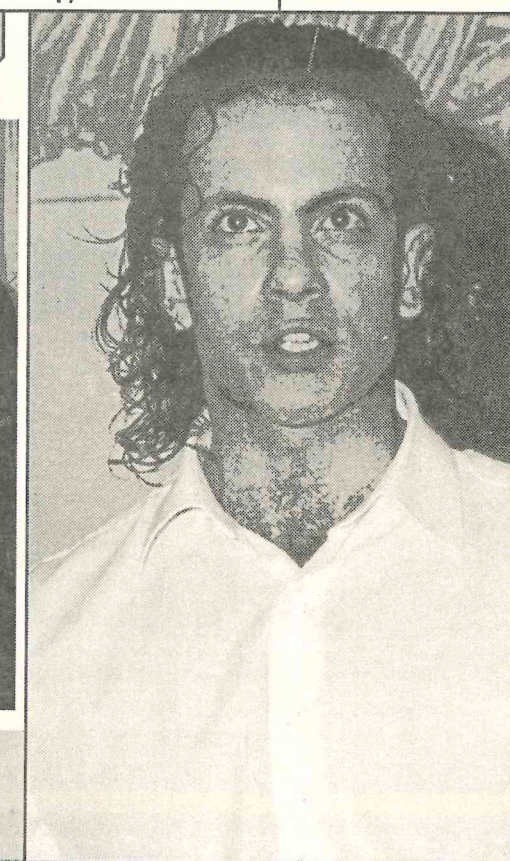
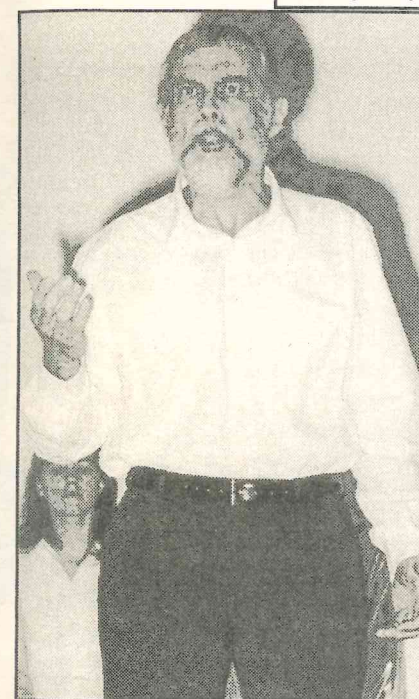
ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ: ΠΑΠΟΥΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ «ΟΔΥΣΣΕΙΑ»

Ο ΜΙΧΑΛΟΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΝ «ΦΑΙΔΩΝΑ»

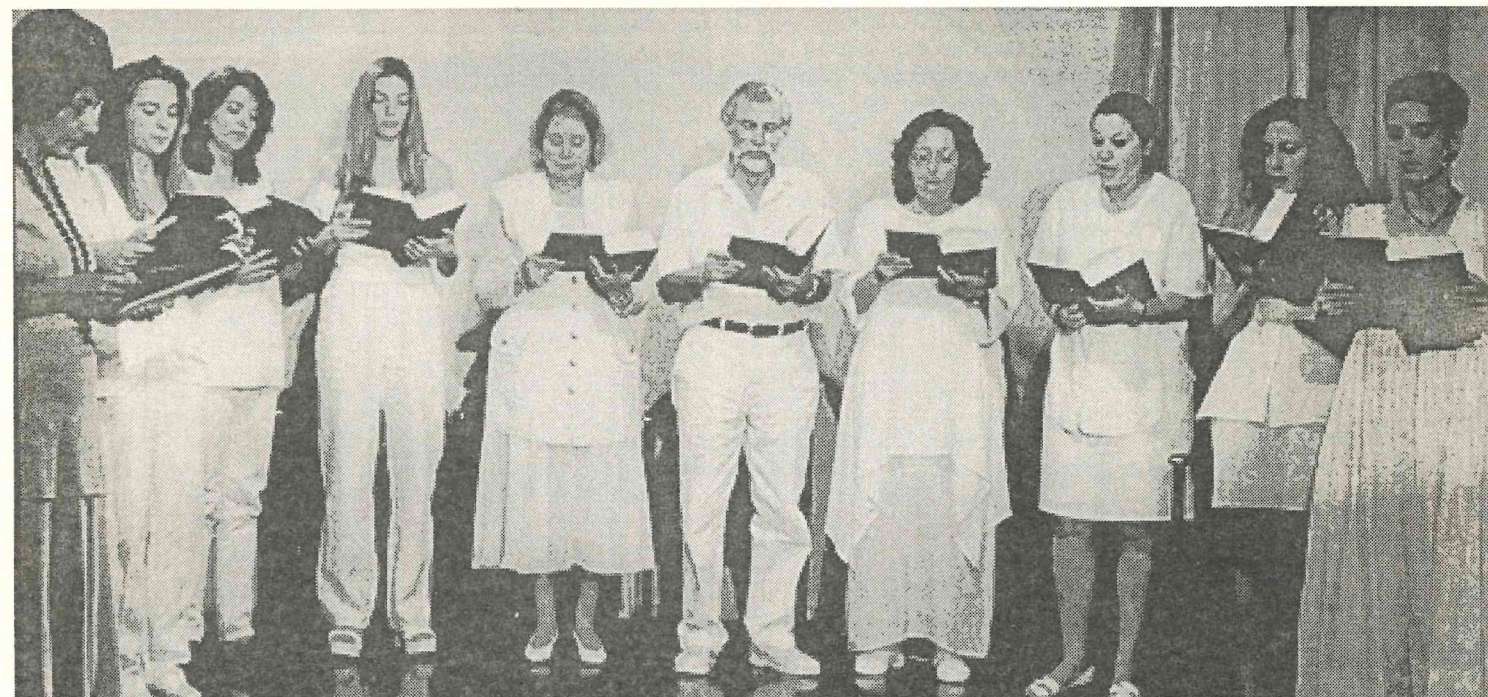
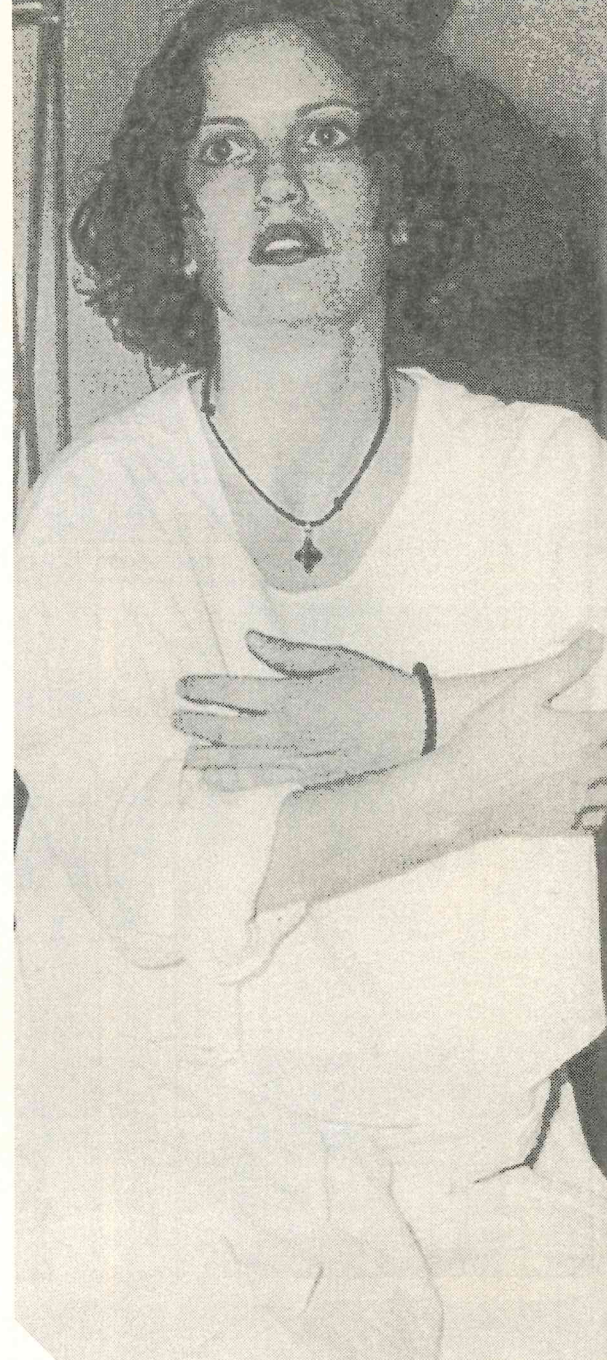
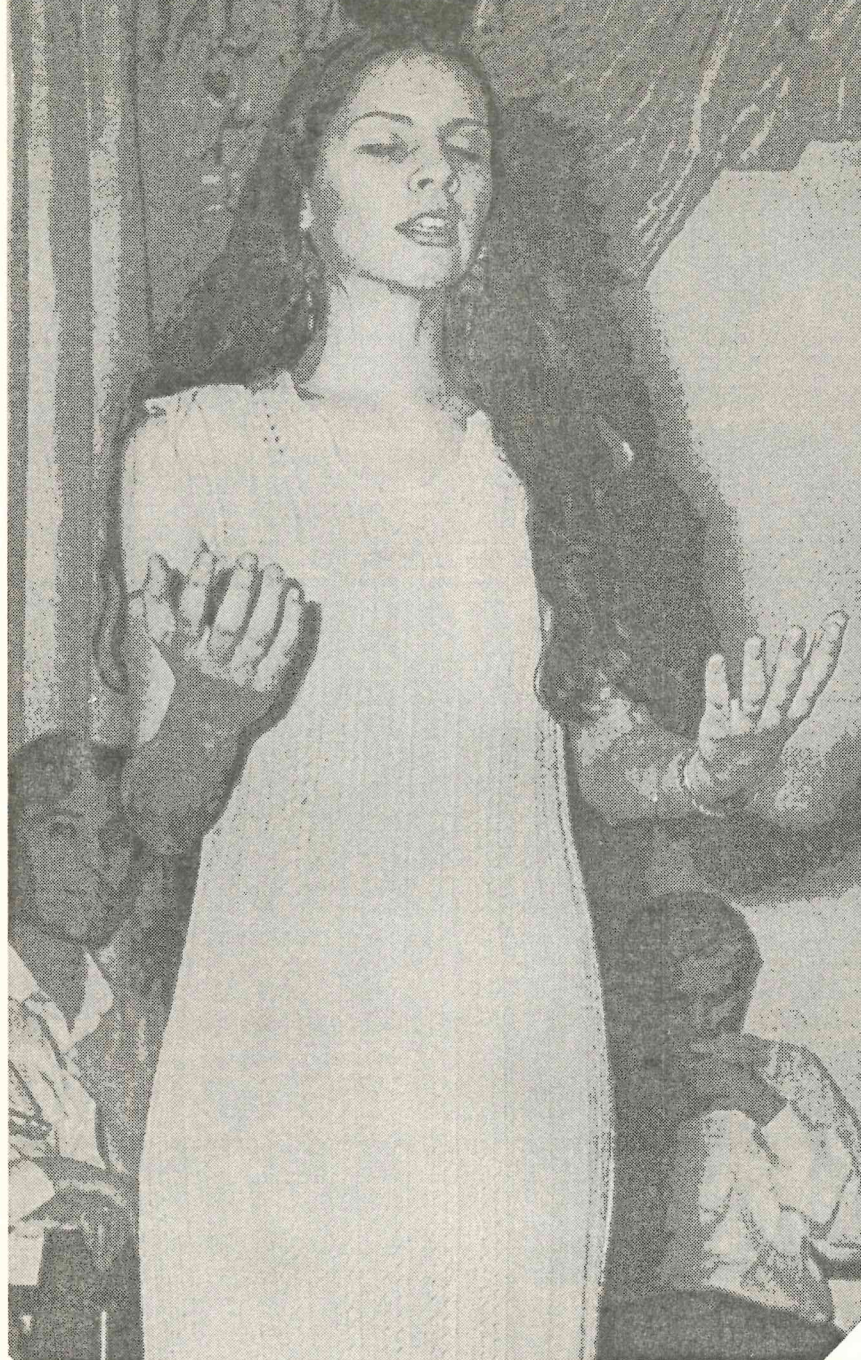

από την παρουσίαση των μονολόγων Τραγωδίας των μαθητών της ΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ

από την παρουσίαση των μονολόγων Τραγωδίας των μαθητών της ΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Ο 1ος ΤΟΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ **ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ**
ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΔΕΜΕΝΑ ΟΛΑ ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1998 - 99
ΕΝΑ ΣΥΛΛΕΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ, ΙΔΑΝΙΚΟ ΓΙΑ ΔΩΡΟ

ΤΕΥΧΟΣ 1

ΤΕΥΧΟΣ 2

ΤΕΥΧΟΣ 3

ΤΕΥΧΟΣ 4

ΤΕΥΧΟΣ 5

ΤΕΥΧΟΣ 6

ΤΕΥΧΟΣ 7

ΤΕΥΧΟΣ 8

ΕΓΩ, Ο ΗΜΙΟΧΟΣ - ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ (ΡΑΔ. ΑΝΔΕΤΣΑΚΗ) - ΠΟΥ ΠΗΓΑΙΝΕΙ Η ΨΥΧΗ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ (ΠΛΑΤΩΝΟΣ) - ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΘ' ΕΛΛΗΝΑΣ ΙΕΡΑΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (ΠΡΟΚΛΟΥ) - ΟΡΦΙΚΗ ΑΤΡΑΠΟΣ - ΜΥΘΕΙΣ ΤΡΟΦΩ-ΝΙΟΥ (ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ) - ΕΛΕΥΘΕΡΝΑ - ΤΑΞΙΔΙ ΕΤΟΝ ΗΛΙΟ - 1998 ΜΟΝΑΔΙΚΟΝ ΕΤΟΣ (ΑΛΤΑΝΗ)

ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ (Κ. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ) - ΠΡΟΦΑΛΑΜΟΣ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ: ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΟΥΕΙΣ ΤΗΣ ΞΕΛΗΜΗΣ (ΑΛΤΑΝΗ) - ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ - ΔΑΛΛΗ-ΓΟΡΙΞΕ (ΖΩΣΙΜΟΥ) - ΕΡΩΤΙΚΟΣ (ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ) - Ο ΘΑ-ΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ (Κ. ΠΑΛΑΜΑ) - ΕΧΕΤΛΑΙΟΣ (ΔΘ. ΠΟΥΡ-ΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ) - ΠΟΥ ΠΗΓΑΙΝΕΙ Η ΨΥΧΗ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑ-ΤΟΝ (ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΑΦΙΕΡΩΜΑ Β' - ΦΑΙΔΩΝ) - Ο ΝΑΟΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ ΚΑΙ Ο ΝΑΟΣ ΠΟΥ ΔΟΝΕΙΤΑΙ (Ι. ΠΙΤΕΟΥΛΗ) - ΑΙ ΠΕΡΙ ΑΚΡΕΟΦΑΓΙΑΣ ΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ (ΠΑΜ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ) - Η ΜΟΥΣΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ (Χ. ΕΠΥΡΙΔΗ) - Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΣ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ (Ι. ΔΑΚΟΓΛΟΥ) - ΣΥΜΒΟΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Τ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ) - Η ΕΛΛΑΣ ΕΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ (Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΤΟΥ).

ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ (Δ. ΝΙΑΝΤΙΝΗ) - Ο ΒΑΝΔΑΛΟΣ (Σ. ΑΝΤΩΝΑΚΟΥ) - Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛ-ΛΑΔΑ (ΣΤ. ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΥ) - ΤΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΟΥ ΔΙΧΑΣΜΟΥ (ΗΛ. ΜΙΚΟΛΟΥΔΗ) - ΑΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ ΤΩΝ ΧΡΥ-ΣΩΝ ΕΠΩΝ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΜΥΗΜΕΝΩΝ (ΑΝΤ. ΧΑΛΑ) - ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΥ (Ο.ΡΑ) - Η ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΘΑΝΑΤΟΥ (Π. ΛΕΚΑΤΕΔ) - ΑΙ ΔΥΟ ΗΛΙΟΣΤΑΣΙΑΚΑ ΠΥΛΑΙ - ΔΙΟΝΥΣΟΣ - ΑΠΟΛΛΩΝ: ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΑΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ (Π. ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ)

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ: ΔΙΟΝΥΣΙΑ - ΕΛΕΥΣΙΝΙΑ - ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΑ (Σ. ΜΠΟΓΔΑΝΟΥ) - ΑΝΑΣΤΕΝΑ-ΡΙΑ (Τ. ΛΕΚΚΑΚΗ) - ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ (Σ. ΝΑΓΟΥ) - ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ (Ν. ΧΑΡΑΚΑΚΟΥ)

ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΟ ΚΑΙ Η ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ (ΑΛΤΑΝΗ) - ΤΑ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΜΥΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΟΥ ΙΔΡΥΣΕΝ Ο ΟΡΦΕΥΣ (Δ. ΧΑΛΑ) - ΝΟΜΟ ΩΔΑΝΤΙΣΜ (Δ. ΝΑΝΟΠΟΥΛΟΥ) - ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ: Η ΜΗΤΡΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ (Μ. ΞΕΣΙΝ) - Η ΨΥΧΗ, Η ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΘΑΝΑΤΟΥ - ΜΕΡΟΣ 20^Η (Π. ΛΕΚΑΤΕΔ) - ΟΜΝΥΜΙ ΑΠΟΛΛΩΝΑ ΙΗΤΡΟΝ (Ν. ΒΑΡΔΙΑΜΠΑΞΗ) - ΤΟ ΕΜΙΔΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ (Δ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ) - ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΜΕΡΟΣ 10^Η (Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ) - ΕΑΡΙΝΗ ΙΣΗΜΕΡΙΑ (Σ. ΝΑΓΟΥ) - ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΣ (Δ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ) - Η 25^Η ΜΑΡΤΙΟΥ ΩΣ ΜΥΗΤΙΚΗ ΕΟΡΤΗ (Μ. ΔΕΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ) - ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΡΑΧΥΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ (ΣΕΝΕΚΑ) - Η ΕΛΕΝΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΤΗΣ (Δ. ΝΙΑΝΤΙΝΗ)

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ (Γ. ΤΣΟΥΚΑΝΤΑΣ) - ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΝΟΜΑΤΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ - ΠΩΣ ΕΚΕΠΤΕΤΑΙ Ο ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ (W. H. CALVIN) - ΤΟ ΡΟΛΟΪ ΤΟΥ ΑΡΧΙ-ΜΗΔΟΥΣ (Ι. ΣΑΚΚΑ) - ΘΕΡΙΝΟΝ ΗΛΙΟΣΤΑΣΙΟΝ - ΕΝΔΕ ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΚΟΣΜΟΣ (Κ. ΜΕΡΔΕΝΣΙΑΝΟΥ) - Η ΨΥΧΗ (Π. ΛΕΚΑΤΕΔ) - ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ 'Η ΚΡΟΝΙΑ (ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ) - ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΝΗΜΟΣΥΝΩΝ (ΣΠ. ΝΑΓΟΥ) - Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ (ΕΥΑΓ. ΕΤΑΜΑΤΗ) - Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟ-ΣΟΦΙΑΣ (Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ) - ΟΙ ΕΟΡΤΕΣ ΤΩΝ ΗΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ (ΔΑΝΕΣΗ - ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ) - ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΡΩ-ΜΑ (Π. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ) - ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΟΡΤΩΝ (ΣΠ. ΝΑΓΟΥ)

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ - Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (ΣΠ. ΝΑΓΟΥ) - Η ΓΕΝΕΣΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ (Η. Π. ΜΙΚΟ-ΛΟΥΔΗ) - Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΑ (Ι. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ) - ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ (Δ. ΝΙΑΝΤΙΝΗ) ΤΟ ΠΟΙ-ΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΡΜΕΝΙΔΟΥ (Δ. ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ) - ΑΝΗΡ-ΓΥΝΗ ΠΑΤΗΡ-ΜΗΤΗΡ = ΖΩΗ (Ι. ΜΑΡΗ) - Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ (Κ. ΒΑΠΟΠΟΥΛΟΥ) - ΤΟ ΤΡΑΓΙΚΟ ΒΙΩΜΑ ΚΑΙ Ο ΠΟΝΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΡΑΓΩΔΙΑ (Ν. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ) - ΨΥΧΗ (Π. ΛΕΚΑΤΕΔ) - ΓΝΩΡΙΞΕ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΣΟΥ ΜΕ ΟΔΗΓΟ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΡΧΕ-ΤΥΠΑ (Μ. ΜΑΚΡΑ) - ΘΑΛΗΣ, ΑΝΔΞΙΜΑΝΔΡΟΣ, ΑΝΔΞΙΜΕΝΗΣ (Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ) - ΕΟΡΤΑΙ ΤΩΝ ΟΡΦΙΚΩΝ (Σ. ΝΑΓΟΥ) - ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΦΥΣΙΟΚΡΑΤΙΚΑΙ ΤΩΝ ΒΑΣΕΙΣ (Ι. ΒΑΣΙΛΗ)

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΕΛΕΙΑ (Α. ΣΑΡΑΓΔΑ) - ΗΤΑΝ ΓΝΩΣΤΗ Η ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΜΙΝΩΙΚΗ ΚΡΗΤΗ; (Ι. ΔΑΥΡΟΥ) - Η ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ (Μ. ΞΕΣΙΝ) - Η ΣΥΜΒΟΛΙ-ΚΗ ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ (Δ. ΚΑΛΛΕΡΓΗ) - ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΛΟΣ (Σ. ΝΑΓΟΥ) - ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ - ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ - Η ΨΥΧΗ ΑΝΘΡΩΠΑΚΙ ΚΑΙ ΤΟ ΕΙΔΩΛΟ ΤΟΥ ΜΑΤΙΟΥ (Π. ΛΕΚΑΤΕΔ) - ΧΕΙΜΕΡΙΝΕΣ ΤΡΟΠΕΣ (Δ. ΝΙΑΝΤΙΝΗ) - ΟΙ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ (Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ) - ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΕΙΑ (Δ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ)

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΜΟΣ Α' ΤΕΥΧΗ 1-8
1998 - 1999

10.000 ΔΡΧ.

Τό **ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ** τώρα καί στά **ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 2000

ΡΑΔΑΜΑΝΘΟΥ - ΑΝΤΩΝ. ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ - ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57 104.32 ΑΘΗΝΑΙ, ΤΗΛ.: 52.37.543 - ΦΑΞ: 52.26.694

Τιμές χωρίς ΦΠΑ 4%

Όμηρου: ΙΛΙΑΣ	Β έκδοσις	14.500	Κ. Κουρτίδου: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ	4.000
Όμηρου: ΟΔΥΣΣΕΙΑ		13.500	Άγνωστων: Η ΜΥΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΓΟΡΑ	1.200
Όρφεως: ΥΜΝΟΙ - FRAGMENTA		3.000	Σ. Πιμπλή: ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ	2.000
Όρφεως: ΛΙΘΙΚΑ - ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ		3.000	Π. Βασιλειάδου: Η ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ	3.000
Πλάτωνος: ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ		2.500	Άσπμακόπουλου: ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΑ	2.000
Πλάτωνος: ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ - ΦΑΙΔΡΟΣ		2.000	Άσπμακόπουλου: ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ ΟΡΕΣΤΗ	1.200
(ΕΡΩΤΟΣ ΜΥΣΤΗΡΙΑ)			Έ. Δάγιου: ΟΙ ΑΡΓΟΝΑΥΤΕΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΥΝ	4.500
Πορφυρίου: ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΟΔΥΣΣΕΙΑ			Μ. Κωνσταντινίδου: ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ (παιδικό διήγημα)	1.500
ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ		2.500	Κ. Κακούρη: ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΑ	5.000
Σόλωνος: ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ		5.000	Άλτάνη: ΑΡΡΗΤΟΙ ΛΟΓΟΙ Βιβλίων 1ον	
ΜΙΑ ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ			ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ-ΘΟΛΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ	7.000
Λουκιανού: ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙ ΣΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ		1.500	Βαλλερά-Ρίκερσον: ΑΡΧΑΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΑΘΛΗΤΡΙΕΣ	5.000
ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ			Anne Reese: (Δίγλωσσο) ΕΛΛΗΝΙΚΑ - ΑΓΓΛΙΚΑ	
Ίαμβλίκου: ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ		3.500	Ή. Νικολοῦδου: ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ	3.000
ΤΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ			Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ	
Σαλουστίου: ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ		1.500	ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΣ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ	3.000
Ίουλιανού: ΕΙΣ ΜΗΤΕΡΑ ΘΕΩΝ			Γρ. Ζώρζου: ΑΜΒΡΟΣΙΑ ΤΟ ΑΘΑΝΑΤΟΝ ΣΠΕΡΜΑ	1.500
ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ ΗΛΙΟΝ		2.500	Γρ. Ζώρζου: ΝΕΚΤΑΡ ΤΟ ΚΟΣΜΙΚΟΝ ΠΥΡ	1.500
Έεροκλέους: ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ		2.500	Γρ. Ζώρζου: ΑΠΑΡΧΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΟΝ ΘΕΟ	1.500
ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ			Γρ. Ζώρζου: ΣΠΟΝΔΑΙ Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΘΕΟ	1.500
Πυθαγορείων: ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ		1.500	Γρ. Ζώρζου: ΠΕΛΑΣΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ	1.500
Πλήθωνος: ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΛΟΓΙΑ			Β. Λαμπροπούλου: ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ -ΧΟΡΟΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΝΙΑ	2.500
ΤΩΝ ΑΠΟ ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ ΜΑΓΩΝ		1.500	Μ. Μάκρα: ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΣΟΥ	2.500
Π. Γράβιγγερ: Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ Η ΜΥΣΤΙΚΗ			ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ	2.500
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΣΜΟΥ		12.000	Μ. Μάκρα: ΟΙ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΚΑΙ ΤΑ ΚΥΚΛΑΜΙΝΑ	2.000
ΥΜΝΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ			Μ. Μάκρα: ΟΙ ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	2.000
ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΥΣΤΩΝ		3.500	Α. Κελεσιδου: ΣΠΟΥΔΕΣ ΨΥΧΗΣ	2.500
Π. Γράβιγγερ: Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΔΟΝΗΣΕΩΝ		3.500	Α. Γεωργιάδου: ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ	2.000
ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ			Ο ΧΑΡΗΣ ΤΟΥ ΘΕΑΓΕΝΗ	
Σακελλαρίου: ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ		5.500	Ίστορικό αφήγημα για παιδιά. Τό εκπαιδευτικό	
Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ			σύστημα της αρχαίας Αθήνας και Σπάρτης	3.500
ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ			Ε. Στασινοπούλου: Η ΑΣΠΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ	2.500
ΤΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΝ		3.500	Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ	
Σ. Νάγου: Ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ		3.000	ΠΟΥ ΛΑΤΡΕΥΘΗΚΕ ΩΣ ΧΡΙΣΤΟΣ	2.500
Σ. Νάγου: ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ		1.500	Γ. Duruis: ΑΡΑΙ (ΚΑΤΑΡΑΙ - ΠΡΟΣΕΥΧΑΙ	3.000
Σ. Νάγου: ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΑΚΡΕΟΦΑΓΙΑΣ		2.500	Μυθολογική μελέτη	
Δ. Καλλέργη: ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ		2.000	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ	
(Άγγλικά): ANCIENT MYSTERIES		2.000	ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ- Η ΖΩΗ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ	1.200
Δ. Καλλέργη: ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΘΕΟΙ		2.500	Α. Αδριανόπουλου: ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ	5.500
Ο ΝΟΥΣ, Η ΓΝΩΣΗ,			ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	2.500
Η ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ		1.500	Πλάτ. Δρακούλη: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ	2.500
Δ. Καλλέργη: ΥΜΗΤΤΟΣ, ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		1.200	Πλάτ. Δρακούλη: ΦΩΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΔΟΝ	3.000
ΧΑΛΔΑΪΚΑ ΛΟΓΙΑ		4.500	Ί. Βασιλῆ: ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ ΕΝΟΣ ΜΥΣΤΟΥ	3.000
ΣΧΟΛΙΑ: ΠΡΟΚΛΟΥ - Μ. ΦΕΛΛΟΥ - Π. ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ				

ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΔΙΑ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΛ.: 52.37.543

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

Κάθε ΔΕΥΤΕΡΑ 8-10 μ.μ.

ΑΡΡΗΤΟΙ ΛΟΓΟΙ

ΜΕ ΤΗΝ ΑΛΤΑΝΗ

Στόχος των μαθημάτων είναι η ανάλυση επιλεγμένων Ελληνικών Φιλοσοφικών κειμένων και Μύθων, μέσω ονοματοθεσίας, ετυμολογίας και κυρίως αναγραμματισμού των έννοιων, των υποκρυπτομένων εντός του Λόγου.

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΑΝ ΤΑΥΤΙΖΟΝΤΑΙ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΝ ΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗΝ ΚΛΙΜΑΚΑ
ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΔΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ,
ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥ,
ΤΗΣ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ ΑΡΙΘΜΟΣΟΦΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΡΑΤΥΛΟΥ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ.

Κάθε ΤΕΤΑΡΤΗ 8-10 μ.μ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ
ΔΡΟΜΟΣ
ΜΕ ΤΟΝ
ΡΑΔΑΜΑΝΘΟΥ
ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ

ΠΡΟΞΕΡΓΙΞΕΙΣ ΟΡΦΙΚΗΣ & ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ - ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ
ΜΕ ΟΔΗΓΟ «ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ» & ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ Σ. ΝΑΓΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 8-10 μ.μ. (ανά δεκαπενθήμερο)

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ & ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΝΑ ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ
(Δ/ΝΤΡΙΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ)

ΕΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ & ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

ΜΕ ΤΟΝ ΛΕΥΤΕΡΗ ΕΔΡΑΓΑ
(ΕΡΕΥΝΗΤΗ - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟ)

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ

ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ 6:30 Μ.Μ.

ΜΕ ΤΟΝ ΡΑΔΑΜΑΝΘΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΛΚΜΗΝΗ ΛΙΑΤΕΟΥ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - Α' ΤΕΤΡΑΛΟΓΙΑ

7 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΕΥΘΥΦΡΩΝ

14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

21 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΚΡΙΤΩΝ

28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΦΑΙΔΩΝ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - Β' ΤΕΤΡΑΛΟΓΙΑ

4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ΚΡΑΤΥΛΟΣ

11 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ΘΕΑΙΤΗΤΟΣ

18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ΞΟΦΙΕΤΗΣ

25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ - Γ' ΤΕΤΡΑΛΟΓΙΑ

2 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ

9 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΦΙΛΗΒΟΣ

16 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΕΥΜΠΟΣΙΟΝ

23 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΦΑΙΔΡΟΣ

ΓΕΝΙΚΗ
ΕΙΣΟΔΟΣ
1.500 ΔΡΧ.

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

Τριμηνιαίο περιοδικό για την
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΚΑΙ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 5.000 ΔΡΧ.

ΤΗΛ. 52.37.543